

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO
FINLANDS OFFICIELLA STATISTIK

XI

LÄÄKINTÖLAITOS

UUSI JAKSO 35

LÄÄKINTÖHALLITUKSEN KERTOMUS

VUODELTA 1918

MEDICINALVERKET

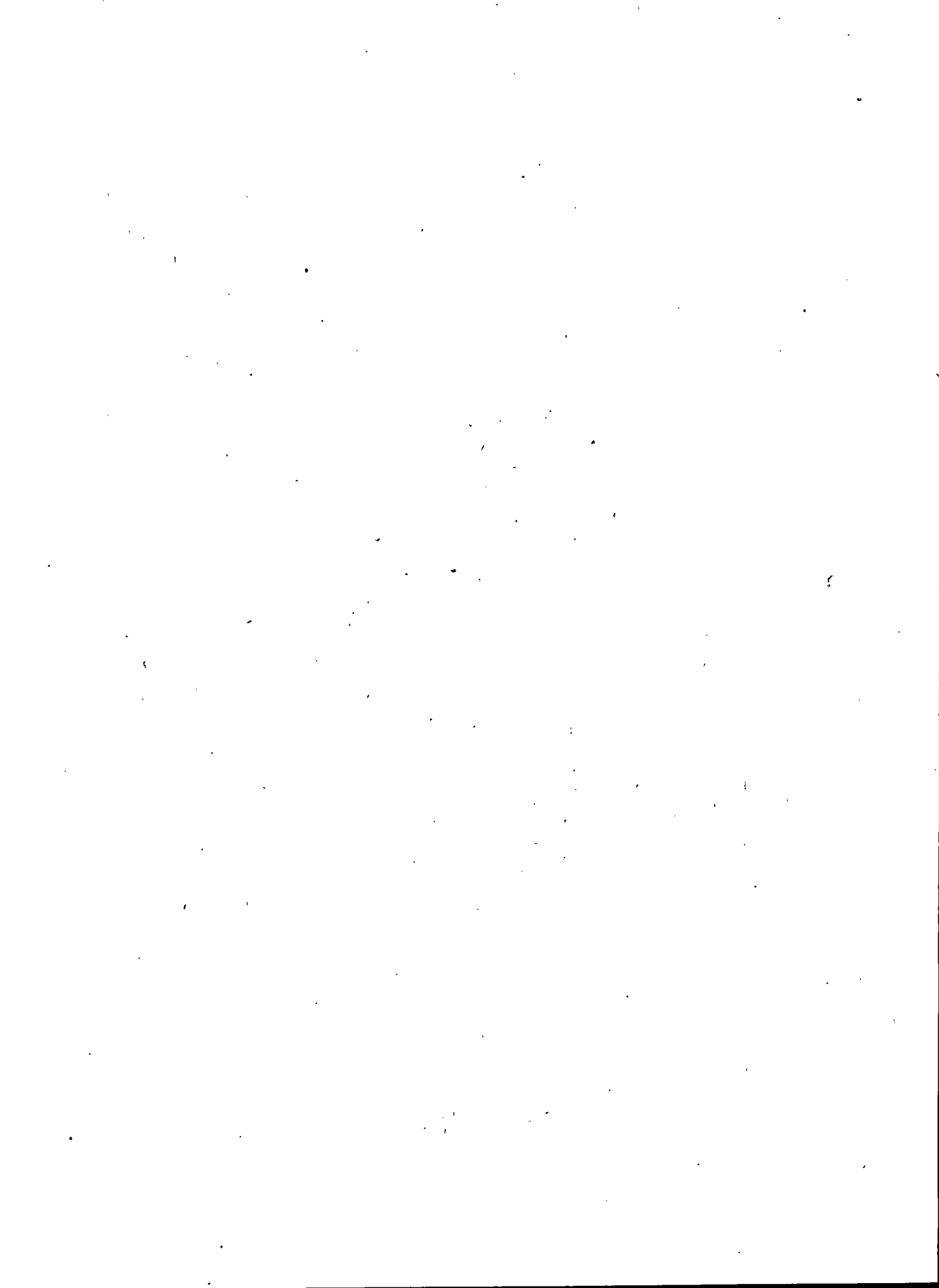
NY FÖLJD 35

MEDICINALSTYRELSENS BERÄTTELSE

FÖR ÅR 1918

HELSINKI, 1922
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINOSSA

Sisällysluettelo. — Innehållsförteckning.

	Siv
I. Lääkintöhallitus	1
II. Lääkärikunta	9
III. Hammaslääkärikunta	13
IV. Yleinen terveyden- ja sairaanhoito ..	13
Suojelusrokotus	42
Kunnanlääkärilaitos	45
Kättilölaitos	46
Erinäisten valtion avustamain yhdis-	
tysten toiminta	48
Veneeristen tautien vastustamiseksi	
asetettujen terveystoimistojen toi-	
minta	50
V. Sairaanhoidolaitokset.	
Valtion sairaanhoidolaitokset....	52
A. Lääninsairaalat ja yleiset sai-	
raalat	60
B. Veneeristen tautien osastot ja	
ylimääräiset veneeriset sairaalat	68
C. Mielisairasten hoitolaitokset ..	69
Lapsenpäästölaitokset	81
Kuntien sairastuvat	81
Kunnalliset ja yksityiset sairaalat	
kaupungeissa	84
Erinäisten valtion avustamain paran-	
tolain toiminta	85
VI. Oikeuslääkeopilliset tutkimukset.	
Oikeuskemialliset tutkimukset	87
Ruumiinavaukset	88
VII. Apteekkilaitos	95
VIII. Veterinärväsendet	108

Table des matières.

	Pag.
I. Conseil supérieur de l'Administration médicale de Finlande.....	1
Rapp. Mr. H. Lavonius.....	1
II. Total des médecins.....	9
III. Total des dentistes.....	13
IV. Hygiène générale et assistance médicale.....	13
Vaccination antivariolique.....	42
Institution des médecins communaux.....	45
Sages-femmes.....	46
Aperçu des travaux de quelques sociétés subventionnées par l'État.....	48
Bureaux médicaux pour la lutte contre les maladies vénériennes.....	50
V. Services des hôpitaux.	
Hôpitaux de l'État.....	52
A. Hôpitaux généraux, sections communes.....	60
B. Sections des maladies vénériennes et hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes.....	68
C. Asiles d'aliénés.....	69
Maternités.....	81
Infirmières à la campagne.....	81
Hôpitaux municipaux et privés dans les villes.....	84
Aperçu des travaux de quelques établissements subventionnés par l'État.....	85
VI. Médecine légale.	
Examens médico-légaux.....	87
Autopsies.....	88
VII. Service pharmaceutique.....	95
VIII. Service vétérinaire.....	108

Täten saa Lääkintöhallitus Valtio-
neuvostolle nöyrimmästi jättää ker-
tomuksen Suomen lääkintölaitoksesta
vuodelta 1918.

Härmed får Medicinalstyrelsen till
Statsrådet ödmjukast överlämna be-
rättelse om medicinalverket i Finland
för år 1918.

Akseli Koskimies.

G. A Backman.

Ernst Therman.

V. Kankanpää.

A. Viktor Manner.

Herman Lavonius.

Väinö Ignatius.

I. Lääkintöhallitus.

1. Muutokset jäsenten ja virkamiesten suhteen.

Lääkintöhallituksen jäsenten ja virkamiesten suhteen ovat seuraavat henkilömuutokset tapahtuneet vuoden 1918 kuluessa.

Tammik. 10 p:nä perustettiin Lääkintöhallitukseen työvoimain lisäämiseksi neljännen lääkintöneuvoksen virka ja määrättiin, että tämän viran haltijan, jolta pätevyysehtona vaaditaan suoritettu lääketieteen lisensiaattitutkinto, tulee olla käytännölliseen mielisairashoitoon täydellisesti perehtynyt, ja on hänen velvollisuutenaan valmistaa ja Lääkintöhallitukselle esitellä kaikki sekä valtion että kuntien ja yksityisten mielisairaaloita ja mielisairashoitoa yleensä ynnä oikeuspsykiatria koskevat asiat, jonka ohessa hän on velvollinen tarpeen tullen tekemään tarkastusmatkoja. Virkaan nimitettiin syysk. 24 p:nä lääket. ja kir. tri *Ernst Arnold Therman*, joka tammik. 22 päivästä alkaen oli hoitanut väliaikaisena sanottua virkaa.

Lääkintöhallituksen apteekkiasian asessori Arvid Hjalmar Fellman sai heinäkuun 8 p:nä eron virastaan, minkä jälkeen virkaa hoiti väliaikaisena fil. maist. Onni Turpeinen.

Ylimääräiseksi lääkäriksi Lääkintöhallitukseen nimitettiin:

Lokak. 8 p. Lääket. lis. *Gunnar Albert Vilhelm Hjelt*.

Ylimääräisen lääkärin virasta erosivat:

Kesäk. 20 p. Lääket. lis. *Gunnar Albert Vilhelm Hjelt*.

» 28 » » » *Karl Lennart Chydenius*.

Marrask. 2 p:nä kuoli Lääkintöhallituksen ylimääräinen lääkäri lääket. lis. *Aksel Verner Vilhelm Tavaststjerna*.

Lääkintöhallituksen eläinlääkärille *Sulo Armas Saarenmaalle* myönnettiin elokuun 9 p:nä ero virastaan ja määrättiin virkaan saman kuun 27 p:nä eläinlääkäri *Otto Iikka Härmä*.

Kahteen Lääkintöhallituksen kanslistinvirkaan määrättiin kesäkuun 18 p:nä *Karin Selma Emerentia Olin* ja *Aino Lönnrot*.

Lääkintöhallituksen kirjanpitäjälle *Kaarlo Yrjö Tuomikoskelle* myönnettiin syyskuun 24 p:nä ero virastaan, jonka jälkeen virkaa hoiti neiti *Olga Niskander*, lokakuun 29 p:stä alkaen vakinaisena.

Tammikuun 22 p:nä määrättiin apteekkari *Emil Sandroos* hoitamaan apteekkientarkastajan virkaa.

Kesäkuun 21 p:nä määrättiin lääket. ja kir. tri *August Bonde Grönroos* Serumlaboratorion assistentiksi ja lääket. ja kir. tri *Einar Rafael Nystén* Pasteurlaitoksen assistentiksi.

2. Käsiteltyjen asiain luku.

a) *Kanslian puolella:*

Suomen Senaatin kirjeitä ja remissejä	1,106
Eri virastojen ja viranomaisten kirjeitä	1,038
Lääkintöhallituksen alaisten virkamiesten kirjeitä ja raportteja	2,817
Anomuksia	827
Ruumiinavauspöytäkirjoja	686
Meneviä ekspeditsioneja	6,715

b) *Kamarikonttorin puolella:*

Tulleita kirjeitä	4,370
Meneviä ekspeditsioneja	5,950

3. Kiertokirjeet.

Maaliskuun 28 p. N:o 283.	Piiri-kunnan- ja kaupunginlääkäreille pilkkukuumeen ilmestymisen johdosta.
Huhtikuun 9 » » 284.	Piiri-kunnan ja kaupunginlääkäreille isonrokon ilmestymisestä eri osissa maata.
» 30 » » 285.	Kaikille lääkäreille isonrokon ilmaantumisesta eri seuduilla maata.
Toukokuun 14 » » 286.	Kaikille maan eläinlääkäreille räkätaudista hevosissa.
» » » 287.	Kaikille piiri- ja aluelääkäreille kulkutautien vastustamisesta.
» 30 » » 288.	Kaikille maan lääkäreille ja eläinlääkäreille alkoholipitoisten lääkeaineiden käytön supistamisesta.
Kesäkuun 11 » » 289.	Kaikille apteekkareille kesälomasta.
» 27 » » 290.	Valtion sairaalain ja mielisairaiden hoitolaitosten taloudenhoitajille luettelon lähettämisestä Lääkintöhallitukselle viljamäärästä ensi satoon mennessä.
Heinäkuun 18 » » 291.	Kaikille piirilääkäreille, kaupunkien terveydenhoitolautakunnille ja kunnanlääkäreille koleraan vastustamisesta.
» 24 » » 292.	Kaikille apteekkareille ja rohdosliikkeille varastojen ilmoittamisesta.
» 31 » » 293.	Kaikille lääkäreille ilmoittautumisesta Lääkintöhallituksen käytettäväksi.
Elokuun 13 » » 294.	Sairaalain taloudenhoitajille ilmoitus Sisäasiaintoimituskunnan kirjeestä N:o 1136 pr. 15/7 18.

- Elokuun 16 p. N:o 295. Kaikille apteekkareille ja sairaanhoitolaitoksille ilmoitusten lähettämisestä petroleumin tarpeesta kuluvana valaistuskautena.
- » 23 p. N:o 296. Lääkintöhallituksen alaisille laitoksille ja viranomaisille ilmoitus Sisäasiaintoimituskunnan kirjelmästä N:o 1414 19/8 18.
- » » » » 297. Piirilääkäreille Kirkollistoimituskunnan kirjelmän johdosta N:o 775 14/8 18.
- » 27 » » 298. Lääkintöhallituksen alaisten sairaalain ja laitosten johtajille Valtiovaraintoimituskunnan kirjelmän 19/8 18 johdosta koskeva säästäväsyyden noudattamista.
- » » » » 299. Helsingin yleisen sairaalan hallitukselle ja kaikkien sairaaloiden ja mielenvikaislaitosten johtajille Sisäasiaintoimituskunnan kirjelmän N:o 14 24 17/8 18 johdosta.
- Syyskuun 13 » » 300. Piirilääkäreille, piirielämlääkäreille, aluelääkäreille, sairaalain lääkäreille y. m. Sisäasiaintoimituskunnan kirjelmän N:o 14 91 29/8 18 johdosta.
- » 10 » » 301. Kaikille rohdoskauppiaille hoitajan vaihdoksen ilmoittamisesta y. m.
- » 24 » » 302. Taloudenhoitajille luetteloiden lähettämisestä armeijan ylilääkäreille valtion sairaaloissa hoide-
tuista sotilaista.
- » 13 » » 303. Kaikille eläinlääkäreille räkätautia sairastaviksi epäiltyjen hevosten tarkastamisesta.
- Lokakuun 1 » » 304. Kaikille valtion sairaanhoitolaitosten taloudenhoitajille korotetun ruokarahan laskemisesta.
- » 8 » » 305. Helsingin yleisen sairaalan hallitukselle ja kaikkien valtion sairaanhoitolaitosten taloudenhoitajille polttopuutarpeen ilmoittamisesta.
- » 22 » » 306. Piirilääkäreille ilmoitus Kirkollistoimituskunnan kirjelmästä N:o 1446 16/10 18.
- » » » » 307. Sairaalan taloudenhoitajille, joita kehoitetaan Lääkintöhallitukselle ilmoittamaan, kutka sairaalain virka- ja palveluskuntiin kuuluvat henkilöt saavat ruokaa sairaalan ruokalasta.
- Marraskuun 1 » » 308. Piirilääkäreille, sairaalaitosten johtajille, piiri-
eläinlääkäreille, eläinlääkintölaboratorion ja serumlaboratorion sekä rokkoaineenvalmistuslaitoksen johtajalle erinäisten tietojen levittämisestä.
- » 5 » » 309. Kaikille piirilääkäreille ja kaupunkien terveydenhoitolautakunnille sotaväen keskuudessa sattuneiden kulkutautitapausten ilmoittamisesta.

- Joulukuun 13 p. N:o 310. Kaikkien valtion sairaalain johtajille sairaalain syömävilja-annoksien suuruudesta.
 » 17 » » 311. Kaikille piirieläinlääkäreille tarttuvien kotieläin- tautien ilmoittamisesta.

4. Valtion Serumlaboratorio ja Pasteurlaitos.

Serumlaboratorio.

Kertomusvuonna oli laitoksen toiminta hiljaisempaa kuin edellisenä ja vaikutti siihen välttämättömästi helmi—huhtikuun aikainen kansalaissota, jolloin oltiin suuresta osasta maata eristettyinä ja paikallisissakin oloissa oli luonnollisesti laboratorion toiminnan apu vähemmän kysytty. Sitä enemmän aiheuttivat ulkonaiset olosuhteet vaikeuksia laitoksen toiminnassa pitämiselle. Ennen kaikkea oli koe-eläinten hankinta ja niiden elättäminen vaikeuksien alainen. Oli onneksi sattunut niin, ettei laitoksessa tähän aikaan ollut yhtään suurempia koe-eläimiä, joten ravintoaineitten kulutus oli täten vähäinen ja saatiin niitä suurilla vaikeuksilla hankituksi pienemmille eläimille riittävä määrä, niin että laitos pystyi toimimaan eikä oltu pakotettu sitä lakkauttamaan, kuten usein näytti uhkaavan ja olisi todennäköisesti ollut välttämätöntä ainakin rajoittaa tehtäviä, jos laitoksessa olisi ollut eläinruuan tarve suurempi.

V. 1918 suoritettiin Serumlaboratoriossa tutkimus 5,638 lähetetystä näytteestä. Niistä oli Wassermann-reaktioita 5,536, Widal-reaktioita sekä tyfuksen että paratyfuksen toteamiseksi 77 ja erilaatuisia bakteriologisia tutkimuksia 20 Desinfektiovoima määriteltiin 5 lähetetylle näytteelle.

Polyvalenttia tyfus-paratyfusvaksinia valmistettiin kysymyksessä olevana vuotena 14,000 cm³.

Laitoksessa on toiminut johtajana allekirjoittanut, assistenttina t:ri B. Grönroos virkaatekevänä 20 p:ään kesäk. ja sen jälkeen vakinaisena.

Helsingin valloituksessa vioittui laitoksen huoneusto ja sisustus sisään lentäneistä shrapnellinkappaleista.

Pasteurlaitos.

Pasteurlaitoksessa hoidettiin v. 1918 edelliseen vuoteen verraten paljon vähemmän potilaita, mikä johtui siitä, että kansalaissodan aikana rintaman takana olevilta paikkakunnilta eivät potilaat päässeet laitokseen. Maaliskuussa ei Pasteurlaitoksessa ollut yhtään hoidokkia. Laitoksen ylläpitämisessä olivat samat vaikeudet, joista edellä Serumlaboratorion yhteydessä olen maininnut.

Kertomusvuonna oli Pasteurlaitoksessa hoidettavana 122 potilasta, joista 118 hoidettuna poistui laitoksesta.

V:lta 1917 siirtyi	8 potilasta
V:na 1918 tuli	114 »
	Yhteensä 122 »
V:lle 1919 siirtyi	4 »
V:na 1918 hoidettuna poistui	118 »

Eri kuukausille jakautuivat potilaat seuraavasti:

	Tulleita.	Poistuneita.
Tammikuussa	26 (8+18)	17
Helmikuussa	1	10
Maaliskuussa	—	—
Huhtikuussa	9	5
Toukokuussa	4	4
Kesäkuussa	9	9
Heinäkuussa	17	13
Elokuussa	14	16
Syyskuussa	12	13
Lokakuussa	16	13
Marraskuussa	8	11
Joulukuussa	6	7 (+4)
Yhteensä	122	118

Vuodelle 1919 siirtyi 4 potilasta jatkuvaan hoitoon.

Pääasiallisimmin esiintyi rabiasta kysymyksessä olevana vuonna Viipurin läänissä, mutta myös Uudenmaan läänistä oli potilaita paljon. Hämeen läänissä oli sitä myös runsaammin kuin tiettävästi koskaan ennen, kuten seuraava taulu osoittaa, mikä koskee potilaita, jotka hoidettuina ovat poistuneet laitoksesta.

Laitoksesta poistuneet potilaat olivat tulleet hoitoon seuraavilta paikkakunnilta:

Viipurin läänistä:

Viipuri	7
Viipurin pitäjä	3
Jääski	7
Parikkala	4
Antrea	4
Uusikirkko	4
Vehkalahti	4
Metsäpirtti	3
Sakkola	3
Pyhäjärvi	2
Terijoki	2
Ruokolahti	2
Kirvu	1
Kuolemajärvi	1
Lappeenranta	1
Muolaa	1
Yhteensä	49

Uudenmaan läänistä:

Helsinki	15
Helsingin pitäjä	9
Espoo	5
Mäntsälä	3

Nurmijärvi	3
Nummi	2
Hyvinkää	1
Orimattila	1
Yhteensä	39

Hämeen läänistä:

Pälkäne	4
Vanaja	4
Hollola	2
Hausjärvi	7
Lahti	2
Tampere	1
Lammi	1
Renko	1
Vesilahti	1
Yhteensä	23

Turun ja Porin läänistä:

Huittinen	2
Yhteensä	2

Mikkelin läänistä:

Savonlinna	3
Yhteensä	3

Kuopion läänistä:

Kaavi	2
Yhteensä	2

Yhteensä 118

Hoidetuista potilaista oli Viipurin läänistä 49 ja Uudenmaan läänistä 39, yhteensä 74.6 % hoidokkien luvusta ja koko muusta Suomesta siis 25.4 %. Kaupungeista oli potilaita 29 tehden 24.6 % koko potilasmäärästä.

Ijän ja vamman laadun mukaan jakautuivat hoidetut potilaat seuraavasti.

Hoidokkien ikä.	Purenta			Raavinta			Syljellä tahrinta			Yhteensä
	Päässä	Käsissä	Vartaloon tai jalkoihin	Päässä	Käsissä	Vartaloon tai jalkoihin	Päässä	Käsissä	Vartaloon tai jalkoihin	
0—5 vuotta	1	5	1	1	—	—	—	—	—	8
6—10 »	3	9	2	—	—	—	—	1	—	15
11—15 »	—	12	6	1	—	1	1	1	1	23
16—20 »	1	8	4	—	—	—	—	—	1	14
21—30 »	2	7	4	—	—	—	—	4	—	17
31—40 »	—	13	3	—	1	1	—	2	—	20
41—50 »	1	5	3	1	—	1	—	4	—	15
51—60 »	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Yli 60 »	2	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Yhteensä	10	63	23	3	1	3	1	12	2	118

Hoitoon aiheuttanut vamma on ollut purenta 96 tapauksessa, siis 81.3 %; raavinta 7 tapauksessa, 6 % ja syljellä tahrinta 15 tapauksessa, 12.7 %. Vamma on ollut päässä 14 tapauksessa 11.9 %; käsissä 76 tapauksessa, 64.4 %; vartalossa tai jaloissa 28 tapauksessa, 23.7 %.

Kuinka monessa tapauksessa, minkälatauisen ja mihin ruumiin paikkaan, on vamman aiheuttanut eri eläimet, nähdään seuraavasta taulusta.

Vamman aiheuttanut	Purenta			Raavinta			Syljellä tahrinta			Yhteensä
	Päässä	Käsissä	Vartaloon tai jalkoihin	Päässä	Käsissä	Vartaloon tai jalkoihin	Päässä	Käsissä	Vartaloon tai jalkoihin	
Koira	9	58	22	3	1	3	1	12	2	111
Kissa	1	4	1	—	—	—	—	—	—	6
Hevonen	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	10	63	23	3	1	3	1	12	2	118

Hoitoon johtuneen vamman on aiheuttanut koira 111 tapauksessa, siis 94.1 %, kissa 6 tapauksessa, 5.1 % ja hevonen 1 tapauksessa, siis 0.8 %. Hoidon on aiheuttanut koiran purenta 89 tapauksessa, tehden 75.4 % kaikista vammoista, raavinta 7 tapauksessa ja syljellä tahrinta 15 tapauksessa; kissan purenta 6 tapauksessa ja hevosen purenta 1 tapauksessa.

Hoidon tehoon vaikuttaa suuressa määrässä vamman paikka ruumiissa, niiden lukumäärä, vamman laatu ja onko haavoja puhdistettu paikallisesti heti vamman tapahduttua. Seuraavassa taulussa ovat hoidetut potilaat jaettu näitä seikkoja silmällä pitäen.

Vammoja puhdistettu tai jätetty puhdistamatta	Vammojen luku	Purenta			Raavinta			Syljellä tahrinta			Yhteensä
		Päähän	Käsiin	Vartaloon tai jaloihin	Päähän	Käsiin	Vartaloon tai jaloihin	Päähän	Käsiin	Vartaloon tai jaloihin	
Puhdistettu	useita	1	23	6	—	—	1	—	4	—	35
	yksi	1	4	4	—	—	—	—	—	—	9
Ei puhdistettu	useita	5	24	6	2	—	1	1	6	2	47
	yksi	3	12	7	1	1	1	—	2	—	27
	Yhteensä	10	63	23	3	1	3	1	12	2	118

Puhdistamatta ovat siis haavat jääneet 74 tapauksessa ja niistä on ollut 47 tapauksessa useita haavoja. Päässä olleista parentahaavoista esim. on puhdistamattomia 8 tapauksessa ja tapauksia, joissa on ollut useita haavoja päässä on 5 tapausta, joissa ei ole ollut paikallista hoitoa. Käsivammoista on puhdistamattomia ollut 36 ja niistä niitä, joilla vammoja on ollut useita 24. Kaikkiaan on parentahaavoista ollut puhdistamattomia 57 tapausta, siis melkein puolet koko hoidettujen potilaitten lukumäärästä.

Edellä olevat yksityisseikat: vamman paikka ruumiissa, niiden laatu ja luku, onko haavoja hoidettu hetimiten paikallisesti, onko vamma tapahtunut paljaaseen tai peitettyyn ruumiinosaan ja niiden yhteydessä aika vamman tapahtumisesta hoitoon sekä potilaan ikä määrittelevät rabioksen inkubatioajan ja sen mukaan hoidon vaikutuksen ja tuloksen. Näitä seikkoja silmällä pitäen jaetaan tapaukset eri luokkiin I, II ja III, ollen I luokassa vaikeat tapaukset s. o. ne, joissa on odotettavissa lyhyt inkubatioaika, III luokassa ne tapaukset, joissa tuo aika on katsottava pitkäksi ja II luokassa tapaukset, mitkä laadultaan tässä suhteessa kuuluvat edellisten luokkien väliin.

Seuraavassa taulussa nähdään hoidokkaitten lukumäärä jaettuna edellä olevien asianhaaran perusteella.

Vamman paikka ruumiissa	Vammojen luku ja tapahtuiko vamma paljaaseen tai peitettyyn ruumiinosaan	I luokka	II luokka	III luokka
Pää	yksi	6	—	—
	useita	7	1	—
Käsi	paljas ruumiinosa	7	11	3
	peitetty ruumiinosa	23	19	5
Vartalo	paljas ruumiinosa	2	6	—
	peitetty ruumiinosa	—	1	—
Jalka	paljas tai peitetty	—	1	—
	Yhteensä	45	58	15
Tullut hoitoon vamman jälkeen				
Ensimmäisellä viikolla		26	36	7
Toisella »		12	14	4
Kolmannella »		6	5	1
Neljännellä »		1	2	1
Jälkeen neljännen viikon		—	1	2
	Yhteensä	45	58	15

Hoidetuista tapauksista kuului I luokkaan 45 potilasta, mikä on 38 % potilaitten määrästä, ja tuli niistä hoitoon suurin osa, 26 tapausta, tehden 57 % I luokan potilasmäärästä, ensimmäisellä viikolla vamman tapahtuman jälkeen, mutta 12 tapausta, 26 %, tuli hoitoon vasta toisella viikolla ja sitä myöhemmin kolmannella 6 ja neljännellä 1 potilas. — Melkein puolet koko hoidettujen potilaitten määrästä kuului II luokkaan, 58 tapausta, joista suurin osa, 36 tapausta, tuli ensimmäisellä viikolla hoitoon, 14 toisella viikolla ja 8 sitä myöhemmin. III luokkaan kuului ainoastaan 15 tapausta tehden 13 % hoidettujen potilaitten määrästä.

Vamman oli aiheuttanut 101 tapauksessa todennetusti vesikauhuinen eläin ja 16 tapauksessa todennäköisesti vesikauhuinen eläin. Yhdessä tapauksessa aloitettiin hoito ajalla, jolloin vamman aiheuttanut koira oli tutkittavana, ja mikä osoittautui olevan vesikauhusta vapaa. Hoito tässä tapauksessa kesti vain 6 päivää.

Pasteurlaitoksessa v. 1918 hoidetuista potilaista ei ole yhtään kuollut rabiekseen, joten mortaliteti on tälle vuodelle 0 %. Laitoksen koko toimintakaudelta v. 1918 loppuun on vastaava luku 0.20 %.

Hoitoon on edelleen käytetty samaa Calmetten menettelytapaa kuin aikaisemminkin. Mitään komplikatioita ei tällä hoitotavalla hoidetuilla potilailla ole ollut havaittavissa.

Laitoksen johtajana on toiminut allekirjoittanut samoin assistenttina 20 p:ään kesäk. jolloin Lääkintöhallitus määräsi tähän toimeen t:ri E. R. Nystén'in.

Helsingin valloituksessa voittui Pasteurlaitoksen huoneusto ja vähässä määrin sisustuskin.

J. A. Murto.

5. Väliaikainen Lääkintöhallitus.

Vapaussodan aikana oli Lääkintöhallitus, kuten muutkin Helsingissä sijaitsevat keskusvirastot estetyt toimimasta, etenkin mikäli heidän toimintansa koski sotarintaman pohjoispuolella olevaa aluetta. Sentähden päätti Vaasan kaupungissa sijaitseva maan hallitus maalisk. 4 p:nä asettaa väliaikaisen Lääkintöhallituksen, jonka päätirehtööriksi määrättiin lääk. toht. Osvald Valdemar Sivén. Tätä hallitusta varten vahvistettiin maalisk. 9 p:nä ohjesääntö, jonka mukaan siihen kuului, paitsi päätirehtööriä, kaksi lääkintöneuvosta, yksi apteekkari tai proviisori, yksi eläinlääkäri ja Suomen sotajoukkojen ylilääkäri. Sen toiminta kestäisi, kunnes vakinainen Lääkintöhallitus uudestaan voisi astua toimeen. Toiminnassaan tuli sen noudattaa lääkintölaitosta koskevia asetuksia, ja etupäässä oli sen pidettävä huolta siitä, että sotilaallista saniteettitoimintaa hoidettiin. Sotajoukkojen ylilääkäri oli velvollinen ottamaan osaa vain niitten asiain käsittelyyn, jotka olivat yhteydessä sotilaallisen saniteettitoiminnan kanssa. Samana päivänä määrättiin Vaasan ensin. kaupunginlääkäri, lääket. tohtori Voldemar Backman, Jyväskylän yleisen sairaalan lääkäri, lääk. tohtori Gabriel Palander, apteekkari fil. tohtori Edvard Keto ja eläinlääkäri

Juho Talvitie jäseniksi siihen. Suomen sotajoukkojen ylilääkärinä toimi Tornion sairaalan lääkäri lääk. lis. Aarne Arthur Becker, joka ei kuitenkaan kertaakaan voinut ottaa osaa väliaikaisen Lääkintöhallituksen istuntoihin. Huhtik. 8 p:nä määrättiin sotajoukkojen ylläinlääkäriksi määrätyn eläinlääkäri J. Talvitien tilalle jäseneksi väliaikaiseen Lääkintöhallitukseen eläinlääkäri Aatu K. Åkerberg. Väliaikainen Lääkintöhallitus kokoontui maalisk. 10 p:nä ensimmäiseen istuntoonsa toimien sitten, siksi kunnes päätirehtööri Sivén toukokuun 1 p:nä pääsi yhteyteen varsinaisen Lääkintöhallituksen kanssa, ja hän siitä oli antanut ilmoituksen väliaikaiselle Lääkintöhallitukselle. Viimeinen istunto pidettiin toukok. 6 p:nä.

Käsiteltyjen asioiden luku:

Suomen Senaatin kirjeitä ja remissejä	27
Eri virastojen ja viranomaisten kirjeitä	113
Lääkintöhallituksen alaisten virkamiesten kirjeitä ja raporteja	213
Meneviä ekspeditsiooneja	655

II. Lääkärikunta.

Vuoden 1918 lopussa oli laillistettuja lääkärejä maassa 642. Taulu I taulu-liitteessä esittää lääkäreitten jakaantumisen viran ja asuinpaikan mukaan.

Vuoden kuluessa laillistettiin seuraavat:

Huhtik.	30 p.	Lääket.-lis.	<i>Erik Ludvig Edvard Hisinger-Jägerskiöld.</i>
»	»	»	<i>Herman Gustaf Saxén.</i>
»	»	»	<i>Lauri Johannes Stenbäck.</i>
Toukok.	31 »	»	<i>Villiam Kerppola.</i>
»	»	»	<i>Väinö Edvard Nevanlinna.</i>
»	»	»	<i>Thure Georg Roos.</i>
»	»	»	<i>Åke Torsten Grönblad.</i>
»	»	»	<i>Thorolf Johannes Weber.</i>
»	»	»	ja kirurgian tohtori, <i>Bruno Alfons Nyström.</i>
Kesäk.	13 »	»	» » , eläinlääket. tohtori <i>Markus Leopold Kjöllnerfelt.</i>
Syysk.	18 »	»	lis. <i>Ivar Wallgren.</i>
Lokak.	2 »	»	ja kirurgian tohtori <i>Martti Johannes Siirala.</i>
»	»	»	lis. <i>Charles Nils Lauritz Rasmussen.</i>
»	5 »	»	tohtori <i>Ferdinand Edmund Herrmann.</i>
Marrask.	11 »	Lääkäri	<i>Salomon Seligson.</i>
Jouluk.	4 »	Lääket. lis.	<i>Lars Olof Törnwall.</i>
»	27 »	»	<i>Isak Pergament.</i>

Oikeuden lääkäriammattin harjoittamiseen saivat:

Tammik.	11 p.	Lääkäri	<i>Salomon Seligson.</i>
Jouluk.	3 »	»	<i>Friedrich August Herman Schenke.</i>
»	10 »	Lääket. tohtori	<i>Robert Krailsheimer.</i>
»	» »	»	<i>Eduard Schilcher.</i>
»	» »	»	<i>Franz Lutz.</i>
»	» »	»	<i>Stephan Euler.</i>
»	» »	Lääket. lis.	<i>Simo Jussi Hirvonen.</i>
»	11 »	» tohtori	<i>Paul Hessberg.</i>
»	13 »	»	<i>Richard Berns.</i>

Vuoden 1918 kuluessa kuolivat:

Tammik.	3 p.	Professori, valtioneuvos	<i>Johan Vilhelm Runeberg.</i>
Helmik.	16 »	Ylim. professori	<i>Karl Fredrik Rudolf Kolster.</i>
»	21 »	Kaupunginlääkäri, lääket. lis.	<i>Juho Santeri Jalava.</i>
Huhtik.	21 »	Lääket. lis.	<i>Berndt Akseli Fredrik Kivalo.</i>
»	26 »	Kaupunginlääkäri, lääket. lis.	<i>Harald Myrén.</i>
»	30 »	Ent. piirilääkäri, hovineuvos	<i>Karl Fredrik Walle.</i>
Toukok.	21 »	Ent. piirilääkäri, valtioneuvos	<i>Carl Bruno Standertskjöld.</i>
Kesäk.	8 »	Piirilääkäri, kollegiasessori	<i>Otto Immanuel Appelberg.</i>
Heinäk.	2 »	Aluelääkäri Helsingissä, lääket. lis.	<i>Hjalmar Mathias Stenbäck.</i>
Heinäk.	13 »	Lääket. lis.	<i>Toivo Alfons Aulo.</i>
»	22 »	V. t. piirilääkäri, lääket. lis.	<i>Kaarlo Antti Palkonen.</i>
Elok.	15 »	Lääket. lis.	<i>Albert Vilhelm Nordblad.</i>
»	21 »	Lääket. ja kir. tohtori	<i>Hugo Osten Nikolai Holsti.</i>
»	24 »	Professori	<i>Ernst Edvard Sundvik.</i>
Lokak.	22 »	Kunnanlääkäri, lääket. lis.	<i>Johan Rudolf Salminen.</i>
»	23 »	Tehtaanlääkäri, lääket. lis.	<i>Carl Gustaf Jarl Sundberg.</i>
»	24 »	Rautatielääkäri, lääket. lis.	<i>Paul Styrbjörn Wirzenius.</i>
»	25 »	Lääket. lis.	<i>Aarno Robert Holmqvist.</i>
Marrask.	2 »	Lääkintöhallituksen ylim. lääkäri, lääket. ja kirurgian tohtori	<i>Akseli Werner Vilhelm Tavaststjerna.</i>
Jouluk.	13 »	Armeijan v. t. ylilääkäri, lääket. ja kirurgian tohtori	<i>Valter Osvald Sivén.</i>
»	27 »	Ent. kaupunginlääkäri, lääket. lis.	<i>Henrik Emil Nilson.</i>

Lääkintölaitokseen kuuluvissa viroissa ovat tapahtuneet seuraavat muutokset:

a) Nimityksiä ja määräyksiä.

1. Piirilääkäriksi:

Tammik.	10 p.	Lääket. lis.	<i>Ivar Sigfrid Levison</i> Heinolan piirin piirilääkäriksi.
»	» »	»	<i>Johan Vilhelm Sonck</i> Muolaan piirin piirilääkäriksi.
Heinäk.	15 »	»	<i>Alarik Strengell</i> Haapajärven piirin piirilääkäriksi.
»	29 »	»	<i>Onni Alfred Jaakko Sjölin</i> Pudasjärven piirin piirilääkäriksi.

Elok.	23 p.	Lääket. lis.	<i>Johan Gerhard von Schrowe</i>	Tornion piirin piirilääkäriksi.
Lokak.	28 »	»	»	<i>Viktor Hugo Alfthan</i> Loviisan piirin piirilääkäriksi.
Marrask.	19 »	»	»	<i>August Wolmar Svanberg</i> Tammelan piirin piirilääkäriksi.
Jouluk.	3 »	»	»	<i>Gunnar Albert Vilhelm Hjelt</i> Kittilän piirin piirilääkäriksi.

2. Aluelääkäriksi:

Kesäk.	20 p.	Lääket. lis.	<i>Gunnar Albert Vilhelm Hjelt</i>	Hyrnsalmen y. m. aluelääkäriksi.
--------	-------	--------------	------------------------------------	----------------------------------

3. Sairaalanlääkäriksi:

Heinäk.	17 p.	Lääket. lis.	<i>Kaarlo Reinhold Ignatius</i>	Kajaanin yleisen sairaalan lääkäriksi.
Elok.	23 »	»	ja	kirurgian tohtori <i>Karl Hjalmar Bergholm</i> Tampereen yleisen sairaalan lääkäriksi.
»	»	»	lis.	<i>Akseli Jalmari Nikula</i> Lapinlahden keskuslaitoksen oikeusmielitautiopin alilääkäriksi.
Syysk.	24 »	»	»	<i>Georg Eligius Alander</i> Käkisalmen turvalaitoksen lääkäriksi.
Lokak.	11 »	»	»	<i>Verner Emil von Hertzen</i> Oulun lääninsairaalan alilääkäriksi.
Jouluk.	28 »	»	»	<i>Helmi Maria Heikinheimo</i> Pitkäniemen keskuslaitoksen kolmanneksi alilääkäriksi.

4. Kaupunginlääkäriksi:

Syysk.	24 p.	Lääket. lis.	<i>Johannes Soikkonen</i>	Raahen kaupunginlääkäriksi.
Jouluk.	3 »	»	»	<i>Gabriel Gustaf Vilhelm Borg</i> Oulun ensimmäiseksi kaupunginlääkäriksi.

5. Kunnanlääkäriksi:

Tammik.	4 p.	Lääket. lis.	<i>Helmeri Juho Paavola</i>	Isoonkyröön.
»	»	»	»	<i>Artturi Eemeli Mikkonen</i> Merikarvian ja Siikais- ten kuntiin.
»	22 »	»	»	<i>Bertel Henrik Laurell</i> Pirkkalaan.
Kesäk.	7 »	»	»	<i>Antti Emil Auvinen</i> Lappeelle.
»	18 »	»	»	<i>Aleksis Bernhard Emil Tefke</i> Noormarkun, Po- markun ja Ahlaisten kuntiin.
»	21 »	»	»	<i>Edvard Leppänen</i> Ylivieskaan.
»	27 »	»	»	<i>Paavo Valvanne</i> Antreaan.
Elok.	6 »	»	»	<i>Teodor August Biaudet</i> Kirkkonummelle.
»	16 »	»	»	<i>Yrjö Ferdinand Leikola</i> Lappajärven, Evijärven, Kortesjärven ja Vintalan kuntiin.
»	»	»	»	Vapaaherra <i>Einar Filip Palmén</i> Ruovedelle.

Syysk.	6 p.	Lääket. lis.	<i>Adolf Emil Leander</i>	Korpilahdelle.
Lokak.	1 »	»	»	<i>Joel Henrik Nuutinen</i> Juvalle.
»	29 »	»	ja	kirurgian tohtori <i>Martti Johannes Siirala</i> Liperiin.
Marrask.	5 »	»	lis.	<i>Erkki Vilho Calonius</i> Hyvinkäälle.
»	15 »	»	»	<i>Charles Nils Lauritz Rasmussen</i> Lappjärdiin.
»	22 »	»	»	<i>Kalle Oskari Railo</i> Akaaseen.
»	» »	»	»	<i>Hugo Vilhelm Palmgren</i> Ikaalisiin.
»	26 »	»	»	<i>Allan Armas Austi</i> Janakkalaan.
»	» »	»	»	<i>Einar Albert Brander</i> Miehikkälään.
Jouluk.	3 »	»	»	<i>Herman Gustaf Saxén</i> Bromarviin.

6. Taloudenhoitajaksi:

Toukok.	30 p.	Nimismies	<i>Jalmari Lönnroos</i>	Oriveden leprasairaalan taloudenhoitajaksi.
Kesäk.	14 »	Fil. maist.	<i>Harry Allenius</i>	Kumtähden ylim. veneerisen sairaalan taloudenhoitajaksi.
Syysk.	6 »	Sanomalehden toimittaja	<i>Eemili Edvard Nordlund</i>	Kajaanin yleisen sairaalan taloudenhoitajaksi.
»	10 »	Farmaseutti	<i>Paul Oskar Sohlström</i>	entisen venäläisen hospitaalin taloudenhoitajaksi.

b) Eron saaneita.

Huhtik.	8 p.	Lääket. ja kir. tri	<i>Bertel Alexander Hedvall</i>	Kuusamon aluelääk. virasta.
Toukok.	17 »	»	lis. <i>Seth Alfred Granberg</i>	Oulun ensimmäisestä kaupungilääkärinvirasta.
»	30 »	Nimismies	<i>Eino Paavola</i>	Oriveden leprasairaalan taloudenhoitajanvirasta.
Kesäk.	17 »	Lääket. lis.	<i>Karl Arthur Boström</i>	Raahen kaupunginlääkärinvirasta.
»	» »	»	»	<i>Kaarlo Reinhold Ignatius</i> Kajaanin kaupunginlääkärinvirasta.
»	28 »	»	»	<i>Karl Lennart Chydenius</i> Lääkintöhallituksen ylim. lääkärin virasta.
Syysk.	24 »	»	»	<i>Gustaf Johannes Winter</i> Sortavalan yleisen sairaalan lääkärin virasta.
»	» »	»	»	<i>Carl Mauritz Hohenthal</i> Pietarsaaren kaupunginlääkärinvirasta.
Lokak.	25 »	»	»	<i>Cyrus Emanuel Moberg</i> Pitkäniemen keskuslaitoksen kolmannesta alilääkärinvirasta.
Jouluk.	3 »	Eversti	<i>Herman Värnhjelm</i>	Viipurin lääninsairaalan taloudenhoitajanvirasta.

Muutoksista maan eläinlääkäri- ja apteekkarikunnissa tehdään selkoa eläinlääkintö- ja apteekkilaitosta koskeissa luvuissa.

III. Hammaslääkärikunta.

Piirilääkäreiltä ja kaupunkien terveydenhoitolautakunnilta saatujen ilmoitusten mukaan oli hammaslääkäreitten lukumäärä maassa v. 1918 169. Jakaantumisen eri kaupunkeihin ja piirilääkäripiireihin esittää taulu I taululiitteessä.

Vuoden kuluessa saivat oikeuden hammaslääkäriammattin harjoittamiseen seuraavat:

Huhtik.	23 p.	<i>Jean Tigerstedt.</i>
Toukok.	3 p.	<i>Tyyni Hannes Kartasalo.</i>
»	»	<i>Alma Johanna Jotuni.</i>
»	»	<i>Lauri Kulkkila.</i>
»	»	<i>Väinö Akseli Timonen.</i>
»	»	<i>Aino Annikki Bröcker.</i>
»	»	<i>Tyyni-Meri Lemmenheimo.</i>
»	»	<i>Helmi Aleksandra Maunula.</i>
»	»	<i>Katri Miettinen.</i>
»	»	<i>Elvi Holmlander.</i>
»	»	<i>Gurli Maria Henelius.</i>
»	»	<i>Bror Rainer Gustaf Westman.</i>
»	»	<i>Arma Irene Gustafsson.</i>
»	23 »	<i>Ellan Johanna Olivia Dahlström.</i>
Kesäk.	7 »	<i>Aino Lahja Pilli.</i>
»	»	<i>Eva Amanda Murén.</i>
»	»	<i>Jenni Edita Laine.</i>
»	»	<i>Eva Kristina Wallenius.</i>
»	»	<i>Juuso Jalo Teofilus Kivimäki.</i>
Jouluk.	20 »	<i>Albin Emil Lund.</i>
»	»	<i>Freyvid Nylander.</i>
»	»	<i>Frans Ernest Späre.</i>
»	»	<i>Hugo Robert Sundell.</i>

IV. Yleinen terveyden- ja sairaanhoito.

Yleinen terveydentila maassa oli, mikäli kulkutauteihin tulee, vuoden vaihteessa varsin tyydyttävä. Vähitellen muuttuivat olot kuitenkin epäedullisiksi, aiheutuen tämä pääasiallisesti tammikuun lopussa alkaneen kapinan vaikutuksesta. Eri osissa maata liikkuvat punakaartilaisjoukot, joihin useissa paikoissa oli liittynyt suuret määrät osaksi suorastaan Venäjältä saapunutta väkeä, levittivät nimittäin tarttuvia tauteja ympärilleen. Taudillisuutta lisäsi vielä punakaartilaisjoukoissa vallinneet puutteelliset sairashoidolliset olot. Varsinkin pääsivät kulkutaudit leviämään nopeasti sen jälkeen, kun kapinan loppusuoritus oli alkanut maaliskuussa. Kapinallisten peräytyessä seudulta toiselle ja

hallituksen joukkojen seurattessa niitä oli tietysti hyvin vaikeata tai miltei mahdotonta ryhtyä tarkoitustaan vastaaviin toimenpiteisiin kulkutautien ehkäisemiseksi ja tukahuttamiseksi niillä seuduilla, joissa joukot liikkivat. Vastasitte, kun kapina oli saatu kukistetuksi ja olot pääsivät järjestymään, voitiin ryhtyä varsinaisiin toimenpiteisiin kulkutautien levenemisen ehkäisemiseksi ja saatiinkin ne kesän kuluessa pääasiassa tukahutetuiksi. Tätä vaikeuttivat kuitenkin aluksi ne suuret vankijoukot, joita kertyi erinäisiin paikkoihin ja joiden joukossa liikkui erinäisiä tarttuvia tauteja kuten isoarokkoa, toisintokuumetta, tulirokkoa, lavantautia y. m. Näiden vankien sijoittaminen ja siirtäminen sopiviin paikkoihin tuotti suuria vaikeuksia, eikä tätä siirtoa toimitettaessa aina pidetty tai voitu pitää tarpeellista huolta tartunnan leviämisen ehkäisemisestä. Sitä myöten kuitenkin, kun vangit saatiin sijoitetuiksi suurempiin tarkoitustaan paremmin vastaaviin vankileireihin, saatiin myöskin kulkutauteihin sairastuneitten vankien eristäminen tyydyttävällä tavalla järjestetyksi ja vankien kesken liikkuvat kulkutaudit vähitellen tukahutetuiksi.

Kulkutautivaaraa ylläpitivät kuitenkin edelleen Venäjältä etenkin Karjalan kannaksen kautta maahan pyrkivät pakolaiset. Tämän vaaran torjumiseksi kävi välttämättömäksi ryhtyä erikoisiin toimenpiteisiin, joista tässä mainittakoon seuraavat. Kesäkuun 12 p:nä määrättiin Rajajoen asemalle tahi jollekin läheiselle asemalle asetettavaksi tarkastuslääkäri. Sen ohella sai Lääkintöhallitus oikeuden järjestää tarkastuslääkärin asemapaikalle kulkutautisairaala 18 sijalla. Tämä sairaala avattiin heinäkuun 8 p:nä ja sen yhteyteen järjestettiin pienempi tarkastusasema, joka saattoi alkaa toimintansa heinäk. 20 p:nä. Laitos, joka aluksi sijoitettiin Kuokkalaan, laajennettiin, Senaatin päätöksen mukaan elokuun 17 p:ltä, täydelliseksi karanteenilaitokseksi 400 sijalla. Samalla laajennettiin myöskin sairaala 30 sijaa käsittäväksi. Kuokkalassa vallinneitten epäedullisten olojen tähden siirrettiin karanteenilaitos joulukuussa Terijoelle. Vielä mainittakoon, että Pietari ympäristöineen julistettiin heinäk. 12 p:nä epäiltäväksi olevan koleran tartuttamaksi ja määrättiin samalla, että huhtik. 20 p:nä 1909 annettu Senaatin päätös, joka sisältää lähempiä määräyksiä koleran torjumisesta ja vastustamisesta, oli heti astuva voimaan. — Rajan yli tulleitten joukossa sattuneitten pilkkukuumetapausten tähden määrättiin elokuun 13 p:nä karanteenilaitokseen otettujen tarkastusaika 14 vuorokaudeksi. Laitoksen lääkäri oikeutettiin kuitenkin erikoisissa tapauksissa, noudattamalla lääkintöhallituksen antamia ohjeita, harkintansa mukaan lyhentämään karanteeniaikaa, ei kuitenkaan 5 vuorokautta lyhyemmäksi. Edelleen mainittakoon Senaatin määräys 19 p:ltä heinäkuuta, minkä mukaan Suomen ja Venäjän välinen raja Karjalan kannaksella oli pidettävä mahdollisimman tarkoin suljettuna, ja Suomen ja Venäjän satamien välinen laivaliikenne niinhavin Laatokalla kuin Suomenlahdella oli ilman Sisäasiaintoimituskunnan antamaa erityistä lupaa kielletty.

Karanteenilaitoksen toiminnasta vuonna 1918 mainittakoon, että siellä oli tarkastuksenalaisena kaikkiaan 4,056 henkeä, joista 2,478 eli 60.1 % suomalaisia ja 1,578 eli 39.9 % ulkomaalaisia. Tarkastusosaston hoitopäivämäärä teki 36,504 eli keskim. 9 päivää kutakin tarkastuksenalaisena ollutta henkeä kohti. Tarkastettavia oli keskimäärin 222 kutakin päivää kohti. Karanteeni-

laitoksen sairaalassa hoidettiin kaikkiaan 139 henkeä. Hoitopäivien lukumäärä teki 1,504. Eri kulkutaudeista mainittakoon, että pilkkuumetapauksia oli 6, joista 3 päättyi kuolemalla, lavantautitapauksia 4, toisintokuumeetapauksia 1 ja tulirokkotapauksia 4.

Maassa vuonna 1918 liikkeellä olleet kulkutaudit käyvät ilmi seuraavasta taulukosta. Erikoista huomauttamista ansaitsee kuitenkin kysymyksessä olevan vuoden aikana esiintynyt n. k. espanjantauti, joka laajana, koko maata käsittävänä epidemiana, oli liikkeellä kaksi kertaa, nimittäin kesällä heinäkuussa ja syksyllä lokakuussa. Tauti ilmestyi nähtävästi ensin Helsingissä ja sen ympäristöllä, mutta esiintyi myöskin jotenkin samanaikaisesti tai heti jäljestä muutamilla seuduilla Pohjanmaalla. Se levisi tavattomalla nopeudella yli koko maan, ensi sijassa kuitenkin kulkuväylien varsilla. Taudin uutuus ja äkillinen ilmestyminen samoin kuin sen, todennäköisesti lämpimästä vuodenajasta riippuva, lievempi laatu olivat arvatenkin syynä siihen, että täysin tarkkoja tietoja sen ilmestymisestä eri osissa maata ei tällä kertaa saatu. Espanjantaudin otaksutaan tulleen maahan saksalaisten sotajoukkojen kanssa, mutta näyttää myöskin siltä, kuin tämä ei olisi ollut ainoa tie, vaan että se jotenkin samanaikaisesti olisi myöskin tunkeutunut Ruotsista joko laivaliikenteen välityksellä tai Tornion kautta Pohjois-Suomeen. Elokuun aikana supistui taudintapausten määrä varsin vähiin, mutta syyskuussa alkoi se liikkua uudelleen ja saavutti lokakuussa paljon suuremman laajuuden kuin heinäkuussa, ollen samalla yleensä hyvinkin vaikealaatuista. Kysymyksessä oleva toinen epidemia alkoi kuten jo mainittiin syyskuussa ja tällä kertaa Itä-Suomessa, Viipurin, Kuopion ja Mikkelin lääneissä. Muissa osissa maata pääsi tauti vasta lokakuussa täyteen vauhtiin. Marraskuussa oli se jotenkin rajoittunut ja joulukuussa täydelleen taonnut.

Taulu osottava kulkutauteihin sairastuneiden lukumäärän v. 1918.

Table de personnes tombées malades des épidémies en 1918.

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — Malades.												Yhteensä. Total.
	Tammik. Jan.	Heinäk. Jér.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäsk. Jun.	Heinäk. Juillet.	Eloäk. Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Déc.	
Variola.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	1	5	13	74	42	15	1	2	—	—	—	—	153
Porvoon »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Helsingin piiri	—	1	—	2	3	6	—	—	—	—	—	—	12
Lohjan »	—	—	—	—	9	6	—	—	—	—	—	—	15
Yhteensä — Total	1	7	13	76	54	27	1	2	—	—	—	—	181
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki	—	—	—	1	—	23	—	1	—	—	—	—	25
Porin »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Rauman »	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3
Turun piiri	—	—	—	—	—	2	12	3	4	3	—	—	24
Porin »	—	—	—	—	1	5	—	1	—	—	4	10	21
Salon »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3
Uudenkaup. »	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	4
Ikaalisten »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Tyrvään »	—	—	—	—	2	19	2	1	—	—	—	—	24
Huittisten »	—	—	—	—	1	42	14	3	1	—	—	—	61
Yhteensä — Total	—	—	—	1	4	92	33	10	6	7	4	10	167
<i>Ahvenanmaan lääni.</i>													
Maarianhaminan kaupunki ...	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	—	2	2	6	3	8	1	—	—	—	—	—	22
Lahden »	—	—	—	1	5	3	3	1	1	—	—	—	14
Tampereen »	—	—	—	1	14	25	19	3	—	2	—	—	64
Hämeenlinnan piiri	—	1	—	13	10	10	11	3	—	—	—	—	48
Hollolan »	—	—	—	—	50	36	7	—	—	—	—	—	93
Tammelan »	—	—	1	14	45	79	33	—	—	—	—	—	172
Tampereen »	—	3	—	8	47	21	22	6	7	—	—	—	114
Jämsän »	—	—	—	—	3	13	3	—	—	—	—	—	19
Ruoveden »	—	—	—	10	19	30	15	4	—	—	—	—	78
Yhteensä — Total	—	6	3	53	196	225	114	17	8	2	—	—	624
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki	—	—	6	2	18	10	2	1	3	2	3	—	47
Lappeenrannan »	—	—	—	—	56	97	8	1	10	3	3	—	178
Kotkan »	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2
Sortavalan »	—	—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—	6
Viipurin piiri	—	7	32	21	71	66	46	6	3	1	30	5	288
Lappeenrannan »	—	—	—	—	—	27	19	6	4	8	17	12	93
Käkisalmen »	1	—	—	—	4	5	—	2	—	—	7	15	34
Muolaan »	1	5	6	5	8	14	12	14	1	1	1	18	86
Antrean »	—	—	—	—	1	5	3	—	1	—	1	—	11
Kurkijoen »	1	—	—	—	4	—	2	—	—	—	4	7	29
Salmin »	—	—	8	7	26	29	32	11	5	5	15	14	152
Sortavalan »	—	—	—	—	45	21	4	5	8	2	1	—	86
Haminan »	—	—	—	—	1	5	6	—	—	—	—	—	12
Yhteensä — Total	3	12	52	35	234	282	136	49	35	33	82	71	1,024

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkärintpiiri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — Malades.													
	Tammik. Janv.	Febr. Fevr.	Helmik. Mars.	Maalisk. Avril.	Huhtik. Maa.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juun.	Heinäk. Juulit.	Eloäk. Aout.	Syysk. Sept.	Loäk. Octob.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.	Yhteensä. Total.
<i>Mikkelin lääni.</i>														
Mikkelin kaupunki	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Mikkelin piiri	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	4
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	7	14
Joroisten »	—	—	—	7	2	2	10	5	—	—	—	8	2	37
Savonlinnan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Yhteensä — Total	—	—	—	7	2	2	11	7	—	3	6	12	9	59
<i>Kuopion lääni.</i>														
Kuopion kaupunki	—	—	—	—	35	68	14	1	2	—	2	6	6	134
Kuopion piiri	—	—	—	—	—	—	4	2	1	—	1	6	3	17
Rautalammin »	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Iisalmen »	—	—	—	—	—	2	—	3	10	4	11	6	11	47
Tohmajärven »	—	—	—	—	—	2	5	—	—	3	—	—	2	12
Joensuun »	—	—	—	—	—	—	5	2	—	—	1	—	8	16
Pielisjärven »	—	—	—	—	—	2	8	—	—	—	—	—	—	10
Yhteensä — Total	—	—	—	—	35	74	37	8	14	7	15	18	30	238
<i>Vaasan lääni.</i>														
Vaasan kaupunki	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	2	7
Jyväskylän »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Vaasan piiri	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	4
Kristiinankaupungin piiri	—	—	—	—	—	1	6	1	—	—	—	—	—	8
Uudenkaarlepyyn »	—	—	—	—	—	1	23	1	—	—	—	—	—	25
Kuortaneen »	—	—	—	—	—	6	20	32	7	—	—	—	—	65
Jyväskylän »	—	—	—	—	1	2	4	2	1	—	—	—	—	10
Yhteensä — Total	—	—	—	—	4	13	57	36	8	—	—	—	2	120
<i>Oulun lääni.</i>														
Oulun kaupunki	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	3
Kajaanin piiri	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	15
Haapajärven »	—	—	—	—	—	—	—	4	18	1	—	—	—	23
Pudasjärven »	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Kalajoen »	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	6
Rovaniemen »	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	4
Yhteensä — Total	—	—	—	—	1	3	17	5	19	7	1	—	—	53
Yhteensä — Total	5	27	75	207	580	748	340	119	66	64	116	122	2 469	
<i>Scarlatina.</i>														
<i>Uudenmaan lääni.</i>														
Helsingin kaupunki	11	4	3	3	6	15	13	19	54	57	26	50	261	
Porvoon »	2	—	—	3	1	1	—	—	—	—	5	—	12	
Hangon »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2	
Helsingin piiri	2	4	6	2	1	16	8	5	26	4	34	17	125	
Loviisan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	36	71	
Tammisaaren piiri	2	—	2	—	—	8	6	—	6	—	—	—	24	
Lohjan »	—	1	1	—	3	8	11	14	12	6	7	6	69	
Yhteensä — Total	17	9	12	8	11	49	38	38	98	68	107	109	564	
<i>Turun ja Porin lääni.</i>														
Turun kaupunki	11	17	9	1	3	6	2	4	8	17	8	4	90	
Udenkaup. »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
Naantalin »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Porin »	—	2	—	2	11	6	5	10	22	21	4	13	96	

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripitäri. <i>Maladie, gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. Janv.	Helmi- k. Febr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Juulik. Juillet.	Eloku. Août.	Syysk. Sept.	Locak. Octobr.	Nov. Nov.	Dec. Dec.	Yhteensä. Total.
Rauman kaupunki	2	—	—	17	19	15	7	11	11	10	2	94	
Turun piiri	26	39	2	—	6	19	4	6	23	5	12	146	
Uudenkaup. »	—	1	—	—	—	—	14	19	13	11	13	80	
Porin »	1	—	—	2	18	132	25	46	38	9	40	355	
Ikaalisten »	—	—	4	2	1	12	28	20	9	7	12	102	
Tyrvään »	4	7	6	—	35	43	35	28	39	27	29	265	
Salon »	1	—	—	3	43	9	21	20	9	28	2	137	
Huittisten »	2	7	—	15	20	64	40	55	40	45	30	354	
Yhteensä — <i>Total</i>	47	73	21	25	155	311	189	213	195	232	145	1 721	
<i>Ahvenanmaan lääni.</i>													
Godbyn piiri	—	—	18	2	9	—	2	1	2	3	8	61	
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	18	2	9	—	2	1	2	3	8	61	
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	—	—	—	8	2	11	22	2	2	37	5	89	
Lahden »	—	—	—	10	3	3	4	10	11	4	4	55	
Tampereen »	—	—	1	43	21	38	29	59	24	41	28	284	
Hämeenlinnan piiri	3	1	—	2	36	114	30	18	11	26	9	271	
Hollolan »	—	—	—	73	97	35	33	28	43	34	38	381	
Tammelan »	2	—	—	1	24	67	63	58	47	41	44	385	
Tampereen »	4	1	—	1	11	66	13	20	24	14	47	252	
Jämsän »	—	—	—	—	6	38	5	6	35	11	34	168	
Ruoveden »	—	—	5	4	17	28	46	33	39	33	30	250	
Yhteensä — <i>Total</i>	9	2	6	16	222	445	256	209	256	233	248	2 135	
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki	5	1	1	4	4	5	3	4	5	10	4	7	53
Haminan »	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	—	2	6
Lappeenrannan »	—	—	—	—	2	3	3	1	1	—	3	2	15
Käkisalmen »	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	4
Sortavalan »	—	—	1	—	3	3	—	—	4	2	2	—	15
Kotkan »	—	—	—	5	15	7	—	2	1	7	5	2	44
Viipurin piiri	8	9	12	10	7	10	20	6	10	16	9	16	133
Haminan »	1	1	3	—	34	6	14	17	19	23	20	8	146
Lappeenrannan »	—	—	—	—	—	10	16	24	28	32	21	31	162
Antrean »	10	9	24	8	8	11	12	3	13	17	26	22	163
Muolaan »	5	—	—	—	7	5	—	4	5	—	11	28	65
Käkisalmen »	2	—	1	1	10	3	5	3	9	4	4	4	46
Kurkijoen »	—	—	2	2	—	—	—	—	4	—	1	6	15
Sortavalan »	—	—	—	—	—	2	3	—	—	4	3	—	12
Salmin »	2	4	1	3	3	11	5	4	10	3	1	4	51
Yhteensä — <i>Total</i>	33	24	45	34	94	76	81	70	111	120	110	132	930
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Mikkelin kaupunki	—	13	5	—	—	1	4	1	2	2	1	3	32
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	3	—	8
Savonlinnan »	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	8	9
Mikkelin piiri	2	1	1	—	—	7	3	2	12	5	—	2	35
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	4	10	3	8	19	—	44
Joroisten »	—	2	—	—	—	6	1	—	3	10	3	25	50
Savonlinnan »	—	—	—	—	—	2	—	2	—	7	—	4	15
Yhteensä — <i>Total</i>	2	16	6	1	—	16	8	11	27	30	15	61	193
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	1	—	—	5	11	2	8	9	24	11	18	20	109
Iisalmen »	—	—	2	—	—	—	1	—	2	1	2	1	9

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripöytäkirja. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												Yhteensä. <i>Total.</i>
	Tammik. <i>Jan.</i>	Helmik. <i>Fév.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Jun.</i>	Heinäk. <i>Juillet.</i>	Elok. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octob.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	
Joensuun piiri	1	—	1	1	1	4	1	—	4	—	—	—	13
Kuopion »	1	1	2	—	1	4	11	—	23	34	48	—	171
Rautalammin »	1	—	—	1	—	1	2	3	8	5	30	—	77
Iisalmen »	2	3	—	3	3	11	2	7	19	40	24	—	148
Pielisjärven »	4	—	—	3	1	6	—	2	2	16	19	—	69
Tohmajärven »	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	1	—	5
Joensuun »	—	—	6	3	6	3	—	—	—	—	—	—	18
Yhteensä — Total	10	4	11	16	23	32	27	33	82	108	142	—	619
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	16	11	—	17	15	8	11	2	10	3	3	13	109
Kristiinankaup. »	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	7
Uudenkaarlepyyn »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	4
Kokkolan »	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	3	—	7
Pietarsaaren »	10	12	10	—	4	1	2	—	2	4	—	1	46
Jyväskylän »	—	1	1	5	—	—	—	—	4	8	2	—	23
Kaskisten »	—	—	—	—	—	—	6	7	6	3	10	7	39
Vaasan piiri	4	1	3	6	3	11	2	15	—	2	—	30	77
Kristiinankaupungin piiri	18	26	17	12	36	25	83	71	78	40	20	23	449
Uudenkaarlepyyn »	9	8	—	—	11	28	24	24	26	24	19	2	175
Kokkolan »	7	5	—	—	3	2	—	14	16	5	13	14	79
Kuortaneen »	—	4	—	7	42	9	33	30	42	24	4	12	207
Jyväskylän »	—	—	—	4	—	40	11	9	33	35	19	10	161
Yhteensä — Total	64	68	31	52	114	125	173	175	218	150	92	121	1383
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	2	1	—	1	1	—	4	3	2	2	2	5	23
Raahen »	—	—	—	—	17	5	3	6	2	1	—	—	34
Kajaanin »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Kemin »	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Tornion »	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Oulun piiri	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	10	14
Raahen »	—	—	1	—	15	10	—	10	13	4	10	11	74
Kalajoen »	—	—	—	—	1	11	11	12	9	17	18	13	92
Haapajärven piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	16	21
Kajaanin »	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5
Tornion »	—	—	—	—	—	—	4	13	4	11	3	1	36
Rovaniemen »	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
Yhteensä — Total	7	1	1	2	36	27	24	50	31	35	40	57	311
Yhteensä — Total	189	197	151	156	664	1,081	798	800	1,020	979	866	1,016	7,917
<i>Morbilli.</i>													
Uudenmaan lääni	4	2	—	—	—	14	2	2	1	14	1	3	43
Turun ja Porin lääni	63	—	16	—	39	28	5	13	1	7	11	13	196
Ahvenanmaan »	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	25
Hämeen »	3	23	20	14	33	16	6	12	1	—	—	—	128
Viipurin »	103	98	126	46	99	41	112	30	25	15	21	70	786
Mikkelin »	—	—	2	—	5	1	35	1	1	1	3	5	54
Kuopion »	45	25	15	8	24	28	55	4	10	9	4	11	238
Vaasan »	—	—	—	3	7	3	2	1	1	—	1	3	21
Oulun »	17	12	9	15	8	24	9	3	1	6	9	6	119
Yhteensä — Total	235	160	188	86	215	155	226	91	41	52	50	111	1,610

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												Yhteensä. <i>Total.</i>
	Tammik. <i>Janv.</i>	Helmiik. <i>Févr.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Heinäk. <i>Juillet.</i>	Eloäk. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	
Typhus exanthematicus.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	1	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Yhteensä — <i>Total</i>	1	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	14
<i>Hämeen lääni.</i>													
Lahden kaupunki	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Tammelan piiri	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	4
<i>Viipurin lääni.</i>													
Kotkan kaupunki	—	—	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Haminan piiri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Lappeenrannan piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Muolaan »	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — <i>Total</i>	2	—	4	1	—	—	1	—	2	—	—	—	10
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Savonlinnan piiri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — <i>Total</i>	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — <i>Total</i>	3	7	12	4	1	1	1	—	2	—	—	—	31
Typhus abdominalis.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	15	3	11	7	10	14	17	13	17	13	12	6	138
Porvoon »	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	3
Hangon »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Helsingin piiri	2	—	2	—	—	13	4	4	14	7	1	5	52
Loviisan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5
Tammisaaren »	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	8	3	17
Lohjan »	—	—	—	1	—	—	4	5	4	—	—	1	15
Yhteensä — <i>Total</i>	20	3	13	8	10	27	26	26	37	20	23	18	231
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki	2	3	6	6	2	1	4	6	2	5	1	—	38
Uudenkaupungin kaupunki	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Porin »	7	2	1	—	4	7	—	3	15	3	41	5	88
Turun piiri	1	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4
Salon »	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	5
Uudenkaupungin piiri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Porin »	8	5	—	—	6	12	3	4	—	—	—	1	39
Ikaalisten »	—	—	—	—	3	—	5	1	—	—	—	1	10
Tyrvään »	1	9	—	—	3	7	3	1	8	1	—	—	33
Huittisten »	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — <i>Total</i>	20	21	8	6	21	27	19	15	26	10	43	7	223
<i>Ahvenanmaan lääni.</i>													
Maarianhaminan kaupunki ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripitäri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. Janv.	Heinäk. Juv.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Heinäk. Juillet.	Elok. Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.	Yhteensä. Total.
<i>Hämeen lääni.</i>													
Tampereen kaupunki	4	4	4	4	5	—	5	9	15	—	8	1	59
Lahdon »	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
Hämeenlinnan piiri	11	7	2	—	—	—	—	—	—	—	2	1	23
Hollolan »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2
Tammolan »	2	6	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	13
Tampereen »	2	—	—	—	—	3	5	3	—	—	1	—	14
Jämsän »	—	—	—	—	—	—	7	7	—	—	1	1	16
Ruoveden »	9	3	2	—	—	2	14	37	12	4	2	1	86
Yhteensä — Total	29	21	12	4	6	5	31	57	27	6	14	4	216
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki	3	1	—	3	16	5	2	7	3	2	3	2	47
Kotkan »	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Lappeenrannan kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Käkisalmen »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Sortavalan »	—	—	—	5	4	—	—	—	2	1	—	—	12
Viipurin piiri	19	5	3	—	4	1	2	5	4	2	2	6	53
Lappeenrannan piiri	—	—	—	—	4	4	—	5	2	2	3	4	20
Antrean »	8	8	5	8	6	5	2	5	2	1	5	4	59
Muolsan »	4	4	1	—	4	—	1	—	4	4	4	7	33
Käkisalmen »	1	—	2	1	1	—	—	—	—	1	—	—	6
Kurkijoen »	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Sortavalan »	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3
Salmin »	8	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	11
Yhteensä — Total	43	20	12	19	37	15	8	26	17	12	18	24	251
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Mikkelin kaupunki	1	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	8
Savonlinnan »	17	1	3	—	3	4	8	—	—	—	10	40	86
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Mikkelin piiri	7	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	10
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Joroisten »	15	4	5	3	3	8	—	1	—	1	—	1	41
Savonlinnan »	5	5	4	10	2	7	1	1	—	—	—	20	55
Yhteensä — Total	45	10	12	15	8	19	9	2	7	3	10	62	202
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	30	3	6	18	6	4	11	6	13	42	17	20	176
Joensuun »	4	3	—	2	2	1	3	—	—	1	—	1	17
Isalmen »	1	—	1	1	1	—	—	—	2	—	—	—	6
Kuopion piiri	5	2	6	2	7	8	4	2	2	—	5	6	49
Rautalammin piiri	8	—	1	1	6	1	8	4	2	—	4	1	36
Isalmen »	6	4	3	3	2	1	1	—	—	—	—	4	24
Pielisjärven »	—	—	—	1	6	5	10	1	—	—	—	—	23
Tohmajärven »	25	9	5	4	2	—	1	—	—	—	2	1	49
Joensuun »	—	3	1	—	6	—	2	—	—	—	—	—	12
Yhteensä — Total	79	24	23	32	38	20	40	13	19	43	28	33	392
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	—	—	—	—	—	5	6	2	—	—	—	—	13
Kristinankaup. »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pietarsaaren »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vaasan piiri	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kokkolan »	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8
Kuortaneen »	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	4
Jyväskylän »	7	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	11
Yhteensä — Total	14	3	1	—	3	5	7	4	1	—	—	1	39

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkärintpiiri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. <i>Janv.</i>	Helmi- k. <i>Febr.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>April.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Juulik. <i>Juillet.</i>	Eloku. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokek. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	—	—	—	1	1	1	7	4	4	1	—	—	19
Raahen »	—	3	5	3	1	—	—	—	—	—	—	—	12
Kemin »	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7
Kajaanin »	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	6
Tornion »	2	—	9	15	31	35	20	3	8	4	11	29	167
Oulun piiri	9	11	2	—	—	—	9	—	—	2	1	—	34
Raahen »	2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Kalajoen »	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	9	15
Haapajärven »	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	8	16
Kajaanin »	16	10	—	—	—	—	—	3	—	1	2	5	38
Tornion »	—	—	—	—	3	—	6	9	12	5	9	18	83
Pudasjärven »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Rovaniemen »	—	—	3	3	—	—	2	—	—	—	1	6	17
Yhteensä — <i>Total</i>	38	25	21	23	44	47	51	23	33	14	26	75	420
Yhteensä — <i>Total</i>	288	127	102	107	167	165	191	166	167	108	164	224	1 976
<i>Dysenteria.</i>													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	—	1	—	2	1	2	14	7	2	3	—	2	34
Helsingin piiri	1	1	5	1	1	3	6	3	—	—	—	—	21
Yhteensä — <i>Total</i>	1	2	5	3	2	5	20	10	2	3	—	2	55
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Uudenkaupungin »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
Porin »	3	1	—	—	8	—	3	8	4	—	—	1	28
Turun piiri	—	—	—	—	—	—	1	5	—	1	—	—	7
Salon »	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Uudenkaupungin »	—	—	—	—	—	—	—	4	3	1	—	3	11
Porin »	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	5
Yhteensä — <i>Total</i>	3	1	—	—	8	5	5	17	8	3	—	7	57
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	8
Tampereen »	—	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	4
Hämeenlinnan piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	8	5	—	—	13
Hollolan »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Tammelan »	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Tampereen »	—	—	—	—	—	2	—	—	5	—	—	—	7
Jämsän »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Ruoveden »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	1	—	1	3	1	10	15	5	4	—	40
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Kotkan »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Lappeenrannan »	—	—	—	—	—	10	20	28	14	9	2	—	83
Käkisalmen »	—	—	1	—	—	1	9	—	—	—	—	2	13
Sortavalan »	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
Viipurin piiri	1	—	1	5	—	1	—	1	1	—	—	1	11
Haminan »	—	—	—	—	—	—	—	20	1	—	—	—	21
Lappeenrannan »	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	—	6

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkärinpiiri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>		Sairastuneita. — <i>Malades.</i>											
		Tammik. Janv.	Heinäk. Juv.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäsk. Juin.	Heinäk. Juillet.	Eloäk. Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octob.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.
Antrean piiri	—	2	—	—	1	—	—	7	5	1	—	1	17
Muolaan »	—	—	—	—	3	2	50	6	2	3	—	—	66
Käkisalmen »	14	—	13	22	12	20	7	11	1	2	2	3	107
Kurkijoen »	—	3	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	6
Sortavalan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Yhteensä — Total	15	5	16	28	17	36	87	74	31	16	4	10	339
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Savonlinnan kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Mikkelin piiri	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Heinolan »	—	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	6
Joroisten »	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Savonlinnan »	2	2	1	—	1	—	3	1	1	5	4	—	20
Yhteensä — Total	8	5	1	—	1	5	4	2	1	6	6	—	39
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	—	—	—	—	—	3	5	1	4	—	12	—	25
Joensuun »	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kuopion piiri	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	6	11
Rautalammin »	5	—	—	—	—	—	—	6	1	—	1	—	13
Pielisjärven »	1	—	—	—	5	—	—	—	4	1	3	—	14
Joensuun »	—	7	8	—	—	3	3	—	—	—	—	—	21
Yhteensä — Total	6	7	8	1	5	6	8	9	9	1	19	6	85
<i>Vaasan lääni.</i>													
Kristiinankaupungin piiri	3	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	6
Uudenkaarlepyyn »	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	6
Kuortaneen »	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	4
Yhteensä — Total	3	—	—	—	1	—	4	3	5	—	—	—	16
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Raahen piiri	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3
Kalajoen »	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2
Rovaniemen »	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	8
Yhteensä — Total	1	—	—	—	—	3	—	10	1	—	—	—	15
Yhteensä — Total	37	20	31	32	35	63	129	135	72	34	33	25	646
Tussis convulsiva.													
Uudenmaan lääni	89	36	36	45	29	26	80	36	25	44	59	73	578
Turun ja Porin »	52	9	17	4	28	37	49	38	72	88	103	97	594
Ahvenanmaan »	12	7	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	31
Hämeen lääni »	28	16	29	8	14	11	50	57	30	29	91	86	449
Viipurin »	93	45	52	36	38	40	121	44	58	64	101	101	793
Mikkelin »	18	18	26	14	20	23	33	68	32	102	49	55	458
Kuopion »	28	23	24	21	26	25	65	100	90	61	100	110	673
Vaasan »	53	80	59	104	75	111	152	151	19	39	51	43	937
Oulun »	2	2	4	10	2	2	13	56	9	37	37	20	194
Yhteensä — Total	375	236	247	242	282	275	563	550	335	464	595	593	4,707

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — Malades.												Yhteensä. Total.
	Tammik. Janv.	Helmik. Févr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Juun. Juin.	Kesäk. Juillet.	Eloäk. Août.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.	
Diphtheria ja Laryngitis crouposa.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	59	32	21	26	16	25	21	34	92	154	153	149	782
Porvoon »	5	—	2	1	2	2	1	3	4	25	12	3	60
Loviisan »	4	1	3	1	2	—	—	—	—	2	3	2	18
Hangon »	2	3	2	—	—	—	—	2	7	4	5	5	30
Tammisaaren »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	9	2	13
Helsingin piiri	7	3	2	—	1	—	13	22	41	98	74	36	297
Loviisan »	5	2	1	1	—	—	—	2	—	1	19	31	62
Tammisaaren »	—	1	—	—	1	—	—	2	13	12	10	6	45
Lohjan »	1	1	1	2	—	1	24	24	21	32	24	11	142
Yhteensä — Total	83	43	32	31	22	28	59	89	178	330	309	245	1 449
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki	2	5	9	7	3	2	6	6	1	21	26	9	97
Uudenkaup. »	10	7	4	3	5	1	8	6	15	22	2	9	92
Rauman »	—	—	3	—	2	5	6	4	8	5	3	7	48
Porin »	3	—	—	3	—	—	—	—	3	6	17	9	41
Naantalin »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	3
Turun piiri	1	4	—	3	—	—	1	7	6	21	16	31	90
Uudenkaup. »	2	3	2	2	1	—	7	15	19	29	15	39	134
Porin »	—	—	—	—	—	1	1	17	16	15	19	22	91
Ikaalisten »	3	3	—	1	2	—	4	3	10	13	20	11	70
Salon »	2	10	—	—	3	—	1	2	11	26	7	26	88
Tyrvään »	1	—	1	4	—	2	14	9	3	8	8	12	62
Huittisten »	—	—	5	6	—	1	2	9	14	21	16	18	92
Rymättylän »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2
Yhteensä — Total	29	32	24	29	16	12	52	78	106	187	152	193	910
<i>Ahvenanmaan lääni.</i>													
Maarianhaminan kaupunki ...	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Godbyn piiri	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3
Yhteensä — Total	2	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	1	3	1	4	3	3	1	—	2	1	2	1	22
Tampereen »	10	4	7	12	9	4	13	5	20	29	21	14	148
Lahden »	1	1	—	1	1	1	2	3	3	3	5	9	30
Hämeenlinnan piiri	2	—	—	—	—	—	10	14	13	19	28	32	118
Hollolan »	—	1	—	—	—	—	12	11	38	11	13	17	103
Tammelan »	8	9	5	5	3	2	5	10	15	19	13	6	100
Tampereen »	—	3	—	—	—	—	3	2	5	4	8	11	36
Jämsän »	—	1	—	—	—	3	1	7	7	11	13	1	44
Ruoveden »	5	5	4	2	2	1	7	12	17	16	10	15	96
Yhteensä — Total	27	27	17	24	18	14	54	64	120	113	113	106	697
<i>Viiipurin lääni.</i>													
Viiipurin kaupunki	14	3	7	3	9	1	5	5	7	14	13	6	87
Haminan »	—	1	—	—	4	—	1	—	—	2	7	7	22
Kotkan »	2	3	7	4	4	1	1	1	—	3	3	3	32
Lappeenrannan »	1	3	1	—	—	9	4	1	3	7	—	2	31
Käkisalmen »	—	2	1	3	3	1	3	5	1	2	—	4	25
Sortavalan »	1	4	6	3	3	2	1	6	3	5	11	5	50
Viiipurin piiri	7	4	5	3	6	3	9	9	25	31	17	36	155

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — Malades.												
	Tammik. <i>Janv.</i>	Helmi- k. <i>Fév.</i>	Maalisk. M. <i>Mars.</i>	Huhtik. A. <i>Avril.</i>	Toukok. M. <i>Mai.</i>	Kesäk. J. <i>Juin.</i>	Heinäk. J. <i>Juillet.</i>	Elo- k. <i>Août.</i>	Syysk. S. <i>Sept.</i>	Lokak. O. <i>Octobr.</i>	Marrask. N. <i>Nov.</i>	Jouluk. D. <i>Déc.</i>	Yhteensä. Total.
Haminan piiri	3	2	—	1	3	1	6	8	13	22	15	25	99
Lappeenrannan »	6	8	4	—	1	4	4	19	13	13	18	31	121
Antrean »	10	3	2	3	2	—	2	5	4	8	14	7	60
Muolaan »	1	3	—	1	—	—	7	2	3	4	3	4	28
Käkisalmen »	1	—	—	1	—	—	2	4	12	5	14	1	40
Kurkijoen »	1	3	2	—	4	—	6	3	5	5	15	6	50
Sortavalan »	—	—	—	—	—	—	2	—	2	3	2	2	11
Salmin »	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	5
Yhteensä — Total	47	39	35	22	39	22	54	68	93	125	133	139	816
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Mikkelin kaupunki	—	—	—	1	—	—	—	—	1	4	1	3	10
Savonlinnan »	—	2	—	—	—	4	3	1	—	—	3	1	14
Mikkelin piiri	—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	—	3	9
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	8	—	1	3	1	13
Joroisten »	3	—	—	—	—	—	—	5	3	9	5	9	34
Savonlinnan »	—	2	—	—	1	—	4	1	—	—	1	6	15
Yhteensä — Total	3	4	—	1	1	4	10	16	6	14	13	23	95
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	8	6	7	4	4	5	3	6	8	6	7	7	71
Joensuu »	1	1	1	2	1	—	1	—	1	3	1	—	12
Iisalmen »	—	—	—	—	—	1	2	—	1	2	1	1	8
Kuopion piiri	—	—	1	—	—	—	2	3	8	13	8	6	41
Rautalammin »	1	2	1	2	2	—	3	3	6	8	5	11	44
Iisalmen »	2	8	1	—	—	—	2	3	7	15	8	12	63
Pielisjärven »	—	—	—	—	—	—	7	1	5	9	8	9	39
Tohmajärven »	1	—	1	—	—	1	6	9	5	1	2	10	36
Joensuu »	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	7
Yhteensä — Total	13	17	12	8	7	7	26	30	46	57	40	58	321
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	4	4	7	8	5	11	3	5	7	12	1	3	70
Kristiinankaup. »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3
Uudenkaarlepyyn »	2	1	—	1	1	4	—	—	1	1	—	—	11
Pietarsaaren »	3	3	2	—	—	—	2	2	4	8	5	7	36
Kokkolan »	3	—	3	5	—	3	2	1	1	1	1	1	21
Jyväskylän »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kaskisten »	—	5	1	—	—	8	1	4	1	5	5	1	31
Vaasan piiri	1	3	—	—	3	—	7	22	7	21	19	83	
Kristiinankaup. »	1	2	2	—	2	—	13	17	6	19	9	4	77
Uudenkaarlepyyn »	—	1	—	—	—	1	9	3	7	11	19	4	55
Kokkolan »	1	4	10	1	—	2	1	3	3	7	5	11	48
Kuortaneen »	—	3	—	—	1	—	22	19	22	25	9	16	117
Jyväskylän »	1	—	—	—	—	—	—	3	6	4	11	5	30
Yhteensä — Total	17	26	26	15	12	31	53	64	80	100	86	73	583
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	2	4	1	1	1	2	3	—	4	3	7	3	31
Raahen »	1	3	2	1	2	2	—	—	1	4	1	—	17
Kemin »	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Tornion »	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3	1	—	6
Kajaanin »	1	1	—	—	1	—	1	2	6	2	1	5	20
Oulun piiri	2	3	2	—	1	—	4	—	—	—	3	6	21
Raahen »	—	1	1	—	—	—	—	3	2	1	4	12	24
Kalajoen »	9	5	—	—	—	1	8	1	—	—	4	4	32

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkärintpiiri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecine provinciaux.</i>	Sairastuneita. — Malades.												
	Tammik. Janv.	Febr. Févr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Heinäk. Juillet.	Eloäk. Août.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Déc.	Yhteensä. Total.
Haapajärven piiri	5	—	—	—	4	1	—	—	16	1	2	8	37
Tornion »	1	1	2	1	—	—	3	—	2	2	5	5	22
Kajaanin »	—	—	—	—	—	—	4	—	1	6	—	1	13
Pudasjärven »	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3
Rovaniemen »	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	6
Yhteensä — Total	24	20	9	3	9	7	23	9	32	23	32	44	235
Yhteensä — Total	245	208	158	133	124	125	381	418	661	950	878	881	5,112
Febris intermittens.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	1	2	—	6	14	20	17	6	2	7	1	4	80
Porvoon »	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Tammisaaren »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Helsingin piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Yhteensä — Total	1	2	—	6	14	23	17	6	2	7	2	4	84
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Rauman kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	4
Ikaalisten piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
Yhteensä — Total	—	—	—	—	—	—	—	2	5	—	—	—	7
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Käkisalmen »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Antrean piiri	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Muolaan »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	4
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Savonlinnan piiri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Kuopion lääni.</i>													
Joensuu kaupunki	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kuopion piiri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	2	3	—	7	15	25	18	9	7	7	2	4	99
Meningitis cerebrospinalis epidemia.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	1	1	—	4	—	—	—	1	1	—	—	—	8
Helsingin piiri	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
Lohjan »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	3	1	—	4	—	—	—	2	2	—	—	—	12

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. <i>Janv.</i>	Helmik. <i>Fév.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Heinäk. <i>Juillet.</i>	Eloäk. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	Yhteensä <i>Total.</i>
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Ikaalisten piiri	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Huittisten »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	2	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	6
<i>Hämeen lääni.</i>													
Tampereen kaupunki	—	1	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6
Hämeenlinnan piiri	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ruoveden »	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — <i>Total</i>	—	1	3	—	3	—	—	—	—	2	—	—	9
<i>Viipurin lääni.</i>													
Käkisalmen kaupunki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Lappeenrannan piiri	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	5
Muolaan »	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Kurkijoen »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	1	2	—	1	3	—	—	2	—	—	9
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Rautalammin »	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3
<i>Vaasan lääni.</i>													
Pietarsaaren kaupunki	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vaasan piiri	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Kokkolan »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	—	4	—	1	—	—	—	—	—	—	5
<i>Oulun lääni.</i>													
Tornion kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	5	2	6	10	3	2	3	5	2	5	1	1	45
Pollomyelitis anterior acuta.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Tammisaaren piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
<i>Hämeen lääni.</i>													
Jämsän piiri	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Muolaan »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Kurkijoen »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — <i>Total</i>	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	4

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — Malades.												
	Tammik. Janv.	Helmi- k. Febr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Heinäk. Juillet.	Elo- k. Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.	Yhteensä. Total.
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Joroisten piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	
Yhteensä — Total	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	
<i>Kuopion lääni.</i>													
Iisalmen piiri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Rautalammin »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Yhteensä — Total	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
<i>Vaasan lääni.</i>													
Kokkolan piiri	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
Yhteensä — Total	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
<i>Oulun lääni.</i>													
Raahen piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Yhteensä — Total	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Yhteensä — Total	1	—	1	—	2	2	2	—	2	1	1	12	
Influenza.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	252	137	141	122	150	112	3 127	303	430	5 218	1 216	566	11 774
Hangon »	11	9	17	8	6	2	53	16	17	217	99	17	472
Porvoon »	14	4	4	3	3	2	58	12	4	151	125	19	399
Tammisaaren »	4	3	—	4	—	—	17	14	12	32	80	35	201
Loviisan »	7	3	2	1	1	9	31	3	1	59	99	19	235
Helsingin piiri	27	22	19	9	22	7	331	88	44	1 418	649	116	2,752
Loviisan »	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	517	135	676
Tammisaaren »	—	2	—	—	—	—	70	5	—	45	90	89	301
Lohjan »	—	—	—	—	—	—	162	37	5	834	396	79	1,513
Yhteensä — Total	339	180	183	147	182	132	3,849	478	513	7,974	3,271	1,075	18,323
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki	59	24	24	11	18	12	306	63	47	366	736	90	1,756
Naantalın »	—	—	—	—	—	—	56	8	—	24	19	4	111
Uudenkaup. »	4	2	4	—	6	—	32	25	9	260	150	36	528
Porin »	82	55	66	59	32	19	163	75	66	527	431	95	1,670
Rauman »	9	5	—	—	—	—	46	28	7	476	35	9	615
Turun piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	568	336	32	936
Salon »	—	—	—	—	—	—	3	5	—	275	440	11	734
Uudenkaup. »	10	—	4	—	8	—	161	47	12	373	398	51	1,064
Porin »	29	—	—	—	—	—	92	30	—	526	336	2	1,015
Ikaalisten »	—	—	—	—	—	—	62	16	24	378	144	14	638
Tyrvään »	—	—	—	—	—	—	7	—	—	63	90	—	160
Huittisten »	21	24	—	—	22	2	57	18	13	370	308	39	874
Rymättylän »	2	7	—	—	—	—	13	9	—	114	85	9	239
Yhteensä — Total	216	117	98	70	86	33	998	324	178	4,320	3,508	392	10,340
<i>Ahvenanmaan lääni.</i>													
Maarianhaminan kaupunki ...	8	13	2	—	4	—	29	3	6	49	25	7	146
Godbyn piiri	8	19	20	2	13	—	23	13	9	517	200	49	873
Yhteensä — Total	16	32	22	2	17	—	52	16	15	566	225	56	1,019
<i>Hämeen lääni.</i>													
Tampereen kaupunki	27	34	22	17	10	7	357	74	39	1,211	231	52	2,081
Lahden »	7	8	—	4	11	10	90	8	15	48	25	10	236

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripilvi. <i>Maladie, gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. Janv.	Heinäk. Juvl.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Maj.	Juuni. Jun.	Kesäk. Juil.	Heinäk. Aout.	Elok. Sept.	Syysk. Sept.	Lokak. Octob.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.
Hämeenlinnan kaupunki.....	19	5	4	5	15	11	89	19	12	95	50	30	354
Hämeenlinnan piiri.....	—	18	8	—	—	2	137	23	7	380	182	70	827
Hollolan ».....	7	6	4	7	12	—	159	23	25	140	230	18	631
Tammelan ».....	24	38	6	6	—	4	377	39	12	730	485	203	1,924
Tamporeen ».....	—	—	—	—	—	—	28	—	—	126	385	24	563
Jämsän ».....	5	2	—	—	—	—	99	7	49	681	29	60	932
Ruoveden ».....	6	5	4	—	—	—	117	40	46	995	395	46	1,654
Yhteensä — Total	95	116	48	39	48	34	1,453	233	205	4 406	2,012	513	9,202
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki.....	68	41	33	42	76	34	387	109	123	1,058	148	53	2 172
Haminan ».....	4	1	—	—	4	—	16	8	13	51	10	1	108
Kotkan ».....	47	52	35	38	12	17	64	25	—	109	71	56	526
Lappeenrannan ».....	—	—	5	6	4	13	82	11	41	62	10	3	237
Käkisalmen ».....	9	2	6	9	—	—	60	23	44	55	27	63	298
Sortavalan ».....	11	13	6	6	7	8	4	13	70	126	19	20	303
Viipurin piiri.....	9	4	4	—	2	—	52	14	21	400	52	7	565
Haminan ».....	34	9	5	3	—	—	99	39	19	550	191	48	997
Lappeenrannan ».....	4	—	—	—	—	—	74	56	202	1,660	66	1	2,063
Antrean ».....	33	13	—	—	6	11	51	25	173	1,344	63	13	1,732
Muolaan ».....	6	16	1	4	3	2	93	8	100	529	163	69	994
Käkisalmen ».....	9	—	—	1	—	8	139	41	225	759	68	41	1,291
Kurkijoen ».....	—	—	—	—	—	—	215	20	585	810	56	—	1,686
Sortavalan ».....	4	—	4	—	—	—	31	21	127	5,870	270	67	6,394
Salmi ».....	6	2	7	4	—	—	65	1	1	90	19	6	201
Yhteensä — Total	244	153	106	113	114	93	1,432	414	1,744	13,473	1,233	448	19,567
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Mikkelin kaupunki.....	10	38	3	—	2	4	27	9	40	54	17	6	210
Heinolan ».....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	5	—	76
Savonlinnan ».....	2	10	11	7	5	2	43	15	205	87	9	6	402
Mikkelin piiri.....	—	6	—	—	—	—	91	46	280	768	29	28	1,248
Heinolan ».....	5	—	3	—	—	—	107	23	26	280	106	4	554
Joroisten ».....	9	3	4	—	—	—	160	142	506	254	65	60	1,203
Savonlinnan ».....	5	3	1	5	3	5	231	134	1,910	1,642	72	32	4,043
Yhteensä — Total	31	60	22	12	10	11	659	369	2,967	3,156	303	136	7,736
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki.....	38	57	35	42	23	24	711	351	441	394	183	134	2,433
Iisalmen ».....	8	10	3	4	2	—	101	19	17	45	26	8	243
Joensuun ».....	2	3	4	—	17	4	43	39	92	62	14	16	296
Kuopion piiri.....	2	—	2	—	—	2	171	137	406	540	62	33	1,355
Rautalammin ».....	20	4	2	10	—	5	243	163	756	615	102	37	1,957
Iisalmen ».....	—	—	—	—	—	—	321	22	4	640	239	25	1,251
Pielisjärven ».....	—	—	—	—	—	6	1	1	60	240	40	9	357
Tohmajärven ».....	—	—	—	—	—	—	151	91	242	454	80	62	1,080
Joensuun ».....	—	5	8	—	—	5	6	40	40	60	20	19	203
Yhteensä — Total	70	79	54	56	42	46	1,748	863	2,058	3,050	766	343	9,175
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki.....	5	2	3	1	2	—	170	37	43	284	201	47	795
Kristinankaup. ».....	2	3	6	3	2	4	16	12	6	18	63	12	147
Uudenkaarlepyyn ».....	2	2	2	4	—	—	10	2	—	129	52	—	203
Kaskisten ».....	—	—	—	—	—	—	23	10	8	30	43	16	130
Kokkolan ».....	12	7	8	15	8	6	116	53	36	598	108	15	982

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripää.	Sairastuneita. — Malades.												
	Tammik. Jan.	Helmik. Febr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Maj.	Kesäk. Juni.	Heinäk. Juli.	Eloäk. Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.	Yhteensä. Total.
Pietarsaaren kaupunki	22	13	6	—	—	2	300	22	26	425	67	6	889
Jyväskylän »	32	14	15	24	10	12	186	28	86	132	20	—	566
Vaasan piiri	—	—	—	—	—	—	70	—	—	350	100	—	520
Kristiinankaup. »	—	—	7	—	6	5	86	8	6	465	130	—	1,631
Uudenkaarlepyyn »	—	—	—	—	—	6	231	30	12	222	250	2	753
Kokkolan »	8	7	1	—	—	—	119	44	11	230	202	26	698
Kuortaneen »	—	—	8	—	—	1	145	44	45	1,359	254	2	1,858
Jyväskylän »	—	—	—	—	—	—	365	33	102	299	53	8	860
Yhteensä — Total	83	56	48	47	28	36	1,837	323	381	4,591	2,331	271	10,032
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	3	1	1	—	—	—	187	28	58	643	124	9	1 054
Raahen »	5	2	5	—	—	—	10	8	12	76	1	2	121
Kernin »	—	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	11
Kajaanin »	14	4	2	3	—	—	71	13	67	167	43	19	403
Tornion »	12	—	1	—	—	4	81	39	3	86	67	33	326
Oulun piiri	—	—	—	—	—	—	365	36	28	148	18	1	594
Raahen »	—	—	3	—	—	—	55	40	14	160	33	4	309
Kalajoen »	6	5	1	—	—	1	120	40	12	644	109	28	966
Haapajärven »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	40	—	170
Kajaanin »	—	—	—	—	—	—	16	—	—	230	160	—	406
Tornion »	2	1	—	—	—	—	69	—	28	164	70	26	360
Pudasjärven »	—	—	—	—	—	—	—	100	81	230	82	23	516
Rovaniemen »	—	—	—	—	—	—	97	126	72	35	37	17	384
Kittilän »	—	—	—	—	—	—	—	45	50	150	8	—	253
Yhteensä — Total	42	14	21	3	2	5	1,071	475	423	2,863	792	162	5,873
Yhteensä — Total	1,136	807	602	489	529	390	13,099	3,495	8,484	44,399	14,441	3,396	91,267

Yhteenveto kaupunkien kulkutautisairaaloissa hoidetuista kulkutautitapauksista 1918.

Kaupunki	Sairaalajoukon lukumäärä	Sairaalassa hoidettu							Hoidettujen lukumäärä
		Varotia	Trypan exanth- maticus	Trypanus abdomi- nalis	Dysenteria	Scarlatina	Diphtheria	Muita kul- k.	
Helsinki: Kulkutautisairaala	240	171	18	154	29	282	837	369	1,860
Porvoo: »	14	—	—	4	—	12	57	33	106
Turku: »	116	8	—	—	—	109	158	150	425
Rauma: »	30	4	—	1	—	133	19	6	163
Uusikaupunki: »	20	2	—	4	—	1	103	4	114
Maarianhamina »	10	3	—	1	—	1	3	1	9
Hämeenlinna »	19	2	—	7	—	74	40	1	124
Tampere »	104	116	—	74	—	441	211	42	884
Viipuri »	20	53	—	45	1	69	115	40	323
Sortavala »	12	18	—	8	—	8	48	5	87
Hamina »	6	—	—	—	—	10	2	—	12
Mikkeli »	6	—	—	5	—	46	12	3	66
Iisalmi »	10	—	—	9	—	11	9	4	33
Vaasa »	26	6	2	10	—	114	56	6	194
Kokkola »	13	—	—	1	—	6	12	5	24
Pietarsaari »	20	—	—	—	—	81	42	—	123
Jyväskylä »	11	1	—	2	—	22	2	8	35
Oulu »	36	3	—	24	—	44	53	2	126
Raahen »	—	—	—	6	—	36	8	—	50
Kajaani »	12	—	—	6	—	10	38	12	66
Tornio »	10	—	—	102	—	1	—	2	105
Kemi »	5	—	—	15	—	4	—	—	19
Yhteensä	740	387	20	478	30	1,515	1,825	693	4,948

Väkiluku, syntyneet, kuolleet, kuolevaisuus lapsissa alle yhden vuoden sekä keuhkotautiin kuolleet v. 1918.¹⁾

Population, naissances, décès au dessous d'un an et décès par suite de phthisie en 1918.

Lääni, kaupunki ja piirilääkärinpiiri. Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.	Väkiluku vuoden 1918 lopulla. Population à la fin de 1918.	Syntynä 1,000 saasta kohti. Naissances par 1,000 habitans. Vuonna 1918 syntyneitä. Naissances en 1918.	Kuolleita 1,000 saasta kohti. Décès en 1918.	Kuolleita 1,000 saasta kohti. Décès par 1,000 habitans.	Enjantia alle desous d'un an morts d'après l'enquête.	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa.	100:sta vuoden kuluessa syntyneestä lapsista kuoli. Sur 100 enfans nés d'après l'enquête soit morts.	Keuhkotautiin kuolleita. Décédés par suite de phthisie tuberculeuse ²⁾		
								Lukumäärä. Nombre.	% kaikista kuolleista. En % du total des décès.	1000 saasta kohti. Par 1,000 habitans.
Uudenmaan lääni.										
Helsingin kaupunki	186,527	2,616	14.0	3,077	16.5	291	11.1	416	13.6	2.2
Porvoon »	5,177	115	22.2	111	21.4	7	6.1	16	14.4	3.1
Loviisan »	3,530	52	14.7	121	34.3	5	9.6	11	9.1	3.1
Tammisaaren »	3,110	43	13.8	89	28.6	2	4.7	7	7.9	2.3
Hangon »	5,490	84	15.3	121	22.0	4	4.8	9	7.4	1.6
Helsingin piiri: Askola, <i>Helsingin maaseurak.</i> Hyvinkää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoon maaseurak. Pukkila, Sipoo, Tuusula. (Helsinki ³⁾)	75,448	1,662	22.0	2,408	31.9	136	8.2	176	7.3	2.3
Lovilsan piiri: Anjala, Artjärvi, Elämäki, Iitti, Jaala, Lappträsk, Liljondal, Myrskylä, Ormattila, Pernaja, Ruotsinpyhtää (Loviisa)	60,337	1,488	24.7	2,080	34.5	162	10.9	139	6.7	2.3
Tammisaaren piiri: Bromarf, Degerby, Hangon maaseurak. Inkoo, Karja, Karjalohja, Pohja, Sammatti, Snappertuna, Mustio, Tammisaaren maaseurak. Tenala. (Tammisaari)	34,157	741	21.7	906	26.5	49	6.6	87	9.6	2.5
Lohjan piiri: Espoo, Kirkkonummi, Lohja, Nummi, Pusula, Pyhäjärvi, Siuntio, Vihki. (Lohja)	50,343	1,141	22.7	1,740	34.6	112	9.3	127	7.3	2.5
Yhteensä — Total	424,119	7,942	18.7	10,653	25.1	768	9.7	988	9.3	2.3
Turun ja Porin lääni.										
Turun kaupunki	55,217	960	17.4	1,199	21.7	123	12.8	152	12.7	2.8
Naantalin »	823	9	10.9	15	18.2	1	11.1	—	—	—
Uudenkaupungin »	4,247	50	11.8	102	24.0	8	16.0	10	9.8	2.4
Rauman »	7,653	137	17.9	305	39.9	16	11.7	18	5.9	2.4
Porin »	17,055	194	11.4	508	29.8	11	5.7	47	9.3	2.8
Turun piiri: Aura, Kaarina, Kaksikerta, Karinainen, Karuna, Koski, Kuusisto, Lieto, Maaria, Marttila, Masku, Naantalin maaseurak. Nousiainen, Paattinen, Pai-										

¹⁾ Väkiluku, syntyneiden ja kuollettien luku on otettu terveydenhoitolautakuntien ja piirilääkärien vuosikertomuksista. — Niiden kuntien nimet, joilla on kunnanlääkäri, ovat painetut kursivilla. — ²⁾ Tähän sisältyy myös kaupungissa kuolleet ulkokuntalaiset. — Tähän on ylipäättään otettu lukuun kaikki Helsingissä äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla kuolleet henkilöt, nekin jotka ovat asuneet kaupungin ulkopuolella (jos he eivät ole suoraan tulleet sairaalaan) ja sitä paitsi sellaiset kaupungissa asuvat henkilöt, jotka ovat kuolleet pitkäilliseen tautiin toisella paikkakunnalla, jota vastoin Helsingissä asuvia henkilöitä, jotka ovat muualla kuolleet äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla, ei ole, yhtä vähän kuin toisella paikkakunnalla asuvia henkilöitä, jotka ovat kaupungissa kuolleet pitkäilliseen tautiin, otettu tilastoon. — ³⁾ Piirilääkäriin asuinpaikka. — ⁴⁾ Laskuperuste sama kuin Helsingissä. — ⁵⁾ Näistä 95 toisella paikkakunnalla.

Lääni, kaupunki ja piirilääkärintiiri. <i>Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Väkiluku vuoden 1918 lopulla. <i>Population à la fin de 1918.</i>	Vuonna 1918 syntyneitä. <i>Naissances en 1918.</i>	Syntyv. 1,000 asukkaasta kohti. <i>Naissances par 1,000 habitants.</i>	Vuonna 1918 kuolleita. <i>Décès en 1918.</i>	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. <i>Décès par 1,000 habitants.</i>	Vuotta aiempina lapsia kuoli vuoden kuluessa. <i>Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.</i>	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsista kuoli. <i>Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.</i>	Keuhkotautiin kuolleita. <i>Décédés par suite de phthisie tuberculeuse.</i>		
								Lukumäärä. <i>Nombre.</i>	% kaikista kuolleista. <i>Pct % du total des décès.</i>	1000 asukkaasta kohti. <i>Par 1,000 habitants.</i>
<i>mio Parainen, Piikkiö, Pöytyä, Raisio, Rusko, Sauvo, Tarvasjoki, Vahto, Yläne. (Turku) .....</i>	69,652	1,608	23,1	1,894	27,2	132	8,2	166	8,8	2,4
Uudenkaupungin piiri: Iniö, Karjala, Kustavi, <i>Laitila</i> , Lemu, Lokalahti, <i>Mietoinen, Mynämäki</i> , Pyhämaa, Pyhäranta, <i>Tavassalo</i> , Uudenkaupungin maaseurak. Uusikirkko, <i>Vehmaa</i> , Velkua. (Uusikaupunki)	40,146	847	21,1	981	24,4	75	8,9	108	11,0	2,7
Rymättylän piiri: Askainen, Houtskari, Korpo, Merimasku, <i>Nauvo</i> , Rymättylä. (Naantali)	13,509	246	18,2	260	19,2	9	3,7	23	8,8	1,7
Porin piiri: <i>Ahlainen, Eura, Eurajoki, Hinnerjoki, Honkilahdi, Kivkaainen, Kullaa, Lappi, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Noormarkku, Pomarkku</i> , Porin maaseurak. Rauman maaseurak. Siikainen, <i>Ulvila</i> . (Pori)	79,840	1,779	22,3	2,099	26,3	221	12,4	305	14,5	3,8
Ikaalisten piiri: <i>Honkojoki, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kihniö, Parkano, Viljakkala</i> . (Ikaalinen)	54,622	1,317	24,1	1,643	30,1	143	10,9	122	7,4	2,2
Tyrvään piiri: Karkku, Kiikka, <i>Kiikoinen, Lavia, Mouhijärvi, Suodenniemi, Suoniemi, Tyrvää</i> . (Karkku)	35,329	874	24,7	1,582	44,8	98	11,2	108	6,8	3,1
Salon piiri: Angelnemi, <i>Dragsjärd, Finby, Halikko, Hiittinen, Kiikala, Kemio, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Perniö, Pertteli, Salon kauppala, Suomusjärvi, Uskela, Vestanfjärd</i> . (Salo)	53,774	1,260	23,4	1,337	24,9	88	7,0	146	10,9	2,7
Huittisten piiri: <i>Alastaro, Harjavalta, Huittinen, Kauvatsa, Kokemäki, Keikyä, Köyliö, Loimaa, Mellilä, Metsämaa, Oripää, Punkalaidun, Säskylä, Vampula</i> . (Huittinen)	57,489	1,417	24,6	2,491	43,3	176	12,4	219	8,8	3,8
Yhteensä — <i>Total</i>	489,356	10,698	21,9	14,416	29,5	1,101	10,3	1,424	9,9	2,9
Ahvenanmaan lääni.										
Maarianhaminan kaupunki	1,546	29	18,8	11	7,1	2	6,9	5	45,5	3,2
Godbyn piiri: Brändö, Eckerö, Finström, Föglö, Gota, Hammarland, Jomala, Kumlinge, Kökar, Lemland, Lumparland, Saltvik, Sottunga, Sund, Vårdö, (Godby)	25,263	428	16,9	372	14,7	39	9,1	47	12,6	1,9
Yhteensä — <i>Total</i>	26,809	457	17,0	383	14,3	41	9,0	52	13,6	1,9

Läänit, kaupunkit ja piirit lääkäripireissä. Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.	Väkiluku vuoden 1918 lopulla. Population à la fin de 1918.	Vuonna 1918 syntyneitä. Naisances en 1918.	Syntyn. 1,000 asukkaasta kohti. Naisances par 1,000 habitants.	Vuonna 1918 kuolleita. Décès en 1918.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. Décès par 1,000 habitants.	Vainonnuvuonna kuolleet. Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsista kuoli. Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.	Keuhkotautiin kuolleita. Décédés par suite de phthisie tuberculeuse.		
								Lukumäärä. Nombre.	% kaikista kuolleista. En % du total des décès.	1000 asukkaasta kohti. Par 1,000 habitants.
Hämeen lääni.										
Hämeenlinnan kaupunki	6,328	113	17.9	181	28.6	13	11.5	14	7.7	2.2
Tampereen »	44,169	760	17.2	1,243	28.1	140	18.4	147	11.8	3.3
Lahden »	6,459	136	21.1	233	36.1	14	10.3	19	8.2	2.9
Hämeenlinnan piiri: Hattula, Hauho, Hausjärvi, Hämeenlinnan maaseurak., Janakkala, Loppi, Renko, Tuulos, Tyrväntö, Vanaja. (Hämeenlinna)	52,212	1,285	24.6	1,868	35.8	163	12.7	111	5.9	2.1
Hollolan piiri: Asikkala, Hollola, Koski, Kärkölä, Lampi, Nastola, Pudasjoki. (Lahti)	47,830	1,111	23.2	1,826	38.2	128	11.5	125	6.8	2.6
Tammelan piiri: Akaa, Humpilla, Jokioinen, Kalvola, Kylmäkoski, Somero, Somerniemi, Sääksmäki, Tammela, Urjala, Ypäjä. (Forssa)	66,337	1,663	25.1	3,057	46.1	199	12.0	198	6.5	3.0
Tampereen piiri: Kangasala, Lempäälä, Messukylä, Pirkkala, Pälkäne, Sahalahti, Tottijärvi, Vesilahti, Ylöjärvi. (Tampere)	46,199	1,044	22.6	2,234	48.4	136	13.0	121	5.4	2.6
Jämsän piiri: Eräjärvi, Jämsä, Korpi-lahti, Kuhmalahdi, Kuhmoinen, Kuovesi, Luopioinen, Längelmäki. (Jämsä) ..	46,977	1,143	24.3	1,530	32.6	97	8.5	135	8.8	2.9
Ruoveden piiri: Juupakoski, Kuru, Orivesi, Ruovesi, Teisko, Viippula (Ruovesi)	37,625	861	22.9	1,693	45.0	124	14.4	98	5.8	2.6
Yhteensä — Total	354,136	8,116	22.9	13,865	39.2	1,014	12.5	968	7.0	2.7
Viipurin lääni.										
Viipurin kaupunki	30,194	463	15.3	999	33.1	50	10.8	77	7.7	2.6
Haminan »	3,001	60	20.0	125	41.7	5	8.3	5	4.0	1.7
Kotkan »	11,029	221	20.0	463	42.0	31	14.0	19	4.1	1.7
Lappeenrannan »	3,067	52	17.0	114	37.2	7	13.5	4	3.5	1.3
Käkisalmen »	1,967	46	23.4	75	38.1	8	17.4	10	13.3	5.1
Sortavalan »	3,756	76	20.2	61	16.2	8	10.5	5	8.2	1.3
Viipurin piiri: Johannes, Kovisto, Kuolemajärvi, Lavansaari, y. m. saaria, Nuijamaa, Sälekjärvi, Uusikirkko, Viipurin maaseurak. (Viipuri)	103,339	2,546	24.6	3,744	36.2	338	13.3	269	7.2	2.6
Haminan piiri: Kymi, Miehikkälä, Pyhtää, Sippola, Suursaari, y. m. saaria, Vehkalahti, Vrolahti. (Hamina)	56,082	1,297	23.1	1,996	35.6	132	10.2	122	6.1	2.2
Lappeenrannan piiri: Lappee, Lemi, Luumäki, Savitarpaale, Suomenniemi, Taipalsaari, Valkeala. (Lappeenranta)	65,919	1,770	26.9	2,519	38.2	203	11.5	133	5.3	2.0
Antrean piiri: Antrea, Joutseno, Jääski, Kirvu, Rautjärvi, Ruokolahdi. (Jääski) ...	57,461	1,522	26.5	1,897	33.0	212	13.9	119	6.3	2.1

) Laskuperuste sama kuin Helsingissä.

Lääni, kaupunki ja piirilääkärintiiri. <i>Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Väestön vuoden 1918 lopulla. <i>Population à la fin de 1918.</i>	Synnyt. 1,000 asukkaasta kohti. <i>Naissynnés par 1,000 habitants.</i>	Vuonna 1918 syntyneitä. <i>Naissynnés en 1918.</i>	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. <i>Décès par 1,000 habitants.</i>	Vuonna 1918 kuolleita. <i>Décès en 1918.</i>	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsista kuoli. <i>Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.</i>	Ennen vuoden kuluessa. <i>Enfant au dessous d'un an mort durant l'année.</i>	Keuhkotantiin kuolleita. <i>Décédés par suite de phthisie tuberculeuse.</i>		
								Tukunäärä. <i>Nombre.</i>	% kaikista kuolleista. <i>En % du total des décès.</i>	1000 asukkaasta kohti. <i>Par 1,000 habitants.</i>
Muolaan piiri: Heinjoki, <i>Kivennapa, Muolaa, Ravutu, Terijoki, Valkjärvi.</i> (Terijoki)	55,542	2,050	36.9	1,986	35.8	183	8.9	118	5.9	2.1
Käkisalmen piiri: <i>Hietola, Kaukola, Käkisalmen maas. Metsäpirtti, Palkeala, Pyhäjärvi, Räsälä, Sakkola, Tiurila, Vuoksela.</i> (Käkisalmi)	46,772	1,364	29.2	1,346	28.8	224	16.4	97	7.2	2.1
Kurkijoen piiri: <i>Jaakkima, Kurkijoki, Parikkala.</i> (Kurkijoki)	41,171	1,171	28.4	1,001	24.3	162	13.8	80	8.0	1.9
Sortavalan piiri: <i>Ruskeala, Soanlahti, Sortavalan maaseurak., Ukukunemi.</i> (Sortavala)	36,568	1,105	30.2	959	26.2	169	15.3	5	0.5	0.1
Salmen piiri: <i>Impilahti—Kitelä, Korpi- selkä, Salmi, Suvelamo, Suojärvi.</i> (Impi- lahti)	41,989	1,242	29.6	1,096	26.1	234	18.8	121	11.0	2.9
Yhteensä — <i>Total</i>	557,857	14,985	26.9	18,381	32.9	1,966	13.1	1,184	6.4	2.1
Mikkelin lääni.										
Mikkelin kaupunki	4,510	73	16.2	95	21.1	7	9.6	8	8.4	1.8
Heinolan »	1,752	33	18.8	66	37.7	2	6.1	2	3.0	1.1
Savonlinnan »	4,104	97	23.6	93	22.7	14	14.4	6	6.5	1.5
Mikkelin piiri: <i>Anttola, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkelin maaseurak. Ristiina.</i> (Mikkeli)	43,770	977	22.3	941	21.5	112	11.5	45	4.8	1.0
Heinolan piiri: <i>Hartola, Heinolan maa- seurak. Joutsa, Leivonmäki, Luhanka, Mäntyharju, Sysmä.</i> (Joutsa)	45,332	1,020	22.5	1,263	27.9	148	14.5	85	6.7	1.9
Joroisten piiri: <i>Haukivuori, Heinävesi, Joroinen, Juva, Jäppilä, Pielsämäki, Virtasalmi.</i> (Joroinen)	49,534	1,243	25.1	1,197	24.2	160	12.9	81	6.8	1.6
Savonlinnan piiri: <i>Enonkoski, Kangas- lampi, Kerimäki, Pruimala, Rantasalmi, Savonranta, Sulkava, Sääminki.</i> (Savon- linna)	53,445	1,530	28.6	1,277	23.9	143	9.3	75	5.9	1.4
Yhteensä — <i>Total</i>	202,447	4,973	24.6	4,932	24.4	586	11.8	302	6.1	1.5
Kuopion lääni.										
Kuopion kaupunki	17,715	407	23.0	526	29.7	44	10.8	56	10.6	3.2
Iisalmen »	3,093	82	26.5	70	22.6	10	12.2	10	14.3	3.2
Joensuu »	5,109	86	16.8	115	22.5	12	13.9	7	6.1	1.4
Kuopion piiri: <i>Karttula, Keitele, Kuo- pion maaseurak., Maaninka, Pielavesi, Tuusniemi.</i> (Kuopio)	56,923	1,494	26.2	1,484	26.1	142	9.5	152	10.2	2.7

Lääni, kaupunki ja piirilääkärintiiri. Gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.	Väestön vuoden 1918 lopulla. Population à la fin de 1918.	Vuonna 1918 syntyneitä. Nécessances en 1918.	Syntyn. 1,000 asukkaasta kohti. Nécessances par 1,000 habitants.	Vuonna 1918 kuolleita. Décès en 1918.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. Décès par 1,000 habitants.	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsista kuoli. Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.	Keuhkotautiin kuolleita. Décédés par suite de phtisie tuberculeuse.		
								Lukunäärä. Nombre.	% kaikkia kuolleista. En % du total des décès.	1000 asukkaasta kohti. Par 1,000 habitants.
Rautalammin piiri: <i>Hankasalmi, Leppä- virta, Rautalammi, Suomenjoki, Varkaus, Vesanto.</i> (Suonenjoki)	47,868	1,217	25.4	1,237	25.8	92	7.6	114	9.2	2.4
Iisalmen piiri: <i>Iisalmen maaseur. Juu- koski, Kiuruvesi, Lapinlahti, Muuruvesi, Nilsä, Varpaisjärvi.</i> (Iisalmi)	67,485	2,163	32.1	1,614	23.9	221	10.2	229	14.2	3.4
Pielisjärven piiri: <i>Juuka, Nurmes, Pie- lisjärvi, Rautavaara, Valtimo.</i> (Nurmes)	43,470	1,410	32.4	1,112	25.6	154	10.9	125	11.2	2.9
Tohmajärven piiri: <i>Ilomantsi, Kesä- lahti, Kiihtelysvaara, Kitee, Pälkjärvi, Tohmajärvi, Tuupovaara, Värtsilä.</i> (Toh- majärvi)	52,321	1,555	29.7	1,317	25.2	180	11.6	125	9.5	2.4
Joensuun piiri: <i>Eno, Kaavi, Kontio- lahti, Kuusjärvi, Liperi, Pielisensuu, Polvijärvi, Rääkkylä.</i> (Joensuu)	53,175	1,556	29.3	1,227	23.1	145	9.3	123	10.0	2.3
Yhteensä — Total	347,159	9,970	28.7	8,702	25.1	1,000	10.0	941	10.8	2.7
Vaasan lääni.										
Vaasan kaupunki	23,419	412	17.6	382	16.3	52	12.6	80	20.9	3.4
Kristiinankaup. »	3,558	65	18.3	61	17.1	5	7.7	2	3.3	0.6
Kaskisten »	1,487	42	28.2	60	40.3	7	16.7	3	5.0	2.0
Uudenkaarlepyyn »	1,315	22	16.7	21	16.0	—	—	2	9.5	1.5
Pietarsaaren »	7,444	132	17.7	125	16.8	13	9.8	33	26.4	4.4
Kokkolan »	4,215	73	17.3	110	26.1	8	11.0	12	10.9	2.8
Jyväskylän »	5,312	113	21.3	64	12.0	7	6.2	9	14.1	1.7
Vaasan piiri: <i>Bergö, Isokyrö, Jurva, Koivulahti, Laihia, Maalahti, Mustasaari, Petalahti, Pirttikylä, Raippaluoto, Solj, Vähäkyrö, Ylistaro.</i> (Vaasa)	72,183	1,421	19.7	1,387	19.2	148	10.4	196	14.1	2.7
Kristiinankaupungin piiri: <i>Ilmajoki, Iso- joki, Jalasjärvi, Karijoki, Kauhajoki, Korsnäs, Kristiinankaup. maaseurak. Ku- rikka, Lappfjärd, Närpiö, Peräseinäjoki, Seinäjoki, Sideby, Teuva, Ofvermarkt.</i> (Kris- tiinankaupunki)	96,395	2,851	29.6	2,439	25.3	311	10.9	208	8.5	2.2
Uudenkaarlepyyn piiri: <i>Alahärmä, Jo- pua, Kauhava, Lapua, Maksamaa, Mun- sala, Nurmo, Oravainen, Uudenkaarle- pyyn maaseurak. Vöyri, Ylihärmä.</i> (Uusi- kaarlepyy)	65,412	1,333	20.4	1,369	20.9	164	12.3	225	16.4	3.4
Kokkolan piiri: <i>Alaveteli, Halsua, Hå- manka, Kannus, Kaustinen, Kokkolan</i>										

¹⁾ Laskuperuste sama kuin Helsingissä. — ²⁾ Näistä 12 toisella paikkakunnalla. — ³⁾ Sitä paitsi 47 toisella paikkakunnalla. —

⁴⁾ Sitä paitsi 38 toisella paikkakunnalla.

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripiiri. <i>Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Väkiluku vuoden 1918 lopulla. <i>Population à la fin de 1918.</i>	Vuonna 1918 syntyneitä. <i>Nataances en 1918.</i>	Syntyn. 1,000 asuksesta kohti. <i>Nataances par 1,000 habitans.</i>	Vuonna 1918 kuolleita. <i>Décès en 1918.</i>	Kuolleita 1,000 asuksesta kohti. <i>Décès par 1,000 habitans.</i>	Enfants au décaus d'un an morts durant l'année.	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsista kuoli. <i>Sur 100 enfans nés durant l'année sont morts.</i>	Keuhkotautiin kuolleita. <i>Décès par suite de phthisie tuberculeuse.</i>		
								Lukumäärä. <i>Nombre.</i>	% kaikista kuolleista. <i>En % du total des décès.</i>	1000 asuksesta kohti. <i>Par 1,000 habitans.</i>
maaseurak., Kronoby, Kälviä, <i>Lestijärvi</i> , <i>Lohtaja</i> , Luoto, <i>Perho</i> , <i>Pietarsaaren maaseurak.</i> , <i>Purmo</i> , Teerijärvi, <i>Toholampi</i> , Ullava, <i>Veteli</i> , Ähtävä. (Kokkola)	67,617	1,625	24.0	1,540	22.8	155	9.5	295	19.2	4.4
Kuortaneen piiri: <i>Alajärvi</i> , <i>Alavus</i> , <i>Evijärvi</i> , <i>Keuruu</i> , <i>Kortesjärvi</i> , <i>Kuortane</i> , <i>Lappajärvi</i> , <i>Lehtimäki</i> , <i>Multia</i> , <i>Pihlajavesi</i> , <i>Soini</i> , <i>Töysä</i> , <i>Vimpeli</i> , <i>Virrat</i> , <i>Ätsäri</i> . (Alavus)	89,339	2,113	23.7	2,079	23.3	233	11.0	228	11.0	2.6
Jyväskylän piiri: <i>Jyväskylän maaseurak.</i> , <i>Karstula</i> , <i>Kinnula</i> , <i>Kivijärvi</i> , <i>Konginkangas</i> , <i>Laukaa</i> , <i>Petäjävesi</i> , <i>Pihtipudas</i> , <i>Pylkönmäki</i> , <i>Saarijärvi</i> , <i>Sumiainen</i> , <i>Toivakka</i> , <i>Urainen</i> , <i>Vitasaari</i> , <i>Äänekoski</i> . (Saarijärvi)	86,231	2,177	25.2	2,080	24.1	235	10.8	205	9.9	2.4
Yhteensä — <i>Total</i>	523,927	12,379	23.6	11,717	22.4	1,338	10.8	1,498	12.8	2.9
Oulun lääni.										
Oulun kaupunki	21,054	321	15.2	1,467	22.2	54	16.8	77	16.5	3.7
Raahen »	3,984	67	16.8	1,093	23.3	5	7.5	10	10.7	2.5
Kemin »	2,581	51	19.8	73	28.3	7	13.7	11	15.1	4.3
Tornion »	2,020	39	19.3	1,41	20.3	6	15.4	4	9.8	2.0
Kajaanin »	3,800	123	32.4	91	23.9	17	13.8	13	14.3	3.4
Oulun piiri: <i>Haukipudas</i> , <i>Ii</i> , <i>Kempele</i> , <i>Kiiminki</i> , <i>Kuivaniemi</i> , <i>Liminka</i> , <i>Lumijoki</i> , <i>Muhos</i> , <i>Oulujoki</i> , <i>Oulunsalo</i> , <i>Temes</i> , <i>Tynävä</i> , <i>Utajärvi</i> , <i>Ylikiminki</i> . (Oulu)	52,938	1,530	28.9	1,272	24.0	176	11.5	143	11.2	2.7
Raahen piiri: <i>Hailuoto</i> , <i>Paavola</i> , <i>Pattijoki</i> , <i>Rantsila</i> , <i>Revonlahti</i> , <i>Salonen</i> , <i>Siikajoki</i> , <i>Vihanti</i> . (Raahen)	23,417	617	26.3	562	24.0	82	13.3	80	14.2	3.4
Kalajoen piiri: <i>Alavieska</i> , <i>Kalajoki</i> , <i>Merijärvi</i> , <i>Oulainen</i> , <i>Pyhäjoki</i> , <i>Rautio</i> , <i>Sievi</i> , <i>Ylivieska</i> . (Kalajoki)	40,549	1,122	27.7	1,091	26.9	122	10.9	183	16.8	4.5
Haapajärven piiri: <i>Haapajärvi</i> , <i>Haapavesi</i> , <i>Kestilä</i> , <i>Kärsämäki</i> , <i>Nivala</i> , <i>Piippola</i> , <i>Pulkki</i> , <i>Pyhäjärvi</i> , <i>Pyhäntä</i> , <i>Reisjärvi</i> . (Haapavesi)	49,296	1,436	29.1	1,246	25.3	170	11.8	209	16.8	4.2
Kajaanin piiri: <i>Hyrnsalmi</i> , <i>Kajaanin maaseurak.</i> <i>Kuhmoniemi</i> , <i>Paltamo</i> , <i>Puolanka</i> , <i>Ristijärvi</i> , <i>Sotkamo</i> , <i>Suomussalmi</i> , <i>Säräisniemi</i> . (Kajaani)	51,404	1,605	31.2	949	18.5	155	9.7	70	7.4	1.4

*) Laskuperuste sama kuin Helsingissä. — *) Näistä 17 toisella paikkakunnalla. — *) Sitä paitsi 26 toisella paikkakunnalla.

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripiiri. <i>Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>	Keuhkotautiin kuolleita. <i>Décédés par suite de phtisies tuberculeuses</i>									
	1000 asukkaasta kohti. <i>Par 1,000 habitants.</i>	% kaikista kuolleista. <i>En % du total des décès.</i>	Lukumäärä. <i>Nombre.</i>	100:n v. viikossa syntyneistä lapsista kuoli. <i>Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.</i>	Vuotta nuorempia lapsia kuoli vuoden kuluessa. <i>Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.</i>	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. <i>Décès par 1,000 habitants.</i>	Vuonna 1918 kuolleita. <i>Décès en 1918.</i>	Syntyv. 1,000 asukkaasta kohti. <i>Nataances par 1,000 habitants.</i>	Vuonna 1918 syntyneitä. <i>Nataances en 1918.</i>	Väkiluku vuoden 1918 lopulla. <i>Population à la fin de 1918.</i>
Tornion piiri: Alatornio, Karunki, Kemin maaseurak. Kolari, Simo, Tervola, Turtola, Ylitornio.(Kemi)	38,651	1,129	29.2	863	22.3	126	11.2	102	11.8	2.6
Pudasjärven piiri: Kuusamo, Pudasjärvi, Ranua, Taivalkoski. (Pudasjärvi)	29,634	916	30.9	568	19.2	93	10.2	51	9.0	1.7
Rovanlemen piiri: Kemijärvi, Kuolajärvi, Rovaniemi. (Rovaniemi)	25,433	866	34.1	577	22.7	94	10.9	49	8.5	1.9
Kittilän piiri: Enontekiö, Inari, Kittilä, Muonionniska, Sodankylä, Utsjoki. (Kittilä)	16,152	509	31.5	399	24.7	64	12.6	24	6.0	1.5
Yhteensä — <i>Total</i>	360,913	10,331	28.6	8,292	23.0	1,171	11.3	1,026	12.4	2.8
Koko maa — <i>Pays entier</i>	3,286,723	79,851	24.3	91,341	27.8	8,985	11.3	8,383	9.2	2.6
V. 1917	3,318,695	80,210	24.2	58,405	17.6	9,508	11.9	8,669	14.8	2.6
V. 1916	3,298,866	78,907	23.9	54,220	16.4	8,700	11.0	8,936	16.5	2.7

Yleiskatsaus sairaussuhteisiin
Aperçu de la morbidité dans les

	Typhus abdomi- nalis.	Typhus exanth- maticus.	Typhus recurrens.	Febris remittens, terrena.	Febris intermit- tens.	Influenza.	Menigitis cere- brospinalis epide- mica.	Cholera asiatica.	Dysenteria.	Cholera noxia, gastroenteritis epidemica.	Gastritis, enteritis acuta.	Varicella.	Scarlatina.	
Helsinki	79	2	48	266	81	11,644	7	—	31	34	6 001	110	249	199
Porvoo	—	—	—	—	—	360	—	—	—	—	—	1	—	18
Loviisa	—	—	—	4	—	246	—	—	—	—	62	—	5	—
Tammisaari	—	—	—	—	—	199	—	—	—	—	55	—	2	—
Hanko	—	—	—	4	1	464	—	—	—	—	418	—	12	2
Turku	41	—	2	10	3	2,363	—	—	1	4	987	33	38	83
Naantali	—	—	—	—	—	111	—	—	—	—	36	—	—	2
Uusikaupunki	3	—	—	—	—	522	—	—	3	—	120	2	6	2
Pori	92	—	—	—	1	1,669	—	—	28	—	580	1	10	96
Rauma	—	—	—	—	6	632	—	—	—	—	135	4	26	95
Maarianhamina	2	—	—	—	—	146	—	—	—	—	46	3	5	—
Hämeenlinna	—	—	—	2	—	354	—	—	8	—	258	22	4	60
Tampere	114	—	1	84	—	604	2	—	6	22	1,100	9	19	60
Lahti	3	1	—	—	—	236	—	—	—	—	39	14	7	55
Viipuri	48	—	7	150	—	2,169	—	—	2	1	979	48	31	53
Hamina	—	—	3	—	—	103	—	—	—	—	35	—	2	7
Kotka	3	5	9	—	4	551	—	—	1	—	561	2	14	39
Lappeenranta	1	—	5	—	—	237	—	—	127	—	276	294	2	15
Käkisalmi	1	—	—	7	—	238	—	—	13	—	35	5	2	5
Sortavala	12	—	—	—	—	317	—	—	3	—	116	64	12	15
Mikkeli	18	—	—	1	—	200	—	—	—	2	14	3	1	31
Heinola	1	—	—	—	—	76	—	—	—	—	20	—	4	8
Savonlinna	90	—	—	5	1	402	2	—	1	1	28	—	1	9
Kuopio	176	—	—	—	—	2,449	—	—	25	—	1,399	134	42	110
Jisalmi	6	—	—	2	—	223	—	—	1	—	58	—	—	9
Joensuu	17	—	—	19	—	277	—	—	1	—	246	—	7	13
Vaasa	8	2	—	44	—	795	—	—	—	—	342	5	55	88
Kristiinankaupunki	1	—	—	2	—	143	—	—	—	—	30	—	—	11
Kaskinen	—	—	—	—	—	130	—	—	—	—	55	—	40	—
Uusikaarlepyy	—	—	—	—	—	203	—	—	—	—	1	6	—	4
Pietarsaari	—	—	—	—	1	856	—	—	—	—	181	—	—	13
Kokkola	—	—	—	3	1	971	—	—	—	—	129	—	20	7
Jyväskylä	—	—	—	—	—	548	—	—	—	—	110	1	11	21
Oulu	18	—	—	7	2	1,055	—	—	2	—	701	2	36	23
Raahe	12	—	—	—	—	126	—	—	—	3	77	—	1	34
Kemi	21	—	—	15	—	52	—	—	—	—	122	—	3	11
Tornio	169	—	—	174	—	320	—	—	—	—	—	—	18	3
Kajaani	7	—	—	1	—	385	—	—	—	—	340	—	23	2
Yhteensä — Total	943	10	75	800	101	32,381	11	—	253	67	15,692	763	708	1,203
V. 1917	1,672	27	213	870	71	11,492	20	—	384	543	18,812	141	803	882
» 1916	3,605	13	2	1,017	620	8,198	29	—	448	4,578	7,123	162	1,086	783

) Tiedot ovat toisin kuin siv. 16 otetut Terveystoimikuntien vuosikertomuksista.

maamme kaupungeissa v. 1918. 1)

villes de Finlande pour l'année 1918.

Yhteensä. Total.	Ulcus molle.	Gonorrhoe.	Syphilis recens.	Pleuritis acuta (idiopath).	Meningitis tu- berculosa.	Rheumatismus articularum acu- tus.	Parotitis epide- mica.	Pneumonia acro- pnea.	Pertussis.	Laryngo-bronchi- tis acuta.	Angina tonsillar. is.	Diphtheria.	Febria puerperalis.	Septicopyaemia.	Erysipelas.	Rubeola.	Morbilli.
34,812	919	2,656	864	245	31	366	32	1,423	401	5,884	2,338	697	5	15	143	32	10
478	10	10	1	—	—	11	—	27	11	—	49	49	—	—	—	—	—
513	—	1	—	—	—	35	2	7	49	85	35	14	—	—	1	—	—
441	5	13	3	6	—	90	—	4	—	90	16	16	—	—	3	—	—
1,370	23	52	10	9	1	219	—	13	13	219	39	18	2	1	5	3	—
6,227	60	328	81	30	13	1,048	2	187	133	476	116	116	9	2	27	28	68
188	1	3	—	—	—	11	—	3	1	11	3	3	—	—	—	—	—
1,015	2	16	8	1	—	109	—	25	19	109	39	118	—	1	5	—	11
4,458	14	93	28	27	2	925	1	36	240	519	34	34	2	—	13	3	1
1,340	8	45	20	—	7	103	—	56	30	103	115	46	—	—	7	—	—
306	1	6	1	—	—	54	—	6	—	30	3	3	—	—	3	—	—
1,147	9	41	16	8	3	126	—	65	8	118	24	24	2	1	8	1	—
4,230	72	322	81	63	7	582	6	307	59	439	72	72	1	1	25	9	95
643	7	58	14	2	1	100	—	11	1	62	26	26	—	—	4	—	—
7,012	240	753	278	71	3	1,277	5	158	74	502	79	79	—	—	25	10	8
371	—	21	5	1	—	48	—	33	48	23	18	18	—	—	5	—	6
1,950	14	35	6	14	—	329	4	94	15	119	31	31	1	1	11	3	76
1,246	15	39	20	39	—	124	—	13	—	29	29	29	—	—	16	3	—
505	1	3	3	3	—	23	—	6	12	17	18	18	—	—	4	—	105
1,214	45	117	19	19	—	221	1	30	32	109	42	42	—	—	42	3	13
386	1	14	1	2	—	49	2	6	5	20	14	14	—	—	2	—	—
160	—	3	—	—	—	23	—	10	—	5	1	1	—	—	1	—	—
797	3	38	12	2	—	28	1	38	49	51	17	17	—	—	6	—	—
7,903	85	404	139	41	9	1,662	11	312	93	533	67	67	9	9	91	17	3
609	15	32	6	4	—	126	—	16	13	63	9	9	—	—	4	—	16
1,010	7	72	17	3	—	148	1	19	71	66	16	16	—	—	4	—	—
3,113	72	274	129	21	8	682	1	80	147	283	54	54	4	4	3	—	—
336	—	2	—	1	—	66	—	21	9	42	3	3	1	1	3	—	—
497	—	8	—	—	—	111	—	3	29	83	34	34	—	—	2	—	—
303	—	2	—	1	—	26	—	4	6	12	15	15	1	1	1	—	—
1,387	9	24	8	1	2	147	1	18	18	56	28	28	—	—	2	—	—
1,534	9	51	14	5	2	140	—	35	11	115	16	16	1	1	1	—	—
1,142	26	66	31	5	3	114	—	80	3	92	35	35	3	3	8	—	—
3,073	8	89	72	26	3	572	3	83	3	254	14	14	3	3	1	—	—
497	2	2	—	5	—	116	2	29	15	50	14	14	—	—	1	—	—
380	—	—	—	—	—	100	—	9	2	18	4	4	—	—	2	—	—
905	3	30	18	—	—	82	—	14	—	60	6	6	—	—	2	—	—
1,301	8	22	4	5	—	285	—	33	87	68	21	21	—	—	2	—	—
94,799	1,685	5,745	1,909	600	104	15,835	117	3,445	1,580	15,835	6,981	1,807	41	43	483	171	443
86,762	2,181	5,888	1,728	832	131	20,688	213	3,613	2,391	20,688	8,042	1,089	57	57	568	304	1,952
74,812	940	5,034	976	656	167	19,989	322	2,867	1,834	19,989	7,845	1,260	61	61	483	150	3,590

Kuolemansyyt Suomen kau-
Causes de décès dans les villes

Taudin nimi. Nom de la maladie.	Helsinki.	Porvoo.	Lavisa.	Tammisaari.	Hanko.	Turku.	Naalitali.	Marianhamina.	Uusikaupunki.	Rauma.	Pori.	Hämeenlinna.	Tampere.
Syphilis congenita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Debilitas »	57	—	—	—	2	25	—	—	—	—	—	3	34
Alii morbi congeniti	14	3	—	—	—	4	—	—	4	4	8	—	8
Marasmus senilis	34	13	11	5	7	35	—	—	9	18	5	11	65
Meningitis cerebrospinalis epidemica	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Tetanus	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poliomyelitis anterior acuta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Variola	17	—	—	—	—	6	—	—	6	2	5	1	28
Morbilli	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	1	—	4
Scarlatina	36	—	—	—	—	22	—	—	—	36	13	16	95
Typhus exanthematicus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» abdominalis	7	—	—	—	—	5	1	—	—	—	10	—	12
» recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pyæmia, Septicæmia	46	—	—	—	—	14	—	—	1	3	4	9	20
Sepsis puerperalis	10	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	5
Cholera asiatica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» nostras	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dysenteria	7	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	2	—
Tussis convulsiva	33	—	4	—	—	6	—	—	—	—	1	—	—
Diphtheria	59	2	2	3	—	25	1	—	9	5	6	3	25
Erysipelas	18	1	—	—	—	5	—	—	—	—	1	—	8
Influenza epidemica	297	10	4	—	7	115	—	—	9	—	29	4	47
Aliae infectiones acutae	7	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3
Febris intermittens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuberculosis:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) phtisis pulmonum	416	16	11	7	9	152	—	5	10	18	47	14	147
b) aliorum organorum	84	3	4	—	3	28	—	1	1	8	6	4	20
Lepra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Actinomycosis	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syphilis acquisita	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aliae infectiones chronicae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scrophulosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbi sanguinis sanguigenorumque organorum	10	—	—	—	1	11	—	—	—	—	—	—	3
Diabetes	6	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1
Morbus Basedowii	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Rhachitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Aliae cachexiae	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	57
Alcoholismus acutus et chronicus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Aliae intoxicationes chronicae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbi cerebri, medullae spinalis, systematis nervosi et organorum sensuum	137	5	2	—	5	21	—	—	4	6	23	12	36
Insania	17	—	—	—	—	14	—	—	—	—	7	—	1
Morbi organorum circulationis	400	19	8	—	9	182	—	—	12	20	66	17	139
Pneumonia et pleuritis acuta	258	6	4	12	6	204	1	1	6	45	50	24	189
Alii organorum respirationis morbi	23	1	2	—	2	2	—	—	—	17	3	2	7
Enteritis et gastroenteritis acuta	162	3	1	—	—	7	—	1	6	9	22	10	69
Alii organorum digestionis morbi	123	2	3	—	2	123	—	—	—	—	13	17	26
Morbi organorum uropoëticorum	49	2	2	—	4	24	—	—	3	8	24	—	33
Morbi organorum sexualium muliebrum	7	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	2
Alii morbi e graviditate et partu	8	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Morbi organorum locomotionis et ossium	5	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Morbi systematis cutanei et telae connexivae	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Carcinoma, Sarcoma	136	11	3	8	6	52	4	—	2	5	14	7	31
Tumores alii	20	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	1
Casus mortiferi	123	—	—	5	6	22	1	—	1	4	3	4	20
Suicidium	29	2	1	—	2	8	—	—	1	2	2	2	6
Homicidium	14	—	—	2	—	—	—	—	5	—	15	—	6
Occisio in rebellione	353	6	19	5	23	12	—	—	4	35	—	17	80
Causae mortis incertae aut ignotae aut non indicatae	39	6	39	42	25	53	7	—	9	60	127	—	—
Yhteensä — Total	3,077	111	121	89	121	1,199	15	11	102	305	508	181	1,243

1) Tietoja ei ole saatu.

pungeissa vuonna 1918.
de Finlande pour l'année 1918.

Yhteensä. Total.	Kajaani.	Tornio.	Kemi.	Raate.	Oulu.	Jyväskylä.	Kokkola.	Pietarsaari.	Uusikaarlepyy.	Kaakinen.	Kristin- kaupunki.	Vaasa.	Joensuu.	Iisalmi.	Kuopio.	Savonlinna. ^y	Helsinki.	Mikkeli.	Sortavaala.	Käkisalmi.	Lappeenranta.	Kotka.	Hamina.	Viljuri.	Lahti.	
1																										
140																										
124	9	1																								
474	7	1																								
8	2																									
2																										
82																										
30																										
290		1																								
2																										
73		6																								
7																										
115																										
26																										
32																										
57																										
211		1																								
50		3																								
698		5																								
20		3																								
		1																								
1,330	13	4																								
244		2																								
1																										
1																										
8																										
3																										
6																										
58																										
10																										
4																										
4																										
102																										
6																										
439		5																								
46		4																								
1,184		2																								
1,184		8																								
123		3																								
431		3																								
405		1																								
222		4																								
19																										
15																										
8																										
1																										
395		3																								
31		1																								
269		1																								
81																										
56																										
1,350	20																									
1,233	2	1																								
233	999	125	463	114	75	66	95	66	93	526	70	115	382	61	60	21	125	110	64	467	93	73	41	91	11,711	

Suojelusrokotus.

Piirilääkäreiltä ja rokkoainevaraston johtajalta Lääkintöhallitukseen saapuneista rokotuskertomuksista v. 1918 näkyy, että mainittuna vuotena tuli 61,014 henkeä lainmääräämässä rokotuksessa rokotetuksi. Tästä määrästä puuttuu rokotettujen luku Joensuun piirilääkäripiirissä, josta vallinneen sota-ajan vuoksi rokotuskertomusta ei ole saatu.

Kun rokotettujen luku v. 1918 oli 61,014 ja v. 1917 58,663, tuli v. 1918 2,351 henkeä enemmän rokotetuksi kuin v. 1917, ja ottaen huomioon, että v. 1918 rokotettujen luvusta puuttuu Joensuun piirilääkäripiirissä rokotettujen luku, on lisäys edelliseen vuoteen verrattuna tosiasiallisesti vielä suurempi.

Lähemmän selvityksen rokotuksesta antaa taulu II taululiitteessä.

Siitä näkyy, että rokotus onnistui täydellisesti 57,608 tapauksessa ja vailinaisesti 2,243 tapauksessa. Tarkastuksesta oli poissa 1,163, joten tulos niistä on tuntematon. Täydellä menestyksellä rokotetut ovat siis 94.4 %, vaillinaisella menestyksellä rokotetut 3.7 % ja tarkastuksesta poissaolleet 1.9 % rokotettujen kokonaisluvusta.

Mitä rokotettujen ikään tulee, oli

48,841	eli	80.0 %	alle	2	vuoden	vanhoja
12,006	»	19.7	»	2—10	»	»
167	»	0.3	»	yli	10	»

Rokotuksen tulos eri ikäluokissa oli seuraava:

		Täydellä menestyksellä rokotetut.	Vaillinaisella menestyksellä rokotetut.	Tarkastuksesta poissaolleet.
Alle	2 vuoden vanhoja	94.5 %	3.7 %	1.8 %
	2—10 » »	94.2 »	3.8 »	2.5 »
Yli	10 » »	88.0 »	9.0 »	3.0 »

Rokotettujen kokonaisluvusta on 20 eli 0.03 % ilmoitettu tulleen kolmena vuonna peräkkäin tuloksetta rokotetuksi.

Rokotusaineena on käytetty yksinomaan Helsingin rokkoaineenvalmistuslaitoksessa valmistettua rokkoainetta kaikkialla muualla paitsi Savonlinnan piirilääkäripiirissä, jossa on käytetty myös saksalaista alkuperää olevaa rokotusainetta.

Vuoden kuluessa sattuneiden lukuisten isorokkotapausten johdosta, jotka tavattiin enimmäkseen vankileireissä tai sieltä pois päässeitten henkilöiden keskuudessa, toimitettiin uudestaanrokottamista varsin laajassa määrässä melkein kaikissa piirilääkäripiireissä.

Vuosikertomus Helsingin rokkoaineenvalmistuslaitoksesta vuodelta 1918.

V. 1918 on laitoksessa tarvittavat vasikat hankkinut maanviljelijä Magnus Nyman Porvoon pitäjästä, ja ovat ne laitokseen saapuessaan olleet hyvässä

kunnossa sekä laitoksessa oleskelunsa aikana terveitä. Ruumiinavaukset on rokkoaineen talteenottamisen jälkeen kohta toimittanut laitoksen eläinlääkäri; ne eivät ole eläimiin nähden antaneet aihetta mihinkään muistutukseen.

Vuoden kuluessa on istutettu kaikkiaan 88 vasikkaa, nimittäin:

tammikuussa	2	kesäkuussa	20
helmikuussa	2	heinäkuussa	17
maaliskuussa	9	lokakuussa	2
huhtikuussa	4	marraskuussa	2
toukokuussa	30		
		Yhteensä	88

Eläimet istutettiin pääasiassa laitoksen omilla kannoilla. Kun nämä kannat kuitenkin osoittivat heikontumisen merkkejä, yritettiin koetteeksi retrovaksinaation avulla hankkia voimakkaampi peruskanta. Sellainen saatiinkin istutamalla ensi kertaa rokotetuista lapsista saadulla aineella sekä glyseriinin ja veden sekaisella lymfalla yksi vasikka. Kanta ei kuitenkaan osoittautunut huomattavasti voimakkaammaksi kuin muutkaan tänä vuonna käytetyt kannat. Sen vuoksi tilattiin *Königl. Preussische Impfanstalt'*ista Berlinistä uusi kanta, jolla istutettiin kaksi vasikkaa. Tulos näytti rokkoaineen kehitysaikaan ja laatuun nähden lupaavalta. Nämä aineet tulivat olemaan alkukohtana seuraavan vuoden tarvetta valmistettaessa.

Vuoden kuluessa valmistettiin rokkoainetta (raaka-ainetta) kaikkiaan 2,076.5 gr.

Laitoksesta on vuoden kuluessa lähetetty 1,530 rokkoainelähetystä, niistä 1,226 yleistä tarkoitusta varten ja 304 yksityisille.

Lukuunottamatta sitä rokotusainemäärää, joka on käytetty Helsingin varastossa, on laitoksesta v. 1918 annettu kaikkiaan 534,813 annosta rokotusainetta, joista

yleiseen tarkoitukseen maksutta 526,674 ja

yksityisille maksua vastaan 8,139 annosta. Eri kuukausille jakautuvat määrät seuraavasti:

K u u k a u s i	Yleisiin tarkoituksiin maksutta	Yksityisille maksua vastaan	Yhteensä
Tammikuu	1,402	181	1,583
Helmikuu	3,650	29	3,679
Maaliskuu	4,850	308	5,158
Huhtikuu	5,360	1,460	6,820
Toukokuu	175,661	1,876	177,537
Kesäkuu	211,016	2,379	213,395
Heinäkuu	75,790	932	76,722
Elokuu	12,580	400	12,980
Syyskuu	10,785	262	11,047
Lokakuu	8,955	158	9,113
Marraskuu	7,500	77	7,577
Joulukuu	9,125	77	9,202
Yhteensä	526,674	8,139	534,813

Kun kapinallisten valta Helsingissä kukistui huhtikuun 12 p:nä, otti saksalainen sotaväenosasto laitoksen haltuunsa käyttäen sitä asuntonansa kolmisen viikkoa. Tämän johdosta toimitettiin laitoksella pienempia maalaus-

töitä. Vuoden kuluessa on sitäpaitsi vähempiä korjauksia tehty laitoksen tallissa.

Myydyistä rokotusaineesta on laitoksella ollut tuloja Smk. 1,646: — sekä myydyistä vasikan jäännöksistä Smk. 9,750: 65 eli yhteensä Smk. 11,396: 65. Laitoksen menot ovat vuoden kuluessa nousseet Smk. 99,256: 43 suuruiseen summaan. Kun tästä vähennetään edellä mainitut tulot, jääpi todellisiksi menoiksi Smk. 87,859: 78.

K. F. Hirvisalo.

Rokotus Helsingissä v. 1918.

Rokotusainevaraston toimeenpanemaa yleistä rokotusta toimitettiin Helsingissä 5 p:stä huhtikuuta 12 p:ään marraskuuta. Rokotusta toimitettiin kaikkiaan 184 kertaa. Sattuneiden isorokkotapausten johdosta toimitettiin myös uudelleenrokottamista. Kaikkiaan rokotettiin rokotusainevaraston toimesta 3,051 henkilöä, niistä 1,234 lasta (ensik.) ja 1,817 uudelleen.

Ensi kertaa rokotettujen ikä ja rokotuksen tulos näkyy seuraavasta taulusta:

Rokotettujen luku				Tarkastuksen tulos						Tarkastuksesta poissaolleet.			Tulos %		Tarkastuksesta poissaolleet %	
2 vuotta nuorempia	2—10 vuoden ikäisiä	10 vuotta vanhempia	Yhteensä	2 vuotta nuorempia	2—10 vuoden ikäisiä	10 vuotta vanhempia	2 vuotta nuorempia	2—10 vuoden ikäisiä	10 vuotta vanhempia	Puhjennut rokkokje %:ssa leikkauksiin nähden	Täydellinen	Epätäydellinen				
674	560	—	1,234	628	9	540	2	—	—	37	18	—	98.4	99.1	0.9	4.5

Jos ei oteta lukuun niitä lapsia, jotka rokotettiin 6:ttä vähemmällä leikkauksella, niin havaitaan, että niillä 1,174 lapsella, joista jokainen rokotettiin 6:lla leikkauksella, tahi kaikkiaan 7,044 leikkauksella, on noussut 6,937 rokkoa. Kun tämä rokkojen määrä jaetaan 1,174 lapselle, tulee jokaiselle keskimäärin 5.9 rokkoa.

Vuoden kuluessa on 45 oppilasta käynyt laitoksessa harjoittelemassa rokotusta. He ovat rokotaneet yhteensä 671 lasta, joten jokaista oppilasta kohti tulee 14.9 rokotusta. Päiväkirjan pitoa harjoittaneista ja kuulustelun käyneistä oppilaista on 40:lle annettu todistus rokotustaidosta.

Kaupungissa ammattia harjoittavat lääkärit ja kättilöt ovat ilmoittaneet vuoden kuluessa rokotannensa 230 lasta. Tulos oli 15 tapauksessa epätäydellinen. Uudelleen rokotetuiksi ilmoitetaan 64 henkilöä. Tiedonannot eivät ole täydellisiä, kun useat lääkärit eivät ole ilmoitusta tehneet huolimatta siitä, että ovat saaneet kehoituksen.

Rokottamattomien lasten määrän, melkein kaikki syntyneet v. 1917, ilmoittaa papisto olevan 2,640.

K. F. Hirvisalo.

Kunnanlääkärilaitos.

Kunnanlääkärilaitoksen edellisenä vuonna alkanut elpyminen jatkui v. 1918, kun yhä useammat kunnat pyysivät ja saivat valtioapua. Ennen maailmansotaa valtioapua nauttivista kunnanlääkäripiireistä myönnettiin taas 85 piirille valtioapua. Sitäpaitsi hakivat ja saivat seuraavat uudet piirit valtioapua. 1) *Hyvinkää*, 2) *Vårdö*, *Saltvik*, *Sund*, *Finström* ja *Geta*, 3) *Pirkkala*, 4) *Lappee*, 5) *Terijoki*, 6) *Ruskeala*, 7) *Kuusjärvi*, 8) *Jyväskylä*, 9) *Saarijärvi*, 10) *Paavola*, 11) *Haapajärvi*, 12) *Polvijärvi*, jossa Liperin kunnanlääkäri oli käynyt kahdesti kuukaudessa, 13) *Pihtipudas*, joka ennen oli kuulunut Viitasaaren kunnanlääkäripiiriin, mutta jo v. 1913 eronnut siitä muodostaen oman piirinsä. Jo ennen olleisiin kunnanlääkäripiireihin liittyivät seuraavat kunnat: 1) *Kullaa* liittyi Lavian y. m. kuntain piiriin, 2) *Honkilahti* liittyi Eura y. m. kuntain piiriin, 3) *Mellilä*, Loimaan y. m. kuntain piiriin, 4) *Lemi*, Savitaipaleen piiriin ja 5) *Varpaisjärvi*, Nilsian kuntaan. Sitäpaitsi myönnettiin *Korpiselän* ja *Jurvan* kunnille apurahoja, jotta voisivat järjestää lääkärin vastaanottoja kuntaansa määrämällä koska lääkäri ne tekisi. *Rautavaaran* kunta, joka ennen oli kuulunut Nurmeksen ja Valtimon piiriin, oli siirtynyt Nilsian ja Varpaisjärven piiriin.

Vaikka kunnat näin pyrkivätkin saamaan omia lääkäreitä, teki yhä lisääntyvä lääkärinpuute heidän toimintansa monessa tapauksessa turhaksi. Useissa kunnissa toimi kuitenkin lääkäreinä väliaikaisten määräysten nojalla lääket. kandidaatteja. Kun Lääkintöhallitus vapaussodan johdosta ei ollut tilaisuudessa uudistamaan määräyksiä, jotka sinä aikana menivät umpeen, ja useat kunnat siten olisivat siltä ajalta menettäneet valtioapunsa, oikeutti Sisäasiainministerikunta kirjeellään toukok. 4 p:nä Lääkintöhallituksen niissä tapauksissa, joissa joko lääket. kand. tai laillistetut lääkärit olivat vapaussodan aikana hoitaneet avoimena olevia virkoja tai viransijaisuuksia syystä tai toisesta ilman asianmukaisia määräyksiä, hyväksymään jälkeensä harkintansa mukaan kussakin tapauksessa, nämä virantoimitukset kaikkine niitä seuraavine laillisine oikeuksineen ja etuineen, ja siinä tarkoituksessa asianmukaiset määräykset antamaan.

Kun jouluk. 20 p:nä annetulla asetuksella määrättiin, että Lääkintöhallituksen lopullisesti tulee ratkaista m. m. valtioapurahan myöntämisen kunnille kunnanlääkärin palkkaamiseen, annettiin samana päivänä asetus, jossa julistettiin kunnanlääkäri, jonka palkkausta varten yleisistä varoista suoritetaan valtioapua, oikeutetuksi sekä valtionvirkaan pääsyä, että sen jälkeen virkaylennystä varten kuin myöskin eläkkeeseen ja nuhteettomasta palveluksesta annettavien kunniamerkkien suhteen, lukemaan hyväkseen kaiken sen ajan, jonka hän Lääkintöhallituksen määräyksen nojalla on kunnan palveluksessa ollut.

Kättilölaitos.

Vuoden kuluessa on 25 oppilasta päätettyänsä oppikurssin Helsingin lapsenpäästölaitoksessa saanut kättilötodistuksen. Lääkintöhallitukselle on jätetty 69 hakemusta päästä kättilöoppilaaksi.

Saapuneitten ilmoitusten mukaan oli kättilöitten lukumäärä vuoden lo-

Lääni	Kättilöitten lukumäärä	Synnyttäjät						Syntyneet			
		Lukumäärä	Naimetta	Naimetomia	Tekäjä	Ensisyntyäjä	Uudellsyntyäjä	Keskennenoja	Lukumäärä	Pohja	
Uudenmaan lääni	{ Kaupungit .. 45	512	479	28	5	75	437	15	501	261	
	{ Maalaiskunnat 57	2,317	2,090	203	24	612	1,705	31	2,319	1,226	
Turun ja Porin lääni..	{ Kaupungit .. 18	776	679	91	6	256	520	51	739	408	
	{ Maalaiskunnat 124	4,437	3,968	419	50	1,135	3,302	69	4,433	2,349	
Ahvenanmaan lääni ..	{ Kaupungit .. 1	27	23	4	—	7	20	—	27	17	
	{ Maalaiskunnat 15	327	276	48	3	97	230	6	326	156	
Hämeen lääni	{ Kaupungit .. 9	234	208	20	6	57	177	—	238	126	
	{ Maalaiskunnat 84	3,103	2,772	295	36	849	2,254	100	3,069	1,609	
Viipurin lääni	{ Kaupungit .. 17	487	465	15	7	150	337	38	457	249	
	{ Maalaiskunnat 87	2,787	2,628	125	34	925	1,862	86	2,751	1,485	
Mikkelin lääni	{ Kaupungit .. 5	46	43	3	—	10	36	—	46	19	
	{ Maalaiskunnat 28	836	785	48	3	283	553	19	838	454	
Kuopion lääni	{ Kaupungit .. 13	325	308	12	5	77	248	11	320	183	
	{ Maalaiskunnat ¹⁾ 42	1,409	1,337	64	8	466	943	23	1,415	838	
Vaasan lääni	{ Kaupungit .. 14	506	452	48	6	100	406	23	485	234	
	{ Maalaiskunnat 100	4,504	4,324	166	14	1,061	3,443	59	4,508	2,346	
Oulun lääni	{ Kaupungit .. 16	386	361	18	7	94	292	6	386	196	
	{ Maalaiskunnat 77	2,836	2,661	169	6	709	2,127	22	2,860	1,518	
	Koko maa	752	25,855	23,859	1,776	220	6,963	18,892	559	25,718	13,674
	Kaupungit	138	3,299	3,018	239	42	826	2,473	144	3,199	1,693
	Maaseutu	614	22,556	20,841	1,537	178	6,137	16,419	415	22,519	11,981

¹⁾ Sota-ajan vuoksi ei tietoja Joensuun pilriliääkäripiiristä ole voitu saada.

Erinäisten valtion avustamain yhdistysten toiminta.

Tuberkulosin vastustamisyhdistys nosti v. 1918 valtioapuna 105,000 markkaa, josta 100,000 markkaa oli sille vuoden 1917 jälkipuoliskoa varten myönnetty määräraha ja 5,000 markkaa oli tuberkulosia käsittelevien kansantajuisten esitelmien järjestämiseksi. Lisätäkseen varojaan ryhdyttiin vuoden kuluessa arpajaisten toimeenpanemiseen yhdistyksen ja Satakunnan keuhkotautiparantolan hyväksi. Sitäpaitsi on yhdistys saanut vastaanottaa huomattavan suuria lahjoituksia, m. m. neiti Hjördis Ahlströmin Euran pitäjään rakennuttaman Kauttuan keuhkotautiparantolan, jossa ylläpidetään vähintään 10—12 paikkaa.

Yhdistys on esitelmätoiminnan ja huoltolain kautta sekä ylläpitämällä ja avustamalla keuhkotautiparantoloita jatkanut toimintaansa. Esitelmätoiminnasta annetusta eri kertomuksesta tehdään alempana selkoa. Huoltoloita on ollut Kronobyssä, Teuvalla ja lisälmella. Kronobyin huoltolan toimintaa kohdasi tuntuva vastoinkäyminen, kun siellä oleva keuhkotautiparantola maalisk. 22 p:nä paloi perustuksiaan myöten. Parantolan palon jälkeen on polikliinilistä, maksutonta vastaanottoa niitä henkilöitä varten, jotka potevat tai luulevat potevansa jotakin keuhkovikaa, pidetty lääkärin asunnossa kahtena viikonpäivänä. — Muissa huoltoloissa on toiminta jatkunut entiseen tapaan.

Kiertävien tuberkulosihoitajattarien valmistamiseksi pidettiin Teuvalla toht. S. Savosen johdolla noin 6 viikkoa kestävä tuberkulosikurssit, joissa annettiin sekä tietopuolista että käytännöllistä opetusta. Jälkimmäisen opetuksen yhteydessä toimitettiin n. s. modifioitu joukkotutkimus Karijoella, jonka tutkimuksen avulla tultiin siihen varmaan käsitykseen, että Karijoella tällähaavaa on tuberkulosia vain vähässä määrässä.

Yhdistys on avustanut tuberkulosiparantolain toimintaa Hämeenlinnassa, Kurikassa, Vöyrillä ja Oulaisissa sekä Högsandin lastenparantolaa. Sitä paitsi on yhdistys antanut apurahoja *Ristijärven* ja *Huittisten* kunnille kiertävien tuberkulosihoitajattarien palkkaamiseksi.

Berättelse över Föreningens för bekämpandet av tuberkulosen föredragsverksamhet under år 1918.

Föreningens föredragsverksamhet var på grund av de politiska förhållandena mindre än tidigare. Under sensommaren och höstens lopp höllos likväl på Föreningens föranstaltande och dess bekostnad ett antal föredrag av med. lis. S. Savonen och doktor Const. Tennberg. Den förra, som har sitt verksamhets-

område i Syd-Österbotten, höll inom 3 kommuner 7 föredrag, till vilka i medeltal infunnit sig 62 åhörare. Den senare åter höll i olika delar av landet, främst i trakten norr om Kajana, inom 9 kommuner sammanlagt 38 föredrag för i medeltal 81 åhörare samt dessutom 6 särskilda sammankomster för tuberkulosarbetets ordnande inom kommunerna. En del av föredragen belystes av skiopikonbilder, plancher och övrigt åskådningsmaterial. Efter föredragen utspann sig i många fall en mer eller mindre livlig diskussion. De spörsmål, som närmast dryftades såväl vid dessa diskussioner som vid sammankomsterna med kommunernas förtroendemän voro:

- a) tuberkulosens utbredning och de viktigaste åtgärderna för motarbetandet av sjukdomens spridning inom de resp. orterna;
- b) de allmännast förekommande hygieniska missförhållandena och möjligheterna till dessas avhjälpande;
- c) anställandet av ambulatoriska tuberkulosköterskor i kommunerna;
- d) verkställandet av obligatoriska desinfektioner efter dödsfall i lungsot, helst på kommunens bekostnad;
- e) understödandet av fattiga sjuka lidande av tuberkulos och dessas familjer;
- f) inrättandet av skolkök, matlagningskurser för husmödrar o. s. v.;
- g) bildandet av lokala tuberkulosföreningar.

Keräystoimikunta vähävaraisten keuhkotautisten hyväksi sai v. 1918 nostaa valtionvaroista 100,000, markkaa avustuksena vuodelta 1918 tarkoituksensa toteuttamiseksi sekä 2,955 markkaa Lohjan kouluparantolan opettajattaren ja käsityönneuvojan palkkaamiseksi. Myymällä kirjemerkkiä »keuhkotautisten hyväksi» sekä lahjoitusten kautta ovat toimikunnan varat lisääntyneet.

Toimikunnan toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Nünpä on ylläpidetty keuhkotautiparantoloita Alavudella, Iisalmella ja Sysmässä, kouluparantolaa Lohjalla, lepokotia Nastolassa ja Lasten kylpylää Helsingissä sekä avustettu keuhkotautiparantoloita Ruovedellä ja Hämeenlinnassa, lastenparantolaa Suomussalmella ja Lastenkotia Sockenbackassa. Sysmässä oleva parantola n. k. Ainola-hoitola, suljettiin joulukuussa 1918, kun se myynnin kautta oli joutunut yksityisen omistajan haltuun vähää ennen.

Toimikunnan valistustyö on v. 1918 supistunut pääasiassa kirjallisuuden levittämiseen. Vain eräs, ei lääketieteellisen kasvatuksen saanut henkilö, on liikkunut esitelmämatkoilla eri paikoissa Suomea sekä yksinään että kotikasvatusyhdistyksen järjestämällä »Kodin päivillä».

Kiertävä tuberkulosidiakonissa otettiin vuoden kuluessa toimikunnan palvelukseen. Hänen tehtävänä on toimia maaseudulla siten, että kunnat saavat hänet alueelleen toimimaan, tilaamalla hänet keräystoimikunnalta, kunhan valmistavat hänelle vapaan asunnon lämpöineen ja valoineen sekä kustantavat hänen matkansa toimintapiirissä.

Vuoden kuluessa kustannettiin 7 vähävaraiselle keuhkotautiselle pneumothorax-hoitoa.

Lopulla vuotta otettiin Keräystoimikunnan palvelukseen käsityönopettaja, jonka tuli kokeeksi aluksi toimikunnan omissa parantoloissa opettaa potilaille sopivia käsitöitä, jotta sopivan työansion hankkiminen keuhkotautisille kävisi, helpommaksi.

Kuopion Langettavatautisten hoitoyhdistyksen toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Valtioavustus Vaajasalon laitoksen kannattamiseksi on v. 1918 ollut kaikkiaan 32,000 mk.

Laitoksen vuosikertomuksesta mainittakoon seuraavaa: Laitoksessa on vuonna 1918 hoidettu 57 langettavaatautia sairastavaa naista, joista 4 sisäänkirjoitettu v. 1918. Laitoksesta poistettiin vuoden kuluessa 7 hoidokasta, joista 2 parantumassa olevia, 3 parantumattomia ja 2 kuolleina, joten vuoteen 1919 jäi jällelle 50 hoidokasta. — Hygieniset olosuhteet laitoksessa ovat olleet hyvät, ruuan saanti on sota-ajasta huolimatta ollut mahdollinen laitokseen kuuluvan Juholan maatilan avulla. Kohtauksia oli sairailta vuonna 1918 yhteensä 7,609, niistä vaikeimpia 6,462. Työtä ovat hoidokit edelleen tehneet ahkerasti. M. m. valmistivat hoidokkaat sotamiehille 90 selkäreppua ja 2 tusinaa sukkia. Kesällä tekivät he Juholan tilalla ulkotöinä yhteensä 850 päivätyötä. Muihinkin maataloustöihin, kuten karjanhoitoon ovat hoidokit ottaneet osaa.

Laitoksen lääkärinä on edelleen toiminut piirilääkäri lääk. lis. J. V. Johnson.

»Föreningen för vård af fallandesjuka», on ylläpitääkseen laitosta langettavatautisille Tuusulan pitäjässä saanut 8,000 markan valtioavun, mutta lakkasi laitos vuoden kuluessa eikä sen toiminnasta ole vuodelta 1918 annettu vuosikertomusta.

Veneeristen tautien vastustamiseksi asetettujen terveystoimistojen toiminta.

Helsinki. Vuoden 1918 kuluessa tarkastettiin kaikkiaan 1,331 henkilöä, joista ensi kerran tarkastettuja oli 585. Tarkastuksien yhteinen lukumäärä oli 5,278 ja tehtiin 3,979 tarkastuksen ohella 7,909 mikroskoopillista tutkimusta. Aseman kautta on sairaalaan lähetetty 929 naista ja 9 miestä.

Seuraavasta taulusta näkyy sairaalaan lähetettyjen henkilöiden taudit:
Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti Diagnose	Ensi kerran tarkastetut naiset <i>Femmes inspec- tées pour la pre- mière fois</i>	Ennen tarkas- tetut naiset <i>Femmes inspec- tées antérieure- ment</i>	Yhteensä naisia <i>Total des femmes</i>	Yhteensä miehiä <i>Total des hommes</i>
Syphilis recens	52	79	131	4
Syphilis recidiva	9	16	25	—
Syphilis latens	—	19	19	—
Yhteensä — Total	61	114	175	4
Ulcus molle	36	41	77	—
Ulcus suspectum	15	13	28	2
Gonorrhoea	253	395	648	3
Kaikki yhteensä <i>Total des malades</i>	365	563	928	9

Turku. Säännöllisesti tarkastettujen lukumäärä oli 906. Tilapäisesti tarkastettiin 245 henkilöä. Tarkastuksien yhteinen luku oli 1,200.

Seuraava taulu näyttää aseman kautta sairaaloihin lähetettyjen henkilöitten luvun:

Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti Diagnose	Säännöllisesti tarkastetut henkilöt <i>Personnes ordinairement examinés</i>			Tilapäisesti tarkastetut henkilöt <i>Personnes exclusivement examinés</i>			Yhteensä Total
	Miehiä <i>Hommes</i>	Naisia <i>Femmes</i>	Lapsia <i>Enfants</i>	Miehiä <i>Hommes</i>	Naisia <i>Femmes</i>	Lapsia <i>Enfants</i>	
Syphilis recens	5	13	—	33	21	—	72
Syphilis recidiva	26	34	—	7	—	—	67
Ulcus molle	10	10	—	22	6	—	48
Gonorrhoea	18	105	1	53	27	3	207
Yhteensä — Total	59	162	1	115	54	3	394

Tampere. Tarkastettujen lukumäärä oli 114, joista ensi kerran tarkastet-
tuja 58.

Seuraava taulu näyttää aseman kautta sairaaloihin lähetettyjen henkilöitten luvun:

Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti Diagnose	Miehiä <i>Hommes</i>	Naisia <i>Femmes</i>	Yhteensä Total
Syphilis recens	—	1	1
» secundaria	7	16	23
Ulcus molle	3	8	11
Gonorrhoea	3	42	45
Yhteensä — Total	13	67	80

Viipuri. Tarkastettujen lukumäärä oli 128. Sairaalaan lähetettyjen henkilöiden taudinmuodon ja lukumäärän osoittaa seuraava taulukko:

Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti <i>Diagnose</i>	Miehiä <i>Hommes</i>	Naisia <i>Femmes</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Syphilis recens	—	5	5
» secundaria	2	5	7
Ulcus molle	1	5	6
Gonorrhoea	1	14	15
Yhteensä — <i>Total</i>	4	29	33

Vaasa. Toimistossa tarkastettiin 96 henkilöä, joista ensi kerran 34. Sairaalaan lähetetyt nähdään taulusta.

Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti <i>Diagnose</i>	Miehiä <i>Hommes</i>	Naisia <i>Femmes</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Syphilis recens	4	9	13
» recidiva	3	1	4
Ulcus molle	1	1	2
Gonorrhoea	3	29	32
Yhteensä — <i>Total</i>	11	40	51

V. Sairaanhoidolaitokset.

Valtion sairaanhoidolaitokset.

Edellisen vuoden vuosikertomuksessa mainittiin jo, että kirjeellä tammi-kuun 6 päivältä 1918 käski silloisen Senaatin Sisäasiaintoimituskunta lakkauttamaan 100 vuotta käsittävän sotilassairaalaosaston Viipurin lääninsairaalassa, jota osastoa nimellisesti oli pidetty avoinna edellisen elokuun 1 päivästä, vaikka siellä sen jälkeen ei ollut yhtään sairasta hoidettavana. Samassa kirjeessä kehoitti Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallitusta ottamaan harkittavaksi, eikä nykyään vielä toimessa olevat väliaikaiset sotilassairaalat Haminassa ja Taavetissa voitaisi sulkea, ja niitä käyttää muihin sairaanhoidotarkoituksiin maan omaa väestöä varten. Väliintulleen kapinan tähden voi Lääkintöhallitus vasta huhtikuun 30 päivänä Sisäasiaintoimituskunnalle ilmoittaa, että Lääkintöhallitus on katsonut olevansa pakoitettu käyttämään Taavetin ylimääräistä sairaalaa toistaiseksi sisällisessä sodassa haavoitettuja varten, sekä toukokuun 14 päivänä, että Haminan väliaikaisen sairaalan lääkäri, taloudenhoitaja sekä

kaksi sairaanhoitajatarta oli kapinan aikana murhattu ja sairaalan kassa 4,154 markkaa ja osa kalustoa ryöstetty sekä ehdotti, että Haminan väliaikaisen sairaalan toiminta sen nykyisessä muodossa tarpeettomana viipymättä lopetettaisiin. Sisäasiaintoimituskunnan kirjeellä 24 päivältä toukokuuta suljettiin sitte Haminan väliaikainen sotilassairaala; sen varastot ja kalusto yhdistettiin Lääkintöhallituksen varastoihin ja siirrettiin osaksi Helsinkiin, osaksi jätettiin Haminaan siellä säilytettäväksi. Heinäkuun 13 päivänä siirrettiin Taavetin väliaikaisesta sairaalasta viimeiset sairaat Viipurin lääninsairaalaan, ja sairaala suljettiin saman kun 24 päivänä. Sen kalusto ja varastot siirrettiin Helsinkiin Lääkintöhallituksen varastoon ja rakennukset jätettiin Senaatin Sisäasiaintoimituskunnan kirjeellä syyskuun 4 päivältä Yleisten rakennusten Ylihallituksen haltuun ja huolenpidon alaisiksi.

Menot Haminan ja Taavetin ylimääräisistä sotilassairaaloista tekivät kuluvana vuonna yhteensä Smk. 150,965: 02.

Rakennustoiminta valtion sairaaloiden alalla oli vuoden 1918 kuluessa vähäinen ja rajoittui pääasiallisesti muutostöihin ja korjauksiin, joista suurimmat olivat kapinan aikana vahingoittuneiden rakennusten korjaukset. Lähempi selonteko näistä töistä on painettuna Yleisten rakennusten Ylihallituksen vuosikertomuksessa kuluvalta vuodelta; seuraavassa mainitaan työt muutamalla sanalla itsekunkin sairaalan kohdalla.

Siihen Meilahdessa sijaitsevaan Yliopiston klinikkojen talousrakennuksen osaan, joka oli vapaana sen jälkeen, kun Helsingin yleisen sairaalan pesulaitos oli sinne edellisenä vuotena sijoitettu, majoitettiin sotilasviranomaisien toimenpiteistä suomen sotaväkeä, jota siellä asui aina tammikuuhun v. 1919 asti. Rakennuksessa olevat huoneustot vahingoittuivat tästä majoituksesta tuntu- vassa määrässä. Syyskuusta vuoden loppuun laskettiin perustus ja muurattiin pannuhuoneeseen Meilahdessa uusi höyrypannu, ja pannuhuone sisustettiin sekä suoritettiin muita vähäisempiä töitä. Yliopiston klinikkojen rakennuskassa, joka vuoden alussa oli 321,918 mk. 64 p., väheni vuoden kuluessa 217,388 markkaan 24 p.

Suuri lisäys valtion sairaanhoitolaitoksiin on vuoden kuluessa tullut sen kautta, että Venäjän valtion omistamat venäläinen sotilassairaala Helsingissä Unioninkadun varrella N:o 38 ja Halilan keuhkotautiparantola Uudenkirjon pitäjässä Viipurin läänissä joutuivat sotasaaliina Suomen valtiolle. Tarkempi selostus näistä sairaanhoitolaitoksista on tuonnempana esitetty.

Vuoden 1918 kuluessa asetettiin Yleisten rakennusten Ylihallituksen käy- tettäväksi korjaustöitä varten Lääkintöhallituksen alaisissa laitoksissa y/i- määräisiä määrärahoja

Uudenmaan läänissä	172,400: —
Turun ja Porin läänissä	28,600: —
Hämeen läänissä	46,600: —
Viipurin läänissä	104,300: —
Mikkelin läänissä	28,900: —

Kuopion läänissä	153,200: —
Vaasan läänissä	23,600: —
Oulun läänissä	47,800: —
Yhteensä Smk.	605,400: —

Tästä summasta tuli:

Läänin- ja yleisten sairaalain osalle	373,025: —
Mielisairaanhoidolaitoksien osalle	202,575: —
Ylimääräisten veneeristen sairaalain osalle	28,500: —
Rokkoaineenvalmistuslaitokselle Helsingissä	1,300: —
Yhteensä Smk	605,400: —

Lääkintöhallituksen varastossa oli vuoden kuluessa riittävästi sidekangasta sairaaloita varten ja lisättiin sitä vielä seuraavan vuoden tarvetta silmälläpitäen tilaamalla Tampereen Puuvillateollisuus Osakeyhtiöltä 29,009 markan 75 pennin edestä, johon Senaatin Sisäasiaintoimituskunta myönsi varat kirjelmällä 23 p. lokakuuta. Sotilassairaaloista Helsingissä edellisenä vuotena oli talteen otettu ja Lääkintöhallituksen varastossa säilytetty 5 astiaa raakaa karbolihappoa. Tästä valmistettiin O/Y Orionin tehtaassa lysoolia. Valmistuskustannuksiin tarvittavan summan 16,083 markkaa 50 penniä myönsi Sisäasiaintoimituskunta kirjelmällä 4 p. tammik. Vielä myönsi Sisäasiaintoimituskunta erityisillä kirjelmillään ennakkomäärärahoja puuvanu-, lysooli- ja saippuavarastojen lisäämiseksi Lääkintöhallituksen varastossa. Näistä varastoista jaettiin vuoden kuluessa tarpeen mukaan sairaaloille edellämäinituita tarveaineita rasittamalla asianomaisten laitosten vuosimäärärahoja niiden hinnoilla ynnä lähetyskustannuksilla:

Kesällä sai Lääkintöhallitus varastoonsa 50 astiaa petroolia apteekkien ja sairaaloiden tarvetta varten. Niistä jaettiin elokuun 18 p. tehdyn päätöksen mukaan 20 astiaa sairaaloille vähissä erin syksyn ja talven kuluessa.

Edellisessä vuosikertomuksessa kerrottiin, että Lääkintöhallitus oli varastoihinsa saanut suuret määrät sairaalatarpeita, kalustoa ja vaatteita, joita säilytettiin varastohuoneissa Katajanokalla ja uudessa asematalossa sekä lisäksi vielä Yliopiston klinikkojen talousrakennuksen kellarissa. Kapinan aikana anastivat kapinalliset Meilahdessa olevat varastot ja veivät mennessään pois Helsingistä. Osa niistä, 150 sänkyä vaatteineen, löydettiin sittemmin kapinan jälkeen Markkovillasta liki Viipuria ja saatiin pois Sotaministeriön välityksellä seuraavan vuoden alkupuolella.

Sisäasiainministeriön kirjeellä marraskuun 13 p. 1918 luovutettiin Langinkosken kalastusmajalle sijoitetusta lepokodista vähäinen määrä vaatteita Lääkintöhallituksen varastoon.

Näistä varastoista luovutettiin vuoden kuluessa kalustoa ja vaatteita sairaaloille rasittamalla niiden vuosimäärärahoja vähäisillä, nulle Lääkintöhallituksessa pannuilla hinnoilla. Suuri osa, erittäinkin vaatevarasto, ei tosin ole

ollut ensiluokkaista, vaan kulunutta ja käytettyä. Siitä huolimatta on varastoista ollut valtiolle verraton hyöty sekä v. 1918 että seuraavinakin kalliina vuosina.

Paitsi sairaaloita ovat vuoden kuluessa jotkut muutkin valtion laitokset eri määräyksillä saaneet tavaroita Lääkintöhallituksen varastosta. Niinpä käski Sisäasiainministeriö kirjeellä huhtikuun 19 p:ltä Senaatin antaman määräyksen mukaisesti Lääkintöhallitusta tarpeen mukaan luovuttamaan Suomen eteläisen armeijan sanitääriosastolle Lääkintöhallituksen hallussa olevia sairaalatarpeita sikäli, kun niitä ei tarvita valtion siviilisairaanhoidolaitoksille, ja loppupuolella vuotta pantiin Terijoen suuri karanteeniasema kuntoon pääasiallisesti Lääkintöhallituksen varastoista otetuilla tavaroilla.

Vaikeiden elintarveolojen yleensä maassa vallitessa oli tietysti elintarpeiden saanti sairaaloihinkin epäsäännöllistä ja puutteellista. Kapinan aikana ilmoitti Helsingin yleisen sairaalan hallitus olleensa elintarpeiden puutteen tähden pakoitettu vähentämään sairaiden lukua muilla osastoilla paitse kirurgisella ja synnytysosastolla kahteen kolmannekseen tavallisesta määrästä. Lääkintöhallituksen palveluksessa olleiden ruokatalousneuvojen matkakertomuksista näkyi, että melkein kaikkialla oli ruokavaroja vähissä määrissä ja puutteellisesti, niin että ruuan valmistus noudattamalla määrättyjä ruokajärjestelmiä oli mahdotonta. Kirjelmässään Senaatin Elintarvetoimituskunnalle lokakuun 22 päiväältä mainitsee Lääkintöhallitus m. m. että yhteen aikaan vuodessa voitiin muutamissa sairaaloissa jakaa leipäviljaa vaan 70—80 gr. päivää ja henkilöä kohti. Toisissa taas olivat perunat aivan lopussa, toisissa ei ollut maitoa; herneitä ei ruokatalousneuvoja Itä-Suomessa tavannut missään sairaalassa. Leipäviljaa, josta ylipäänsä oli suurin puute, lisättiin useammalla tavalla, missä sekoitettiin jauhoihin perunoita, missä herneitä; jossakin sairaalassa valmistettiin petteleipääkin. Vakavan harkinnan alaisena oli vuoden alussa sisustaa Oulun lääninsairaalaan laitos jäkälien puhdistamista ja kuivaamista varten. Hallituksen taholta tehtiin, mitä voitiin, sairaaloiden ruuantarpeen tyydyttämiseksi. Kruununmakasiineista jaettiin viimeisetkin viljat sairaaloille, ja elintarvelautakunnille ja viranomaisille annettiin määräyksiä pitää silmällä sairaaloiden tarpeita ennen kaikkia. Ja ylipäänsä voimme sanoa, että puute muuhun maan väestöön verraten oli verrattain vähäinen sairaaloissa. Kuvaavaa tälle ajalle on Lääkintöhallituksen elintarveavustajan matkakertomus Itä-Suomesta 10 p:ltä lokakuuta, jossa hän tuo esille, että sairaaloiden henkilökunta, joka on sairaalan ruuassa, on ruokaan nähden paremmassa asemassa kuin ne sairaaloiden virkailijat, joilla on oma talous.

Sairaaloiden elintarveoloja v. 1918 esitettäessä mainittakoon vielä muutamia erityiskohtia.

Syömävilja, joka v. 1917 lopulla oli 200 gr. päivää ja henkilöä kohti, vähennettiin kesäkuun 26 p. annetulla Senaatin Elintarvetoimituskunnan kirjeellä sairaaloissa 180 grammaan päivää ja henkilöä kohti, mutta koroitettiin taas kirjeellä syyskuun 26 p. 240 grammaksi päivää ja henkilöä kohti.

Sokeriannokset pysytettiin samoina kuin edellisenä vuonna, vieläpä Elintarvetoimituskunnan määräyksestä 23 p. heinäkuuta jaettiin ylimääräisesti 6,000 kiloa sairaaloille ja tuberkuloosiparantoloille marjojen ja hedelmien säilyttämistä varten.

Senaatin Elintarvetoimituskunnan kirjeellä 26 p. marraskuuta annettiin Karjanmyyntiosuuskuntain Keskusjärjestölle määräys hankkia lihaa valtion sairaanhoitolaitoksien tarpeeksi, laskettuna 130 gramman mukaan henkilöä kohti päivässä ja teki tämä määrä Lääkintöhallituksessa tehtyjen laskelmien mukaan noin 242,000 kiloa vuodessa.

Kirjelmällä marraskuun 14 p.anoi valtion vointarkastuslaitos luetteloa siitä voimäärästä, joka välttämättömästi tarvitaan valtion eri sairaanhoitolaitoksissa, huomauttaen samalla, että käytettävänä oleviin niukkoihin voimäriin nähden on mahdollisimman suurta säästäväisyyttä noudatettava. Samalla ilmoitti vointarkastuslaitos voineensa muutamille sairaaloille jakaa pieniä määriä juustoa ja pyysi ohjeita, mille sairaaloille olisi ensi sijassa juustoa toimitettava ja missä määrin. Vastauksessaan 26 p. marraskuuta lähetti Lääkintöhallitus kyseessä olevat luettelot, laskettuina voinkulutus 40 gramman mukaan päivää ja henkilöä kohti.

Lääkintöhallituksen 24 p. heinäkuuta tekemästä esityksestä suostui Senaatti elokuun 17 p. antamallaan päätöksellä siihen, että Lääkintöhallitukseen asetettiin sairaaloiden elintarveavustaja, jonka toimena oli yhdessä sairaaloiden taloudenhoitajien kanssa ja asettumalla yhteyteen Senaatin Elintarve- ja Maataloustoimikuntien kanssa, pitää huolta elintarpeiden säännöllisestä hankinnasta sairaaloita varten. Tähän toimeen määrättiin Lääkintöhallituksen varastonhoitaja E. Orädd. Sitävastoin lakkautettiin edellisenä vuotena perustetut ruuanlaitonneuvojan toimet, toinen heinäkuussa ja toinen joulukuun alussa.

Vallitsevan kalliinajan tähden lisättiin vuoden kuluessa sairaaloiden samoin kuin kaikkien muidenkin valtion toimissa olevien henkilöiden palkkauksia jossakin määrin. Elokuun 29 päivälle päivätyllä kirjeellä ilmoitti Senaatin Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallitukselle, että Senaatti saman kuun 13 päivänä oli nähnyt hyväksi määrätä, että siviiliviraston virka- ja palvelusmiehille oli myönnettävä lisättyä kalliinajanavustusta kuluvan vuoden jälkipuoliskolta 1/VII—31/XII siten, että Helsingissä ja Viipurissa asuvat saivat 150 mk. kuussa, muissa kaupungeissa asuvat 125 mk. kuussa ja maaseudulla asuvat 100 mk. kuussa, että ne joiden palkkaedut vuodessa nousivat 13,000 mk. tai yli, saivat 100 mk. kuukaudessa asuinpaikkaan katsomatta ja että niille, joiden vuotuiset palkkaukset olivat 18,000 mk. tai enemmän, ei ollenkaan suoritettu lisättyä kalliinajanavustusta, että entiset palkkaukset kalliinajanlisäyksineen säilytettiin entisellään, että virka- ja palvelusmiehille, jotka nauttivat vapaata asuntoa, valoa ja lämpöä, suoritettiin ainoastaan 50 % ja niille, jotka sen lisäksi saivat myös vapaan ruuan, 25 % tästä myönnetystä kalliinajanavustuksesta, ja että henkilölle, joka nauttii palkkatuloja useammasta valtion virasta, maksetaan kalliinajanavustusta hoitamastaan päävirasta. Sen lisäksi tuli Lääkintöhallituksen Toimikunnalle tehdä esitys niistä hoito- ja palveluskuntaan kuulu-

vista henkilöistä, joille edellämäinittua kalliinajanavustusta myöskin olisi myönnettävä, kuin myöskin olisiko erittäinkin sairaanhoitajattarien alhaisiin palkkoihin nähden poikkeusta edellämäinittuista periaatteista tehtävä. Tämän johdosta laadittiin Lääkintöhallituksessa ehdotus kalliinajanavustukseksi sairaaloiden, lukuunottamatta Helsingin yleistä sairaalaa, josta selostus on tuonnempana, hoitohenkilö- ja palveluskuntaan kuuluville henkilöille, jossa m. m. vanhemmille hoitajattarille ehdotettiin lisäystä 1,200 mk. vuodessa ja nuoremille 1,080 mk. vuodessa, tehden ehdotetut kalliinajanavustukset yhteensä noin 260,000 mk. Ehdotus saavutti Senaatin hyväksymisen lokakuun 12 päivänä. Sitä paitsi ehdotti Lääkintöhallitus, että jokaiselle naimisissa olevalle palveluskuntaan kuuluvalla henkilöllä suoritettaisiin avustusta jokaista alle 15 vuoden vanhaa lasta kohti 30 mk. kuukaudessa Viipurissa ja 20 mk. kuukaudessa muualla maassa; tämäkin esitys saavutti hyväksymisen.

Joulukuun 20 päivänä tehdyn Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti myönnettiin vuodelta 1918 edellämäinittujen kalliinajanavustusten lisäksi vielä valtion palveluksessa oleville kaikille niille henkilöille ylimääräistä, kerta kaikkiaan maksettavaa kalliinajanavustusta, jotka olivat olleet koko vuoden valtion palveluksessa siten, että avustuksena suoritettiin tammikuun nettopalkkaus niille henkilöille, joilla silloin oli elätettävänä vaimo taikka ainakin yksi lapsi alle 18 vuoden, kuin myös niille perheettömille, joiden nettopalkkaus tammikuulla oli 400 markkaa tahi vähemmän; ne perheettömät taas, joiden nettopalkkaus tammikuulla oli yli 400, mutta ei yli 800 markkaa, saivat avustusta 400 markkaa sekä perheettömät, joiden nettopalkkaus oli yli 800 markkaa, puolet palkkauksestaan.

Lääkintöhallituksen 15 p. tammikuuta tekemästä esityksestä myönsi Senaatin Sisäasiaintoimituskunta kirjeellä toukokuun 24 p. niille valtion sairaaloissa oleville toimihenkilöille, joilla on vapaa asunto sairaalassa myös vapaan valon niissä sairaaloissa, joissa on sähkövalo, sekä määräsi Lääkintöhallituksen samana 15 p. tammikuuta tekemästä esityksestä kirjeellä samalta toukok. 24 päivältä vuoden menosääntöön otettavaksi 10,800 mk. suuruinen määräraha korkeintaan kuukauden kestävän virkaloman järjestämiseksi vuosittain sairaaloiden lääkäreille, taloudenhoitajille ja konttoriapulaisille.

Valtion sairaaloissa suoritettavat päivämaksut olivat viimeksi järjestetyt Senaatin päätökseltä joulukuun 20 p. 1916. Kun sairaaloiden ylläpitokustannukset olivat sen jälkeen nousseet enemmän kuin 100 prosentilla ja pääkaupungissa vieläkin suuremmalla määrällä, ja kun pelkkä ruoka sairaaloiden hoitohenkilö- ja palveluskunnalle kuluva vuoden arviolahasääntöä laadittaessa oli täytynyt laskea 4 markan mukaan päivältä (edellisenä vuotena 0: 80—1: 10 mk. päivältä) esitti Lääkintöhallitus heinäkuun 30 p. Sisäasiainministeriölle, että päivämaksut valtion sairaaloissa korotettaisiin Lääkintöhallituksen ehdottamiin määriin. Suomen Senaatin 24 p. syyskuuta 1918 antamalla päätöksellä määrättiin sittemmin uudet korotetut päivämaksut sairaaloille alkaen seuraavan lokakuun 1 päivästä. Lisäyksenä tähän annettiin 14 p. tammikuuta 1919 Valtioneuvoston päätös sotaväkeen kuuluvien henkilöiden hoitamisesta

maan yleisissä siviilisairaanhoitolaitoksissa, jossa m. m. määrättiin, että sota-
väkeen kuuluvien henkilöiden päivämaksut ovat suoritettavat samojen määräyk-
sien mukaan kuin siviilihenkilöidenkin.

Joulukuun 20 p. 1918 annettiin asetus Lääkintöhallituksen toimivallan
laajentamisesta, jossa säädetään, että Lääkintöhallituksen tulee lopullisesti
ratkaista m. m. hoitohenkilö- ja palveluskunnan luvun ja laadun sekä palvelus-
kunnan palkkojen määräämisen valtion sairaanhoito- ja muissa Lääkintöhalli-
tuksen alaisissa laitoksissa sekä päivämaksujen alennuksen ja vapaasijojen
myöntämisen mielisairasten hoitolaitoksissa.

Kahdeksan tunnin työajasta marraskuun 27 p. 1917 annetun lain tuli
astua voimaan kolmen kuukauden kuluttua sen valmistumisesta. Kun Senaatilla
kumminkin on lain 12 §:n mukaan valta määrätä poikkeuksia tämän lain mu-
kaiseen työnjärjestelyyn enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan, käski Senaatin
Sosialitoimituskunta tammikuun 4 päivälle 1918 päivätyllä kirjeellä Lääkintö-
hallitusta esittämään ehdotuksensa, millä hallituksen alaisilla työaloilla lykkäys
oli myönnettävä. Väliintullut kapina esti kuitenkin asian edelleen kehittämistä.
Kapinan aikana oli työaika sairaaloissa ennallaan kaikkialla muualla, paitsi
Helsingin yleisessä sairaalassa, jossa sairaalahallitus katsoi olevansa pakoitettu
1 päivästä maaliskuuta alkaen ottamaan käytäntöön 8 tunnin työajan sairaalan
palveluskuntaan nähden. Huhtikuun 26 päivälle 1918 päivätyllä kirjeellä
ilmoitti Lääkintöhallitus, että kahdeksan tunnin käytäntöönotto valtion sai-
rashuoneissa toistaiseksi tuottaa mahdottoman suuria vaikeuksia ja suoranaisia
esteitä, se kun vaatii laajoja lisärakennustöitä sairaalain hoito- ja palvelus-
kunnan lisäämisen johdosta: Tästä syystä ja kun lisäksi lain täytäntöön panosta
johtuvat vuotuiset kustannukset nousisivat varsin huomattaviin summiin, esitti
Lääkintöhallitus, että lain toimeenpaneminen mikäli se koskee valtion sairas-
huoneita tällä kertaa lykättäisiin ainakin vuodeksi eteenpäin. Toukokuun 30
päivänä 1918 annetulla Senaatin päätöksellä myönnettiin sittemmin muiden
muassa sairaaloille kyseessä olevan lain toimeenpanoon nähden lykkäystä
27 päivään elokuuta 1918, sekä sittemmin 19 p. elokuuta annetulla Senaatin
pätöksellä lykkäystä elokuun 27 p:stä iukien elokuun 27 päivään 1919.

Vuoden 1918 kuluessa toimeenpantiin edelleenkin valtion avustaman
Suomen sairaanhoitajataryhdistyksen toimesta sairaanhoitajatarkursseja Hel-
singissä. Palvellessaan yliopiston klinikkojen eri osastoilla myönsi Senaatin
Sisäasiaintoimituskunta kirjeellä 21 p. tammikuuta 54 oppilaalle vapaat aami-
aiset ja puoliset sairaalan eri osastoilla. Kurssit ovat niinkuin edellisenäkin
vuonna olleet kaksivuotiset.

Kirjeellä joulukuun 11 p. 1917 näki Senaatin Sisäasiaintoimituskunta
hyväksi Lääkintöhallituksen esityksen johdosta marraskuun 20 p:ltä 1917
sallia, että maksuttomia yhden vuoden kestäviä oppikursseja sairaanhoitajat-

taria varten järjestettäisiin myöskin v. 1918 lääninsairaaloissa, ja kirjeellä toukokuun 8 p. 1918 suostui Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallituksen esitykseen tammikuun 15 päivästä 1918, että Sortavalan yleisessä sairaalassa toimeenpantuihin sairaanhoitajatarkursseihin nähden saataisiin sovelluttaa samoja sääntöjä ja määräyksiä kuin lääninsairaaloissa pidettävien kurssien suhteen on määrätty. Vuoden 1918 kuluessa ei kuitenkaan kapinan tähden ja siitä syystä, että sairaalan lääkäri niihin aikoihin siirtyi pois paikkakunnalta, pantu toimeen mitään sairaanhoitajatarkursseja Sortavalassa. Joulukuun 23 p. 1918 esitti sittemmin sairaalan silloinen v. t. lääkäri, että koska sairaalan verrattain pieni paikkamäärä ja vallitseva tilanahtaus on pakoittanut rajoittamaan opetuksen hyvin yksipuoliseksi sairassainekseen nähden (pääas. kirurg. tapauksia) ei sairaala asiallisesti sovellu näin laajan, nim. 1-vuotisen kurssin suorittamiseen. Sen jälkeen ei mitään hoitajatarkursseja ole Sortavalan yleisessä sairaalassa pidetty.

Hoidettujen sairaiden lukumäärä valtion varoilla ylläpidetyissä siviilisairaaloissa, mielisairaalat mukaan laskettuina, oli vuonna 1918 34,807 ja sairaanhoitopäivien luku 1,207,278. Kustannukset näistä nousivat 16,318,206 markkaan 17 piini, lukuunottamatta niitä apurahoja, joilla valtio avusti yksityisiä ja kunnallisia sairaaloita. Menot jokaisesta hoidokkaasta olivat siis keskimäärin 468 markkaa 81 penniä (v. 1917 252: 76). Menot hoitopäivää ja henkilöä kohti olivat 13 markkaa 52 penniä (7: 1), josta

palkkauksiin	Smk. 2: 56	Vuonna 1917 Smk. 1: 35
ravintoon	» 6: 44	» 2: 87
lääkkeisiin ja sideaineisiin	» —: 79	» —: 54
polttopuihin ja valais- tukseen	» 1: 87	» 1: 27
tarvekalujen kunnossa- pitoon	» —: 71	» —: 41
sekalaisiin menoihin ...	» 1: 15	» —: 57
Yhteensä	Smk. 13: 52	Smk. 7: 01

Mainitut menot valtion sairaaloista eivät kuitenkaan yksinomaan ole suoritettut yleisillä varoilla. Vuodemaksuja on v. 1918 kannettu 1,689,482 markkaa 45 penniä ja muita tuloja on ollut 22,556 markkaa 86 penniä eli yhteensä 1,712,039 markkaa 31 penniä. Jos tämä summa vähennetään kokonaissummasta 16,318,206 markasta 17 pennistä, jää 14,606,166 markkaa 86 penniä, joka osoittaa valtiolaitoksen menot siviilisairaaloista vuoden kuluessa. Ne menot, jotka valtio on saanut suorittaa jokaisesta sen siviilisairaaloissa hoidetusta sairaasta nousevat siis 12 markkaan 10 penniin (5: 83) päivää ja potilasta kohti.

Taulu IV taululiitteessä antaa lähemmän selostuksen kunkin sairaalan menoista ja tuloista erikseen.

A. Lääninsairaalat ja yleiset sairaalat.

Tärkeimmistä tapahtumista läänin- ja yleisissä sairaaloissa vuoden 1918 kuluessa mainittakoon seuraavat:

Helsingin yleinen sairaala.

Sairaalan hallitus oli, niinkuin edellä mainittiin, pakotettu ottamaan sairaalassa kapinan aikana palveluskuntaan nähden käytäntöön 8 tunnin työpäivän 1 päivästä maaliskuuta alkaen, ja oli tätä tarkoitusta varten antanut taloudenhoitajansa toimeksi valmistaa sairaalalle uuden menosäännön, jossa vuoden 1917 menosääntöön verraten palveluskunnan luku oli lisätty 93 henkilöllä ja niiden palkkausta kalliinajanavustusten muodossa tuntuvasti lisätty, jota paitsi menosääntöön oli otettu ylimääräistä kalliinajanavustusta 1 markka vuorokaudelta jokaista alle 18 vuotta vanhaa lasta kohti jokaiselle sellaiselle perheelliselle palveluskuntaan kuuluvalla henkilöllä, joka vapaan ruuan asemasta sai ruokarahan. Huomattava on kuitenkin, että sairaalan menosääntö jo vuosikautsia tätä ennen oli ollut suuressa määrässä harhaan viepä sen kautta, että sairaalan palveluksessa oli ylimääräisesti vuoden ympäriinsä palkattuna koko juokko henkilöitä, joiden palkkaukset oli maksettu mikä miltäkin menosäännön momentilta. Kapinan jälkeen otettiin sairaalassa käytäntöön tavallinen työaika ja liiallinen palveluskunta poistettiin vähitellen. Sairaalahallitus lähetti sittemmin Lääkintöhallituksen kehoituksesta 16 päivänä syyskuuta uuden menosääntöehdotuksen sairaalaa varten, jonka Senaatin Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallituksen 22. päivänä lokakuuta tekemästä esityksestä kirjeellään 14 päivältä marraskuuta oikeutti ottamaan käytäntöön vuodelle 1918. Menosääntöön oli otettu 43 palveluskuntaan kuuluvaa uutta henkilöä, joista useimmat, niinkuin jo mainittiin, olivat vuosikautia ylimääräisinä palvelleet sairaalassa. Tämän menosäännön yhteydessä vahvistettiin myös ehdotus kalliinajanavustuksiksi sairaalan hoitohenkilö- ja palveluskunnalle ajalle 1/VII—1/XII 1918, ja olivat nämät avustukset palveluskuntaan nähden samat kuin mitä sairaalahallitus jo ennen vuoden kuluessa oli heille suorittanut; ja mikä toimenpide samalla hyväksyttiin; sitäpaitsi tuli vielä jokaiselle naimisissa olevalle hoito- ja palveluskuntaan kuuluvalla henkilöllä lisäksi kalliinajanavustusta jokaista alle 15 vuoden vanhaa lasta kohti 30 markkaa kuukaudessa.

Syyskuun 24 p. 1918 myönsi Senaatti sairaalan taloudenhoitajalle, kapteeni Oskar Tudeerille eron virastaan. Virkaa kahden kuukauden ajaksi hoitamaan määrättiin 8 p. marraskuuta vanhan ja uuden klinikan toimitsija Axel Lindholm, joka sitä jo oli hoitanut sen jälkeen, kun kapteeni Tudeerille oli myönnetty ero.

a. Sairaala Unioninkatu 38.

Huhtikuun 29 päivälle päivätyllä kirjeellä kehoitti Sisäasiaintoimituskunta, sittenkuin entinen sotilassairaala Unioninkadun varrella n:o 38, samoin kuin muutkin Venäjän valtion kiinteistöt ja irtain omaisuus, oli Senaatin päätöksellä huhtikuun 17 päivältä Suomen valtiolle takavarikoitava, Lääkintöhalli-

tusta ilmoittamaan, josko ja kuinka suuri osa mainitusta sairaalasta tarvittaisiin Yliopiston klinikkoja varten, ja voitaisiinko siinä tapauksessa luopua Kasarmikadun varrella olevaan taloon n:o 22 aiotusta poliklinikasta. Kun Lääkintöhallitus tämän johdosta kirjelmällä seuraavan toukokuun 7 päivästä oli ilmoittanut kaikin puolin yhtyvän Helsingin yleisen sairaalan hallituksen antamaan lausuntoon, ilmoitti Sisäasiaintoimituskunta toukokuun 13 päivälle päivätyllä kirjeellä käskeneensä Yleisten rakennusten Ylihallitusta ottamaan haltuunsa Helsingin yleiselle sairaalalle luovutettavaksi kaksi portista pohjoiseen olevaa rakennusta Unioninkadun varrella, sekä kehoitti Lääkintöhallitusta pitämään huolta mainituissa rakennuksissa olevan irtaimen omaisuuden valtion haltuunottamisesta, luetteloimisesta ja säilyttämisestä.

Samana toukokuun 17 päivälle päivätyllä kirjeellä ilmoitti sitte Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallitukselle asiasta aiheutuvia asianmukaisia toimenpiteitä varten tiedoksi ja noudatettavaksi Senaatin samana päivänä määränneen, että Helsingissä oleva entinen venäläinen sotilassairaala, kokonaisuudessaan oli yhdistettävä Helsingin yleiseen sairaalaan, ja että kaksi Sisäasiaintoimituskunnan samaan kuun 13 päivänä lähettämässä kirjeessä lähemmin mainittua rakennusta oli heti luovutettava yleisen sairaalan sisätautiosaston poliklinikkaa ja propedeutista osastoa varten sekä että muu osa sairaalaa oli toistaiseksi varattava Helsinkiin sijoitettujen sotajoukkojen tarpeeksi, kunnes sotaväen sairaanhoito pääkaupungissa tulisi vakinaisesti järjestetyksi. Heinäkuun 9 päivälle päivätyllä kirjeellä ilmoitti sitte Senaatin Sisäasiaintoimituskunta, että Senaatti oli nähnyt hyväksi määrätä, että Helsingissä Unioninkadun varrella oleva entinen venäläinen sotilassairaala, kokonaisuudessaan oli yhdistettävä Helsingin yleiseen sairaalaan, jotta Yliopistolla olisi tilaisuutta antaa lääketieteellistä opetusta entisestään laajemmassa määrässä, ja että Senaatti oli Yleisten rakennusten Ylihallituksen esityksestä myöntänyt 356,000 markkaa korjaus- ja muutostöitä varten mainitussa entisessä sotilassairaalassa.

Jo ennenkuin viimeksi mainitulla heinäkuun 9 päivälle päivätyllä Sisäasiaintoimituskunnan kirjelmällä varat myönnettiin korjaus- ja muutostöitä varten, annettiin kesäkuun 21 päivänä Yleisten rakennusten Ylihallitukselle määräys ryhtyä laatimiensa piirustusten mukaan, ilman että Lääkintöhallituksen annettiin tilaisuus antaa lausuntonsa asiassa, korjaustöihin sairaalan päärakennuksessa ja sen vieressä pohjoiseen päin olevassa pienemmässä rakennuksessa, edellisessä Helsingin Yleisen sairaalan propedeutista ja jälkimäisessä sisätautien poliklinikkaa varten. Jonkun kuukauden kuluttua havaittiin kuitenkin, että rakennusaineet ja työpalkat kesän kuluessa olivat nousseet niin, että töihin myönnetty määräraha ei tulisi riittämään. Kun sittemmin Lääkintöhallitukselle oli annettu tilaisuus antaa lausuntonsa sairaalaryhmässä olevien muidenkin rakennuksien vastaisesta käyttämisestä Helsingin yleisen sairaalan tarpeisiin, ja erimielisyyttä oli syntynyt tässä suhteessa Helsingin yleisen sairaalan hallituksen ja Lääkintöhallituksen välillä, asetti Senaatin Sisäasiaintoimituskunta 12 päivälle lokakuuta päivätyllä kirjeellä komissionin, jossa puheenjohtajana tuli olla Yleisten rakennusten Ylihallituksen Ylitirehtööri ja jäsenenä edustajia Lääkintöhallituksesta ja Helsingin yleisen sairaalan hallituksesta. Tämän komissionin tuli mitä pikemmin laatia ehdotus huoneustojen ja huoneiden

käyttämisestä sekä ohjelma niiden kuntoonpanemiseksi. Komissioni oli koolla seuraavan marraskuun 1 ja 2 päivänä ja pääsi yksimielisyyteen rakennusten käyttämisestä sillä tavoin, että lukuunottamatta kahta jo tarkoitukseensa määrättyä rakennusta, eteläisiä Unioninkadun varrella olevista rakennuksista oli järjestettävä korvatautien klinikaksi, eteläinen Fabianinkadun varrella olevista rakennuksista klinikaksi naistauteja varten ja pohjoinen saman kadun varrella oleva rakennus yhteiseksi talousrakennuksi kaikille ryhmään kuuluville klinikoille, sekä Unioninkadun varrella oleva puurakennus asunnoiksi assistenttilääkärille, taloudenhoitajalle ja palveluskunnalle; lisäksi esitti komissioni Sisäasiaintoimituskunnalle ohjelman rakennusten kuntoonpanemiseksi kustannusarvioineen, joihin kustannusarvioihin sisältyivät myös ne lisämäärärahat, jotka tarvittiin ennen päätettyjen kahden rakennuksen kuntoonpanemiseksi sairaalan propedeuttista osastoa ja sisätautien poliklinikkaa varten. Kustannusarvio päättyi 1,263,000 markkaa, siihen luettuna Sisäasiaintoimituskunnan kirjeellä heinäkuun 9 päivältä myönnetty 356,000 markkaa. Muutos- ja korjaustöitä jatkettiin sitte sairaalaryhmän useammassa rakennuksessa yhtä haavaa, ja edistyivät työt sairaalan päärakennuksessa, joka oli määrätty huoneustoksi propedeuttista osastoa varten, vuoden kuluessa niin pitkälle, että osasto voitiin sinne muuttaa seuraavan vuoden alkupäivinä.

Lääkintöhallituksen 18 päivänä kesäkuuta 1918 tekemästä esityksestä määräsi Sisäasiaintoimituskunta kirjeellä 17 päivältä heinäkuuta, että entiseen venäläiseen sairaalaan Unioninkadun varrella oli toistaiseksi väliaikaisesti asetettava toimitsija ja talonmies, joista edellisen tuli hoitaa sairaalassa säilytettävää irtainta omaisuutta ja samalla valvoa siellä esiintyviä töitä kuin myös suorittaa muita tehtäviä, joita hänelle mahdollisesti annetaan toimeksi. Toimitsijalle, jonka Lääkintöhallituksen tuli ottaa toimeensa, määrättiin palkkioksi 6,000 markkaa vuodessa ja vapaa asunto, sekä talonmiehelle 1,500 markkaa vuodessa, vapaa asunto ja ruoka. Syyskuun 10 päivänä määrättiin toimitsijan toimeen farmasiakandidaatti Paul Oskar Sohlström.

Kirjelmällä sairaalahallitukselle 1 päivältä marraskuuta 1918 antoi Lääkintöhallitus sairaalahallitukselle toimeksi jakaa entisessä venäläisessä sairaalassa olevat varastot ja irtain omaisuus säästäväisyyttä noudattaen etusijassa niiden Helsingin yleisen sairaalan osastojen kesken, jotka tulitaisiin sijoittamaan mainittuun rakennusryhmään, sekä mahdollisesti muidenkin sairaalan osastojen kesken. Ylijäämä, pääasiallisesti rikkiäistä ja sairaalatarpeisiin sopimatonta kalustoa ja vaatetavaraa, liitettiin Lääkintöhallituksen varastoon. Sen lisäksi siirrettiin sairaalahallituksen esityksestä Lääkintöhallituksen varastosta rautatien asemarakennuksesta joukko kalustoa ja sairaalatarpeita propedeuttiselle osastolle, sisätautien poliklinikkaan y. m. rakennuksiin mainitussa sairaalaryhmässä. Tällä tavoin ja kun vielä lisäksi propedeuttisen osaston ja sisätautien poliklinikan muuttaessa uudesta klinikasta niille kuuluva kalusto ja osa vaatevarastoa siirrettiin niille tulevaan uuteen paikkaan entisessä venäläisessä sairaalassa, saatiin nämä osastot ynnä talousrakennus täydellisesti kalustetuiksi tarvitsematta enempää lisämäärärahoja tähän tarkoitukseen kuin kaluston korjauksiin 12,500 mk. ja uusien hankintaan 17,400 mk., jotka summat Senaatti myönsi kirjeellä 22 p. marraskuuta.

Kesän kuluessa samaan aikaan kuin korjaus- ja muutostöitä sairaalaryhmässä suoritettiin, valmisti Helsingin yleisen sairaalan hallitus menosääntöehdotukset kuluvalle vuodelle sairaalaryhmään ensi tilassa sijoitettavia propedeuttista osastoa ja sisätautien poliklinikkaa varten sekä menosäännön, joka oli yhteinen kaikkien mainittuun ryhmään sijoitettavien osastojen yhteisiä tarpeita varten. Elokuun 15 p. saapuivat ehdotukset Lääkintöhallitukseen ja saivat Lääkintöhallituksen esityksestä syyskuun 6 päivältä, sittenkun niihin erittäinkin henkilökunnan palkkauksiin nähden oli tehty sellaisia muutoksia, että palkkaukset tulivat sopusointuun sairaalan muilla osastoilla palvelevien henkilöiden palkkauksien kanssa, Sisäasiainministeriön vahvistuksen lokakuun 9 p. 1918.

Propedeuttisen osaston menosäännössä oli m. m. kaksi assistenttilääkäriä, joista toinen n. k. vanhempi, assistenttilääkäri. Tämän virkailijan, jonka pätevyys ehdot olivat yliopistossa saavutettu tohtorin arvo, virkaanasettaminen ja virkavelvollisuudet määrättiin erityisellä 29 p. lokakuuta 1918 annetulla asetuksella. Joulukuun 12 päivänä määräsi sairaalahallitus virkaan lääket. ja kir. tohtorin Fredrik Saltzmanin.

b. Vanha ja uusi klinikka.

Lääket. lis. Oskar Mustelin otettiin assistenttilääkäriksi propedeuttiselle osastolle 1 p. tammikuuta alkaen.

Lääket. lis. Erik Ludvig Edvard Hisinger-Jägerskiöld otettiin joulukuun 20 p. 1918 assistenttilääkäriksi sisätautien osaston poliklinikkaan.

Lääket. lis. Åke Ingman otettiin assistenttilääkäriksi iho- ja kuppatautien osastolle 28 p. joulukuuta 1917 alkaen.

Turun lääninsairaala.

Sairaalan tonttia ympäröivä aita korjattiin vuoden kuluessa.

Kapinan aikana helmikuun 6 p. ilmoitti sairaalan ylilääkäri myöntäneensä toimitsijalle, kapteeni Carl Less'ille, joka oli siirtynyt sotapalvelukseen toistaiseksi virkavapautta; huhtikuun 23 p. hyväksyi Lääkintöhallitus tämän toimenpiteen. Virkaa hoiti ensiksi konttoristi Väinö Saarnio ja sittemmin konttoristi August Lidman. Kun majuri Less ei koko kuluvana vuonna palannut virkaansa ja toimitsijan tehtävät näin ollen olivat olleet viransijaisten käsissä, kehoitti Lääkintöhallitus kirjelmällään 22 p. marraskuuta ylilääkäriä pitämään huolta siitä, että tämä asiaintila pikemmiten tulisi korjatuksi.

Ylilääkärin 11 p. elokuuta tekemästä esityksestä päätti Lääkintöhallitus 11 p. marraskuuta vuoden 1919 menosääntöön otettavaksi ehdoittaa kahdeksan uutta hoito- ja palveluskuntaan kuuluvaa henkilöä, joista useimmat jo ennenkin olivat olleet ylimääräisesti palkattuina sairaalan palveluksessa ja heidän palkkauksensa suoritettut mikä miltekin menosäännön momentilta.

Hämeenlinnan lääninsairaala.

Kirjelmällä joulukuun 22 päivältä 1917 esitti sairaalan ylilääkäri, että sairaalan veneerisellä osastolla hoidettavat naiset eteenkinpäin hoidettaisiin ylimääräisessä vuokrahuoneustossa, ja täten vapaaksi tulleissa huoneissa sairaalassa hoidettaisiin lasarettiosastolla vallitsevan tilan ahtauden tähden lasarettiosaston sairaita, silti ylittämättä asetuksessa määrättyä vuodelukua lasarettiosastolla. Tähän esitykseen suostuttiin huhtikuun 26 päivänä.

Kapinan aikana vahingoittuneet sairaalan rakennukset korjattiin suurimaksi osaksi kuluvan vuoden kuluessa ja maksoivat 8,000 mk.

Viipurin lääninsairaala.

Kapinan aikana vahingoittuneet sairaalan rakennukset korjattiin vuoden kuluessa ja maksoi korjaus yhteensä liki 13,000 markkaa.

Sairaalan toimitsija everstiluutnantti Georg Herman August Wärnhjelm siirtyi kapinan aikana sotapalvelukseen sekä anoi myöhemmin eroa toimestaan, jonka Valtioneuvosto hänelle myönsi joulukuun 3 p. Virkaa toistaiseksi hoitamaan määräsi läänin maaherra maisteri O. A. Savolaisen.

Ylilääkärin 9 p. elokuuta tekemästä esityksestä päätti Lääkintöhallitus 11 p. marraskuuta vuoden 1919 menosääntöön otettavaksi ehdoittaa neljä uutta palveluskuntaan kuuluvaa henkilöä.

Kuopion lääninsairaala.

Sairaalan ylihoitajattaren toimeen määrättiin 1 p:stä helmikuuta alkaen hoitajatar Helmi Fossi.

Ylilääkärin esityksestä kuntoonpantiin yksi huone talousrakennuksen 3:ssa kerroksessa kahta pesijätarta varten; kustannukset nousivat 1,300 markkaan. Höyrypannuun laitettiin uudet rostiraudat ja konehuoneeseen hankittiin uusi syöttöpumppu, joista kustannukset nousivat 3,010 markkaan.

Oulun lääninsairaala.

Kirjelmällä joulukuun 4 p. 1917 esitti Lääkintöhallitus, että Oulun lääninsairaalan päärakennuksen kellarikerrokseen sisustettaisiin laitos jäkälien puhdistamista ja kuivaamista varten, jonka kustannusarvio oli 2,500 mk. Kirjeellä tammikuun 4 p. 1918 hylkäsi Senaatin Sisäasiaintoimituskunta esityksen.

Sairaalan alilääkärin, lääket. ja kirurg. tohtori K. Hj. Bergholmin siirrettyä ylilääkäriksi Tampereen yleiseen sairaalaan, nimitettiin alilääkäriksi lokakuun 11 p. lääket. lisens. Verner Emil von Hertzen.

Loviisan yleinen sairaala.

Kapinan aikana vahingoittuneiden sairaalan rakennusten korjaukset maksoivat 4,164 mk.

Ahvenanmaan yleinen sairaala.

Lääkintöhallituksen 22 p. lokakuuta tekemästä esityksestä myönsi Sääsiainministeriö kirjeellään joulukuun 11 p. 2,000 mk. suuruisen määrärahan sairaalan varustamiseksi sähkövalolaitteella.

Tampereen yleinen sairaala.

Tampereen kaupungin valloituksessa kapinallisten käsistä kärsivät sairaalan rakennukset suuria vaurioita ja osa huonekaluja y. m. tuhoutui, jota paitsi kaksi sairaalan henkilökuntaan kuuluvaa henkilöä, yksi sairaanhoitajatar ja yksi renki, toimessa ollessaan saivat surmansa. Rakennukset pantiin kuntoon pääasiallisesti saman vuoden kuluessa, ja niiden kuntoonpano tuli maksamaan 92,648 markkaa. Näiden töiden yhteydessä otettiin pois isoleerirakennuksen operatsioihuoneen kattoikkunat, joten huone saatiin lämpöisemmäksi. Tämän työn kustannukset nousivat 1,280 markkaan.

Sairaalan ylilääkärin tointa, joka lokakuun 27 p. 1917 oli tullut avonaiseksi, hoiti toukokuun loppuun sairaalan entinen ylilääkäri, lääkintöneuvos G. A. Backman ja siitä lähtien sairaalan ensimmäinen alilääkäri, lääket. lis. Nath. Emeleus, kunnes virkaan elok. 23 p. nimitettiin Oulun lääninsairaalan alilääkäri, lääket. ja kirurg. tohtori Karl Hjalmar Bergholm.

Sortavalan yleinen sairaala.

Syyskuun 24 p. myönnettiin sairaalan lääkärille, lääket. lisens. G. J. Winterille ero virastaan, ja sitä toistaiseksi hoitamaan määrättiin lääket. ja kirurgian tohtori, vapaaherra Arne Johannes Palmén.

Savonlinnan yleinen sairaala.

Ylimääräinen veneerinen sairaala suljettiin 1 p:stä tammikuuta alkaen, mutta avattiin kapinan aikana taas Vaasan väliaikaisen Lääkintöhallituksen toimesta.

Ylihoitajatar Linda Stenfors'ille myönnettiin toistaiseksi virkavapautta syyskuun 17 p. lukien hoitajatar Ester Streng sijaisena.

Joensuun yleinen sairaala.

Sairaalan vesijohdon korjauksiin, sen suojaamiseksi pakkaselta kului 861 mk. 50 p.

Kajaanin yleinen sairaala.

Kesäkuun 17 p. 1918 annetulla asetuksella määrättiin, että Kajaanin yleisen sairaalan lääkärin virka on erotettava Kajaanin kaupunginlääkärin toimesta. Viran haltia saa palkkaa 3,500 mk. ja palkkiota 500 mk. vuodessa. Samalla määrättiin tähän tavallaan uuteen virkaan sairaalan lääkäritoimen entinen haltia, lääket. lis. Kaarlo Reinhold Ignatius.

Heinäkuun 10 p. tekemästä Lääkintöhallituksen esityksestä määräsi Senaatin Sisäasiaintoimituskunta kirjeellä heinäkuun 18 p., että sairassijojen luku sairaalan lasarettiosastolla on 26:sta lisättävä 30:een ja että näistä 9 on vapaasijaa.

Syyskuun 6 p. myönnettiin sairaalan toimitsijalle, opettaja Pietari Fr. Kariniemelle ero toimestaan, ja hänen sijalleen määrättiin sanomalehden toimittaja Eemeli Edvard Nordlund.

Sodankylän yleinen sairaala.

Sairaalan ja lääkärin asunnon laudoittamiseen sekä lääkärin asunnon korjaamiseen, jotka työt suoritettiin kuluvan ja seuraavan vuoden kuluessa, myönsi Senaatin Sisäasiaintoimituskunta kesäk. 12 p. 13,000 markkaa.

Oriveden leprasairaala.

Sairaalan toimitsijalle, kruununnimismies Eino Paavolalle myönnettiin ero toimestaan toukok. 30 p., ja hänen sijalleen määrättiin 1 p. kesäkuuta lukien kruununnimismies Jalmari Lönnroos.

Sairaalan lääkärille, lääket. lis. E. af Hällströmille, joka samalla on Tampereen kaupungin ensimmäinen kaupunginlääkäri, myönnettiin ero sairaalan lääkärin toimesta 31 p. joulukuuta lukien, ja virkaan määrättiin Oriveden kunnanlääkäri Väinö H. Helme.

Sairaala Tilkka.

Vuoden 1917 kertomuksessa mainitaan, että venäläiset sotilasviranomaiset syksyllä anastivat pakkoluovutuksella osan sairaalaa, ja että muu osa siitä oli tyhjänä. Helmik. 2 p. myönnettiin Suomen Punaiselle Ristille oikeus toistaiseksi käyttää sairaalan vapaina olevia huoneita ja kalustoa sairaiden hoitoa varten. Sairaalassa toimi taloudenhoitajana Lääkintöhallituksen varastonhoitaja, joka yhä edelleen asui siellä.

Venäläisten tultua karkoitetuiksi maasta sisällisen sodan aikana, ja sitenkuin Suomen Punainen Risti toukokuun 10 p. jätti sairaalan takaisin Lääkintöhallitukselle, oli Tilkka jonkun kuukauden tyhjänä, kunnes Suomen armeijan ylilääkäri 17 p. kesäkuuta ilmoitti, että Sotaministeriön Saniteettiosasto tulee sotaväen tarpeita varten toistaiseksi hallussaan pitämään Tilkka sairaalaa.

Halilan keuhkotautiparantola.

Sisällisen kapinan kukistamisen ja samalla venäläisten vallanpitäjien maasta karkoittamisen jälkeen joutui m. m. Uudenkirkon pitäjässä Viipurin läänissä sijaitseva venäläisten omistama Halilan keuhkotautiparantola siihen kuuluvine maatiloineen sotasaaლიna Suomen valtiolle. Parantolan joutuessa Sotasaaliskeskusosaston haltuun oli siellä vielä järeellä 58 venäläistä sairasta ja noin 200 hoito- ja palveluskuntaan kuuluvaa henkilöä perheineen. Sotasaaliskeskusosasto alkoi heti tyhjentää parantolaa venäläisistä ja otti siinä tarkoituksessa palvelukseen suomalaisen lääkärin, ylimäär. professorin H. Lorentzin

ja taloudenhoitajan, kauppias J. Hietasen Uudenkirkon pitäjän Halilan kylästä. Lääkintöhallituksen 23 p. elokuuta tekemästä esityksestä määräsi sitte Senaatti syyskuun 12 p., että Halilan parantola ynnä siihen kuuluva maatila oli luovutettava Lääkintöhallituksen käytettäväksi parantolana keuhkotautisia varten, ja että Lääkintöhallitus oli oikeutettu sijoittamaan yhteen parantolan rakennukseen noin 80 keuhkotautia sairastavaa potilasta sen jälkeen, kun rahasääntö parantolaa varten on vahvistettu. Parantolan siihen kuuluvine maatioineen, rakennuksineen, ja inventarioineen luovutti Sotasaaliskeskusosasto Viipurin sotasaaliskonttorin rakennusosaston kautta Lääkintöhallitukselle lokakuun 1 päivänä 1918. Parantolassa oli silloin järeillä 18 sairasta, 7 hoitohenkilö- ja 25 palveluskuntaan kuuluvaa henkilöä, niihin edellämainitut lääkäri ja taloudenhoitaja mukaan luettuina.

Jo syyskuun 24 p. oli Senaatin Sisäasiaintoimituskunta myöntänyt 19,000 mk. välttämättöminpiin korjaustöihin pääasiallisesti parantolan maatilalla rakennuksissa, sekä hyväksyi kirjeellä lokakuun 23 p. Lääkintöhallituksen toimenpiteen, että ylim. professori H. Lorentz oli otettu lääkäriksi ja kauppias J. Hietanen taloudenhoitajaksi, molemmat väliaikaisesti, sekä myönsi vielä juokseviin menoihin 25,000 mk.

Maassa vallitsevan ahdinkotilan ja elintarpeiden niukkuuden tähden, kun vuodentulo ei vastanut toiveita, sekä myöskin siitä syystä, että näyttäytyi kovin vaikeaksi saada parantolaa tyhjennetyksi siellä itsepintaisesti vielä pysyvistä venäläisistä, esitti Lääkintöhallitus muuttaen alkuperäisen suunnitelmansa parantolan pikaisesta avaamisesta kirjelmässään Sisäasiainministeriölle, että parantola kokonaan suljettaisiin, että pääpaino toistaiseksi pantaisiin parantolan maatilalla maanviljelyksen kuntoonsaattamiseen, ja että näitä tarkoituksia varten parantolan vartioimiseksi ja kunnossapitämiseksi myönnettäisiin laaditun menosäännön mukaan 37,843 markkaa vuodessa, sekä maatilalla viljelystä varten tarvittaviin perustamiskustannuksiin 33,700 mk., ja että parantolan taloudenhoitaja, kauppias J. Hietanen määrättäisiin toistaiseksi hoitamaan maatilaa velvollisuudella pitää siitä erityistä kirjanpitoa. Tähän Lääkintöhallituksen esitykseen suostui Senaatti marraskuun 14 p., ja tämän mukaisesti on parantolassa toistaiseksi menetelty. Parantolassa vielä järeillä olleet 12 venäläistä sairasta siirrettiin Sisäasiaintoimituskunnan 25 p. marraskuuta antaman määräyksen mukaisesti Viipurin lääninsairaalaan toistaiseksi hoidettaviksi; lääkäri, hoitohenkilö- ja palveluskunta sanottiin irti toimistaan, jääden jällelle vaan, paitse taloudenhoitajaa, 3 vartijaa, sähkömontööri, portinvartija ja pumppukoneenhoitaja. Maatilalla oleva ala-arvoinen osa karjasta myytiin ja hankittiin tilalle parempaa karjaa, aitoja ja rakennuksia korjattiin y. m. josta jatkuva selonteko jää seuraavaan vuoteen. Mainittakoon vielä, että Lääkintöhallituksen sihteeri K. J. Brummer laati ja Lääkintöhallitukselle joulukuun 12 p. jätti täydellisen luettelon parantolassa ja sen maatilalla löytyvistä rakennuksista ja runsaasta kalustosta.

B. Veneeristen tautien osastot ja ylimääräiset veneeriset sairaalat.

Ylimääräisiä veneerisiä sairaaloita oli vuonna 1918 toiminnassa 9, nim. Helsingissä 2, Turussa 1, Hämeenlinnassa 1, Viipurissa 2, Sortavalassa 1, Savonlinnassa 1 ja Oulussa 1. Näistä suljettiin ylim. veneerinen sairaala Turussa elokuussa ja molemmat sairaalat Viipurissa, toinen heinäkuussa, toinen marraskuussa. Menot näistä ylim. sairaaloista nousivat 973,649 markkaan 58 penniin, tehden 228 markkaa 76 penniä jokaista hoidettua kohti.

Seuraava taulu osoittaa ven. sairaaloissa viime viitenä vuotena hoidetut tautikohtaukset.

Vuosi	Yleisten sairaalain veneerisillä osastoilla hoidettujen sairaiden		Ylimääräisissä sairaaloissa hoidettujen sairaiden		Yhteensä	
	lukumäärä	hoitopäivien lukumäärä	lukumäärä	hoitopäivien lukumäärä	hoidettuja	sairaanhoitopäiviä
1914.	5,258	151,633	2,439	82,323	7,697	233,956
1915.	4,607	140,652	2,469	97,227	7,076	237,879
1916.	4,720	136,391	3,506	129,559	8,226	265,950
1917.	5,009	138,834	3,467	124,325	8,476	263,159
1918.	5,878	141,157	3,259	115,440	9,137	256,597

Taulu VII taululiitteessä näyttää, että hoidetuista 9,137 henkilöstä sairasti syfilistä 3,572, joista 407 oli edelliseltä vuodelta jääneitä ja 3,165 vuoden kuluessa vastaanotettuja. Ulcus molleä sairasti 622, urethritis gonorrhoeicä 3,200 ja ihotauteja y. m. 1,743 henkilöä.

Samasta taulusta nähdään, että kaikista vuoden kuluessa vastaanotetuista syfilistä sairastavista oli

1,670:llä	»	syphilis recens
1,261: »	»	secundaria recidiva
188: »	»	tertiaria
46: »	»	hereditaria

Yhteensä 3,165

Taulussa VIII taululiitteessä ovat veneeristen tautien tähden vastaanotetut sairaut jaetut sukupuolen ja iän mukaan. Hoidetuista oli

miehiä	3,411
naisia	3,184
lapsia alle 10 v.	110

Yhteensä 6,705

Lukuisin oli ikäluokka 20—30 v., jonka osalle tuli 4,175 tapausta. Sen jälkeen seurasi ikäluokka 15—20 v., 1,181:llä tapauksella, ja sitten ikäluokka 30—50 v., 1,104:llä tapauksella. Alle 20-vuotisista oli naisia enemmän kuin miehiä, nim. ikäluokassa 10—15 v. naisia 17 ja miehiä 13, sekä ikäluokassa

15—20 v. naisia 821 ja miehiä 360. Yli 20-vuotisisista oli taas miehiä enemmän kuin naisia.

Kun maamme väkiluku virallisen tilaston mukaan 31 p. jouluk. 1918 oli 3,331,814 henkeä, oli sairaaloihin veneeristen tautien tähden vastaanotettujen luku 2.01 tuhatta henkeä kohti. Syfilistaudin tähden sairaaloihin otettujen luku tuhatta asukasta kohti on viimeksikuluneena viitenä vuotena ollut:

v. 1914	.....	0.82	pro mille
» 1915	.....	0.67	» »
» 1916	.....	0.67	» »
» 1917	.....	0.85	» »
» 1918	.....	0.95	» »

Syfilistaudin tähden sairaaloihin vastaanotettujen sairaiden kotipaikka näkyy taulusta IX taululiitteessä. Eri lääneistä kotoisin olevien syfilissairaiden lukumäärä verrattuna läänin asukaslukuun oli

Uudenmaan läänissä	.....	1.17	(v. 1917 1.04)	pro mille
Turun ja Porin läänissä	.....	0.65	(» »)	0.66 » »
Ahvenanmaan läänissä	.....	0.07	(» »)	» »
Hämeen	»	0.86	(» »)	0.85 » »
Viipurin	»	0.90	(» »)	0.96 » »
Mikkelin	»	0.86	(» »)	0.80 » »
Kuopion	»	1.10	(» »)	1.00 » »
Vaasan	»	0.74	(» »)	0.47 » »
Oulun	»	1.47	(» »)	1.04 » »

C. Mielisairasten hoitolaitokset.

Lapinlahden keskuslaitos.

Tammik. 10 p:nä määräsi Senaatti, että laitokseen on perustettava oikeusmielitautiopin alilääkärinvirka, jonka haltialla on samat edut ja oikeudet kuin laitoksen ensimmäisellä alilääkärillä, paitsi että hänelle maksuttoman asunnon sijasta laitoksessa on tuleva 2,000 mk. vuokratilaa vuodessa.

Tammik. 21 p:nä määräsi Sisäasiaintoimituskunta, että laitokseen on vuoden alusta lukien otettava puhtaaksikirjoittaja 1,200 mkn palkkiolla vuodessa sekä vapaa asunto ja ylläpito laitoksessa.

Huhtik. 23 p:nä määräsi Lääkintöhallitus lääk. lisens. Akseli Nikulan hoitamaan oikeusmielitautiopin alilääkärin virkaa, siksi kunnes se vakinaisesti täytetään.

Toukok. 7 p:nä hyväksyi Lääkintöhallitus ne toimenpiteet ruokajärjestyksen yksinkertaistuttamiseksi laitoksessa, joihin ylilääkäri oli ruuansaannin vaikeuksien vuoksi ollut pakoitettu ryhtymään.

Kesäk. 19 p:nä hyväksyi Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallituksen toimenpiteen, jonka mukaan helmi- ja maaliskuussa laitoksen sairaanhoitajatarille, pesijättäriille ja keittiöpalveluskunnalle oli suoritettu, senlisäksi mitä he sitä ennen olivat saaneet kalliinajanlisäyksinä, kullekin 25 mk. samoin kuin naineille hoitajille ja rengeille 30 mk. vaimosta ja jokaisesta lapsesta kuukaudessa. Samalla oikeutettiin Lääkintöhallitus edelleen huhtik. 1 p:stä toistaiseksi, niinkauan kuin kallista aikaa kesti, maksamaan puheenaolevaa kalliinajanlisäystä, vaimojen ja 15 vuotta vanhempien lasten edestä annettuja lisäyksiä lukuunottamatta, sekä vahvistettiin henkilökunnan ruokarahen suuruus 4 mksi henkeä ja päivää kohti ja sallittiin Lääkintöhallituksen suorittaa niille henkilöille, jotka vapaan ruuan asemasta saivat ruokarahoja, saman määrän.

Kesäk. 21 p:nä myönsi Sisäasiaintoimituskunta laitoksen puusepälle Hjalmar Westlingille 500 mkn suuruisen lahjapalkkion annettavaksi hänelle heinäk. 1 p:nä, jolloin hän tuli olleeksi 35 vuotta laitoksen palveluksessa.

Lokak. 10 p:nä vapautti Helsingin yleisen sairaalan hallitus lääk. lisens. Edla Stenbergin laitoksen assistenttilääkärin toimesta, johon hänet oli määrätty syysk. 16 p:nä, ja määräsi tähän toimeen lääk. lisens. Anders Troupp'in korkeintaan 3 vuoden ajaksi, luettuna lokak. 22 p:stä.

Jouluk. 10 p:nä vahvisti Lääkintöhallitus oikeusmielitautiopin alilääkärin ohjeäännön.

Pitkäniemen keskuslaitos.

Tammik. 4 p:nä myönsi Sisäasiaintoimituskunta, että laitokseen saatiin toukok. 1 p:nä saakka palkata ylimääräinen yövahti 130 mkn kuukautisella palkalla.

Tammik. 22 p:nä määräsi Lääkintöhallitus ylilääkäri Ernst Thermanin hoitamaan vastaperustetun neljännen lääkintöneuvoksen viransijaisuutta. Sisällisen sodan puhkeamisen vuoksi pysyi ylilääkäri Therman kumminkin toimessaan aina toukokuun alkuun saakka.

Punakapinan aikana määräili laitoksessa palveluskunnan asettama ammatiosasto yhdessä Nokian punakaartilaiden kanssa, m. m. lyhentäen työpäivän osalle henkilökuntaa 8-tuntiseksi, toiselle osalle taas järjestäen joka neljännen päivän vapaaksi ja yhtäläistytäten ruuan samanlaiseksi kaikille laitoksen palveluksessa oleville henkilöille. Tällaista komentoa kesti, kunnes punakaartilaiset maalisk. 27 p:nä pakenivat laitoksesta. Mukanaan veivät he paitsi ruokavaroja laitoksesta 2 työhevosta valjaineen, ajoreen, pariireen ja rekivällyt.

Kaikesta tästä huolimatta jatkui laitoksen toiminta suuremmitta häiriöittä. Ruokavarojakin riitti koko sodan ajan, vaikkakin maidon ja lihan saanti oli niukkaa ja voita ei pariin viikkoon saatu ollenkaan.

Maalisk. 28 p:stä huhtik. 12 p:nä, jolloin taistelurintama oli Tampereen ja laitokseen välillä, tulvasi laitoksen suuret joukot (arviolta noin 300 henkeä) pakolaisia, joita sijoitettiin osastoille, kellareihin y. m. asumaan ja joille annettiin laitoksesta ruokaakin vähäisestä maksusta. Sitä paitsi majaili laitoksen alueella samoihin aikoihin 400—500 henkilöön nouseva joukko suojeleuskaartilaisia, jotka olivat osittain laitoksen ruuassa.

Toukok. 24 p:nä myönsi Sisäasiaintoimituskunta laitokselle 9,600 mkn suuruisen määrärahan, 40 mkn kuukautisten vuokraavustusten suorittamista varten kullekin niistä perheellisistä hoitajista, joille ei voida varata asuntoa lämpöineen ja valoineen laitoksen huoneustoissa.

Kesäk. 11 p:nä vapautti Lääkintöhallitus apulaisylilääkäri O. H. Welleniuksen toimitsijan viransijaisuudesta, jota hän oli ottanut hoitaakseen vakinaisen toimitsijan luutnantti Br. Svendelinin tultua Tampereen valloituksen jälkeen komennetuksi sotapalvelukseen.

Heinäk. 9 p:stä lukien määräsi Lääkintöhallitus lääk. lisens. C. Mobergin 3 vuoden ajaksi hoitamaan kolmannen alilääkärin tointa.

Myönnettyään neiti Lydia Sinisalolle elok. 1 p:stä eron ylihoitajattaren toimesta, määräsi Lääkintöhallitus saman kuun 6 p:nä neiti Aina Wadströmin sanottuun toimeen.

Ylilääkäri Ernst Thermanin tultua syysk. 24 p:nä nimitetyksi lääkintöneuvoksen virkaan, määräsi Lääkintöhallitus apulaisylilääkäri O. H. Welleniuksen oman virkansa ohella hoitamaan ylilääkärintointa sen avoimena ollessa.

Sittenkuin ensimmäinen alilääkäri G. E. Alander oli syysk. 24 p:nä nimitetty Käkisalmen turvalaitoksen lääkäriksi, määräsi Lääkintöhallitus lokak. 25 p:nä lääk. lisens. Hannes Heikinheimon oman toimensa ohella virkaa väliaikaisesti hoitamaan.

Kirjanpitäjän toimeen, joka oli tullut avonaiseksi ylioppilas E. W. Palmqvistin saatua siitä eron lokak. 11 p:nä, määräsi Lääkintöhallitus marrask. 29 p:nä Elo Antero Heiskalan.

Marrask. 22 p:nä siirrettiin laitokseen Käkisalmen turvalaitoksesta, joka luovutettiin toistaiseksi sotalaitokselle, 88 potilasta, nim. 40 naista ja 48 miestä, sekä hoito- ja palvelushenkilöitä yhteensä 20.

Niuvanniemen keskuslaitos.

Tammik. 4 p:nä myönsi Sisäasiaintoimituskunta laitokselle sairaalahenkilökunnan lisäämiseksi 12,180 mkn suuruisen vuotuisen määrärahan vuoden alusta lukien seuraavan laskelman mukaan:

4 vanhempaa kouluutettua hoitajatarta, palkkiota à 1,200: —	4,800: —
2 hoitajataa, palkkiota à 1,500: —	3,000: —
Ruokaa 6 hengelle à 2 mk. henkeä ja päivää kohti	4,380: —
	Yhteensä Smk. 12,180: —

Samalla oikeutettiin Lääkintöhallitus järjestämään vanhempien kouluutettujen hoitajattarien luvun asianhaarojen mukaan, kunhan vaan niitä ei yhteensä oteta useampaa kuin 6 ja menosääntöön otettuja palkkoja ei ylitetä.

Helmik. 3 p:nä tapahtui ylilääkärin asunnossa pommiräjähdykset, jolloin rakennuksen laudoitus särkyi nurkan kohdalta. Syypäänä teko on eräs renkipoika, joka sotilasviranomaisten toimesta vangittiin.

Toukok. 24 p:nä myönnettiin laitokselle 5,760 mkn suuruisen määräraha vuokraavustukseksi 11 perheelliselle hoitajalle ja heinäk. 15 p:nä lisättiin määrärahaa vielä 960 markalla.

Toukok. 24 p:nä korotti Sisäasiaintoimituskunta seuraavien palveluskuntaan kuuluvien henkilöitten: 1 pesunjohtajattaren, 10 pesijättären, 6 siivoojattaren, 1 kylvettäjättären, 4 rengin, 1 sepänapulaisen ja 1 puutarhurirengin peruspalkan 5 mklla kuukaudessa, josta aiheutui 1,440 mkn suuruinen lisäys vuoden menosääntöön.

Myönnettyään rouva Siviä Kuusistolle jouluk. 1 p:stä eron käsityönjohtajattaren toimesta, määräsi Lääkintöhallitus neiti Helmi Tarvosen väliaikaisesti hoitamaan puheenalaista tointa.

Sittenkuin neiti Armida Haraldille oli marrask. 1 p:stä myönnetty ero ylihoitajattaren toimesta, määräsi Lääkintöhallitus jouluk. 6 p:nä neiti Hilja Saxbomin tähän toimeen.

Käkisalmen turvalaitos.

Toukok. 24 p:nä myönsi Sisäasiaintoimituskunta laitokselle 3,840 mkn suuruisen määrärahan vuokraavustukseksi 8 perheelliselle hoitajalle.

Heinäk. 3 p:nä myönnettiin koneenkäyttäjä K. Järviölle vuoden alusta 40 mkn kuukautinen vuokraavustus, siksi kunnes laitoksessa voitaisiin järjestää asunto hänelle ja hänen perheelleen.

Syysk. 24 p:nä nimitti Senaatti lääk. lisens Georg Eligius Alanderin laitoksen lääkäriksi.

Lokak. 31 p:nä määräsi Senaatti, että turvalaitos oli niin pian kun suinkin luovutettava väliaikaisesti sotalaitoksen käytettäväksi, ja että lääkintöviranomaisten oli heti ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin siinä olevien potilaiden poissiirtämiseksi sieltä.

Osan laitoksen potilaista tultua lähetetyksi kotikuntiinsa ja osan tultua siirrettyksi Seilin turvalaitokseen, tapahtui laitoksen lopullinen tyhjentäminen potilaista marrask. 21 p:nä, jolloin jällellä olevat, yhteensä 88, lähetettiin rautateitse Pitkäniemen keskuslaitokseen. Samalla siirtyi myös 20 hoito- ja palvelushenkilötä mainittuun laitokseen; kaikki muut hoito- ja palveluskunnan jäsenet sanottiin irti toimistaan ja poistuivat laitoksesta marraskuun viimeisenä päivänä.

Marrask. 21 p:nä asetti Sisäasiaintoimituskunta 10,000 mk. Lääkintöhallituksen käytettäväksi turvalaitoksen tyhjentämisestä aiheutuvien kulujen suorittamiseksi.

Marrask. 26 p:nä suostui Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallituksen esitykseen, että turvalaitoksen menosääntöön otettuja määrärahoja saatiin käyttää sieltä siirrettyjen potilaitten hoitamiseen Pitkäniemen keskuslaitoksessa, ja että Lääkintöhallitus oikeutettiin viimeainittuun laitokseen siirtyneille turvalaitoksen hoito- ja palvelushenkilöille suorittamaan edelleen samat palkkaedut, joita he olivat sitä ennen nauttineet.

Jouluk. 17 p:nä oikeutettiin Lääkintöhallitus siirtämään laitoksen kahdesta hevosesta toisen Pitkäniemen ja toisen Lapinlahden keskuslaitokseen.

Seilin turvalaitos.

Toukok. 24 p:nä korotti Sisäasiaintoimituskunta mielisairaitten perhehoitoon sijoittamista varten olevan määrärahan 14,000 mk:sta 16,500 mkaan vuoden alusta lukien.

Lääkäriin ehdotuksesta määräsi Lääkintöhallitus kesäk. 21 p:nä, että sairaitten perhehoitoon sijoittamiseksi olevasta määrärahasta suoritettiin kuluvana vuonna seuraavat summat:

hoitajaperheille 21 potilaasta à 730: —	15,330: —
lääkärille palkkiona 40: — joka potilaasta	840: —
toimitsijalle kertakaikkisena palkkiona	250: —
<hr/>	
Yhteensä Smk.	16,420: —

Syysk. 6 p:nä myönnettiin ent. porttivahdille Matts Matssonille, joka samalla toimi hoitajana, elinkautisena eläkkeenä 300 mk. vuodessa, luettuna tammik. 1 p:stä 1918 sekä oikeus asua vastaiseksi pienemmässä hänen asuutoonsa kuuluneessa huoneessa ja saada myös lämpö ja valo laitoksesta.

Marrask. 15 p:nä korotti Lääkintöhallitus keittiöhenkilökunnan palkkoja vuoden jälkimäiseltä puoliskolta.

Marrask. 15 p:nä korotti Lääkintöhallitus perhehoidossa olevista sairaista perheille suoritettavan vuotuisen korvauksen 800 markkaan henkeä kohti tammik. 1 p:stä 1919 alkaen, ja määräsi jokaiselle hoidokille Lääkintöhallituksen varastosta annettavien vaatekappaleitten hinnan 900 markaksi.

Taulu XI taululiitteessä osoittaa sairastuneiden ja hoidettujen sairaiden lukumäärän valtion kaikissa mielisairaaloissa.

Vuoden kuluessa vastaanotettujen sairaiden lukumäärä, sairaudenmuoto, ikä ja kotipaikka käy selville tauluista XII, XIII ja XIV.

Hoidon tulos uloskirjoitettuihin hoidokkaisiin nähden selviää taulusta XV.

Taulu XVI osoittaa parantuneitten sairaitten iän, oloajan hoitolaitoksessa ja taudin kestävyuden.

Taulu XVII on yhteenveto maassa 31 p. jouluk. 1918 löytyvistä mielisairaista, laadittu niiden luetteloiden mukaan, jotka maan papisto julistuksen mukaan 28 p. toukok. 1889 koskeva lähempi määräyksiä mielisairaitten hoidosta, on velvollinen vuosittain jättämään piirilääkärille julistukseen liitetyn kaavan mukaan. Luettelot ovat kuitenkin osottautuneet varsin puutteellisiksi. Niistä puuttuu m. m. tiedot Helsingin, Turun ja Tampereen kaupungeista koitoisin olevista mielisairaista. Yhteenvedosta näkyy, että vuoden 1918 lopussa löytyi maassa 7,431 sellaista mielenvikaista henkilöä, jotka ovat otetut piirilääkärien luetteloihin Näistä oli 1,911 sairastunut lapsena (tylsämielisiä ja idiootteja) sekä 5,520 vanhempana (mielisairaita rajoitetussa merkityksessä). Kun Suomen väkiluku vuoden 1918 lopussa oli 3,331,814, tuli 10,000 asukasta kohti 22.3 mielisairasta tahi, jos molemmat ryhmät eroitetaan toisistaan 5.7 tylsämielistä ja idiootteja sekä 16.6 mielisairasta rajoitetussa merkityksessä.

Seuraavat taulut sisältävät lähemmän selostuksen Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa, Turun, Viipurin, Mustasaaren ja Oulun vastaanottolaitoksissa, Turun kuritushuoneen mielisairaalassa sekä Käki-salmen turvalaitoksessa hoidetuista sairaista. Mikkelin vastaanottolaitoksesta ja Seilin turvalaitoksesta ei tietoja ole voitu saada.

Taulu osottava valtion mielisairasten hoitolaitoksiin vuonna 1918 vastaanotettujen hoidokkaitten lukumäärän, sairauden kestävyiden ennen vastaanottamista sekä edelläkäypien kohtauksien luvun.¹⁾

Relevé des malades entrés en 1918 dans les asiles d'aliénés de l'État, durée de la maladie avant l'admission et nombre des attaques antérieures.

Tauti Maladie	Sairauden kestävyys ennen vastaanottamista <i>Durée de la maladie avant l'admission</i>														Edelläkäypien kohtauksien luku <i>Nombre d'attaques antérieures</i>																	
	Alle 3 kuukautta 3 mois et au-dessous		3-12 kuukautta 3-12 mois		1-2 vuotta 1-2 ans		2-3 vuotta 2-3 ans		3-4 vuotta 3-4 ans		4-5 vuotta 4-5 ans		5 ans et au-dessus		Yhteensä Total		Yhteensä Total		Yhteensä Total		Yhteensä Total		Yhteensä Total									
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.						
Insania simplex....	126	87	84	48	13	11	8	8	7	2	13	7	62	47	8	9	321	219	230	148	31	26	7	11	5	2	11	2	37	30	321	219
Degener. psychopathica. Imbecillitas. Idiotia. Debilitas	1						1						30	11	1	1	33	12	31	10	1	1							1	1	33	12
Insania hysterica et neurasthenica....	1	2	3	1													4	3	3		1	2									4	3
Insania epileptica...	2		2	1	2		2	1					3	4	1		12	6	8	5	1							3	1	12	6	
Dementia paralytica	7		8		3		2					1					23		23												23	
Psychosis e vitii cerebri.....		1										1					1	1	1	1										1	1	
Psychoses aliae....		2																2														2
Yhteensä — Total	137	92	97	50	18	11	13	9	9	2	14	7	96	62	10	10	394	243	296	166	34	29	7	11	5	2	11	3	41	32	394	243

Taulu osottava iän, jolloin mielisairaus ensi kerran kohtasi valtion mielisairasten hoitolaitoksiin vuonna 1918 vastaanotettuja hoidokkaita.

Tableau indiquant l'âge qu'avaient les malades, entrés en 1918 dans les asiles d'aliénés de l'État lors du début de la maladie.

Tauti Maladie	Alle 11 vuotta 11 ans et au-dessous		11-15 vuotta 11-15 ans		16-20 vuotta 16-20 ans		21-25 vuotta 21-25 ans		26-30 vuotta 26-30 ans		31-35 vuotta 31-35 ans		36-40 vuotta 36-40 ans		41-45 vuotta 41-45 ans		46-50 vuotta 46-50 ans		51-60 vuotta 51-60 ans		61-70 vuotta 61-70 ans		Yhteensä Total		Yhteensä Total			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
	Insania simplex.....	8	3	8	7	47	40	70	32	77	31	37	32	24	19	6	17	13	10	16	16	4	9	11	3	321	219	
Degener. psychopathica. Imbecillitas. Idiotia. Debilitas	25	11			3		3				1												1	1	33	12		
Insania hysterica et neurasthenica....							2	3			1				1										4	3		
Insania epileptica.....	1	1		1		2	4		2	1			1		1		2					2			12	6		
Dementia paralytica.....									2		2		3		9		4		3						23			
Psychosis e vitii cerebri.....															1					1					1	1		
Psychoses aliae.....							1																					
Yhteensä — Total	34	15	8	9	50	42	79	35	81	32	41	33	28	19	17	18	19	10	19	17	4	9	14	4	394	243		

¹⁾ Mikkelin vastaanottolaitoksessa ja Seinäjoen turvalaitoksessa hoidetut sairaut eivät sisälly tähän eivätkä seuraaviin tauluihin. 5 miestä, jotka eivät olleet mielisairaita, on tässä ja seuraavissa tauluissa jätetty huomioonottamatta.

Valtion mielisairasten hoitolaitoksiin vuonna 1918 vastaanotettujen hoidokkaiden siviillisäät.

État civil des malades entrés en 1918 dans les asiles d'aliénés de l'État.

Tauti Maladie	Naimatonta Non mariés		Naimetta Mariés		Leskiä Veufs et veuves		Eronetta Divorcés		Yhteensä Total	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
	Insania simplex	210	118	104	89	7	11	—	1	321
Degener psychopathica Imbecillitas. Idiotia, Debilitas	28	10	5	2	—	—	—	—	33	12
Insania hysterica et neurasthenica	1	1	3	2	—	—	—	—	4	3
Insania epileptica	12	5	—	—	—	—	—	1	12	6
Dementia paralytica	5	—	16	—	2	—	—	—	23	—
Psychosis e vitiiis cerebri	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1
Psychoses aliae	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Yhteensä — Total	256	135	129	94	9	12	—	2	394	243

Taulu osottava mielisairauden esiintymistä valtion mielisairasten hoitolaitoksiin vuonna 1918 vastaanotettujen hoidokkaiden suvussa.

Aperçu de l'apparition de maladies mentales dans les familles des aliénés entrés dans les asiles d'aliénés de l'État en 1918.

Tauti Maladie	Mielisairautta — Maladies mentales chez														Yhteensä Total					
	Isänsä le père		Äidinsä la mère		Isänsä ja äidinsä le père ainsi que la mère		Isän vanhemmissa, les parents ou frères et soeurs de la mère		Äidin vanhemmissa, veijissä tai sisarissa		Sisaruksissa frères et soeurs		Sisaruksissa cousins				Vanhempien serkuksissa les cousins des les parents			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		
Insania simplex	21	8	11	18	1	1	24	11	18	9	2	2	30	28	5	4	6	2	118	83
Imbecillitas. Idiotia. Debilitas	1	—	2	—	—	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	7	1
Insania hysterica et neurasthenica	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Insania epileptica	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1
Dementia paralytica	1	—	2	—	—	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	9	—
Psychoses aliae	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	23	9	17	19	1	2	27	11	22	9	2	2	32	29	5	4	8	2	137	87

Taulu osoittava otaksuttavat syyt mielisairauteen valtion mielisairasten hoitola-
toksiin vuonna 1918 vastaanotetuissa hoidokkaissa.

*Aperçu des causes probables de l'aliénation mentale chez malades entrés dans
les asiles d'aliénés de l'État en 1918.*

Otaksuttavat syyt <i>Causes probables</i>	Tauti — Maladie												Yhteensä <i>Total</i>			
	Insaania simplex		Degener. psycho- patia. Imbeci- litas. Idiota. De- bilitas		Insaania hysterica et neurasthenica		Insaania epileptica		Demencia para- lytica		Psychosis e vitia cetera		Psychoses aliae		M.	N.
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
a) <i>Yksinkertaisia syitä:</i>																
Perinnöllinen taipumus	66	51	10	—	1	—	2	1	1	—	—	—	—	—	80	52
Juoppoutta suvussa	8	4	5	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	13	10	
Lues	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	—	—	19	—	
Lapsivuode ja sen seuraukset	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
Keskenmeno	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Kuumetauti	6	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	
Keuhkotauti	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Kaatuvatauti	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	3	1	
Lapsihalvaus	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	
Chorea minor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	
Vanhuus	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	
Tapaturma	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	
Vilustuminen	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Leikkaus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Cocainin väärinkäyttö	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Morfiiin	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Pelästyminen	6	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	10	
Mielenliikutus	7	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	5	
Liikarasitus	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	
Taloudelliset vaikeudet	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
Uskonnolliset mietiskelyt	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3	
Onnettomat perheolot	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Suru	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	
Sota-aika	67	19	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	68	21	
Vankeus	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	
Tuntemattomia syitä	115	83	18	7	—	—	6	3	1	—	1	—	—	140	94	
b) <i>Yhdessä vaikuttavia syitä:</i>																
Perinnöllinen taipumus + isä juoppo	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
S:n s:n + lues	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
S:n s:n + raskaus	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
S:n s:n + kuumetauti	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	
S:n s:n + pelästyminen	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
S:n s:n + mielenliikutus	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
S:n s:n + liikarasitus	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
S:n s:n + taloudelliset vaikeudet	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
S:n s:n + sota-aika	24	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	9	
Isä juoppo + rakkaussuhteet	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Yhteensä — Total	321	219	33	12	4	3	12	6	23	—	1	1	—	2394	243	

Taulu osottava valtion mielisairasten hoitolaitoksiin vuonna 1918 vastaanotettujen hoidokkaitten säädyn ja ammatin.

Aperçu des états et professions des aliénés entrés dans les asiles d'aliénés de l'État en 1918.

Sääty tai ammatti <i>États et professions</i>	Insania simplex		Degenear. psychopa- thia. Imbecillitas. Idiotia. Debilitas.		Insania hysterica et neurasthenica		Insania epileptica		Dementia paralytica		Psychosis e vitia cerebri		Psychosis aliae		Yhteensä <i>Total</i>	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Siviilivirkamiehiä ja heidän perheitään ..	12	3	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	16	3
Insinöörejä	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3	—
Rautatievirkamiehiä ja virkailijoita sekä heidän perheitään	4	4	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	9	4
Koulunopettajia ja opettajattaria sekä heidän perheitään	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7
Maistereita, ylioppilaita ja koululaisia ..	6	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	9	2
Apteekkareja, farmaseutteja, tehtailijoita kauppiaita, agenteja, konttoristeja ja kauppa-apulaisia sekä heidän perheit.	7	8	2	1	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	12	10
Merikapteeneja ja merimiehiä sekä hei- dän perheitään	4	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	6	3
Sanomalehdentoimittajia	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Sairaanhoidajattaria	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Käsityöläisiä ja heidän perheitään	27	11	1	—	—	—	2	—	1	—	—	—	1	—	31	12
Työmiehiä	87	20	10	1	2	1	5	—	4	—	—	—	—	—	108	22
Palvelijoita ja heidän perheitään	8	27	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	10	29
Agronomeja, talonpoikia, talollisia ja hei- dän perheitään	102	33	4	—	—	—	1	2	4	—	1	—	—	—	112	35
Torppareita, vuokraajia, mäkitupalaisia ja heidän perheitään	28	9	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	30	12
Tehtaalaisia	2	3	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4
Itsellisiä	17	17	3	3	—	—	1	2	—	—	—	—	1	—	21	23
Vaivashoitolaisia	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Sotilashenkilöitä ja heidän perheitään ..	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2
Lääkäreitä ja heidän perheitään	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1
Talonomistajia	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Vahtimestareita	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Poliiseja	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Raitiovaununkuljettajia ja ajureita	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Sotavankeja	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Irtolaisia	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Soittotaitelijoita	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Kalastajia	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Tuntemattomia tai ilman ammattia	1	62	1	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	67
Yhteensä — Total	321	219	33	12	4	3	12	6	23	—	1	1	—	2	394	243

Taulu osottava valtion mielisraisten hoitolaitoksissa vuonna 1918 kuolleet hoidokkaat.

Relevé des décès dans les asiles d'aliénés de l'état en 1918.

Tauti Maladie	Ikä — Age										Olosuhteet hoidokkotoissa Durée de séjour dans l'asile						Taudin kestävyys ennen vastaantamista Durée de la maladie avant l'entrée dans l'asile																																			
	Tunteamaton Inconnu		21 vuotta et alia 11-30 ans		21-30 vuotta 31-40 ans		31-40 vuotta 41-50 ans		51-60 vuotta 50 ans et alia 50 ans et au-dessus		Yhteensä Total		Alle 3 kuukautta 3-12 mois		3-12 kuukautta 1-5 ans		1-5 vuotta 5 ans et alia 5 ans et au-dessus		Yhteensä Total		3-12 kuukautta 3-12 mois		1-3 vuotta 1-3 ans		2-3 vuotta 2-3 ans		3-5 vuotta 3-5 ans		Yhteensä Total		Tunteamaton Inconnu		Yhteensä Total																			
Insania simplex																																																				
Degen. psychopatiaa.																																																				
Idiota.																																																				
Insania epileptica																																																				
Dementia paralytica																																																				
Psychosis e vitis cerebri																																																				
Diagnosis incerta																																																				
Yhteensä — Total	2	8	38	15	55	33	26	18	27	15	154	83	20	6	19	7	33	16	52	154	83	17	7	29	13	26	10	18	10	18	9	36	24	10	10	154	83															

Taalu osottava valtion mielisairasten hoitolaitoksissa vuonna 1918 kuolleitten
hoidokkaitten kuolemansyyt.

Aperçu des causes de décès dans les asiles d'aliénés de l'État en 1918.

Kuolemansyy <i>Cause de décès</i>	Insania simplex		Degener. psychopathica. Imbecillitas. Idiocia. Debilitas		Insania epileptica		Demencia paralytica		Psychosis e vitia cerebri		Diagnosis ignota		Yhteensä <i>Total</i>	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Apoplexia cerebri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1
Haemorrhagia cerebri	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Meningoencephalitis chr. diff.	1	—	—	—	—	—	13	1	—	—	—	—	14	1
Status epilepticus	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Fractura basis cranii	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Absessus radieis lingvae et arrosio vasorum lingvae	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Parotitis purulenta	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Bronchopneumonia. Pneumonia	20	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	21	10
Tuberculosis pulmonum	24	29	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	24	30
Gangraena pulmonum. Empyema pleurae	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Pleuritis	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Paralysis cordis	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Endocarditis	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3	1
Arteriosclerosis. Myocarditis	12	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	3
Corpus alienum oesophagi et absessus mediastini	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Hernia diaphragmatis, ruptura ventriculi	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Carcinoma ventriculi et pancreatis	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Oclusio intestini. Peritonitis ac.	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Typhus abdominalis	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Enteritis	3	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7
Nephritis	8	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	6
Pyonephrosis	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Gastroileocolitis	33	6	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	36	6
Ascitis. Hydrops	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Erysipelas	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1
Septicaemia. Pyaemia	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Influenza	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Marasmus	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	3
Inanitie	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Diagnosis ignota	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1
Yhteensä — Total	128	77	1	—	8	2	17	1	—	1	—	2	154	83

**Taulu osottava tilapäiset taudinkohtaukset valtion mielisairasten hoitolaitoksissa
vuonna 1918 hoidetuissa potilaissa.**

*Aperçu des maladies fortuites chez les aliénés traités dans les asiles d'aliénés
de l'État en 1918.*

T a u t i Maladie	M.	N.	Yhteensä Total	T a u t i Maladie	M.	N.	Yhteensä Total
Apoplexia cerebri	—	1	1	Typhus abdominalis	6	2	8
Embolus cerebri	—	1	1	Enteritis	123	54	177
Fractura basis cranii. Contu- sio cerebri. Fractura femoris ¹⁾	1	—	1	Dysenteria	8	2	10
Korvatauteja	14	1	15	Icterus catarrhalis	—	1	1
Silmätauteja	6	1	7	Cystitis	1	—	1
Parotitis epidemica	—	1	1	Gonitis	—	1	1
Angina	8	15	23	Bursitis praepatellaris	1	—	1
Bronchitis	3	4	7	Rheumatismus artic. ac.	1	—	1
Pneumonia crouposa	20	9	29	Ulcus cruris	2	—	2
Tuberculosis pulmonum	12	7	19	Fractura ulnae	1	—	1
Pleuritis. Empyema	2	2	4	Distorsio	—	1	1
Haemoptoe	1	—	1	Erysipelas	6	—	6
Vitium cordis	4	—	4	Septicopyaemia	2	—	2
Endocarditis	3	4	7	Influenza. Febricula	33	38	71
Myocarditis	2	—	2	Lymphangitis	2	1	3
Stricturea oesophagi	—	1	1	Carcinoma	2	1	3
Corpus alienum oesophagi	1	—	1	Oedema ex inanitione	5	1	6
Hernia diaphragm. Ruptura ventriculi	1	—	1	Eczema	11	7	18
Appendicitis	—	1	1	Scabies	2	—	2
Occlusio intestini	1	—	1	Phlegmone	2	1	3
Peritonitis	2	1	3	Combustio	1	—	1
Helminthiasis	10	2	12	Abscessus. Panaritum. Furun- culus. Carbuñculus	34	15	49
				Vulnera incisa et contusa	17	6	23
				Yhteensä — Total	351	182	533

**Vuonna 1918 Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa sekä
Käkisalmen turvalaitoksessa ja Turun kuritushuoneen mielisairaalassa hoidetut
kriminaalipotilaat ovat tehneet seuraavat rikokset:**

*Les aliénés criminels entrés dans les asiles centraux de Lappevik Fagernds et
Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm et à l'asile d'aliénés pour détenus à Abo
en 1918 avaient commits les délits suivants:*

R i k o s	M.	N.	Yhteensä	R i k o s	M.	N.	Yhteensä
Murha tai tappo	60	6	66	Murtovarkaus	3	—	3
» ja pahoinpitely	1	—	1	Kirkonvarkaus	2	—	2
» ja ryöstö	4	—	4	Myrkyttäminen ja varkaus ..	1	—	1
» ja haureus	—	1	1	Väärennys ja petos	1	—	1
Lapsenmurha	—	2	2	Vääränrahan valmistus ja kaup- paaminen	2	—	2
Tappoyritys	1	—	1	Majesteettirikos	1	—	1
Murhayritys	10	2	12	Irtolaisuus	2	2	4
» ja murhapoltto	3	—	3	Osallisuus kapinaan	1	—	1
» ja pahoinpitely	1	—	1	Väkisin makaaminen	1	—	1
Murhapoltto	26	2	28	Raiskaamisen yritys	1	—	1
Pahoinpitely	22	1	23	Eläimeen sekaantuminen	1	—	1
Tappelu	2	—	2	Rikos mainitsematon	3	2	5
Ryöstö	3	—	3				
Varkaus	51	2	53	Yhteensä — Total	203	20	223

¹⁾ Hypännyt akkunasta ynnen laitokseen tuloaan.

Vuonna 1918 valtion mielisairasten hoitolaitoksissa mielentilan tutkimista varten olleet henkilöt ovat olleet syytteenalaiset seuraavista teoista:

Personnes ayant séjourné en 1918 pour examen de l'état mental dans les asiles d'aliénés de l'État ainsi que les faits ayant donné lieu à une poursuite judiciaire:

R i k o s	M.	N.	Yhteensä	R i k o s	M.	N.	Yhteensä
Murha tai tappo	7	3	10	Petos	1	—	1
Lapsenmurha	—	2	2	Yllytys väkivaltaiseen tekoon	—	1	1
Murhayritys	1	1	2	Osallisuus kapinaan	1	1	2
Pahoinpitely	5	—	5	Maanpetos ja valtiopetos	1	—	1
Murhapoltto	3	1	4	Haureuden harj. lasten kanssa	1	—	1
Teloitetun ryöstö	1	—	1	Luvaton sekaantuminen	—	1	1
Varkaus	18	4	22	Eläimeen sekaantuminen	1	—	1
Varastetun tavarän salaaminen	1	—	1	Siviliasiain selvittämiseksi	—	1	1
Asiakirjojen väärennys	1	—	1				
				Yhteensä — Total	42	15	57

Lapsenpäästölaitokset.

Taulu X taululiitteessä esittää yhteenvedon sairaspäiväkirjoista valtion, kuntien ja yksityisten omistamissa lapsenpäästölaitoksissa, sikäli kuin viimeksimainituista on tietoja Lääkintöhallitukseen lähetetty. Yhteenvedon mukaan hoidettiin laitoksissa 8,134 synnyttäjää, joista osa kuitenkin keskenmenon tähden. Sitä paitsi hoidettiin keskenmenon vuoksi 440 ja erinäisten kohtautautien tähden 399 naista. Lapsia syntyi vuoden kuluessa 7,828. Taulusta näkyy yksityiskohtaisesti minkälaista keinotekoisista avustusta annettiin ja mitä komplikaatioita on merkitty.

Kuntien sairastuvat.

Vuonna 1918 avattiin uusi sairastupa Pyhäjärvellä O. I. Entisistä ovat Kankaanpään, Hankasalmen, Nilsiän ja Pihtiputaan sairastuvat olleet suljettuina koko vuoden. Sitä paitsi ovat jotkut sairastuvat olleet osan vuodesta suljettuina. Pudasjärven sairastupa, joka oli suljettuna koko edellisen vuoden, avattiin uudelleen syyskuun 10 päivänä.

Hoidettujen sairaiden lukumäärä, hoidon tulos ja sairaanhoitopäivien luku käy selville taulusta III taululiitteessä.

Seuraava taulu osottaa sairastuvissa tehdyt leikkaukset.

Leikkaukset sairas-
Opérations chirurgicales dans les infir-

Leikkaukset Opération	Kirkkoammatti	Lohja	Orimattila	Poriinon ruusala- kunta	VIIHÄ	Huittinen	Hämeenkyrö	Isaallinen	Tohmas, Alastaro, Mehilä ja Metasmas	Merikarvia	Parainen	Janakkala	Järvis	Kuhmoniemi ja Pedasjoki	Loppi
Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset	—	2	17	9	—	2	1	10	3	—	1	1	—	3	5
Luuston ja nivelten leikkaukset:															
Amputatiot	4	4	—	5	3	—	6	3	3	—	1	—	2	1	2
Nivelestä poikkileikkaamiset	—	2	—	4	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Resektiot, osteotomiat y. m.	2	—	4	4	1	12	2	3	—	—	2	3	6	—	—
Punkteeraukset ja arthrotomiat	—	6	1	7	9	6	—	1	1	—	1	2	3	—	—
Sijoiltaan menneitten nivelten paikoilleen asetta- minen	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nivelten ojentamiset, redressiot y. m.	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Trepanoimiset ja taltalla avaamiset sekä luonte- lojen kaaputukset y. m.	—	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	13	—	—
Pehmeäin osain incisiot, kaaputukset, polttamiset, syövytykset y. m.	27	22	17	19	10	30	9	11	11	—	5	13	24	19	16
Plastilliset leikkaukset	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Kohjuleikkaukset	3	—	1	1	3	9	1	2	—	1	—	4	9	—	1
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset	8	—	—	1	—	—	—	3	—	2	—	1	13	—	1
Peräsuolta koskevat leikkaukset	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—
Virtsatiehyettä ja miesten siittimiä koskevat leikkaukset	1	1	—	4	—	1	—	1	—	1	—	—	1	1	—
Naisten synnyttämiä koskevat leikkaukset	12	7	4	15	4	6	—	3	—	2	2	2	9	1	5
Kasvannaisten poisleikkaamiset:															
Pahanlaatuiset kasvannaiset	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Hyvänlaatuiset	1	1	—	3	—	5	—	—	—	—	—	—	2	—	1
Erinäisiä leikkauksia	1	6	1	14	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—
Korvaleikkaukset	—	—	—	4	—	4	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Silmäleikkaukset	—	1	10	—	—	3	1	3	—	—	—	—	—	19	1
Yhteensä — Total	64	56	57	92	37	83	20	42	19	8	13	31	106	27	31

tuvissa vuonna 1918.

meries à la campagne en 1918.

Yhteensä Total	141	69	44	104	113	12	3	48	728	25	138	135	12	26	237	16	76	72	23	110										
Yhtävölkä	—	—	3	7	—	—	—	—	12	1	3	2	—	8	—	3	2	4	3	11										
Pyhäjärvi	—	1	3	—	—	—	—	1	8	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1										
Pudasjärvi	—	—	—	1	—	—	—	1	6	2	2	1	—	4	—	—	1	—	—	1										
Nivala	1	4	5	2	4	1	—	1	1	1	2	1	—	6	—	2	7	—	—	—										
Kuolajärvi	—	1	—	—	—	—	—	—	46	1	9	14	1	2	—	—	—	—	—	15										
Kemijärvi	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—										
Overmark	1	—	1	—	—	—	—	—	3	1	6	1	—	3	—	—	—	—	—	—										
Ylistaro	—	2	2	—	—	—	—	1	5	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—										
Virta	1	—	—	—	—	—	—	—	13	3	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—										
Vihassari	4	2	2	3	—	—	—	4	17	2	21	6	2	25	—	2	6	2	—	4										
Saarijärvi	2	—	—	—	—	—	—	2	18	1	6	—	—	4	—	3	3	—	—	1										
Lapua	4	1	1	3	—	—	—	—	18	1	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—										
Kauhajoki	11	9	3	5	—	—	—	5	41	2	16	10	3	11	—	2	4	—	—	5										
Karunla	6	3	3	—	—	—	—	—	42	2	4	—	—	1	—	1	7	—	—	3										
Jalasjärvi	10	—	1	2	—	—	—	3	33	4	14	7	—	9	—	5	3	—	—	4										
Kaukalammi	4	—	2	3	—	—	—	—	15	2	3	—	—	4	—	—	1	—	—	—										
Pielisjärvi	6	1	1	2	—	—	—	—	26	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—										
Pielavesi	1	2	1	1	8	—	—	2	29	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—										
Leppävirta	—	1	1	1	4	—	—	—	4	—	1	—	—	8	—	—	—	—	—	—										
Hankasalmi	4	—	3	—	—	—	—	—	17	—	—	—	—	15	—	3	3	—	—	—										
Puumala	6	—	—	3	—	—	—	—	9	—	14	18	—	4	—	—	—	—	—	—										
Jyvä	4	—	1	—	—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										
Heikkövesi	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										
Uusikirkko	—	2	—	—	—	—	—	—	6	1	6	—	—	4	—	—	—	—	—	—										
Koivisto	7	—	—	—	—	—	—	1	12	2	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—										
Urkala	—	1	1	5	7	—	—	3	25	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										
Rannela	1	3	5	5	—	—	—	2	33	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—										
Ruovesi	2	1	2	—	—	—	—	1	29	5	4	—	—	4	—	2	4	—	—	—										
Ohtesi	11	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—										
	36	65	90	57	37	15	23	16	28	87	22	49	40	40	104	73	151	41	47	114	43	10	28	12	1	124	17	16	60	2,132

Kunnalliset ja yksityiset sairaalat kaupungeissa.

Tiedot sairaiden lukumäärästä, hoidon tuloksesta ja hoitopäivien luvusta niissä sairaaloissa, joista tietoja Lääkintöhallitukseen on lähetetty, nähdään taulusta III taululitteessä.

Leikkaustilastoja ovat Lääkintöhallitukseen lähettäneet seuraavat sairaalat: Marian sairaala, Eira, Mehiläinen, Trien K. Eskelinin ja G. A Wetterstrandin sairaala, Hangon kunnallissairaala, Turun kunnallissairaala, Lääkäreitten sairaala Turussa, Rauman yksityinen sairaala, Maarianhaminan yksityinen sairaala, Lahden kunnallissairaala, Prof. Strömborgin silmäklinikka Viipurissa, Haminan, Heinolan, Iisalmen ja Vaasan kunnallissairaalat, Malmin sairaala Pietarsaaressa, Libeckin sairaala Kokkolassa, Uudenkaupungin kunnallissairaala ja Oulun diakonissalaitos.

Seuraava taulu osoittaa yhteenvedon yllälueteltujen sairaaloiden leikkaustilastoista.

Leikkaus	Leikkauksen lukumäärä	Leikkauksen lopputulos				Kuolemansyy				
		Hyvä	Vähemmän hyvä	Ehkäytävä	Kuolema	Tauti	Leikkaus	Oheentilly-nyt haava-infektio	Oheentilly-tauti	Muu lääket.
Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset	62	57	3	—	2	2	—	—	—	—
Luuston ja nivelten leikkaukset:										
Amputatiot	98	88	—	2	8	5	1	1	1	
Nivelestä poikkileikkaamiset	55	51	—	2	2	1	—	—	1	
Resektiot, osteotomiat y. m.	212	176	2	7	27	18	1	2	6	
Punkteeraukset ja arthrotomiat	132	116	12	1	3	3	—	—	—	
Sijoitetaan menneiden nivelten paikoilleen asettaminen	14	14	—	—	—	—	—	—	—	
Nivelten ojentamiset, redressiot y. m.	2	2	—	—	—	—	—	—	—	
Trepanoimiset ja taltalla avaamiset sekä luuonteloiden kaaputukset	251	239	—	3	9	6	—	—	3	
Pehmeän osain incisiot, kaaputukset, polttamiset y. m.	864	821	15	10	18	6	1	5	6	
Plastilliset leikkaukset	57	50	6	1	—	—	—	—	—	
Kohjuleikkaukset	466	446	1	2	17	13	—	—	4	
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset	850	733	26	10	81	59	2	1	19	
Peräsuolta koskevat leikkaukset	124	121	1	1	1	—	—	—	1	
Virtsatiehyettä ja miesten siittimiä koskevat leikkaukset	113	106	5	—	2	2	—	—	—	
Naisten synnyttimiä koskevat leikkaukset	509	498	3	4	4	3	—	—	1	
Kasvannaisten poisleikkaukset:										
Hyvänlaatuiset kasvannaiset	206	200	6	—	—	—	—	—	—	
Pahanlaatuiset »	71	68	3	—	—	—	—	—	—	
Erinäisiä leikkauksia	333	323	5	—	5	5	—	—	—	
Korvaleikkaukset	105	103	—	—	2	1	—	—	1	
Silmäleikkaukset	684	505	71	7	1	—	—	—	1	
Yhteensä — Total	5,108	4,717	159	50	182	124	5	9	44	

Erinäisten parantolain toiminta.

Kertomus Takaharjun parantolan toiminnasta v. 1918.

Takaharjun parantolan toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Valtioapua on parantola vuoden kuluessa nauttinut 205,000 markkaa. Ylilääkärinä on edelleen toiminut lääket. lis. Väinö Seppänen, alilääkärinä lääket. lis. Helmi Heikinheimo. Ylilääkärin jättämästä vuosikertomuksesta mainittakoon parantolan toiminnasta seuraavaa:

Parantolan hoitoon pyrki yhteensä 268, jotka kaikki olivat kotoisin Suomesta. Hakijoita oli huomattavasti vähemmän kuin edellisinä vuosina. Tämä johtui melkein koko talven kestäneestä punakapinasta. Valkoisen armeijan sotilaita oli lähetetty parantolaan kaikkiaan 11 miestä. Vuoden kuluessa sisäänkirjoitettiin 232. Niin ollen ovat hakijat yleensä heti päässeet parantolaan sisälle, paitsi muutamat liian heikot sairaat ja ne, jotka ovat pyrkineet suoraan vapaapaikoille. Näille jälkimäisille on täytynyt vastata, että heidän vuoronsa tulee 3—4 vuoden päästä.

Parantolassa hoidettiin kaikkiaan 312 potilasta, joista ulkomaalaisia 9. Edelliseltä vuodelta jäi 80.

V. 1918 ensi kerran sisäänkirjoitettuja 187.

V. 1918 uudelleen sisäänkirjoitettuja, ennen olleita 45.

Nuorin potilas oli 12 vuotta, vanhin 57, eniten oli 21—30 vuoden ikäisiä. Kaikki hoitopäivät tekivät yhteensä 25,184, eli keskimäärin 80.7 potilasta kohti. Keskimäärin oli päivää kohti 69.0 potilasta, näistä 38.1 miestä ja 30.9 naista. Vapaapotilaiden hoitopäiviä oli 8,311, keskimäärin päivää kohti siis 24.4 potilasta. Vuonna 1918 uloskirjoitettiin hoidettuina 193 potilasta, hoitamatta s. o. vähemmän kuin 30 päivän hoitoajan jälkeen 61 potilasta. Vuodelle 1919 jäi 58 potilasta. Hoitamatta uloskirjoitettujen hoitopäivät tekivät yhteensä 1,169 eli 19.1 potilasta kohti.

Hoidettuina s. o. vähintään 31 päivää kestäneen hoitoajan jälkeen uloskirjoitettiin 69.45 % positiivisella ja 30.55 % negatiivisella tuloksella.

I Stadium (Bang)	31 (16.0 %)	positiivinen tulos	100.0 %
II » »	73 (37.8 %)	» »	75.8 %
III » »	89 (46.2 %)	» »	54.0 %

Pisin hoitoaika oli 674 hoitopäivää, lyhin 31 päivää. Kuolemantapausten luku oli 9.

Keskimääräinen painonlisäys oli 4.25 kg. Suurin painonlisäys oli 18 kg. Painonvähennys oli havaittavissa 41 tapauksessa, keskimäärin 2.77 kg.

Mitä hoitotapoihin tulee, on pääasiallisesti käytetty yleistä hygieniasiaa. Keinotekoista pneumothorax-hoitoa sai 23, joista 13 uloskirjoitettiin parempina, 1 huonompana, 1 kuolleena, 4 tapauksessa oli tulos epävarma ja 4 jäi seuraavaan vuoteen.

Nummela sanatorium.

Överläkare å sanatoriet har varit doktor Axel von Bonsdorff. Såsom underläkare hava funktionerat med. kand. Volmari Kunnas från årets början till den 11 maj, Hannes Tammissalo 12/V—31/X och Laina Salo 15/XI—31/XII. Såsom Föreningens för bekämpandet av tuberkulosen stipendiat praktiserade med. lic. V. Stierncreutz på sanatoriet i början av året och kvarstod under frihetskriget i egenskap av volontärläkare intill medlet av april. Från den av överläkaren uppgjorda årsberättelsen må följande anföras om sanatoriets verksamhet år 1918:

Å sanatoriet hava under året vårdats inalles 244 patienter, av dessa 219 med lungtuberkulos. Från föregående år kvarlägo 85 patienter, under året intogs 126 nya patienter samt 33 patienter, vilka under något av de föregående åren varit intagna å sanatoriet och utskrivits därifrån. Av de från år 1917 kvarliggande patienterna tillhörde 14 samma kategori av ånyo intagna patienter. Inträde har sökts eller plats efterfrågats av 243 patienter.

Av de vårdade utskrevos under år 1918 inalles 192, medan 52 patienter blevo kvarliggande till år 1919; av dessa voro 9 ånyo intagna patienter.

Den yngsta patienten var 9 år, den äldsta 62; största antalet var i en ålder av 21—30 år.

Antalet sjukvårdsdagar var 24,826. Av dessa beräknas 184 sjukvårdsdagar på patienter utskrivna inom 30 dagar. Medeltalet per vårdad patient var således 101.7. Medeltalet patienter per dag utgjorde 68.0.

Av de med lungtuberkulos behäftade utskrevos:

efter behandling	122;	med positivt resultat	79,	negativt resultat	43
inom 30 dagar	10;	»	»	»	6
		»	»	»	4

Längsta kurtiden hade varat 936 dagar. Såsom döda utskrevos 10 patienter. Största viktökningen utgjorde 17.7 kg. Med konstgjord pneumothorax behandlades 33 patienter. Av dessa utskrevos 10 såsom förbättrade, 10 såsom oförbättrade, 3 såsom döda, medan 10 blevo kvarliggande.

Sanatoriets statsbidrag har fortsättningsvis varit 5,000 mk. i året.

Oulaisten keuhkotautiparantola.

Parantolan läkärinä on toiminut lääket. lis. Viljo Veijo. Hänen toimiessaan läkärinä rintamalla vapaustaistelun aikana 23/3—15/5 teki Paavolan kunnanlääkäri K. Kartio säännöllisiä viikkokäyntejä parantolaan. Kalliinaajan ja vaikean elintarvepulan tähden oli parantola suljettuna vuoden kahden viimeisen kuukauden aikana. Parantolassa hoidettiin vuoden kuluessa kaikkiaan 102 potilasta. Hoitopäivien luku oli 7,123. Potilaita oli siis keskimäärin päivää kohti 22.8. Hoidon tulos oli positiivinen 63.9 %. Paino lisääntyi 78 hoidetulla keskimäärin 3.7 kg. Keskimääräinen painonlisäys oli painonvähennykset myös lukuunotettuina 2.2 kg. Suurin painonlisäys oli 11.3 kg ja suurin vähennys 10.8 kg. Hoitotapa on ollut etupäässä hygienis-diettininen. Pneumothorax-hoitoa on myös käytetty.

Alavuden keuhkotautiparantola.

Parantolan lääkärinä on toiminut lääket. lis. M. Takala käyden laitoksessa joitakin poikkeuksia lukuunottamatta kerran viikossa. Parantolassa on ollut hoidettavana kaikkiaan 43 potilasta. Vuoden kuluessa poistettiin 28 potilasta. Hoitopäivien lukumäärä oli 5,634. Keskimäärin on ollut 15.4 potilasta päivässä. Hoidon tulos oli positiivinen 86.4 %. Keskimääräinen painonlisäys oli 7 kg. Parantolan toimintaa haittasi ruokatavarain puute. Parantolasta poistettiin sentähden mahdollisimman paljon potilaita, vain kaupungeista kotoisin olevia koetettiin pitää.

Muista maassa toimivista keuhkotautiparantoloista ei ole Lääkintöhallitukselle lähetetty erityisiä vuosikertomuksia, mutta ovat useimmat parantolat mainitut erinäisten yhdistysten vuosikertomusten yhteydessä.

Sanatorium för skrofulösa barn.

Av föreningens »Sanatorium för skrofulösa barn» årsberättelse framgår, att föreningens sanatorium i Högsand på grund av rådande förhållanden hölls under år 1918 öppet från 10 juni till 14 september och voro härunder blott 34 barn intagna i anstalten. Samtliga barn voro från Helsingfors, enär nödiga livs-förnödenheter erhöles endast genom förmedling av livsmedelsnämnden i Helsingfors. Sjukvårdsdagarnas antal utgjorde 3,120 eller per patient 90.1. Medelbeläggning per dag var, 32. Behandlingens resultat var följande: Patienterna utskrevos såsom friska 2 (5.9 %), betydligt förbättrade 7 (20.6 %), förbättrade 22 (64.7 %) och oförändrade 3 (8.8 %). Medelvikttillskottet per patient var 2.03 kg eller 10.3 % av begynnelsevikten.

Statsanslaget har under året varit 4,500 mk, såsom förut.

VI. Oikeuslääkeopilliset toimitukset.*Oikeuskemialliset tutkimukset v. 1918.*

Vuoden 1918 kuluessa suoritettiin yhteensä 54 oikeuskemiallista tutkimusta, joista 43 koski kuolemalla päättyneitä epäiltäviä myrkytystapauksia. Tutkimusta varten lähetettiin Lääkintöhallitukselle obduktioissa talteenotetut ruumiinosat.

Tulokset näistä tutkimuksista ovat seuraavassa taulukossa.

Paikkakunta, jossa kuolettava myrkytys sattui	Alkoholi			Metallimyrkky		Alkaloidi		Muita myrkykyä	Yhteensä
	Etyli-alkoholi	Metyli-alkoholi	Den. sprii	Eloho-peasulfaatti	Syan-kalliumi	Morfini	Strykniini		
Antrea	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Helsinki	—	26	3	—	—	3	—	—	32
Hyrynsalmi	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Joroinen	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Kajaani	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kotka	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Kuopio	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Sortavala	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Tampere	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Turku	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Uusikaupunki	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Vaasa	—	—	—	—	—	—	—	1 ¹⁾	1
Yhteensä	2	26	5	1	1	6	1	1	43

Muut tutkimukset käsittivät eläimiä kohdanneita myrkytyksiä, kruununviranomaisten takavarikoimia epäilyttäviä tutkittavaksi lähetettyjä aineita sekä ihmisveren toteamista.

Tutkittavaksi lähetetyistä 1 koiran ja 2 kissan raadonosista todettiin strykninimyrkytys.

Kruununviranomaisten takavarikoimista aineista suoritettiin 6 analyysia.

Kahdesta verinäytteestä tehtiin presipitatioreaktio ihmisveren toteamista varten.

Oikeuskemialliset tutkimukset suoritti Lääkintöhallituksen apteekkiasian asessori joko yksin tai professori E. E. Sundvikin avustamana. Presipitatioreaktiot teki professori Ernst Ehrnrooth.

Y. Airila.

Ruumiinavaukset.

Vuonna 1918 tehtyjen ruumiinavausten lukumäärä oli 692. Näistä koski 581 täysikasvuisia tai lapsia ja 111 vastasyntyneitä sikiötä.

¹⁾ Thymoli.

Täysikasvuisten ja lasten kuolemansyyt.
Causes de décès chez les adultes et les enfants.

Lääni ja piirilääkäriin piiri. Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.	Itäsuomen Suicide.	Itäsuomen Suicide.	Murtua tai tappo. Meurtres prémédités ou non-prémédités.	Tapaturma. Accident.	Makahaik. Tauti.	Mäkitaukseen sekitaukseen. Non-stupide pour cause de puer- fuction.	Yhteensä. Total.
Uudenmaan lääni.							
Helsingin piiri	3	8	—	—	3	—	14
Loviisan »	—	2	—	—	1	—	3
Tammisaaren »	2	—	1	—	—	—	3
Lohjan »	—	4	—	—	—	—	4
Turun ja Porin lääni.							
Turun piiri	—	3	2	—	—	—	5
Uudenkaupungin piiri	1	2	1	—	—	—	4
Salon piiri	2	1	1	—	—	—	4
Porin »	1	—	1	—	—	—	2
Ikaalisten »	—	5	—	—	1	—	6
Tyrvään »	—	2	—	—	—	—	2
Huittisten »	2	1	—	—	1	—	4
Hämeen lääni.							
Hämeenlinnan piiri	—	—	—	1	—	—	1
Hollolan »	—	9	—	3	—	1	13
Jämsän »	—	1	—	—	—	—	1
Tammelan »	1	3	—	1	—	—	5
Tampereen »	2	—	—	5	1	—	8
Viipurin lääni.							
Viipurin piiri	1	4	—	—	1	—	6
Haminan »	—	—	—	—	1	—	1
Lappeenrannan piiri	1	3	—	—	—	—	4
Antrean piiri	2	3	—	—	—	2	7
Muolaan »	2	9	—	—	—	2	13
Käkisalmen »	1	5	—	—	—	—	6
Kurkijoen »	—	3	—	1	1	—	5
Sortavalan »	2	2	—	1	—	—	5
Salmin »	—	4	—	—	—	—	4
Mikkelin lääni.							
Mikkelin piiri	1	2	—	—	—	1	4
Heinolan »	3	3	—	—	—	—	6
Joroisten »	—	2	—	2	1	—	5
Savonlinnan »	1	—	—	4	1	—	6
Kuopion lääni.							
Kuopion piiri	1	3	—	1	—	—	5
Rautalammin »	—	3	—	1	—	—	4
Iisalmen »	—	—	—	2	—	—	2
Pielisjärven »	—	1	—	1	—	—	2
Tohmajärven »	—	1	—	—	—	—	1
Joensuun »	—	1	—	2	—	—	3

Lääni ja piirilääkäriin piiri. <i>Gouvernements et districts de médecine d'arrondissement.</i>	Isemuuta. <i>Swede.</i>	Muuta tai tapo. <i>Muutres pihkittämättä ou non-pihkittämättä.</i>	Tapaturma. <i>Accident.</i>	Maladia.	Taudit.	Mitämuksen takia selvitettämättä. <i>Non-fatalis pour cause de pres- lection.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
Vaasan lääni.							
Vaasan piiri	—	4	3	—	—	1	8
Kristiinankaupungin piiri	—	8	—	—	—	—	8
Uudenkaarlepyyn piiri	1	2	—	—	—	—	3
Kokkolan »	—	1	1	—	—	—	2
Kuortaneen »	—	6	1	—	—	—	7
Jyväskylän »	1	6	1	—	—	—	8
Oulun lääni.							
Oulun piiri	—	2	1	—	—	—	3
Raahen »	1	—	—	—	—	—	1
Haapajärven »	—	1	—	—	—	—	1
Kajaanin »	1	1	1	—	—	—	3
Tornion »	—	5	1	1	—	—	7
Pudasjärven »	—	1	1	1	—	—	3
Rovaniemen »	2	1	3	1	—	—	7
Kittilän »	—	1	—	1	—	—	2
Yhteensä. — <i>Total</i>	35	129	44	16	—	7	231
Kaupungit.							
Helsinki	24	83	60	98	—	—	265
Porvoo	—	—	1	—	—	—	1
Tammisaari	—	—	—	1	—	—	1
Turku	4	1	3	3	—	—	11
Uusikaupunki	1	—	—	—	—	—	1
Pori	—	1	—	—	—	—	1
Hämeenlinna	—	1	—	—	—	—	1
Tampere	1	2	—	—	—	1	4
Lahti	1	—	1	—	—	—	2
Viipuri	4	18	9	8	—	—	39
Hamina	—	1	1	—	—	—	2
Kotka	2	—	1	—	—	—	3
Käkisalmi	—	1	—	—	—	—	1
Heinola	—	1	—	—	—	—	1
Kuopio	—	1	—	—	—	—	1
Joensuu	—	1	—	—	—	—	1
Vaasa	1	4	1	—	—	—	6
Jyväskylä	1	1	—	—	—	—	2
Oulu	1	—	3	1	—	—	5
Kajaani	1	1	—	—	—	—	2
Yhteensä. — <i>Total</i>	41	117	80	111	—	1	350
Summa summarum	76	246	124	127	8	8	581
Prosentteissa laskettuna oli:	13.1 %	42.3 %	21.3 %	21.9 %	—	1.4 %	—
V. 1917 (Ruuminavausten lukum. 520)	17.7 »	41.4 »	21.7 »	17.3 »	—	1.9 »	—
» 1916 (» » 477)	23.9 »	23.3 »	28.9 »	22.6 »	—	1.3 »	—
» 1915 (» » 433)	31.4 »	15.0 »	26.8 »	23.1 »	—	3.7 »	—
» 1914 (» » 600)	28.5 »	22.2 »	31.2 »	14.5 »	—	3.6 »	—

Vastasyntyneitten ja sikiöitten kuolemansyyt.
Causes de décès chez les nouveau-nés et les foetus.

Lääni ja piirilääkäriin piiri. <i>Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.</i>	Tuikututtamien tai <i>Époujésiens et de s'arron-</i> <i>gillation.</i>	Muu väkivalta. <i>Autres causes de nature traumatique.</i>	Holdon punte. <i>Manque de soins.</i>	Yleinen heikkous. <i>Faiblesse générale. —</i> <i>Maladie.</i>	Yleinen heikkous. <i>Tautil.</i>	Mort-nés avant terme. <i>Mort-nés avant terme.</i>	Kuolleena syntynyt ennenselkainen. <i>Mort-nés avant terme.</i>	Kuolleena syntynyt täysikäinen. <i>Mort-nés à terme.</i>	Mikäntymisen takia selvittämättä. <i>Non-décédé pour cause de putréfaction.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
Uudenmaan lääni.										
Tammisaaren piiri	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2
Lohjan »	1	—	2	—	—	—	—	1	—	4
Turun ja Porin lääni.										
Turun piiri	1	—	1	—	—	—	—	1	—	3
Salon »	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Porin »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ikaalisten »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Huittisten »	4	1	—	—	—	1	—	—	2	8
Hämeen lääni.										
Hollolan piiri	—	1	—	—	1	—	—	1	—	3
Jämsän »	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2
Tampereen »	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Vilpurin lääni.										
Viipurin piiri	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Lappeenrannan piiri	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Antrean »	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Muolaan »	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Käkisalmen »	2	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Kurkijoen »	1	—	—	—	—	2	—	—	—	3
Sortavalan »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Salmin »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Mikkelin lääni.										
Heinolan piiri	2	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Joroisten »	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Savonlinnan »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kuopion lääni.										
Kuopion piiri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Rautalammin »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Iisalmen »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pielisjärven »	1	—	—	—	1	—	—	1	—	3
Tohmajärven »	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Vaasan lääni.										
Vaasan piiri	1	1	1	—	—	—	—	—	—	3
Kristinankaupungin piiri	1	2	2	—	—	—	—	—	1	6
Uudenkaarlepyyn piiri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kuortaneen »	—	2	—	—	—	1	—	—	—	3
Jyväskylän »	1	2	—	—	—	—	—	1	—	4

Lääni ja piirilääkäriin piiri. Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.	Tuikututustamminen tai kuusiamminen. Enquêtes ou surs- quêtes.	Autres causes de nature brunomatique.	Minu väkivalta. Mange de soins.	Hoidon puute. Manque de soins.	Yleinen heikkous. — Faiblesse générale. — Malaria.	Viinan käyttö. — Usage de l'alcool.	Kuolleena syntyneet ammonakainen. Mort-nés avant terme.	Kuolleena syntyneet täysikäinen. Mort-nés à terme.	Non-élucidé pour cause de tuberculose.	Määrätyksen takia selvittämättä. Non-élucidé pour cause de tuberculose.	Yhteensä. Total.
Oulun lääni.											
Raahen piiri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Kajaanin »	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Pudasjärven »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Rovaniemen »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Yhteensä — Total	28	17	10	2	11	8	4	—	—	—	80
Kanpungit.											
Helsinki	2	1	—	—	3	3	2	1	—	—	12
Turku	3	—	—	—	2	1	1	—	—	—	8
Maarianhamina	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Tampere	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Viipuri	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Käkisalmi	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Sortavala	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Joensuu	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Oulu	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Tornio	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	8	3	2	5	5	3	5	—	—	—	31
Summa summarum	36	20	12	7	16	11	9	—	—	—	111
Prosentissa laskettuna oli:	32.5 %	18.0 %	10.8 %	6.3 %	14.4 %	9.9 %	8.1 %	—	—	—	—
V. 1917 (Ruumiinavausten lukum. 130)	33.1 »	9.2 »	20.8 »	0.8 »	18.4 »	4.6 »	13.1 »	—	—	—	—
» 1916 (» » 110)	31.8 »	6.4 »	14.5 »	4.5 »	17.3 »	9.1 »	16.4 »	—	—	—	—
» 1915 (» » 114)	29.8 »	9.6 »	17.5 »	1.8 »	20.2 »	5.3 »	15.8 »	—	—	—	—
» 1914 (» » 129)	30.3 »	9.3 »	14.7 »	5.4 »	17.8 »	6.2 »	16.3 »	—	—	—	—

Itsemurhatapa.

	Miehiä.	Naisia.
Hirttäytyminen tai kuristautuminen	29	2
Myrkytys	7	6
Ampuma-ase	17	—
Hukuttautuminen	5	6
Terävä ase	3	—
Heittäytyminen veturin alle	1	—

Yhteensä 62 m. 14 n. = 76

Myrkkynä käytettiin: morfinia 3 m ja 1 n, kokainia 1 n, karbolihappoa 1 m ja 1 n, rikkihappoa 1 n, syankaliumia 1 m, strykniniä 1 n, elohopeasulfaattia 1 m, metyylialkoholia 1 n ja valokaasua 1 m.

Itsemurhaajan sääty tai ammatti.

	Miehiä.	Naisia.
Työmiehiä 12, talollisia 2, torppareita 1, mäkitupalaisia 1, itsellisiä 3, loismiehiä 2, vaivashoitolaisia 3, renkejä 2, apteekkareita 1, farmaseutteja 1, ylioppilaita 2, konttoristeja 1, sotilaita 3, kapteeneja 1, merimiehiä 1, hatutehtailijoita 1, kaupanhoitajia 1, kultaseppiä 1, kelloseppiä 1, faktoreja 1, monttöörejä 1, seppiä 1, puuseppiä 1, viilareita 2, sorvareita 3, maalareita 1, tarjoilijoita 1, lämmittäjiä 1, ent. miliisejä 1, punakaartilaisia 2, vankeja 3 ja tuntemattomia 4	62	—
Palvelijattaria 4, neuvojattaria 1, välskäreitä 1, leskiä 2, parturiapulaisia 1, tarjoilijattaria 1 ja tuntemattomia 4	—	14
	Yhteensä 62 m. 14 n. = 76	

Itsemurhat jaettuina kuukausittain.

Tammikuu	8	Toukokuu	10	Syyskuu	8
Helmikuu	1	Kesäkuu	10	Lokakuu	7
Maaliskuu	2	Heinäkuu	8	Marraskuu	4
Huhtikuu	9	Elokuu	5	Joulukuu	4
				Yhteensä 76	

Mielisairaana tekoa tehdessä oli	13 m.
Sairaana » » »	3 m.

Murha tai tappo.

	Miehiä.	Naisia.
Tehtiin tylsällä aseella	21	2
» terävällä »	44	10
» ampuma- »	155	9
» tukehduttamisella	2	1
» räjähtävällä aseella	1	—
» syövyttävällä aineella	—	1
	Yhteensä 223 m. 23 n. = 246	

Tapaturmat.

	Miehiä.	Naisia.
Hukkuminen	19	4
Palohaavat	2	2
Paleltuminen	2	—
Vahinkolaukaus	10	2
Putoaminen	4	1
Kaatuminen rappusissa	1	—
Joutuminen maanvieremän alle	1	—

	Miehiä.	Naisia.
Loukkautuminen teräaseeseen	1	—
Joutuminen junan alle	5	4
» raitiotievaunun alle	5	3
Dynamiittilaukaus	4	—
Härkä puskenut	—	1
Puimisesta johtunut verenvuoto vatsaonteloon	1	—
Myrkkyy	34	18
Yhteensä	89 m.	35 n. = 124

Myrkyt, jotka aiheuttivat tapaturman, olivat: metyylialkoholi 27 m ja 14 n, alkoholi 5 m, ammoniakki 2 n, morfini 1 m, rikkihappo 1 n, hiilioksidi 1 m ja keltamonkukka 1 n.

Tauteihin kuoli:

	Miehiä.	Naisia.
Paraplegia cerebri. Hemiplegia cerebri	2	1
Haemorrhagia cerebri	1	1
Tumor cerebri	1	—
~~Morbus cerebri~~ <i>Encephalomalacia</i>	1	—
Ruptura aortae	1	—
Aortitis luetica	1	—
Bronchitis capillaris	1	—
Laryngitis crouposa	—	1
Myocarditis	11	1
Pericarditis	—	1
Vitium cordis	6	2
Degeneratio cordis	5	—
Arteriosclerosis	6	1
Septicaemia	—	1
Pneumonia	42	12
» et encephalitis	1	—
Tuberculosis pulmonum	2	4
Status thymico-lymphaticus	1	—
Inflammatio organorum aspirationis et intestinorum	1	—
Peritonitis	2	1
Enteritis	—	2
Gastroenteritis	2	1
Ulcus ventriculi	1	—
Carcinoma ventriculi	—	1
Haemorrhagia ventriculi	1	—
Alii organorum digestionis morbi	1	—
Nephritis	—	2
Mola hydatidosa et tumor cerebri	—	1
Graviditas extrauterina	—	1
Abortus	—	3
Yhteensä	90 m.	37 n. = 127

VII. Apteekkilaitos.

Vuoden 1917 lopussa oli maassa 251 apteekkia, joiden erioikeuksista 34 oli realista ja 217 henkilökohtaista.

Vuoden 1918 kuluessa annettiin erioikeuskirjat seuraaviin uusiin apteekkeihin:

tammik.	15 p:nä	Parkanon	apteekkiin	provisori	Karl Oskar Blomqvistille.
toukok.	24	» Juantehtaan	»	Muuruedellä	provisori Ossian Jonas Klingstedtille.
kesäk.	13	» Helsingin XV	»	apteekkari	Yrjö Wilhelm Jalanderille.
marrask.	14	» Sauvon	»	provisori	Oskar Lorentz Fougstedtille.

Edellisen omistajan kuoltua julistettiin haettaviksi ja annettiin seuraavat erioikeudet:

kesäk.	20 p:nä	Tampereen III	apteekkiin	asessori	Hjalmar Fellmanille.
syysk.	12	» Porin III	»	provisori fil. maist.	Akseli Werner Sortellille.
syysk.	19	» Paimion	»	»	Anders Magnus Emanuel Bäckmanille.
marrask.	14	» Nurmijärven	»	»	Emil Tuuralalle.

Edellisen omistajan siirron takia julistettiin haettaviksi ja annettiin seuraavat erioikeudet:

toukok.	24 p:nä	Inkoon	apteekkiin	apteekkari	Berndt Kristoffer Lundellille.
syysk.	12	» Hirvensalmen	»	provisori	August Alfred Weckmanille.

Vapaaehtoisen vaihtosiirron takia annettiin:

marrask.	13 p:nä	Heinäveden	apteekin	erioikeudet	apteekkari Hugo Hjalmar Agaton Metherille ja
»	»	» Reposaaaren	»	erioikeudet	apteekkari Konstantin Hammarille.

Oston takia siirrettiin seuraavat erioikeudet:

tammik.	15 p:nä	Loviisan	apteekkiin	provisori	Albert Julius Anderssonille.
kesäk.	25	» Hämeenlinnan I	»	»	Widar Adolf Hougbergille.
»	»	» Tornion	»	»	Curt Hilding Wilénille.
elok.	29	» Tampereen I	»	apteekkari	Theodor Johannes Borgille.
»	»	» Leppävirran	»	provisori	Eino Johannes Mustakalliolle.
syysk.	4	» Sortavalan	»	»	Väinö Gustaf Durchmanille.
»	5	» Kokkolan I	»	»	Bertel Viktor Hermansonille.

syysk.	5 p:nä	Salon	apteekkiin provisor	Yrjö Gabriel Oksaselle.
»	21	» Kouvolan	»	» Oskar Severin Haapaselle.
»	»	» Pieksämäen	»	» Kaarlo Ilmari Arvelalle.
lokak.	10	» Lappeenrannan I	»	» Hugo Theodor Napoleon Balthasarille.
»	24	» Lahden I	»	» Vilho Kesamolle.
jouluk.	10	» Helsingin VI	»	» Karl Fritz Frösenille
»	31	» Helsingin I	» apteekkari Axel Edvin Gahmbergille.	

Apteekkierioikeuksien haltioista kuolivat:

tammik.	12 p:nä	Tampereen III	apteekin omistaja	Amil Adolf Scheele.
»	27	» Porin I	»	» Gustaf Wilhelm Widbom.
helmik.	28	» Savitaipaleen	»	» Ernst Viktor Schnur (kapinallisten murhaamana).
huhtik.	25	» Valkeakosken	»	» Johan Edvard Gustafsson (kapinallisten murhaamana).
lokak.	10	» Kauhavan	»	» Rudolf Böhme.
»	29	» Lappeenrannan I	»	» Hugo Theodor Napoleon Balthasar.
marrask.	26	» Perniön	»	» Pehr Gustaf Torsten Waselius.
jouluk.	13	» Rantasalmen	»	» Gustaf Widing.
»	29	» Helsingin VI	»	» Karl Fritz Frösen.

Seuraavassa taulukossa esitetään nykyiset apteekkierioikeudet, niiden omistajat vuoden 1918 lopussa sekä erioikeuksista suoritettavat veromäärät.

A. Luettelo realierioikeuksilla varustetuista eli kanta-apteekeista vuoden 1918 lopussa.

A. *Registre des Pharmacies principales, munies de privilèges réels à la fin de l'année 1918.*

Ertokausien antopäivä. <i>Data lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Palkka. <i>Place.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
Uudenmaan lään.				
1918	Jouluk.	31	Helsingin I	Axel Edvin Gahmberg
1891	Toukok.	12	» II	Lars Edvard Stigzelius
1755	Syysk.	24	» III	Aleksanterin Yliopisto
1917	Lokak.	24	Porvoon I	Karl Birger Poppius
1918	Tammik.	15	Loviisa	Albert Julius Andersson
1911	Heinäk.	1	Tammisaari.	Viktor Edvard Wilhelm Nyfors
Turun ja Porin lään.				
1907	Jouluk.	18	Turun I	Arthur Johan Carén
1900	Tammik.	22	» II	William Westerling
1910	Huhtik.	19	Maarianhamina	Berndt Axel Dammerttin leski
1917	Jouluk.	5	Porin I	Gustaf Wilhelm Widbom
1917	Toukok.	15	Uusikaupunki	Hugo Ekerodde
1901	Marrask.	25	Rauma	Evert Wilhelm Tötterman

Erioikeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
Hämeen lääni.				
1918	Kesäk.	25	Hämeenlinnan I	Widar Adolf Hougberg
1918	Elok.	29	Tampereen I	Theodor Johannes Borg
Viipurin lääni.				
1916	Toukok.	23	Viipurin I.	Gustaf Hjalmar Jaatinen
1918	Syysk.	4	Sortavala	Väinö Gustaf Durchman
1887	Kesäk.	1	Hamina	Alfons Nymalmin oikeudenomist.
1917	Jouluk.	20	Käkisalmi	Valter Oka
1918	Lokak.	10	Lappeenranta	Hugo Theodor Napoleon Balthasar
Mikkelin lääni.				
1902	Syysk.	2	Heinola	Werner Dalhström
1902	Huhtik.	28	Mikkelin I	Anders Adiel Watanen
1913	Helmik.	21	Savonlinna	Gustaf Walter Åkerstén
Kuopion lääni.				
1908	Syysk.	24	Kuopion I	Evald Piispanen
1892	Elok.	9	Joensuu	Hugo Ferdinand Olsoni
Vaasan lääni.				
1895	Elok.	14	Kristiinankaupunki	Henrik Johannes Sandlund
1895	Maalisk.	11	Pietarsaari	Karl Lennart Candolin
1917	Heinäk.	25	Uusikarlepvy	Oskar Valdemar Wilkman
1903	Huhtik.	20	Vaasan I	Sigurd Brander
1904	Tammik.	18	Jyväskylä	Eugen Mansnerus
1918	Syysk.	5	Kokkolan I	Bertel Viktor Hermansson
Oulun lääni.				
1896	Syysk.	9	Oulun I	Hugo Hjalmar Hasselblatt
1917	Heinäk.	4	Raahe	Väinö Mäkinen
1918	Kesäk.	25	Tornio	Curt Hilding Wilén
1917	Heinäk.	4	Kajaani	Artturi Erik Isotupa

B. Luettelo henkilökohtaisilla erioikeuksilla varustetuista apteekkeista vuoden 1918 lopussa.

B. Registre des Pharmacies, munies de privilèges personnels, à la fin de l'année 1918.

Erioikeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
Uudenmaan lääni.					
1917	Elok.	29	Helsingin IV	1,200	Einar Idman
1917	Lokak.	3	» V	1,200	Gösta Sewón
1918	Jouluk.	10	» VI	1,200	Karl Fritz Frösen
1903	Helmik.	9	» VII	800	Walter Johannes Karsten
1908	Lokak.	26	» VIII	800	Walter Eliel Kalixtus Laurén
1911	Jouluk.	8	» IX	600	Werner Eliel Grenman
1915	»	21	» X	1,200	Karl Arvid Sixtus Melart
1907	Marrask.	18	» XI	600	Edvard Felix Hellén
1911	»	10	» XII	400	Henrik Heickell
1915	Syysk.	29	» XIII	600	Hugo Theodor Bengelsdorff
1915	Jouluk.	21	» XIV	600	Richard Björkstén
1918	Kesäk.	13	» XV	1,200	Yrjö Wilhelm Jalander

Eriolkeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	On.istaja. <i>Possesseur.</i>
1912	Maalisk.	15	Lohja	200	Lennart Ossian Löfström
1916	»	21	Pohja	400	Albert Georg Dyhr
1911	Huhtik.	4	Hankoniemi	400	Mathilda Aejmolaeus
1907	Toukok.	21	Mäntsälä	200	Thorsten Georg Pettersson
1903	Helmik.	23	Vihti	200	Axel Alfred Alm
1918	Toukok.	24	Inkoo	300	Berndt Kristoffer Lundell
1918	Marrask.	14	Nurmijärvi	200	Emil Tuurala
1900	Elok.	22	Orimattila	200	Johan Gustaf Spolanfjer
1910	Heinäsk.	19	Kirkkonummi	100	Frithiof Konstantin Schauman
1916	Marrask.	21	Elimäki	400	Bror Edvard Boström
1910	Maalisk.	4	Porvoon II	600	Johan Arthur Hellström
1905	Syysk.	27	Iitti (Kuusankoski).	100	Richard Julius Lind
1905	Lokak.	9	Oulunkylä	100	August Alexander Franck
1907	Heinäsk.	31	Hyvinkää	200	Emil Konrad Wärynen
1907	Jouluk.	18	Kerava	100	Nestor Gabriel Lindström
1913	Huhtik.	4	Espoo	100	Georg Jansson
1913	Helmik.	25	Kausala	100	Josef Herman Kiianlinna
1917	Toukok.	15	Fiskars	600	Isidor Blanche Bergström
1917	»	30	Högfors (Kärkkilä)	600	Albin Birger Ericksson
Turun ja Porin lääni.					
1917	Helmik.	20	Turun III	1,200	Gunnar Wahlberg
1901	Tammik.	2	» IV	1,200	Ivar Hjalmar Strandell
1891	Elok.	12	» V	600	Frans Eskil Ditzler
1913	Marrask.	25	» VI	600	Allan Menotti Malin
1908	Toukok.	11	Naantali	400	Axel Fredrik Wikman
1918	Syysk.	5	Salo	800	Yrjö Gabriel Oksanen
1883	Lokak.	23	Ikaalinen	100	Sven Evert Strömmer
1888	Syysk.	26	Tyrvää	100	Otfrid Abelard Bäckman
1899	Marrask.	27	Huittinen	200	Oskar Benedikt Broms
1890	Kesäk.	11	Porin II	800	Karl Johan Juselius
1918	Syysk.	12	» III	800	Akseli Werner Sortell
1909	»	13	Merikarvia	100	Arndt August Huhtinen
1912	Jouluk.	13	Kemiö	200	Arthur Emil Viklund
1887	Marrask.	22	Eura	100	Hjalmar Tollet
1890	Kesäk.	5	Loimaa	100	Gotfrid Waldemar Norman
1900	Elok.	15	Marttila	100	Hjalmar August Bruno Aschan
1907	Marrask.	4	Kokemäki	200	Oskar Agabus Nordberg
1912	Heinäsk.	28	Kankaanpää	100	Otto Fredrik Fernströmin leski
1908	Helmik.	17	Perniö	100	Pehr Gustaf Torsten Waselius
1903	»	9	Pöytyä	100	Kustaa Heikki Pietilän leski.
1898	Elok.	24	Hämeenkyrö	100	Viktor Napoleon Törnvall
1918	Marrask.	13	Reposaari	600	Konstantin Hammar
1918	Syysk.	19	Paimio	100	Anders Magnus Emanuel Bäckman
1912	Maalisk.	29	Parainen	100	Georg Emil Örnhjelm
1909	Huhtik.	19	Rauman II	800	Arpa Arthur Sörman
1908	»	30	Mynämäki	100	Arthur Axel Ahlroth
1908	Toukok.	18	Punkalaidun	100	Karl Emil Grönberg
1909	»	26	Noormarkku	100	Johannes Almanzor Michelsonin kuolinsä
1909	Lokak.	13	Laitila	100	Anton Rumman
1915	Helmik.	2	Lavia	200	Karl Henrik Holm
1916	Maalisk.	21	Vehmaa	400	Hugo Valter Stigell
1918	Tammik.	15	Parkano	200	Karl Oskar Blomqvist
1918	Marrask.	14	Sauvo	200	Oskar Lorentz Fougstedt
Hämeen lääni.					
1917	Elok.	29	Hämeenlinnan II	800	Nils William Aschan
1905	Lokak.	9	Tampereen II	800	Uno Johannes Hagberg
1918	Kesäk.	20	» III	1,200	Hjalmar Fellman
1892	Syysk.	7	» IV	600	Karl Volter Aschan
1899	»	2	» V	200	Felix Albin Relander
1911	Lokak.	13	Jämsä	400	Stefanus Teppo Huttunen

Erioloeksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
1902	Syysk.	2	Tammela	800	Johan Edvard Hjelt
1918	Lokak.	24	Lahden I	1,200	Vilho Kesamo
1914	Maalisk.	10	» II	200	Torsten Dahlin
1900	Elok.	15	Ruovesi	200	Uno Fredrik Eklund
1901	Marrask.	5	Sääksmäki	200	Johan Edvard Gustafsson
1908	Huhtik.	14	Riihimäki	300	Volter Nikolai Simberg
1900	Jouluk.	10	Kuhmoinen	100	Theodor Daniel Pettersson
1906	Lokak.	1	Somero	100	John Kristian Lumme
1913	Helmik.	21	Orivesi	200	Karl Johannes Karlsson
1892	Syysk.	13	Akaa	100	Gustaf Wilhelm Rothberg
1907	Maalisk.	13	Korpilahti	100	Axel Emil Gulin
1893	Helmik.	27	Urjala	200	Johan August Nylander
1899	Kesäk.	7	Lammi	100	Frans Edvin Bergroth
1916	Maalisk.	21	Kangasala	300	Oskar Johan Allén
1904	Huhtik.	24	Loppi	100	Gustaf Sohlström
1907	Lokak.	8	Pälkäne	100	Hjalmar Wilhelm Björkinan
1915.	Tammik.	26	Pirkkala (Nokia)	200	Josefina Gabriella Eriksson
1916	Huhtik.	18	Janakkala	400	Axel Gabriel Bergman
Viipurin lääni.					
1910	Maalisk.	15	Viipurin II	1,200	Aaro Holopainen
1901	Marrask.	11	» III	1,200	Yrjö Fredrik Björklund
1901	»	11	» IV	600	Herman Filip Björklund
1914	Helmik.	2	» V	800	Carl Gustaf Rundqvist
1911	Tammik.	24	Impilahti	300	Veikko Waldén
1906	Syysk.	3	Imatra	400	Otto Fritiof Björklund
1916	Helmik.	16	Muolaa	600	Lars Henrik Kaira
1917	Lokak.	10	Terijoki	1,200	Aksel Einar Korhonen
1914	Heinäk.	7	Kotkan I	800	Karl Henriksson
1914	Marrask.	10	» II	600	Karl Gustaf Bernhard Wähberg
1905	Helmik.	27	Koivisto	100	Viktor Reinhold Kolehmainen
1905	»	27	Virolahti	100	Allan Achilles Pippingsköld
1905	Toukok.	15	Parikkala	100	Rurik Olsoni
1916	Maalisk.	31	Kurkijoki	600	Orvar Juselius
1896	Huhtik.	20	Uusikirkko	100	Walter Karl Gustaf Gadd
1912	Toukok.	17	Antrea	200	Emil Ferdinand Studdin leski
1918	Syysk.	21	Kouvola	800	Oskar Severin Haapanen
1913	Tammik.	29	Säikkijärvi	100	Axel Alexander Haglund
1917	Elok.	22	Jaakkima	600	Berndt Fredrik Forsström
1912	Jouluk.	6	Sakkola	100	Erik Alvar Mestertonin leski
1902	Toukok.	20	Jääski	100	Jean Sucksdorff
1910	Helmik.	3	Karhula	400	Robert Georg Jankowsky
1903	Marrask.	9	Raivola	100	Woldemar Wallman
1906	Helmik.	2	Kirvu	100	Gustaf Reinhold Lindsten
1907	Lokak.	21	Kolikkoinmäki	200	Uno Kalm
1908	Maalisk.	24	Rautjärvi	100	Julius Leonard Lundell
1911	Heinäk.	14	Suojärvi	100	Yngve Georg Ernst Zimmerman
1908	Syysk.	24	Hiitola	100	Pekka Reijonen
1909	Toukok.	18	Luumäki	100	Alexander Edvin Westin
1911	»	2	Salmi	100	Robert Leonard Bäck
1912	Tammik.	11	Sippola	100	Petter Vilho Koponen
1912	Lokak.	4	Kuokkala	100	Paavo Armas Hillman
1901	Kesäk.	19	Savitaipale	100	Ernst Viktor Schnur
1913	Tammik.	29	Kivennapa	100	Edvard Johannes Forsman
1913	Heinäk.	25	Uukuniemi	100	Bror Karl Hjalmar Paqvalén
1913	»	29	Räisälä	100	Gustaf Zakeus Forsström
1915	Helmik.	23	Lappeenrannan II	600	Toivo Aleksander Snellman
1915	Kesäk.	9	Valkeala (Voikka)	200	Johan Herman Lax
Mikkelin lääni.					
1907	Toukok.	15	Mikkelin II	600	Axel Ferdinand Jama
1917	Jouluk.	20	Juva	400	Frans Hjalmar Holopainen

Eriolkeukalon antopäivä. <i>Days lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
1912	Marrask.	1	Joroinen	200	Pekka Stenqvist
1913	Helmik.	21	Sysmä	100	Johan Anton Alexander Geitel
1903	Heinäk.	22	Mäntyharju	200	Ernst Adolf Domander
1889	»	29	Rantasalmi	100	Gustaf Widingin leski
1918	Marrask.	13	Heinävesi	600	Hugo Hjalmar Agaton Mether
1918	Syysk.	21	Pieksämäki	600	Kaarlo Ilmari Arvela
1918	»	12	Hirvensalmi	200	August Alfred Weckman
1897	Marrask.	15	Kangasniemi	100	Alfred Ekelund
1907	Jouluk.	18	Puumala	100	Johan Viktor Kjerulf
1909	Maalisk.	3	Kerimäki	100	Oskar David Herman Lewin
1909	Kesäk.	22	Joutsa	100	Karl Edvard Henrik Holmström
Kuopion lääni.					
1908	Syysk.	24	Kuopion II	800	Kalervo Killinen
1902	Lokak.	27	» III	600	Edvard Manasse Malmberg
1903	»	5	Iisalmi	400	Wainö Johannes Ignatius
1918	Elok.	29	Leppävirta	400	Eino Johannes Mustakallio
1900	Huhtik.	3	Nurmes	300	Matti Ernst Gustaf Calonius
1912	Tammik.	26	Rautalampi	400	Adolf Vilhelm Kiiliäinen
1913	»	29	Värtsilä	200	Vivi Maria Nyman
1908	»	27	Pielavesi	200	Johan Sanfrid Hallman
1900	Syysk.	12	Nilsjä	100	Johan Henrik Lyra
1903	Elok.	6	Pielisjärvi	200	Otto Torsten Saladin Mether
1907	Maalisk.	26	Ilomantsi	100	Johannes Lackström
1913	»	4	Juuka	100	John Edgard Hedman
1907	Toukok.	2	Liperi	100	Filip Kiiskinen
1897	Heinäk.	21	Karttula	100	Johan Adolf Kolehmainen
1917	Jouluk.	13	Suonenjoki	600	Johan Fredrik Mattsson
1916	Lokak.	3	Kaavi	200	Uno Alcides Hirvinen
1907	»	8	Lapinlahti	100	William Konstantin Forsberg
1908	Tammik.	20	Varkaus	100	Georg Theodor Sternberg
1910	Heinäk.	9	Kitee	100	Sixtus Herman Knifsund
1915	Maalisk.	2	Eno	200	Anders Alarik Nygård
1915	»	30	Kiuruvesi	200	Berndt Emil Forsblom
1917	Huhtik.	18	Tohmajärvi	400	Karl Robert Elfving
1917	Syysk.	27	Maaninka	300	Wainö Sohlström
1918	Toukok.	24	Juantehdas (Muruvesi)	300	Ossian Jonas Klingstedt
Vaasan lääni.					
1907	Toukok.	7	Vaasan II	800	Edvard Keto
1908	Tammik.	27	» III	200	Herman William Hjelt
1912	Lokak.	4	Kokkolan II	400	Wainö Vennonen
1914	Maalisk.	23	Alavus	300	Nikolai Siimes
1916	Heinäk.	25	Ilmajoki	400	Ejnar Heinrichs
1916	Tammik.	18	Keuruu	600	Sigurd Ragnar Karikoski
1906	»	15	Lapua	300	Oscar Ferdinand Löfman
1910	Huhtik.	19	Mustasaari	300	Viktor Ollqvist
1909	Elok.	10	Närpiö	200	John Erland Lewán
1914	Maalisk.	3	Saarijärvi	200	Karl Hjalmar Leo Laqvist
1914	Helmik.	3	Karstula	100	Anna Eva Emilia Lindholm
1892	Jouluk.	5	Viitasaari	100	Hjalmar Drake
1917	»	20	Vöyri	400	Jakob Bagge
1909	Maalisk.	30	Kaskinen	200	Alf Engströmin leski
1904	Huhtik.	24	Virrat	100	Otto Evert David Bruun
1890	Kesäk.	5	Jalasjärvi	100	Oskar Evert Dahlin
1915	Maalisk.	3	Isokyrö	300	Fredrik Viktor Finnberg
1915	Syysk.	17	Pihtipudas	200	Frans Theodor Åkerman
1910	Helmik.	10	Lappajärvi	200	Gustaf Edvard Sirén
1907	Marrask.	4	Äänekoski	100	Rudolf Wilhelm Emanuel Strandman
1911	»	24	Kauhajoki	100	Jaakko Joukamo
1915	Elok.	17	Kannus	300	Niilo Johannes Hagner
1903	Marrask.	30	Veteli	100	Gustaf Adolf Bökmán

Eriolkeuksien antopäivä. <i>Dite lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Palkka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
1905	Tammik.	30	Kauhava	100	Rudolf Böhme
1905	Huhtik.	17	Ylistaro	200	Edvard Adiel Snellman
1905	Kesäk.	15	Mänttä	100	Axel Ivar Aschan
1909	Tammik.	11	Öfvermark	100	Petter Eliel Löfberg
1909	Elok.	26	Kuortane	100	Uno Karl Anders Gustaf Hobin
1910	Maalisk.	15	Alajärvi	100	Fritz Emil Jung
1911	Tammik.	24	Kurikka	100	Almar Henrik Boisman
1911	Huhtik.	11	Seinäjoki	100	Ernst August Grönroos
1913	Helmik.	25	Ätsäri	100	Alexis Rafael Wichmann
1913	Maalisk.	14	Pietarsaaren II	400	Lauri Erik Raunio
1914	Helmik.	24	Alahärmä	100	Gunnar Arthur Nordling
1915	Elok.	17	Kivijärvi	200	Arthur Rancken
1916	Maalisk.	21	Maalahti	300	Hjalmar Gahmberg
1916	Kesäk.	6	Himanka	100	Lennart Erik Relander
Oulun lääni.					
1905	Kesäk.	8	Oulun II	800	Ossian Hedman
1897	Huhtik.	12	» III	600	Karl Gustaf Mikael Toppelius
1914	Kesäk.	16	» IV	200	Yrjö Vilhelm Jalander
1916	Helmik.	29	Haapavesi	600	Lauri Johannes Selin
1917	Toukok.	15	Kalajoki	800	Väinö Granlund
1897	Marrask.	18	Kemi	200	Fredrik Johan Skippari
1908	Maalisk.	10	Rovaniemi	400	Aksel Konstantin Castrén
1906	Elok.	15	Pudasjärvi	100	Oskar Wiikinkoski
1916	Marrask.	21	Muhos	200	Aksel Henrik Herman Fonselius
1903	Helmik.	23	Nivala	100	Linus Eliud Wangelin leski
1912	Huhtik.	12	Oulainen	100	Johan Julius Holmström
1908	Toukok.	26	Kittilä	Vapaa	Anders Richard Lindgren
1913	Helmik.	21	Hyrnsalmi	100	Gustaf Salomon Vahlroos
1910	Heinäk.	22	Turtola	100	Edvin Grästen
1903	Maalisk.	9	Ylivieska	100	Herman Forsman
1910	»	22	li	100	Axel Waldemar Stenin kuolinpesä
1908	Heinäk.	8	Kemijärvi	100	Agur Henrik Castrén
1917	Elok.	22	Kuusamo.	200	Rudolf Alarik Torckell
1913	Toukok.	2	Pyhäjärvi	100	Adolf Fredrik Löthman
1915	Syysk.	29	Sotkamo	200	Ivar Algot Suomalainen
1916	Marrask.	21	Haapajarvi	400	Karl Uno Bäck

Annettujen apteekkierioikeuksien lukumäärä vuoden 1918 lopussa oli 255, ja niistä valtiolle suoritettava vuotuinen veromäärä teki yhteensä 72,200 markkaa, sittenkun kaikki olivat avatut.

Apteekkarikirja annettiin vuoden kuluessa seuraaville provisoreille:

tammik.	4 p:nä	provessori	Frans Hjalmar Holopaiselle.
»	»	»	Jacob Baggelle.
»	»	»	Rudolf Alarik Torckellille.
»	11	»	Väinö Sohlströmille.
»	»	»	Valter Okalle.
»	22	»	Julius Albert Anderssonille.
huhtik.	26	»	Richard Björksténille.
toukok.	18	»	Karl Oskar Blomqvistille.
kesäk.	4	»	Ossian Jonas Klingstedtille.

heinäk.	3	p:nä	provisori	Curt Hilding Wilénille.
»	17	»	»	Vidar Adolf Hougbergille.
»	24	»	»	Konstantin Hammarille.
syysk.	24	»	»	Bertil Viktor Hermanssonille.
lokak.	4	»	»	Väinö Gustaf Durchmanille.
»	10	»	»	Kaarlo Ilmari Arvelalle.
»	»	»	»	Eino Johannes Mustakalliolle.
marrask.	1	»	»	Oskar Severin Haapaselle.
»	5	»	»	Vilho Kesamolle.
»	26	»	»	Alfred August Weckmanille.

Seuraavat haara-apteekkioikeudet myönnettiin:

tammik.	8	p:nä	apteekkari	J. Baggelle Oravaisiin.
»	15	»	»	J. F. Mattssonille Inkooseen.
heinäk.	3	»	»	A. Ericssonille Pusulaan.
jouluk.	6	»	»	Hj. Gahmbergille Pirttikylään.
»	13	»	»	A. Pippingsköldille Miehikkälään.
»	»	»	»	K. J. Karlssonille Längelmäelle.

Uusia haara-apteekkejä ei v. 1918 avattu.

Oikeus pitää lääkevarastoa myönnettiin:

tammik.	22	p:nä	apteekkari	J. Anderssonille Stor-Abborsforsiin.
---------	----	------	------------	--------------------------------------

Seuraavat haara-apteekit suljettiin:

tammik.	2	p:nä	Maaningan	haara-apteekki.
helmik.	1	»	Parkanon	»
jouluk.	2	»	Inkoon	»

Seuraavat itsenäiset apteekit avattiin:

tammik.	2	p:nä	Maaningan	apteekki.
»	5	»	Helsingin XIV	»
helmik.	1	»	Parkanon	»
jouluk.	2	»	Inkoon	»

Seuraavassa taulukossa esitetään niiden lääkemääräysten lukumäärä, jotka ovat maan kaikissa apteekeissa ja haara-apteeekeissa vuoden 1918 kuluessa valmistetut. Siitä käy myös selville, mihin apteekkiin kukin haara-apteekki kuuluu.

Palkkakunta. Place.	Reseprien lukumäärä, Nombres d'ordonnances.	Palkkakunta. Place.	Reseprien lukumäärä, Nombres d'ordonnances.
Akaa	7,117	Jalasjärvi	7,115
Alahärmä	3,026	12. Peräseinäjoki	1,738
Alajärvi	5,283	Janakkala	4,632
1. Soini	767	Joensuu	26,507
Alavus	4,772	Joroinen	7,640
Antrea	9,971	Joutsa	3,379
Elimäki	5,810	13. Hartola	3,539
Eno	5,391	Juantehdas	7,555
Espoo	8,253	Juva	3,819
Eura	12,241	Juuka	5,647
Fiskars	4,140	Jyväskylä	23,701
Haapajärvi	3,135	Jämsä	10,927
Haapavesi	7,215	14. Längelmäki	993
2. Rantsila	1,545	Jääski	7,992
Hamina	13,824	Kaavi	3,816
Hanko	8,856	15. Tuusniemi	1,696
Heinola	7,795	Kajaani	19,692
Heinävesi	5,310	Kalajoki	9,329
Helsingin I	44,822	Kangasala	6,140
» II	46,581	Kangasniemi	6,548
» III	32,620	16. Hankasalmi	3,839
» IV	52,424	Kankaanpää	5,762
» V	23,209	17. Honkojoki	864
» VI	20,210	Kannus	9,334
» VII	22,768	Karhula	8,556
» VIII	25,963	Kaskinen	1,660
» IX	13,663	18. Teuva	2,499
» X	16,209	Karstula	4,417
» XI	22,817	Karttula	5,951
» XII	15,744	Kauhajoki	7,010
» XIII	10,750	Kauhava	7,242
» XIV	9,615	Kausala	5,543
Hiitola	8,694	Kemi	12,796
Himanka	1,296	19. Tervola	600
Hirvensalmi	3,158	Kemijärvi	2,532
Huittinen	7,766	20. Kuolajärvi	1,964
Hyrnsalmi	1,340	Kemiö	4,862
3. Puolanka	313	21. Taalintehdas	2,307
4. Suomussalmi	345	Kerava	7,421
Hyvinkää	11,596	22. Sipoo	3,041
Högfors (Pyhäjärvi U. I.)	6,962	Kerimäki	8,727
Hämeenkyrö	8,441	Keuruu	4,036
Hämeenlinnan I	17,288	Kirkkonummi	6,594
» II	14,527	Kirvu	2,385
5. Hauho	3,429	Kitee	9,638
Ii	3,168	23. Rääkkylä	2,784
6. Hankipudas	815	Kittilä	800
7. Simo	841	24. Sodankylä	1,331
Iisalmi	23,492	25. Muonionniska	384
Ikaalinen	8,022	Kiuruvesi	9,806
Ilmajoki	5,863	Kivennapa	5,563
Iloantsi	7,021	Kivijärvi	1,278
Imatra	9,142	Koivisto	7,502
8. Ruokolahti	963	26. Uuras	1,090
Impilahti	4,890	Kokemäki	6,335
9. Pitkäranta	1,078	Kokkolan I	9,342
10. Suistamo	1,219	» II	12,351
Inkoo	2,452	27. Kronoby	2,690
11. Mustio	1,570	Kolikkoinmäki	5,645
Isokyrö	3,085	Korpilahti	2,055
Jaakkima	13,134	28. Muurane	436

Paikkakunta. Place.	Resepien lukumäärä. Nombre d'ordonnances.	Paikkakunta. Place.	Resepien lukumäärä. Nombre d'ordonnances.
Kotkan I	17,374	43. Vilppula	4,403
» II	13,752	Mäntyharju	2,785
Kouvola	22,215	Naantali	6,415
Kristiinankaupunki	10,897	44. Nauvo	1,317
29. Isojoki	801	Nilsia	10,493
30. Lappfjärd	4,021	Nivala	6,515
Kuhmoinen	4,164	Nokia	3,262
31. Padasjoki	1,189	Noormarkku	3,871
Kuhmoniemi	2,155	45. Pomarkku	1,328
Kuokkala	6,069	Nurmes	11,943
32. Ollila	1,244	Nurmijärvi	5,399
Kuopion I	19,320	Närpiö	6,142
» II	27,242	46. Korsnäs	915
» III	21,488	Orimattila	5,279
Kuortane	2,315	Orivesi	6,851
Kurikka	3,846	Oulainen	5,009
33. Jurva	858	47. Pyhäjoki	1,841
Kurkijoki	7,609	Oulun I	17,778
34. Elisenvaara	1,029	48. Liminka	1,751
Kuru	2,692	Oulun II	18,288
Kuusamo	1,886	» III	7,339
Kuusankoski. Iitti	8,182	» IV	3,098
Käkisalmi	18,864	Oulunkylä	5,595
Lahden I	22,987	Paimio	4,114
» II	16,206	49. Sauvo	2,527
Laitila	6,932	Parainen	6,084
Lammi	7,621	Parikkala	8,278
35. Asikkala	2,053	Parvano	1,655
Lapinlahti	6,039	Perniö	4,029
Lappajärvi	8,150	50. Bromarf	2,347
Lappeenrannan I	19,735	Pieksämäki	20,276
» II	11,785	Pielavesi	8,846
Lapua	11,884	51. Keitele	1,749
Lavia	5,594	Pielisjärvi	6,884
Leppävirta	8,354	Pietarsaaren I	12,998
Liperi	2,723	» II	7,812
36. Polvijärvi	445	Pihtipudas	1,749
37. Outokumpu	1,123	Pohja	5,243
Lohja	19,757	Porin I	25,384
Loimaa	8,679	» II	12,083
Loppi	4,743	» III	12,734
Loviisa	18,097	Porvoon I	17,820
Luumäki	4,822	» II	8,449
Maalahti	3,053	Pudasjärvi	2,597
Maaninka	3,680	52. Taivalkoski	341
Maarianhamina	9,975	Punkalaidun	2,531
38. Godby	6,122	53. Humpvila	1,409
Marttila	4,645	Puumala	2,956
Merikarvia	4,553	54. Sulkava	788
39. Ahlainen	1,037	Pyhäjärvi	6,677
Mikkelin I	20,019	Pälkäne	4,005
» II	14,437	55. Luopioinen	1,205
Muhos	854	Pöytyä	3,299
Muolaa	9,862	Raahe	7,346
40. Perkjärvi	1,900	56. Ruukki	1,959
41. Valkjärvi	114	Raivola	4,928
Mynämäki	7,716	Rantasalmi	7,787
Mustasaari	3,133	Rauman I	11,795
42. Laihia	3,483	» II	17,365
Mäntsälä	6,210	Rautalampi	3,886
Mänttä	4,285	57. Vesanto	1,200

Palkkakunta. <i>Place.</i>	Reseptien lukumäärä. <i>N ombre d'ordonnances.</i>	Palkkakunta. <i>Place.</i>	Reseptien lukumäärä. <i>N ombre d'ordonnances.</i>
Rautjärvi	708	Turun VI	11,441
Reposaari	3,574	Turtola	1,758
58. Luvia	1,640	63. Ylitornio	640
Riihimäki	25,531	Tyrvää	7,680
Rovaniemi	11,352	64. Karkku	2,294
Ruovesi	7,296	65. Mouhijärvi	648
Räisälä	3,788	Urjala	11,699
Saarijärvi	9,658	Uukuniemi	8,959
Sakkola	5,321	Uusikaarlepyy	10,294
59. Rautu	1,154	Uusikaupunki	16,727
Salmi	3,768	Uusikirkko	5,653
Salo	25,772	66. Kuolemajärvi	2,117
Savitaipale	5,945	Vaasan I	29,062
60. Ristiina	1,398	» II	15,570
Savonlinna	23,564	» III	1,765
Sotkamo	3,305	Valkeakoski	6,751
61. Kuhmoniemi	2,155	Varkaus	10,561
Seinäjoki	6,464	Vehmaa	7,732
Sippola	2,356	Veteli	5,736
Somero	5,792	Vihti	5,825
Sortavala	26,006	Viipurin I	29,706
Suojärvi	264	» II	12,587
Suonenjoki	7,807	» III	58,535
Sysmä	2,493	» IV	5,884
Säkkijärvi	5,451	» V	27,084
Tammela	15,731	Viitasaari	5,954
Tammisaari	16,576	Virolahti	8,886
Tampereen I	26,746	Virrat	6,361
» II	37,800	Voikka	5,990
» III	21,208	Värtsilä	7,427
» IV	12,711	Vöyri	7,443
» V	5,370	67. Oravais	2,024
Terijoki	15,395	Ylistaro	3,200
62. Kellomäki	1,469	Ylivieska	6,549
Tohmajärvi	3,073	68. Sievi	640
Tornio	14,246	Ähtäri	4,429
Turun I	26,793	Äänekoski	3,226
» II	23,086	69. Laukaa	2,230
» III	21,015	Öfvermark	1,446
» IV	39,965	70. Pirttikylä	174
» V	29,278		
		Summa	2,758,566

Yllälueteltujen Lääkintöhallitukselle jätettyjen ilmoitusten mukaan valmistettiin siis kaikissa maan apteekkilaitoksissa vuonna 1918 lääkkeitä yhteensä 2,758,566 reseptillä.

Apteekkien henkilökunnan lukumäärä taas samojen ilmoitusten perusteella teki joulukuun 31 p:nä 1918 237 apteekkaria, 200 provisoria, 311 tutkinnon suorittanutta apulaista ja 335 oppilasta jakaantuneina seuraavalla tavalla:

	Apteekkareita <i>Possesseurs de pharmacie</i>		Provisoreja <i>Premieres cleres de pharmacien</i>		Farmas. opisk. <i>Etudiant de pharmacie</i>		Opplailta <i>Elèves en pharmacie</i>	
	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>
Apteekkeissa (<i>Pharmacies</i>)	232	4	121	25	101	191	78	249
Haara-apteekkeissa (<i>Succursales</i>)	1	—	47	7	11	8	4	4
Yhteensä — <i>Total</i>	233	4	168	32	112	199	82	253

Lääkintöhallitus on vuonna 1918 hyväksynyt apteekkioppilaiksi 122 henkilöä. Näistä oli 22 miestä ja 100 naista. Heistä oli 4 miestä ja 15 naista suorittanut ylioppilastutkinnon, jotenka vuonna 1918 otetuista oppilaista 15.6 % omasi ylioppilaan tietomäärän.

Julkisen provisoritutkinnon suorittivat vuoden kuluessa seuraavat farmasianopiskelijat:

tammik.	16 p:nä	Aarne Daniel Lackström, fil. kand.
huhtik.	25 »	Karl Oskar Turunen.
»	» »	Eino Johannes Mustakallio.
»	» »	Sven Osvald Hjelt.
toukok.	6 »	Hugo Johannes Hirsi.
»	» »	Carl Lindström.
»	» »	Paul Fredrik Fritsch.
kesäk.	3 »	Elma Elina Kariluoto.
»	» »	Anni Emilia Torkkola.
»	» »	Arvid Gustaf Lybeck.
»	» »	Aura Sofia Harlin.
lokak.	12 »	Lempi Katarina Korpikoski.
»	» »	August Alpo Antikainen.
marrask.	11 »	Carl Oscar August Jansson.

Seuraavat henkilöt, joista 15 oli sitä ennen suorittanut ylioppilastutkinnon, ovat suorittaneet farmasianopiskelijatutkinnon:

jouluk.	11 p:nä	Aalto, Vilho Emil.
»	» »	Andersson, Hanna, ylioppilas.
»	» »	Christiansen, Gunnil Christiane, ylioppilas.
»	» »	Dammert, Dagmar Irene.
»	» »	Ekman, Arne Leopold.
»	» »	Haila, Ilmi Marja, ylioppilas.
»	» »	Hannula, Hellin Katarina.
»	» »	Hirn, Harald Arvid.

jouluk.	11 p.nä	Hurskainen, Eva	Maikki.
»	»	Kolsi, Salli,	ylioppilas.
»	»	Krook, Rolf,	ylioppilas.
»	»	Lampio, Toini	Elina, ylioppilas.
»	»	Lindroos, Märtha	Elisabeth.
»	»	Luoma, Yrjö.	
»	»	Mattsson, Ellen.	
»	»	Montin, Elsa	Ingrid, ylioppilas.
»	»	Niemelä, Anni	Lydia.
»	»	Nieminen, Salli	Likki, ylioppilas.
»	»	Nikula, Idu.	
»	»	Pokki, Armas	Jaakko.
»	»	Puranen, Tyyne	Inkeri.
»	»	Pussinen, Hilda	Maria, ylioppilas.
»	»	Rancken, Rurmar	Eilif, ylioppilas.
»	»	Relander, Karin	Maria.
»	»	Rinne, Eino	Fredrik.
»	»	Rosenberg, Yrjö	Anders.
»	»	Rosengren, Kaarlo	Anton.
»	»	Rosendahl, Helge	Henning.
»	»	Ryynänen, Aino	Saimi, ylioppilas.
»	»	Saarelainen, Tyyne	Maria, ylioppilas.
»	»	Saarivirta, Martta,	ylioppilas.
»	»	Segerman, Hjalmar	Harald, ylioppilas.
»	»	Segerman, Karin	Amanda, ylioppilas.
»	»	Selin, Suoma	Siviä.
»	»	Tenhunen, Ester.	
»	»	Österman, Zaida	Margaretha.

Apteekkien tarkastajaksi nimitettiin 22 päivänä tammikuuta filosofianmaisteri Emil Sandroos. Hän on toiminnastaan jättänyt Lääkintöhallitukselle kertomuksen, josta käy selville, että mainitun vuoden kuluessa tarkastettiin 44 apteekkia, nimittäin 37 itsenäistä ja 7 haara-apteekkia. Apteekit olivat poikkeuksellisiin olosuhteisiin nähden yleensä tyydyttävässä kunnossa. Niiden toimintaa vaikeutti suuresti kapinallisten toiminta, jotka murhasivat muutamia apteekkareita, ja apteekkiapulaisia, ja ryöstivät apteekkien tavaroita, etenkin spriiitä ja muita alkoholipitoisia aineita. Haitallisesti vaikutti myös puute apulaisista, joka sekin johtui kapinallisten toiminnasta sekä hankala lääkeaineiden saanti.

VIII. Veterinärväsendet.

Vid utgången av år 1917 var antalet legitimerade veterinärer i landet 146.

Under året legitimerades den 14 maj veterinären *Rudolf Hemnell*, som avlagt examen i Dresden; den 18 maj dr. med. vet. *Axel Risberg*, som avlagt examen i Zürich; den 3 juli dr. med. vet. *Karl Engelberg*; den 24 juli dr. med. vet. *Rainer Stenius* och veterinären *Väinö Kaisla*; den 27 augusti fröken dr. med. vet. *Agnes Sjöberg*; den 18 oktober veterinären *Alf Liljeblad*; den 19 nov. veterinären *Georg Öhman*; den 30 dec. veterinären *Alexander Weledejeff*.

Då under året 7 veterinärer avlidit, men 9 nya legitimerats, utgjorde vid utgången av år 1918 veterinärernas antal i landet således 148.

I Nylands län voro bosatta 29 veterinärer, i Åbo och Björneborgs län 22, i Tavastehus län 18, i Viborgs län 26, i St Michels län 7, i Kuopio län 15, i Vasa län 20 och i Uleåborgs län 9, varutom 2 veterinärer vistades i utlandet.

Den 17 juli utnämndes kommunaldjurläkaren *W. A. Trygg* till distriktsdjurläkare i Tohmajärvi distrikt, den 24 juli distriktsdjurläkaren *Väinö Alexander Virtanen* till distriktsdjurläkare i Filppula distrikt, den 24 sept. kommunaldjurläkaren *Karl Wilhelm Ekqvist* till distriktsdjurläkare i Suojärvi distrikt, den 26 nov. kommunaldjurläkaren *Karl Ernst Fredrik Albrecht* till distriktsdjurläkare i Jämsä distrikt. Den 27 aug. förordnades veterinären *O. J. Härmä* till djurläkare vid Medicinalstyrelsen.

Under året hava följande förordnanden till kommunal- och stadsdjurläkare utfärdats:

Den 4 januari	för veterinären <i>Uuno August Remahl</i> i Kivinebb kommun.
» 22 »	för vet. kand. <i>Ukko Lindqvist</i> i Heinävesi kommun på högst 6 mån.
» 24 juli	för vet. kand. <i>U. Lindqvist</i> i Heinävesi under 6 mån.
» 10 septemb.	för dr. <i>Axel Risberg</i> i Akkas på 6 mån. från 1 aug. 1918.
» 10 »	för veterinären <i>Karl Alfred Nyberg</i> i Åbo stad.
» 17 »	för vet. kand. <i>Aarno Durchman</i> i Storckyro kommun under högst 6 mån.
» 20 »	för veterinären <i>Yrjö A. Lehtinen</i> i Tyrvis från 1 febr. 1918 tillsvidare.
» 15 oktober	för veterinären <i>Toivo P. Harald</i> i Karttula kommun.
» 22 oktober	för veterinären <i>Yrjö Lehtinen</i> i Tyrvis kommun.
» 5 novemb.	för dr. <i>Agnes Sjöberg</i> i Somero kommun.
» 15 »	för veterinären <i>T. Nyberg</i> i Hausjärvi tillsvidare.
» 26 »	för vet. kand. <i>W. Oksanen</i> i Tavastkyrö för högst 6 mån.
» 13 december	för veterinären <i>Wilho Tervo</i> i Leppävirta kommun från 1 jan. 1919.
» 28 »	för veterinären <i>Johan Brüning</i> i Ruokolaks kommun.

Såsom sakkunnigt biträde åt kamreraren i Medicinalstyrelsen vid granskningen av veterinärernas reseräkningar fungerade under år 1918 enligt förordnande av Medicinalstyrelsen dr. med. vet. *H. Söderlund*.

I och för bedrivande av veterinärmedicinska studier tilldelades följande studerande understöd till nedanstående belopp: *Ernst Köhler, Guy Örn, Aleksander Weledejff, Arnold Andersson och Albert Palmén*, var och en 2,000 mk, *Arvid Vuorinen och Toivo Mäki* 1,800 mk vardera, *Pekka Rynnänen* 1,000 mk, *Jalmari Markkanen* 900 mk, *C. Wikman* 800 mk, *Thire Wilhelm Dammert* 700 mk, *Armas Kovanen* 900 mk, *Adolf Roos* 1,400 mk, *K. Karhunen* 700 mk, vet. kand. *G. S. Rosberg* 900 mk och vet. kand. *A. G. Backman* 450 mk.

Dessutom har dr. med. vet. *V. Marjanen* beviljats ett anslag om 1,500 mk för att i Tyskland studera den serologiska diagnosen vid rots.

För avlönande av kommunaldjurläkare har under år 1918 årligt understöd tilldelats:

Pargas kommun ...	1,200 mk	Jämsä kommun ...	1,200 mk
Leppävirta » ...	1,200 »	Karttula » ...	1,200 »
Mohla » ...	1,000 »	Hauho » ...	1,200 »
Hietola » ...	1,200 »	Rautalampi » ...	1,200 »
Tyrvis » ...	1,200 »	Ilmajoki » ...	1,200 »
Pielisjärvi » ...	1,200 »	Kauhajoki » ...	1,200 »
Kivinebb » ...	1,200 »	Storkyro » ...	1,200 »
Lojo » ...	1,200 »	Idensalmi stad	1,200 »
Kiuruvesi » ...	1,200 »	Sordavala stad	1,200 »
S:t Michels landsf.	1,200 »	Ylistaro kommun ...	1,200 »
Orivesi kommun ...	1,200 »	Säkkijärvi » ...	1,200 »
Keuru » ...	1,200 »	Vederlaks » ...	1,200 »
Multia » ...	1,200 »	Lampis » ...	1,200 »
Pihlajavesi » ...	1,200 »	Kankaanpää » ...	2,000 »
Heinävesi » ...	1,200 »		

För följande kommuner har understödet höjts till följande belopp:

Kangasala kommun till	1,200 mk	Orivesi kommun till	2,000 mk
Janakkala » »	1,200 »		

Den 19 nov. beslöt Senaten, att förordningen av den 8 nov. 1917, om ändring av reglementet för distriktsdjurläkarne, skall träda i kraft först den 1 jan. 1920.

Den 6 dec. bestämde Senaten, att distriktsdjurläkaren i Idensalmi distrikt har att anordna mottagningar i Nilsjä kommunens kyrkoby varannan månad från början av nästa år.

Enligt av landets veterinärer till Medicinalstyrelsen inlämnade årsberättelser över år 1918 iakttagna sjukdomsfall bland husdjuren, hava under året inalles 155,472 djur, nämligen 90,184 hästar, 51,535 nötkreatur, 1,153 får, 71 getter, 8,616 svin, 3,670 hundar, 134 kattor och 109 fjäderfän blivit behandlade av djurläkare.

En närmare redogörelse för verkställda undersökningar lämnas i följande tabeller.

Sammanställning av veterinärernas uppgifter över av dem år 1918 iakttagna sjukdomsfall bland husdjur samt verkställda operationer och för olika ändamål utförda besiktningar av djur.

Résumé des rapports des vétérinaires sur les cas maladies relevés par eux parmi les animaux domestiques, les opérations chirurgicales pratiquées et les examens d'animaux effectués en 1918.

	Antal. — Nombre.									
	Hästar. Chevaux.	Race bovins.	Nötkreatur.	Möns. Får.	Getar. Chèvres.	Porc.	Svin. Porcs.	Hundar. Chiens.	Kattor. Chats.	Fjärfärl. Volailles.
Nylands län.										
Infektionssjukdomar	684	929	—	—	—	—	81	99	—	—
Pyämi och septikämi	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Petechialfeber	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	12	81	1	—	—	—	60	2	—	—
Korslamhet	76	4	—	—	—	—	—	2	—	—
Kalvningsfeber	—	140	—	—	—	—	2	—	—	—
Kolik hos häst	299	29	—	—	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	1	99	—	—	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	33	1,298	—	—	—	—	—	—	—	—
Spatt	114	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	12	38	—	—	—	—	15	3	—	—
Svulster	130	75	—	—	—	—	16	18	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	147	45	—	—	—	—	2	7	—	—
» » respirationsorganen	395	40	—	—	—	—	44	37	—	—
» » digestionsorganen	812	800	16	—	—	—	117	113	13	—
» » urin- och könsorganen	171	755	7	—	—	—	106	33	1	—
» » nervsystemet	20	19	—	—	—	—	23	15	—	—
Ögonsjukdomar	143	55	—	—	—	—	1	59	—	—
Öronsjukdomar	14	2	—	—	—	—	3	51	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	1,244	252	5	—	—	—	27	39	—	—
Hudsjukdomar	512	338	—	—	—	—	82	81	3	—
Särskilda andra sjukdomar	801	119	13	—	—	—	18	53	—	—
Kastrationer	351	12	46	—	—	—	227	10	6	—
Andra operationer	1,076	542	3	—	—	—	42	67	—	—
Besiktning för olika ändamål	855	1,454	—	—	—	—	60	216	—	—
Summa	7,912	7,129	91	1	926	905	23	—	—	—
Åbo och Björneborgs län.										
Infektionssjukdomar	1,442	770	1	—	—	—	163	88	—	—
Pyämi och septikämi	22	7	—	—	—	—	—	—	—	—
Petechialfeber	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	54	297	—	—	—	—	113	—	—	—
Korslamhet	52	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalvningsfeber	1	144	—	—	—	—	6	—	—	—
Kolik hos häst	482	21	—	—	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	2	129	5	—	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	27	474	—	—	—	—	5	—	—	—
Spatt	205	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	16	24	—	—	—	—	17	6	—	—
Svulster	384	134	1	—	—	—	—	12	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	109	38	—	—	—	—	—	2	—	—
» » respirationsorganen	581	85	7	—	—	—	44	13	—	—
» » digestionsorganen	1,561	733	86	—	—	—	261	79	7	—
» » urin- och könsorganen	311	1,049	17	—	—	—	49	25	—	—
» » nervsystemet	49	17	1	—	—	—	23	8	—	—

	Antal. — Nombre.																
	Chæsur.	Hästar.	Race bouira.	Nötkreatur.	Maskons.	Får.	Getter.	Chèvres.	Porcs.	Svin.	Chiens.	Hundar.	Kattor.	Chats.	Falkerik.	Volatilla.	
Ögonsjukdomar	263	151	—	1	1	3	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Öronsjukdomar	24	13	—	—	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sjukdomar i extremiteterna	1,938	276	—	7	2	2	38	2	—	—	—	—	—	—	1	—	
Hudsjukdomar	1,503	1,174	—	—	—	—	85	—	121	—	—	—	—	—	84	—	
Särskilda andra sjukdomar	1,329	202	—	1	—	—	37	1	5	—	—	—	—	—	—	—	
Kastrationer	457	7	—	89	—	5	430	29	—	—	—	18	—	—	2	—	
Andra operationer	2,023	513	—	4	—	1	91	52	—	—	—	7	—	—	1	—	
Besiktning för olika ändamål	1,264	2,646	—	—	—	—	58	—	1,944	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	14,104	8,906	—	220	18	3,277	574	35	—	—	—	—	—	—	88	—	
Ålands län.																	
Infektionssjukdomar	31	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Korslamhet	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalvningsfeber	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolik hos häst	38	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spatt	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svulster	6	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjukdomar i respirationsorganen	11	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » digestionsorganen	39	65	—	—	—	—	—	—	7	—	—	1	—	—	—	—	—
» » urin- och könsorganen	9	32	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
» » nervsystemet	4	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Ögonsjukdomar	36	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	49	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hudsjukdomar	28	6	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Särskilda andra sjukdomar	47	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kastrationer	5	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra operationer	22	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Besiktning för olika ändamål	50	877	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	382	1,082	—	—	—	—	—	—	25	—	—	3	—	—	—	—	—
Tavastehus län.																	
Infektionssjukdomar	1,082	1,224	—	—	—	—	—	—	160	—	—	65	—	—	—	—	—
Pyämi och septikämi	19	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Petechialfeber	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	25	811	—	—	—	—	—	—	131	—	—	5	—	—	—	—	—
Korslamhet	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalvningsfeber	—	67	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolik hos häst	396	7	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	11	155	—	—	11	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	46	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spatt	173	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	49	53	—	—	—	—	—	—	14	—	—	3	—	—	—	—	—
Svulster	666	124	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	214	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
» » respirationsorganen	436	42	—	—	—	—	—	—	48	—	—	54	—	—	—	—	—
» » digestionsorganen	1,978	2,796	—	—	262	—	—	—	209	—	—	106	—	—	2	—	—
» » urin- och könsorganen	209	1,613	—	—	2	—	—	—	14	—	—	25	—	—	—	—	—
» » nervsystemet	99	17	—	—	—	—	—	—	1	—	—	21	—	—	—	—	—
Ögonsjukdomar	213	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	—	—	—	—	—
Öronsjukdomar	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	—	—	—	—	—

	Antal. — Nombre.									
	Hästar. Chevaux.	Races bovinæ.	Notkreuter. Moutons.	Får.	Onövers.	Gedder. Pores.	Svin. Chiens.	Hundar. Chats.	Kattor. Vadslår. Fischart.	
Sjukdomar i extremiteterna	2,218	181	—	5	—	—	23	24	—	
Hudsjukdomar	1,535	690	—	—	5	—	223	27	—	
Särskilda andra sjukdomar	1,940	263	—	4	—	—	18	59	—	
Kastrationer	648	20	—	127	—	6	474	9	—	
Andra operationer	2,085	449	—	1	—	—	48	73	—	
Besiktning för olika ändamål	3,804	579	—	—	—	—	8	50	—	
Summa	17,914	10,060	—	412	17	1,390	615	14	—	
Viborgs län.										
Infektionssjukdomar	653	1,146	—	1	—	—	192	95	1	
Pyämi och septikämi	12	—	—	—	—	—	—	1	—	
Petechialfeber	4	—	—	—	—	—	—	—	—	
Benskörhet och benmjukhet	69	583	—	2	—	—	43	—	—	
Korslamhet	57	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kalvningsfeber	2	132	—	—	—	—	—	—	—	
Kolik hos häst	371	36	—	—	—	—	—	—	—	
Trummsjuka	—	140	—	—	—	—	—	—	—	
Sterilitet	118	399	—	—	—	—	—	—	—	
Spatt	136	—	—	—	—	—	—	—	—	
Förgiftning	5	30	—	12	—	—	43	5	—	
Svulster	302	69	—	—	—	—	—	4	—	
Sjukdomar i cirkulationsorganen	204	44	—	—	—	—	—	—	—	
» » respirationsorganen	921	74	—	—	—	—	3	29	—	
» » digestionsorganen	2,083	1,263	—	107	—	—	216	81	4	
» » urin- och könsorganen	204	907	—	5	1	—	7	12	—	
» » nervsystemet	128	40	—	—	—	—	13	12	—	
Ögonsjukdomar	227	68	—	—	—	—	1	30	21	
Öronsjukdomar	10	1	—	—	—	—	—	57	14	
Sjukdomar i extremiteterna	2,012	336	—	—	—	—	1	8	1	
Hudsjukdomar	986	460	—	3	—	—	38	25	5	
Särskilda andra sjukdomar	1,029	175	—	1	—	—	3	26	—	
Kastrationer	897	6	—	10	—	—	201	10	—	
Andra operationer	861	221	—	—	—	—	6	26	—	
Besiktning för olika ändamål	1,721	365	—	—	—	—	6	46	—	
Summa	13,012	6,495	—	141	1	773	467	41	5	
S:t Michels län.										
Infektionssjukdomar	258	45	—	—	—	—	32	—	—	
Pyämi och septikämi	8	6	—	—	—	—	2	—	—	
Petechialfeber	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
Benskörhet och benmjukhet	16	135	—	—	—	—	3	—	—	
Korslamhet	9	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kalvningsfeber	—	9	—	—	—	—	—	—	—	
Kolik hos häst	59	4	—	—	—	—	—	—	—	
Trummsjuka	—	20	—	—	—	—	—	—	—	
Sterilitet	10	50	—	—	—	—	—	—	—	
Spatt	29	—	—	—	—	—	—	—	—	
Förgiftning	—	1	—	—	—	—	1	—	—	
Svulster	30	11	—	—	—	—	—	—	—	
Sjukdomar i cirkulationsorganen	10	—	—	—	—	—	—	—	—	
» » respirationsorganen	127	3	—	—	—	—	—	—	—	
» » digestionsorganen	237	158	—	5	—	—	24	4	—	
» » urin- och könsorganen	32	88	—	—	—	—	—	5	—	
» » nervsystemet	—	1	—	—	—	—	—	1	—	

	Antal. — Nombre.							
	Hästar. Chevaux.	Race bovine. Nötkreatur.	Monouns. Får.	Chèvres. Gädder.	Porcs. Svin.	Chiens. Hundar.	Chats. Kattor.	Fisidera. Volaille.
Ögonsjukdomar	41	9	—	—	—	1	—	—
Öronsjukdomar	—	—	—	—	—	4	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	271	70	—	—	—	6	—	—
Hudsjukdomar	149	97	—	—	1	5	—	—
Särskilda andra sjukdomar	154	13	—	—	3	1	—	—
Kastrationer	29	—	—	11	1	1	—	—
Andra operationer	118	20	—	—	—	—	—	—
Besiktning för olika ändamål	663	148	—	—	—	—	—	—
Summa	2,250	889	5	11	67	28	—	—
Kuopio län.								
Infektionssjukdomar	361	745	2	3	103	41	—	—
Pyämi och septikämi	13	7	—	—	—	—	—	—
Petechialfeber	2	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	25	227	—	—	43	—	—	—
Korslamhet	22	—	—	—	—	—	—	—
Kalvningsfeber	6	74	—	—	—	—	—	—
Kolik hos häst	163	—	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	1	113	1	—	—	—	—	—
Sterilitet	59	184	—	—	—	—	—	—
Spatt	125	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	2	9	—	—	2	1	—	—
Svulster	132	94	—	—	8	8	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	91	20	—	—	—	2	—	—
» » respirationsorganen	297	13	4	—	1	10	—	—
» » digestionsorganen	1,518	655	14	—	113	69	—	—
» » urin- och könsorganen	164	480	2	—	20	12	—	—
» » nervsystemet	19	2	7	—	4	6	—	—
Ögonsjukdomar	142	43	—	—	—	14	1	—
Öronsjukdomar	7	2	—	—	—	40	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	1,257	119	—	—	10	27	—	—
Hudsjukdomar	703	538	—	—	28	15	—	—
Särskilda andra sjukdomar	527	68	3	—	5	23	1	—
Kastrationer	357	14	33	—	214	21	—	—
Andra operationer	713	212	—	—	7	57	—	—
Besiktning för olika ändamål	6,309	869	—	—	6	14	—	—
Summa	13,015	4,488	66	3	564	360	2	—
Vasa län.								
Infektionssjukdomar	1,203	634	—	—	109	74	2	—
Pyämi och septikämi	38	11	—	—	—	—	—	—
Petechialfeber	24	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	75	773	4	—	49	—	—	—
Korslamhet	51	5	—	—	—	—	—	—
Kalvningsfeber	1	137	—	—	2	—	—	—
Kolik hos häst	427	6	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	—	117	17	—	—	—	—	—
Sterilitet	92	494	—	—	5	—	—	—
Spatt	203	2	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	4	10	—	—	1	—	1	—
Svulster	297	66	1	—	2	7	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	214	50	—	—	—	—	—	—

	Antal. — Nombres.								
	Chænuv.	Hästar.	Nötkreatur. Race bovine.	Mölkons. Fäl.	Chæres. Gættar.	Pores. Syn.	Chæns. Hundar.	Kattor. Chats.	Fjädderå. Fasilla.
Sjukdomar i respirationsorganen	953	62	—	—	—	35	22	—	—
» » digestionsorganen	2,474	1,410	25	4	123	72	5	—	—
» » urin- och könsorganen	211	935	5	1	14	16	—	—	—
» » nervsystemet	50	51	2	—	4	6	—	—	—
Ögonsjukdomar	181	62	—	—	—	—	28	—	—
Öronsjukdomar	7	1	—	—	—	—	48	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	2,135	431	1	—	18	20	1	—	—
Hudsjukdomar	952	297	2	—	37	45	1	—	—
Särskilda andra sjukdomar	847	222	6	—	9	47	—	—	—
Kastrationer	810	3	96	3	211	5	1	—	—
Andra operationer	1,230	219	3	—	10	53	—	—	—
Besiktning för olika ändamål	2,128	3,284	—	—	—	563	3	—	—
Summa	14,607	9,282	162	8	1,192	446	11	—	—
Uleåborgs län.									
Infektionssjukdomar	272	472	—	—	—	21	42	—	—
Pyämi och septikämi	10	7	—	—	—	—	1	—	—
Petechialfeber	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	14	320	—	—	—	16	3	—	—
Korslamhet	22	5	—	—	—	—	—	—	—
Kalvningsfeber	—	90	—	—	—	—	—	—	—
Kolik hos häst	164	28	—	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	64	10	—	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	38	75	—	—	—	—	—	—	—
Spatt	151	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	2	5	—	—	—	4	—	—	—
Svulster	99	22	—	—	—	1	6	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	71	16	—	—	—	—	2	—	—
» » respirationsorganen	331	17	1	—	8	10	—	—	—
» » digestionsorganen	958	419	22	—	66	33	2	—	—
» » urin- och könsorganen	117	448	—	—	5	14	—	—	—
» » nervsystemet	25	8	—	—	12	7	1	—	—
Ögonsjukdomar	100	35	—	—	—	—	17	1	—
Öronsjukdomar	6	1	—	—	—	—	30	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	919	324	—	—	—	6	20	1	—
Hudsjukdomar	452	118	—	—	—	29	24	—	16
Särskilda andra sjukdomar	535	106	—	—	—	2	27	1	—
Kastrationer	415	7	30	—	206	—	3	—	—
Andra operationer	662	136	3	—	19	19	—	—	—
Besiktning för olika ändamål	1,556	535	—	—	—	12	23	—	—
Summa	6,988	3,204	56	12	402	272	8	16	—
Summa summarum	90,184	51,585	1,153	71	8,616	3,670	134	109	—

Tabell över år 1918 iakttagna fall av infektionssjukdomar bland husdjuren.

Tableau indiquant les maladies infectieuses des animaux domestiques observées en 1918.

Veterinärdistrikt. Districts vétérinaires.	Abortus infectiosus.	Achinomycolis.	Andrux.	Aphthae epizooticae.	Cholera gallinarum.	Coryza contagiosa equorum.	Exanthema cutale vesiculosum.	Febris catarrhalis epizootica canis.	Febris catarrhalis maligna bovum.	Gastroenteritis infectiosa vituli.	Influenza erysipelatoza.	Kolipis catarrhalis contagiosa.	Malena.	Lymphanthritis epizootica equorum.	Pneumonitensis contagiosa equorum.	Phroplasmosis.	Rabies.	Sarcoptiformis haemorrhagica bovis.	Rhusiopsylla sulis.	Scabies.	Septicæmia hæmorrhag. sulis.	Stomatitis pustulosa contagiosa.	Varicelæ et varicellæ.	Titanus.	
Nylands län.																									
Helsingfors	20					93		35		2	12		7		53	44	23	6		78			1	11	
Borgå	182					256		24	13	50	48				130		1	63		19	9		3	11	
Ekenäs	41					2		3							31			2							
Lovisa	146					126		5	2	17	1				48		2	1		12			1		
Vichtis		1				47		6	3	4					28			6		2					
Summa	389	1				524		73	18	73	61		7		290	44	26	78		111	9		5	22	
Åbo o. B:borgs län.																									
Åbo	146	1				39		29	1		2				6	31		1		31	1		2		
Björneborg	75	3				60		11							5	54	14	47		47		2	4	29	
Letala	46	2				136		3	1						14			6		258		18	19		
Salo						23									13					1			1		
Ikalis	42					413							4		35			25		119					
Hvittis	66	7				143		2			8	28					2	58		4			4		
Loimijoki	38					10			4						6					3			3		
Summa	413	13				824		45	6		10	28	4		79	85	16	137	1	462	1	3	27	53	
Ålands län.																									
Godby						30		1							21								1		
Summa						30		1							21								1		
Tavastehus län.																									
Tavastehus	34					195		16	3		17	9	1		147	53	4	63		146			1		
Tammerfors	16	1				68		5	2				2		132	112		11		114			1	26	
Lahtis	70					86		4	2		6				129	5	6	46		4			1	31	
Jämsä						26									36			6		35			2		
Tammela	1,505					105	5	18	7	28	2	16	43	6	75		11	34	7	32		2	7	82	
Filppula	6					15		2		4					38					5			2		
Summa	1,631	1				495	5	45	14	32	25	25	46	6	557	170	21	160	7	336		2	14	139	
Viborgs län.																									
Viborg	22	3				81		27		29	11		2		26			9		19				36	
Fredrikshamn	92					179		2	19	31	36			18	231		46	88	47	17		7		91	
Nykyrka	5	1				37		14		3					25	1	7	5		42					
Kexholm	11												89		1					1					
Kronoborg						102		11	1						139		8	39		8		3		17	
Sordavala						5		10	1		1				54			14	6	15					
Willmanstrand	2	1				15		4	6						69			35				14	6	3	
Pitkäranta		2				2			1						26										
Suojärvi						2														3					
Summa	132	7				423		68	28	63	48	89	2	18	571	1	61	190	56	102		17	13	147	

Tabell öfver av distrikts- och kommunalveterinärerna år 1918 verkställda tjänsteresor.
 Tableau indiquant les voyages de service faits par les vétérinaires des districts et des communes en 1918.

Veterinärdistrikt. Districts vétérinaires.	Tjänsteresor för — Voyages de service pour														Summa resor. Nombre total des voyages. Användningar vid djurens behandling Informations pour la hygiene des animaux domestiques.
	Desinfektion. Skyddsutrustning. Vaccinationer. Besiktning. Ezemsens. Särskilda mästarkäta sjukdomar. Differens mästarkäta sjukdomar. Varicelae et varicellae. Tuberculosis. Stomatitis pustulosa contagiosa. Scabies. Sarcophyema haemorrh. bovis. Rhinospathia suis. Rabies. Pneumonia interlobularis contagiosa. Pneumonie. contagiosa equorum. Piroplasmiasis. Pests suis. Malus. Lymfplangit. epizootica equorum. Herpes tonsurans. Influenza erysipelatosa. Gastroenteritis infectiosa vituli. Febris catarrhalis maligna boum. Febris catarrhalis epizootica canis. Exanthema colicæ vesiculorum. Coryza contagiosa equorum. Amphie epizooticæ. Anthrax. Actinomycosis. Abortus infectiosus.														
Nylands län.															
Helsingfors														2	5
Borgå	1		1											1	8
Ekenäs														4	4
Lovisa	2													2	2
Vichtis			1											2	4
Summa	3		2											2	23
Åbo o. B:borgs län.															
Björneborg			2											4	7
Letala			2											19	21
Ilkalis	3													3	10
Hvittis	1		1											1	2
Loimijoki	2													1	3
Summa	6		5											23	45
Tavastehus län.															
Tavastehus														2	2
Tammerfors	5		1											6	22
Lahtis	2													1	8
Jämsä														2	8
Tammela														4	16
Filppula														1	3
Summa	7		1											19	59
Viborgs län.															
Viborg			1											3	20
Fredrikshamn	6		5											4	27
Nykyrka	3		6											1	49
Kronoborg														1	12
Sordavala			1											1	8
Villmanstrand	1		1											2	5
Pitkäranta														2	9
Summa	10		14											17	130

Tabell över år 1918 verkställda undersökningar med tuberkulin.
 Tableau des examens par la tuberculine effectués en 1918.

Staden eller socken, där undersökningen skett. <i>Ville ou paroisse ou l'examen a eu lieu.</i>	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de bétail.</i>			Djur under 1 år. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2½ ans.</i>		Tjurar och kor över 2½ år. <i>Taureaux et vaches au- dessous de 2½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	<i>Chez lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	Inom vilka reaktioner förekommit. <i>Chez lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	Summa. <i>Total.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>
Nylands län.											
Artsjö	2	—	2	10	—	25	—	109	—	144	—
Borgå	3	—	3	—	—	—	—	5	—	5	—
landis.	6	2	8	157	—	214	1	765	—	1,136	1
Elimä	1	—	1	—	—	185	—	—	—	185	—
Degerby	2	—	2	—	—	10	—	126	—	136	—
Esbo	2	1	3	13	—	38	—	193	1	244	1
Holsinge	2	1	3	8	—	16	—	88	—	112	—
Ingå	5	—	5	7	—	18	—	120	—	145	—
Karis	1	—	1	—	—	9	—	178	—	187	—
Kyrkslätt	4	—	4	—	—	—	—	91	—	91	—
Mäntsälä	—	1	1	—	—	23	—	128	1	151	1
Pojo	—	1	1	6	—	12	—	90	2	108	2
Pernå	1	—	1	2	—	12	—	36	—	50	—
Sjundeå	2	—	2	—	—	14	—	70	—	84	—
Thusby	—	1	1	4	3	2	—	46	3	52	6
Summa	31	7	38	207	3	578	1	2,045	7	2,830	11
Åbo och Björneborgs län.											
Askais	—	1	1	4	—	17	—	57	—	78	—
Eura	1	2	3	118	8	78	5	373	11	569	24
Kiukais	—	1	1	3	—	5	—	30	1	38	1
Letala	—	1	1	8	—	9	1	35	1	52	2
Lokalaks	2	2	4	4	2	4	—	19	—	27	2
Luvia	—	1	1	2	—	3	—	33	3	38	3
Nakkila	—	1	1	8	—	42	—	183	27	233	27
Nykyrka	1	4	5	6	—	6	—	35	4	47	4
Parais	—	1	1	18	1	25	—	119	2	162	3
Piikkis	—	1	1	9	—	19	—	58	1	86	1
Pyhäranta	—	1	1	9	1	8	1	48	1	65	3
Töfsala	1	1	2	4	—	2	—	5	1	11	1
Vehmo	2	1	3	1	—	1	—	7	1	9	1
Virmo	—	1	1	13	2	11	2	60	1	84	5
Åbo	1	—	1	—	—	—	—	15	—	15	—
Summa	8	19	27	207	14	230	9	1,077	54	1,514	77
Tavastehus län.											
Birkkala	3	1	4	8	—	15	—	168	5	191	5
Hattula	1	—	1	—	—	—	—	14	—	14	—
Hausjärvi	1	1	2	17	—	14	—	104	3	135	3
Humppila	—	1	1	—	—	—	—	68	5	68	5
Janakkala	1	—	1	—	—	14	—	61	—	75	—
Jokkis	—	1	1	—	—	—	—	65	2	65	2

Staden eller socken, där undersökningen skett. Ville ou paroisse ou l'examen a eu lieu.	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de détail.</i>			Djur under 1 år. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2½ ans.</i>		Tjurar och kor öfver 2½ år. <i>Taureaux et vaches au- dessus de 2½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	<i>Ches lesquels des réac- tions n'ont pas eu lieu.</i>	Inom vilka reaktioner förekommit. <i>Ches lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	Inom vilka reaktioner ej förekommit.	Summa. <i>Total</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Summa. <i>Total</i>
Kalvola	2	—	2	1	—	9	—	93	—	103	—
Kangasala	4	—	4	12	—	23	—	59	—	94	—
Kuru	2	—	2	—	—	—	—	17	—	17	—
Kylmäkoski	1	—	1	3	—	—	—	22	—	25	—
Orivesi	2	—	2	10	—	2	—	18	—	30	—
Pälkäne	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—
Sääksmäki	1	1	2	8	—	4	—	90	4	102	4
Tammela	4	2	6	6	—	145	—	130	17	281	17
Tammerfors	—	—	—	—	—	—	—	16	—	16	—
Tavastehus	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—
» landsförsamling	4	—	4	1	—	6	—	57	—	64	—
Tyrväntö	1	—	1	—	—	—	—	6	—	6	—
Urdiala	—	1	1	7	—	1	—	33	2	41	2
Ypäjä	1	—	1	—	—	—	—	72	—	72	—
Summa	30	8	38	73	—	233	—	1,096	38	1,402	38
Viborgs län.											
Hiitola	2	—	2	—	—	—	—	10	—	10	—
Jaakimvaara	—	2	2	3	—	2	—	27	—	32	—
Nykyrka	2	1	3	—	—	—	—	108	23	108	23
Pyhäjärvi	1	—	1	—	—	—	—	3	—	3	—
Pyttis	11	—	11	10	—	18	—	93	—	121	—
Ruokolaks	—	1	1	14	—	32	—	61	4	107	4
Sippola	4	—	4	1	—	6	—	28	—	36	—
Vederlaks	3	—	3	—	—	5	—	19	—	24	—
Viborg	5	—	5	—	—	—	—	5	—	5	—
Summa	28	4	32	28	—	63	—	354	27	445	27
S:t Michels län.											
Sysmä	—	1	1	5	—	15	—	45	1	65	1
Summa	—	1	1	5	—	15	—	45	1	65	1
Kuopio län.											
Muuruvesi	1	—	1	—	—	8	—	26	—	34	—
Summa	1	—	1	—	—	8	—	26	—	34	—
Vasa län.											
Jurva	1	—	1	4	—	—	—	14	—	18	—
Jyväskylä landsf.	1	—	1	3	—	44	—	140	—	187	—
Kauhajoki	2	—	2	2	—	8	—	—	—	10	—
Kortesjärvi	11	—	11	1	—	2	—	36	—	39	—
Kronoby	—	1	1	1	—	—	—	3	1	4	1
Kveflaks	1	—	1	1	—	2	—	6	—	9	—
Laibia	11	—	11	6	—	10	—	46	—	62	—

Staden eller socken, där undersökningen skett. <i>Ville ou paroisse ou l'ezamen a eu lieu.</i>	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de bétail.</i>			Djur under 1 år. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2 ½ år. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2 ½ ans.</i>		Tjurar och kor öfver 2 ½ år. <i>Taureaux et vaches au- dessous de 2 ½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	Antal vilka reaktioner i förekommit. <i>Chez lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	Antal vilka reaktioner ej i förekommit. <i>Chez lesquels des réac- tions n'ont pas eu lieu.</i>	Summa. <i>Total.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>
Malaks	1	—	1	1	—	—	1	—	4	—	6
Mustasaari	2	—	2	1	—	—	10	—	10	—	11
Storkyrö	4	3	7	21	—	—	50	2	201	9	272
Solf	1	1	2	—	—	—	3	—	13	4	16
Ullava	1	—	1	—	—	—	2	—	5	—	7
Vörå	1	—	1	1	—	—	—	—	7	—	8
Ylistaro	—	1	1	—	—	—	1	1	3	3	4
Östermark	2	—	2	2	—	—	5	—	16	—	23
Summa	39	6	45	44	—	—	128	3	504	17	676
Uleåborgs län.											
Frantsila	1	—	1	—	—	—	1	—	19	—	20
Limingo	—	2	2	12	—	—	3	1	75	24	90
Muhos	1	—	1	4	—	—	4	—	31	—	39
Oulais	10	—	10	18	—	—	35	—	79	—	132
Paavola	2	—	2	1	—	—	3	—	13	—	17
Saloinen	3	—	3	6	—	—	8	—	23	—	37
Ylivieska	10	—	10	12	—	—	19	—	68	—	99
Summa	27	2	29	53	—	—	73	1	308	24	434
Summa summarum	164	47	211	617	17	—	1,328	14	5,455	168	7,400

Årsberättelse för år 1918 av konsulenten för kreaturstuberkulosens bekämpande.

Under år 1918 har konsulenternas verksamhet fortsatts i överensstämmelse med den för deras verksamhet utfärdade instruktionen av den 1 april 1909 för så vitt detta varit möjligt till följd av krigsordan. De av distriktsdjurläkarene utförda undersökningarna hava även till följd därav nedgått till en obetydlighet under nämnda år, då endast 149 st. besättningar med 5,660 st. djur undersöktes.

Under år 1918 har konsulenten åtnjutit två veckors tjänstledighet från den 24 september med biträdande konsulenten dr. med. vet. O. Fraser som vikarie. Biträdande konsulenten dr. med. vet. O. Fraser har åtnjutit tjänstledighet från den 14 oktober under tvänne veckors tid, konsulenten som vikarie.

Enligt tabell N:o 1 har under år 1918 undersökts 5,660 st. djur mot 21,867 under föregående år, således en fortskridande minskning sedan år 1913, då 94,021 st. djur undersöktes. Medelreaktionsprocenten för år 1918 var 4.0 %. De bokförda, undersökta besättningarnes antal utgjorde 149.

Procenten av reagerande besättningar är 26.8. Den synes vara i stigande i förhållande till år 1913, då den utgjorde 20.3, och detta beror bland annat på, att de reagerande besättningarna huvudsakligast kommit under behandling.

De utförda undersökningarnes antal är relativt litet i förhållande till totalantalet kreatur. På grund därav kunna inga säkra slutsatser dragas ur 1918 års statistik. De undersökta besättningarnes medelstorlek har ock stigit till 38 från 18 under år 1913, ett tydligt bevis på, att endast vissa utvalda besättningar undersöktes.

Tabellerna 1 a och 1 b utvisa reaktionsprocenten inom särskilda grupper av djur.

Tabell 2 åskådliggör den allmänna reaktionsprocentens växlingar.

Tabell 3 är en sammanställning över reaktionsprocenten i de skilda länen.

Tabell 5 utvisar bland annat reaktionsprocentens i de säkert och osäkert reagerande besättningarna till- eller avtagande.

Tabell 6, 6 a och 7 utgöra en översikt mellan säkert och osäkert reagerande besättningar och i dem befintliga kreaturs reaktionstal.

Tabell 8 utgör enahanda sammanställning beträffande de infekterade djuren inom de särskilda grupperna av specialstatistiken.

Tabellerna 9 och 9 a utgöra en översikt av årligen försummade undersökningar. Det är tydligt att i fall de årligen försummade undersökningarna ad-deras, blir antalet fall så stort, att nuvarande tillbuds stående krafterna omöj-ligen kunna medhinna undersökning i dessa.

Tabell 11 utgör en statistik över de av konsulenterna under år 1918 utförda arbetena.

Såsom av statistiken framgår håller arbetet på kreaturstuberkulosens bekämpande på att avstanna. Orsaken därtill är enligt mitt förmenande olämpliga administrativa åtgärder, krigsoredan och nu senast dyrtiden, och har jag jämlikt min tjänsteplikt anmält därom för Medicinalstyrelsen i specialskrivelser.

H. Tallgren.

Tabell 1.
Tableau 1.

Länssammandrag
Resumé des gouverne-

L ä n Gouvernement	Djur under 1 år <i>Animaux au-dessous de 1 an</i>			Ungtjurar och kvigor under 2 1/2 år <i>Taurillons et génisses au-dessous de 2 1/2 ans</i>			Tjurar och kor över 2 1/2 år <i>Taureaux et vaches au-dessus de 2 1/2 ans</i>			Summa <i>Total</i>		
	Antal undersökta <i>Nombre d'examinés</i>	Antal reaktioner <i>Nombre de réactions</i>		Antal undersökta <i>Nombre d'examinés</i>	Antal reaktioner <i>Nombre de réactions</i>		Antal undersökta <i>Nombre d'examinés</i>	Antal reaktioner <i>Nombre de réactions</i>		Antal undersökta <i>Nombre d'examinés</i>	Antal reaktioner <i>Nombre de réactions</i>	
		S. C.	O. I.		S. C.	O. I.		S. C.	O. I.		S. C.	O. I.
	Nylands län	62	—	—	170	—	1	778	1	11	1,010	1
Åbo och Björneborgs län	247	4	16	351	2	12	1,531	28	56	2,129	34	84
Tavastehus län	43	—	—	181	2	—	763	11	11	987	13	11
Viborgs »	5	—	—	15	—	—	45	1	—	65	1	—
S:t Michels »	35	—	—	77	—	—	381	24	12	493	24	12
Kuopio »	5	—	—	20	—	—	81	—	—	106	—	—
Vasa »	26	—	—	78	1	—	333	5	—	437	6	—
Uleåborgs »	53	—	—	73	1	—	307	20	6	433	21	6
Summa	476	4	16	965	6	13	4,219	90	96	5,660	100	125

Tabell 1 a.
Tableau 1 a.

År 1918 —

L ä n Gouvernement	1) Första gången undersökta <i>1) Assortiment de bétail examiné la première fois.</i>							2) Änyo undersökt icke infekterad besättning <i>2) Assortiment de bétail réexaminé, non infecté</i>						
	Antal undersökta djur <i>Nombre d'examinateurs</i>	Reaktioner <i>Réactions</i>		Reaktioner i % <i>React. en %</i>			Besättningsarnas antal <i>Nombre d'assortiments de bétail</i>	Antal undersökta djur <i>Nombre d'examinateurs</i>	Reaktioner <i>Réactions</i>		Reaktioner % <i>React. en %</i>			Besättningsarnas antal <i>Nombre d'assortiments de bétail</i>
		S. C.	O. I.	S.	O.	S.+O. C.+I.			S. C.	O. I.	S.	O.	S.+O. C.+I.	
	Nylands län	—	—	—	—	—	—	—	309	—	—	—	—	—
Åbo och Björneborgs län	141	—	17	—	12.1	12.1	16	382	12	5	3.1	1.3	4.4	5
Tavastehus län	24	9	1	37.5	4.2	41.7	2	581	—	—	—	—	—	7
Viborgs »	218	23	8	10.6	3.7	14.3	22	78	—	—	—	—	—	3
S:t Michels »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuopio »	73	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Vasa »	113	—	—	—	—	—	19	105	2	—	1.9	—	1.9	8
Uleåborgs »	254	—	—	—	—	—	22	179	21	6	11.7	3.4	15.1	7
Summa	823	32	26	3.9	3.1	7.0	83	1,634	35	11	2.1	0.7	2.8	35

för år 1918.

ments année 1918.

Reaktioner Réactions			Besättnings- nas antal Nombre d'assort- iments de bétail	Besättnings- nas medelstor- lek Grandeur moy- enne des assort- iments de bétail	Antal reagerande besättningar Nombre d'assortiments de bétail chez lesquels des réactions ont été observées					
i en %		S. + O. % C. + I.			S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.	% S. O. S. + O. C. I. C. + I.		
S. C.	O. I.							S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.
0.1	1.2	1.3	12	84	1	4	5	8.3	33.3	41.6
1.6	4.0	5.6	32	66	6	15	21	18.7	46.9	65.6
1.3	1.1	2.4	13	76	3	2	5	23.0	15.4	38.4
1.5	—	1.5	1	65	1	—	1	100.0	—	100.0
4.9	2.4	7.2	28	18	2	1	3	7.1	3.5	10.6
—	—	—	3	35	—	—	—	—	—	—
1.4	—	1.4	31	14	3	—	3	9.7	—	9.7
4.8	1.3	6.2	29	15	2	—	2	6.9	—	6.9
1.8	2.2	4.0	149	38	18	22	40	12.1	41.7	26.8

Année 1918.

3) Anyo undersökt, reaktionsfri del af infekterad besättning 3) Partie réexaminée d'assortiment de bétail infecté, trouvée sans réaction							4) Kontrollundersökt, osäkert reagerande del uti infekterad besättning 4) Partie avec réaction incertaine réexaminée d'assortiment de bétail infecté							5) Kontrollundersökt, osäkert reagerande del uti icks infekterad besättning 5) Partie avec réaction incertaine réexaminée d'assortiment de bétail non infecté						
Antal undersökta Nombre d'animaux examinés	Reaktioner Réactions		Reaktioner i % Réact. en %			Besättningsnas antal Nombre de assorti- ments de bétail	Antal undersökta Nombre d'animaux examinés	Reaktioner Réactions		Reaktioner i % Réact. en %			Besättningsnas antal Nombre de assorti- ments de bétail	Antal undersökta Nombre d'animaux examinés	Reaktioner Réactions		Reaktioner i % Réact. en %			Besättningsnas antal Nombre de assorti- ments de bétail
	S. C.	O. I.	S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.			S. C.	O. I.	S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.			S. C.	O. I.	S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.	
670	1	4	0.1	0.6	0.7	5	31	—	8	—	25.8	25.8	2	—	—	—	—	—	—	—
1,592	22	62	1.4	3.9	5.3	10	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
363	3	6	0.8	1.7	2.5	3	—	—	—	—	—	—	19	1	4	5.3	21.1	26.4	—	1
197	1	4	0.5	2.0	2.5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65	1	—	1.5	—	1.5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
214	4	—	1.9	—	1.9	3	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3,134	32	76	1.0	2.4	3.4	26	45	—	8	—	17.8	17.8	3	24	1	4	4.2	16.6	20.8	2

Tabell 1 b.

Tableau 1 b.

Tabell utvisande reaktionsprocenten för åren 1909—1918 inom redan anförda klasser N:o 1, 2 och 3.

Tableau indiquant la proportion pour cent des réactions pour les années 1909—1918 dans les classes N:o 1, 2 et 3, mentionnées ci-dessous.

Å r A n	Antal undersökta djur Nombre d'animaux examinés	Antal undersökta besättningar Nombre d'assorti- ments de bétail examinés	Reaktioner Réactions			S. + O. i % C. + I. en %	Antal undersökta djur Nombre d'animaux examinés	Antal undersökta besättningar Nombre d'assorti- ments de bétail examinés	Reaktioner Réactions			S. + O. i % C. + I. en %					
			S. C.	O. I.					S. C.	O. I.							
1) Första gången undersökt besättning. <i>Assortiment de bétail examiné la première fois.</i>						2) Ånyo undersökt icke infekterad besättning. <i>Assortiment de bétail réexaminé, non infecté.</i>						3) Ånyo undersökt, reaktionsfri del av infekterad besättning. <i>Partie réexaminée d'assortiment de bétail infecté, trouvée sans réaction.</i>					
1910	2,250	29,956	709	650	4.4	497	16,980	243	258	2.9	448	26,446	763	545	5.0		
1911	1,733	21,270	527	361	4.2	618	19,205	242	273	2.7	396	23,912	847	592	6.0		
1912	2,079	24,004	405	461	3.6	737	22,385	274	318	2.6	401	21,442	838	527	6.4		
1913	3,649	42,738	679	711	3.2	914	25,311	285	304	2.3	446	23,757	612	552	4.9		
1914	2,498	24,617	308	319	2.6	598	19,767	308	293	3.1	490	21,695	828	637	6.7		
1915	432	5,469	222	162	9.7	309	9,291	163	227	4.2	472	24,755	754	853	6.4		
1916	472	4,771	62	106	3.5	288	7,617	66	66	1.8	468	20,308	634	527	5.7		
1917	157	2,392	86	51	5.7	157	6,196	108	143	4.0	227	11,971	254	297	4.6		
1918	83	823	32	26	7.0	35	1,634	35	11	2.8	26	3,134	32	76	3.4		

Tabell 2.

Tablea 2.

Jämförande tabell för åren 1909—1918 över det undersökta antalet nötkreatur och deras reaktionsprocent.

Tableau comparatif pour les années 1909—1918 du nombre examiné des animaux de race bovine et la proportion pour cent des réactions parmi ceux-ci.

Å r A n	Antal under- sökta djur för hela landet Nombre d'animaux examinés en Finlande	Reaktions- procenten Réactions en %	Å r A n	Antal under- sökta djur för hela landet Nombre d'animaux examinés en Finlande	Reaktions- procenten Réactions en %
1909	72,165	4.9	1914	69,185	4.3
1910	73,978	4.4	1915	42,677	6.1
1911	66,419	5.0	1916	34,545	4.7
1912	70,628	4.5	1917	21,867	5.5
1913	94,021	2.8	1918	5,660	4.0

Tabell 3.
Tableau 3.

Jämförande tabell över reaktionsprocenten i de skilda länen för åren 1909—1918.
Tableau comparatif de la proportion pour cent des réactions dans les différents gouvernements pour les années 1909—1918.

Län Gouvernement	Antal undersökta djur Nombre d'animaux examinés	Reaktioner i % Réact. en %		S.+O. i % C.+I. en %	Län Gouvernement	Antal undersökta djur Nombre d'animaux examinés	Reaktioner i % Réact. en %		S.+O. i % C.+I. en %
		S. C.	O. I.				S. C.	O. I.	
<i>Nylands län:</i>					<i>S:t Michels län:</i>				
1909	17,908	2.4	2.0	4.4	1909	2,685	1.3	1.0	2.3
1910	16,214	2.9	2.3	5.2	1910	3,015	4.0	1.1	5.1
1911	17,353	2.6	2.6	5.2	1911	4,113	0.5	2.1	2.6
1912	14,522	2.6	2.0	4.6	1912	3,403	0.7	0.5	1.2
1913	16,948	1.8	2.0	3.8	1913	2,342	0.6	1.6	2.2
1914	14,365	1.2	2.0	3.2	1914	1,837	1.0	3.2	4.2
1915	12,611	2.6	2.6	5.2	1915	2,600	1.2	7.4	8.6
1916	8,814	2.8	2.0	4.8	1916	965	0.4	1.5	1.9
1917	5,319	2.0	1.9	3.9	1917	1,131	0.6	2.3	2.9
1918	1,010	0.1	1.2	1.3	1918	65	1.5	—	1.5
<i>Åbo o. Björneborgs län:</i>					<i>Kuopio län:</i>				
1909	15,693	3.7	2.3	6.0	1909	3,991	1.2	0.9	2.1
1910	14,469	2.5	1.5	4.0	1910	7,103	2.4	1.8	4.2
1911	13,588	4.9	2.1	7.0	1911	3,576	2.5	2.2	4.7
1912	17,501	3.8	3.7	7.5	1912	6,743	1.1	1.1	2.2
1913	31,675	2.3	2.1	4.4	1913	6,723	1.0	1.2	2.2
1914	22,121	3.1	2.2	5.3	1914	5,257	1.5	1.3	2.8
1915	9,128	2.6	2.8	5.4	1915	1,940	3.4	3.5	6.9
1916	8,774	3.6	1.9	5.5	1916	488	3.9	2.5	6.4
1917	7,810	2.9	3.7	6.6	1917	250	6.4	3.6	10.0
1918	2,129	1.6	4.0	5.6	1918	106	—	—	—
<i>Tavastehus län:</i>					<i>Vasa län:</i>				
1909	13,388	3.6	1.0	4.6	1909	4,976	3.9	2.6	6.5
1910	15,845	2.1	1.3	3.4	1910	5,724	2.4	5.4	7.8
1911	13,582	2.2	1.6	3.8	1911	3,952	3.8	4.0	7.8
1912	14,848	1.5	1.1	2.6	1912	5,157	2.1	3.2	5.3
1913	20,754	1.5	1.6	3.1	1913	5,939	1.5	1.7	3.2
1914	13,849	1.4	1.8	3.2	1914	4,325	2.2	2.3	4.5
1915	9,826	3.3	2.9	6.2	1915	3,400	3.5	4.9	8.4
1916	7,728	0.9	2.3	3.2	1916	2,298	2.4	2.3	4.7
1917	4,445	1.8	2.7	4.5	1917	923	8.7	5.6	14.3
1918	987	1.3	1.1	2.4	1918	437	1.4	—	1.4
<i>Väborgs län:</i>					<i>Uleåborgs län:</i>				
1909	5,326	4.8	1.7	6.5	1909	8,198	3.8	0.6	4.4
1910	5,358	2.7	1.0	3.7	1910	6,250	2.8	2.9	5.7
1911	5,020	2.1	0.9	3.0	1911	5,235	3.7	1.2	4.9
1912	3,524	3.4	0.7	4.1	1912	5,130	2.1	0.7	2.8
1913	4,382	1.9	1.4	3.3	1913	5,258	1.9	1.4	3.3
1914	3,070	4.0	2.4	6.4	1914	4,361	2.6	2.2	4.8
1915	1,292	3.9	2.9	6.8	1915	1,880	3.6	2.7	6.3
1916	1,106	2.4	4.5	6.9	1916	4,372	2.6	2.7	5.3
1917	774	4.9	0.6	5.5	1917	1,215	3.0	1.4	4.4
1918	493	4.8	2.4	7.2	1918	433	4.9	1.3	6.2

Tabell 5.

Tableau 5.

Jämförande tabell för åren 1909—1918 beträffande de undersökta besättningarnes antal, medelstorlek, reaktionsprocent samt de säkert och osäkert reagerande besättningarnes procentuella av- eller tilltagande.

Tableau comparatif pour les années 1909—1918 concernant le nombre, la grandeur moyenne, la proportion pour cent des réactions des assortiments de bétail ainsi que diminution ou augmentation en pour cent des assortiments de bétail à réaction certaine et incertaine,

	De undersökta besättningarnas antal	Besättningarnas medelstorlek	Antal reagerande besättningar Nombre d'assortiments de bétail chez lesquels des réactions ont été observées			Reaktioner i % Réact en %		
			S. C.	O. I.	S. + O. S. + I.	S. C.	O. I.	S + O. C. + I.
1909	2,817	26	576	196	772	20.4	7.0	27.4
1910	3,260	23	549	374	923	16.8	11.5	28.3
1911	2,845	23	488	269	757	17.2	9.5	26.7
1912	3,558	18	545	339	884	15.3	7.5	24.8
1913	5,218	18	599	457	1,056	11.5	8.8	20.3
1914	3,845	18	428	344	772	11.1	9.0	20.1
1915	1,354	32	360	244	604	26.5	18.0	44.5
1916	1,285	27	217	188	405	16.9	14.6	31.5
1917	593	37	151	81	232	25.4	13.7	39.1
1918	149	38	18	22	40	12.1	14.7	26.8

Tabell 6.

Tableau 6.

Tabell för åren 1909—1918 utvisande huru många osäkert reagerande besättningar förekomma för varje 100-tal säkert reagerande sådana.

Tableau pour les années 1909—1918 indiquant combien d'assortiments de bétail à réaction incertaine il y a pour chaque centaine d'assortiments de bétail à réaction certaine.

År 1909	förekommo på varje 100-tal säkert reagerande besättningar	34.0	osäkert reagerande
» 1910	» » » » » » » »	68.1	» »
» 1911	» » » » » » » »	55.1	» »
» 1912	» » » » » » » »	62.2	» »
» 1913	» » » » » » » »	76.3	» »
» 1914	» » » » » » » »	80.4	» »
» 1915	» » » » » » » »	67.7	» »
» 1916	» » » » » » » »	86.6	» »
» 1917	» » » » » » » »	53.6	» »
» 1918	» » » » » » » »	122.2	» »

Tabell 6 a.

Tableau 6 a.

Tabell för åren 1909—1918 utvisande huru många säkert reagerande besättningar förekomma på varje 100-tal osäkert reagerande sådana.

Tableau pour les années 1909—1918 indiquant combien d'assortiments de bétail à réaction certaine il y a pour centaine d'assortiments de bétail à réaction incertaine.

År	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	förekommo på varje 100-tal osäkert reagerande besättningar	293.9	säkert reagerande
»	1910	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	146.8	»
»	1911	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	181.4	»
»	1912	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	160.8	»
»	1913	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	131.1	»
»	1914	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	124.4	»
»	1915	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	147.5	»
»	1916	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	115.4	»
»	1917	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	186.4	»
»	1918	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	81.8	»

Tabell 7—7 a.

Tableau 7—7 a.

Tabell för åren 1909—1918 utvisande huru många osäkert reagerande djur förekomma för varje 100-tal säkert reagerande och huru många säkert reagerande djur förekomma för varje 100-tal osäkert reagerande sådana.

Tableau pour les années 1909—1918 indiquant combien d'animaux à réaction incertaine il y a sur chaque centaine d'animaux à réaction certaine et combien d'animaux à réaction certaine il y a sur chaque centaine d'animaux à réaction incertaine.

År A n	Antal underökta djur Nombre d'animaux examines	Säkra Certain	Osäkra Incertain	Osäkra i förhållande till 100 säkra reaktio- tioner Incertains sur 100 réactions certaines.	Säkra i förhållande till 100 osäkra reaktio- tioner Certains sur 100 réactions incertaines.
1909	72,165	2,314	1,198	51.8	193.2
1910	73,978	1,797	1,491	83.0	123.3
1911	66,419	1,976	1,372	68.0	143.3
1912	70,628	1,700	1,457	85.7	116.7
1913	94,021	1,693	1,698	100.3	99.7
1914	69,185	1,519	1,421	93.5	106.9
1915	42,677	1,215	1,393	114.7	90.0
1916	34,545	852	765	89.8	111.4
1917	21,867	591	619	104.7	95.5
1918	5,660	100	125	125.0	80.0

Tabell 8.
Tableau 8.

Tabell utvisande procentuella förhållandet av säkra och osäkra reaktioner för åren 1909—1918 inom momenten 1, 2 och 3 i specialstatistiken.

Tableau indiquant la proportion pour cent des réactions certaines et incertaines pour les années 1909—1918 au de dans des art. 1, 2 et 3 dans la statistique spéciale.

År Ann	Antal undersökta Nombre d'examens	Antal reaktioner Nombre de réactions		Reaktioner i % Réaction en %			Osäkra reaktioner i förhållande till 100 säkra reaktioner, ut 100 réactions incertaines	Säkra reaktioner i förhållande till 100 osäkra reaktioner, sur 100 réactions certaines
		Säkra Certain	Osäkra Incertain	S. C.	O. I.	S.+O. C.+I.		
Mom. 1. Första gången undersökt besättning.								
<i>Assortiment de bétail examiné la première fois:</i>								
1909	28,719	1,063	465	3.7	1.6	5.3	42.9	230.9
1910	29,956	709	650	2.3	2.3	4.6	91.7	109.0
1911	21,270	527	361	2.5	1.7	4.2	68.3	146.0
1912	24,004	405	461	1.7	1.9	3.6	113.8	87.9
1913	42,738	679	711	1.5	1.7	3.2	104.7	95.5
1914	24,617	308	319	1.3	1.3	2.6	103.6	96.6
1915	5,469	222	162	6.7	3.0	9.7	73.0	137.0
1916	4,771	62	106	1.3	2.2	3.5	170.9	58.5
1917	2,392	86	51	3.6	2.1	5.7	59.3	168.6
1918	823	32	26	3.9	3.1	7.0	81.2	123.0
Mom. 2. Anyo undersökt icke infekterad besättning:								
<i>Assortiment de bétail réexaminé, non infecté:</i>								
1909	23,449	817	429	3.5	1.8	5.3	52.5	190.4
1910	26,446	763	545	2.9	2.1	5.0	71.4	140.0
1911	23,912	847	592	3.5	2.5	6.0	69.9	143.1
1912	21,442	838	527	3.9	2.5	6.4	62.9	119.0
1913	23,311	285	304	1.1	1.2	2.3	106.7	93.7
1914	19,767	308	293	1.6	1.5	3.1	95.1	105.1
1915	9,291	163	227	1.8	2.4	4.2	139.3	71.8
1916	7,617	66	66	0.9	0.9	1.8	100.0	100.0
1917	6,196	108	143	1.7	2.3	4.0	132.4	75.5
1918	1,634	35	11	2.1	0.7	2.8	31.4	318.1
Mom. 3. Anyo undersökt reaktionsfri del av infekterad besättning:								
<i>Partie réexaminée d'assortiment de bétail infecté, trouvée sans réaction:</i>								
1909	18,764	279	244	1.5	1.3	2.8	87.5	114.8
1910	16,980	243	258	1.4	1.5	2.9	106.2	94.2
1911	19,205	242	273	1.3	1.4	2.7	112.8	88.6
1912	22,385	274	318	1.2	1.4	2.6	116.0	86.2
1913	23,757	612	552	2.6	2.3	4.9	90.2	110.9
1914	21,695	828	637	3.8	2.9	6.7	76.9	130.0
1915	24,785	754	853	3.0	3.4	6.4	113.1	88.4
1916	20,308	634	527	3.1	2.6	5.7	83.1	120.3
1917	11,971	254	297	2.1	2.5	4.6	116.9	85.5
1918	3,134	32	76	1.0	2.4	3.4	237.5	42.1

Tabell 9.
Tableau 9.

Statistik över reagerande kreatursbesättningar, vilka undersökts år 1917 men i vilka den författningsenliga återundersökningen påföljande år 1918 försumrats.

Statistique sur les assortiments de bétail réagissants qui ont été examinés en 1917, mais dont la réexamination a été négligée en 1918.

Län Gouvernement	Antal besättningar Nombre d'assortiments de bétail	Antal undersökta djur Nombre d'animaux examinés	Reaktioner Réactions		Län Gouvernement	Antal besättningar Nombre d'assortiments de bétail	Antal undersökta djur Nombre d'animaux examinés	Reaktioner Réactions	
			S. C.	O. I.				S. C.	O. I.
<i>Nylands län.</i>					<i>S:t Michels län.</i>				
Helsingfors distrikt . . .	9	614	71	57	Nyslotts distrikt . . .	8	279	1	9
Borgå » . . .	2	27	1	1	S:t Michels » . . .	7	177	4	16
Lovisa » . . .	2	166	1	4	Summa	15	456	5	25
Karis » . . .	2	232	1	3					
Vichtis » . . .	4	608	2	6					
Summa	19	1,647	76	71					
<i>Abo och Björneborgs län.</i>					<i>Kuopio län.</i>				
Abo distrikt	5	436	12	16	Idensalmi distrikt	7	109	16	9
Letala »	27	1,660	10	43	Summa	7	109	16	9
Salo »	20	1,424	83	13					
Björneborgs distrikt . .	2	374	10	2					
Ikalis »	2	52	—	4					
Hvittis »	35	1,498	101	165					
Summa	91	5,444	206	243					
<i>Tavastehus län.</i>					<i>Vasa län.</i>				
Tavastehus distrikt . . .	2	236	30	1	Vasa distrikt	4	46	5	7
Tammerfors »	8	396	10	13	Kristinestads »	1	11	1	—
Tammela »	17	1,656	31	57	Seinäjäki »	13	339	36	34
Lahtis »	2	124	2	4	Viitasaari »	1	56	—	1
Filppula »	2	82	2	4	Gamlakarleby »	7	71	33	10
Summa	31	2,494	75	79	Summa	26	523	75	52
<i>Viborgs län.</i>					<i>Uleåborgs län.</i>				
Viborgs distrikt	2	202	8	1	Uleåborgs distrikt	4	56	22	4
Kronoborgs »	3	121	10	1	Haapavesi »	3	78	8	5
Nykyrka »	2	19	14	—	Summa	7	134	30	9
Kexholm »	2	2	2	—					
Summa	9	344	34	2	Summa för hela landet	205	11,151	517	490

Tabell 9 a.
Tableau 9 a.

Sammandrag av statistik över reagerande besättningar, som undersökts år 1909—1917 men i vilka den författningsenliga återundersökningen påföljande år försumrats.

Résumé de la statistique des assortiments de bétail examinés en 1909—1917 mais dont la réexamination réglementaire a été négligée l'année suivante.

Hela antalet åren 1909—1917 undersökta säkert + osäkert reagerande besättningar <i>Total des assortiments de bétail à réaction certaine et incertaine examinés pendant les années 1909—1917</i>	Antalet säkert + osäkert reagerande besättningar, i vilka undersökning försumrats åren 1910—1918 <i>Nombre d'assortiments de bétail à réaction certaine et incertaine dont la réexamination pendant les années 1910—1918 a été négligée</i>	Besättningar i vilka författningsenlig återundersökning försumrats 1 % av åren 1909—1918 reagerande besättningarna <i>Assortiments de bétail, dont la réexamination réglementaire a été négligée, en % du nombre qu'on aurait dû examiner en 1909—1918</i>	Besättningar i vilka författningsenlig återundersökning försumrats 1 % av det antal, som bort undersökas åren 1910—1918 <i>Assortiments de bétail dont la réexamination réglementaire a été négligée, en % des assortiments réexaminés en 1910—1918</i>	Antal i reagerande besättningar föreliggande djur, vilkas återundersökning försumrats åren 1910—1918 <i>Nombre d'animaux se trouvant dans des assortiments réexaminés dont la réexamination a été négligée en 1910—1918</i>	Reaktioner <i>Réactions</i>			
					S. C.	O. I.		
Reagerande år 1909—	772	Försumrats år 1910—	427	.55 %	12 %	16,339	1,158	578
» » 1910—	923	» » 1911—	639	69 »	18 »	18,241	922	885
» » 1911—	757	» » 1912—	468	61 »	12 »	16,948	871	1,182
» » 1912—	884	» » 1913—	646	73 »	11 »	20,870	57	945
» » 1913—	1,056	» » 1914—	511	48 »	12 »	16,552	1,514	702
» » 1914—	772	» » 1915—	508	65 »	27 »	16,702	871	875
» » 1915—	604	» » 1916—	405	67 »	24 »	17,364	636	918
» » 1916—	405	» » 1917—	325	80 »	35 »	13,036	698	530
» » 1917—	232	» » 1918—	205	88 »	58 »	10,151	410	417

Tabell II.
Tableau II.

Tabellarisk statistik över av konsulenterna för nötkreaturstuberkulosens bekämpande för tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december 1918 utgjorda arbeten.

Statistique synoptique des travaux faits par les conseillers pour la lutte contre la tuberculose chez la race bovine depuis le 1 janvier jusqu' au 31 décembre 1918 inclusivement.

	Antal rekvisitioner <i>Nombre de demandes</i>	Antal företagna resor <i>Nombre de voyages entrepris</i>	Antal förrättningsdagar <i>Nombre d'examen</i>	Granskade tuberkulinrapporter <i>Rapports de tuberculine-revus</i>	Antal utlåtanden och skrivelser <i>Nombre d'avis et de lettres</i>
1918	9	9	17	148	297

Berättelse över Veterinärlaboratoriets verksamhet år 1918.

Personalen har under året bestått av följande personer:

Föreståndare: *R. Hindersson*, dr. med. vet.

Laborator: *V. Marjanen*, dr. med. vet.

Assistent: *E. Minni*, veterinär.

Kontorist: *Elma Lindgren*, under tiden 1/I—1/IX, *Berta Wasström* från 1/X.

Laboratoriebiträde: *Berta Wasström* under tiden 1/I—1/X, därefter *Gurli Pydén*.

Vaktmästare: *Hemming Luotonen*.

På grund av det efter frihetskriget i landet nödvändiga reorganisationsarbetet åtnjöt personalen detta år icke sedvanlig sommarledighet.

Enär föreståndaren förordnats, att handhava assessorstjänsten för veterinärärendena i Medicinalstyrelsen, befriades han från den 1 augusti från föreståndarskapet vid Veterinärlaboratoriet och förordnades från samma dag till årets slut till t. f. föreståndare laboratorn *V. Marjanen*.

Naturligt är, att frihetskriget och de händelser, som därmed höra samman, i hög grad hava hindrat laboratoriets verksamhet. Under den 3 månader långa s. k. röda tiden var ju en stor del av landets veterinärer avskurna från all förbindelse med huvudstaden och även veterinärerna bakom den röda fronten funno sin verksamhet i hög grad kringsskuren. Naturligt är då, att laboratoriet ej togs i anspråk med undersökningar ävensom, att försäljningen av sera och vacciner blev väsentligt mindre.

Laboratoriets verksamhet stördes ej på något sätt direkt av de röda makt-havandena, ej heller trakasserades personalen. Laborator *Marjanen* vistades under krigets senare del vid den vita arméns högkvarter i S:t Michel, varest han bl. a. tjänstgjorde som t. f. distriktsdjurläkare.

Enär under kriget från de i landet befintliga ryska militärhästarna rots blev i rätt stor utsträckning spridd ej allenast till hästarna i den vita armén, utan även till den civila befolkningens hästar, och ett energiskt arbete erfordrades för dess utrotande, anslog regeringen 1,500 mark till understöd åt en veterinär, som i Tyskland skulle göra sig förtrogen med de vid sjukdomens bekämpande använda metoderna, inköpa nödigt mallein ävensom för den serologiska diagnosen nödiga apparater. M:n förordnade den 30 maj laborator *Marjanen*, att i nyssnämnda syfte avresa till Tyskland och uppehöll han sig först i Walk (Estland) och sedan vid militärveterinärakademin i Berlin.

Den 24 maj 1918 beviljade Senaten 1,000 mark årligen, att tillsvidare disponeras för bestridande av de med tuberkulinets kontrollering förenade kostnaderna.

Den 24 september beviljades personalen dyrtidstillägg, uppgående för föreståndaren till 100 mark, laboratorn, assistenten, kontoristen och laboratoriebiträdet till 150 mark och vaktmästaren, såsom åtnjutande fri bostad, till 75 mark per månad, räknade samtliga från den 1 juli 1918.

Den 1 oktober beviljades ett tillskott till laboratoriets anslag för diverse utgifter, uppgående till 7,000 mark.

Juverninflammation, mastitis:		
streptokocher		6
Kalvdödighet, dysenteria vitulorum		
Coli-A-bacillos	3	
Coli-B- »	1	
Paracoli »	1	
Diplocock-infektion	1	
Ingen diagnos	1	7
Bukhinneinflammation, peritonitis		
Circumscripta		1
Pyelonephritis		1
Monstra:		
Cyclops Arhynchus		1
Tumörer:		
Sarkom	1	
Carcinom	1	
Lipom	1	3

Svin:

Mjältbrand, Anthrax, negativt resultat		1
Vattuskräck, rabies, negativt resultat		1
Mag- och tarmkatarr, gastro-enteritis		
Catarrhalis acuta		1
Lungoedem, oedema pulmonum		1
Lungmask, Strangylosis pulmonum		1
Förgiftning		2
Leukoocytos		1
Ingen bakteriell sjukdom		2

Får:

Skoliosis		1
-----------------	--	---

Hund:

Vattuskräck, rabies		
positivt resultat	67	
negativt »	34	
ingen diagnos	10	111
Bronchitis		1
Mag- och tarminflammation, gastroenteritis haemorrhagica		1
Mag- och tarmkatarr, gastroenteritis catarrhalis acuta		1
Hydrocephalus internus		1

Katt:

Vattuskräck, rabies:		
negativt resultat	5	
ingen diagnos	3	8
Förgiftning		1

Fåglar:

Diarrhé		1
Spolmask, heterakis		1
Icke bakterisk sjukdom		1

Människa:

Tuberkulos, sputum, negativt		2
Mjök normal		1

Diverse:

Köttbesiktning, svin, dugligt		1
Undersökning av korv, odugligt		1
Undersökning av blodmjöl, fritt från mjältbrand och fräsbrandsporer		1
Exkrementer, fria från parasiter		1
Diverse		5

Summa undersökningar 2,764

Det öfvervägande antalet undersökningar har gällt fastställandet av *smittosam kastning* hos nötkreatur. Inalles undersöktes 2,425 prov fördelade på 230 besättningar av vilka 126 voro infekterade och 104 fria.

Rots misstänktes i 113 fall. Av dessa gävo 30 prov positivt och 79 negativt resultat, medan i två fall resultatet var osäkert.

På *Rabies* undersöktes inalles 122 prov. 67 med positivt, 42 med negativt och 13 med osäkert resultat.

Till undersökning på *mjältbrand* insändes endast 28 prov, av vilka tre gävo positivt och 25 negativt resultat. Det är påfallande i huru hög grad antalet fall av denna sjukdom minskats i landet efter det det ryska kraftfodret, synnerligast vetekliet upphört att användas.

Under år 1918 har framställningen av sera och vacciner ävensom tuberkulin fortgått oförändrad, varutom mallein införskaffats från utlandet.

Av dessa präparat har under året inalles utgivits:

Kvarkserum	37,050 ccm
Kvarkvaccin	4,925 »
Sero-vaccin	1,300 »
Coli-serum	3,230 »
Paracoliserum	400 »
Rödsjukeserum	5,010 »
Lungröteserum	1,625 »
Tuberkulin, subkutant	2,625 »
» intrakutant	470.5 »
Mallein	46 doser

Priset på sera, vacciner och tuberkulin ävensom för diagnostiserande av smittosam kastning hava utgjort:

- Kvarkserum per dos à 30 ccm	4: —
Kvarkvaccin per dos à 5 ccm	1: 50
Coli- Paracoli- Rödsjuke, } serum per ccm	—: 15
Tuberkulin, subkut. per ccm	1: —
» , intrakut. per ccm	3: —
Serologisk undersökning per infektiös abort:	
För 1—10 prov	10: —
» varje prov därutöver	—: 50

Laboratoriets inkomster för försålda präparat och verkställda undersökningar hava utgjort:

Abortus undersökningar	4,496: —
Kvarkserum	4,938: 75
Kvarkvaccin	1,478: 75
Sero-vaccin	359: 50

Coliserum	484: 50
Paracoliserum	60: —
Rödsjukserum	751: 50
Lungröteserum	224: —
Tuberkulin, subkut.	1,524: 25
» , intrakut.	391: 50
Mallein	138: —
Diverse undersökningar	30: —
	<hr/>
	Summa 14,876: 75

Lägges därtill värdet av kostnadsfritt utgivet tuberkulin med Fmk 2,111: —
erhålles en inkomst av Fmk. 16,987: 75.

Laboratoriets anslag hava under året utgjort:

Avlöningar inkl. dyrtidstillägg	39,280: —
Hyra	6,750: —
Diverse	23,200: —
	<hr/>
	Summa Fmk 69,230: —

R. Hindersson.

TAULULIITTEET.
TABLEAUX.

Taulu I.
Tableau I.

Taulu osottava lääkärien, hammaslääkäreiden, kättilöitten ja kiertävien sairaanhoitajattarien ja diakonissojen lukumäärän vuonna 1918.

Tableau indiquant le nombre des médecins, dentistes, sage-femmes et gardes-malades et diaconesses ambulantes en 1918.

	Valtion palveluksessa olevat. Dans le service de l'État.			Kuntien palveluksessa olevat. Dans le service de communes.			Yksityisen palveluksessa olevat lääkärit. Médecins exerçant la pratique privés.	Yksityisen palveluksessa olevat lääkärit. Médecins exerçant la pratique privés.	Yhteensä lääkärit. Total des médecins.	Hammaslääkärit. Dentistes.	Kätilöt. Sage-femmes.	Kiertävät sairaanhoitajattaret ja diakonissat. Gardes-malades et diaconesses ambulantes.
	Piiri- ja aluelääkärit. Médecins d'arrondissement et de districts.	Sairaalalääkärit. Médecins d'hôpital.	Muut lääkärit. Autres médecins.	Kaupungin- ja kunnanlääkärit. Médecins de la ville et de la commune.	Sairaalalääkärit. Médecins d'hôpital.	Muut lääkärit. Autres médecins.						
Uudenmaan lääni.												
Helsingin kaupunki	1	33	34	1	17	12	4	112	214	71	33	9
Porvoon »	—	—	—	2	—	—	—	—	2	2	5	—
Loviisan »	1	1	—	1	—	—	—	—	3	2	2	—
Tammisaaren »	1	—	—	1	1	—	—	—	3	2	3	2
Hangon »	—	—	—	1	—	—	—	1	2	—	2	2
Helsingin piiri	—	—	—	5	4	—	3	—	12	—	18	8
Loviisan »	—	—	—	3	—	—	1	—	4	—	14	—
Tammisaaren »	—	—	1	3	—	—	—	—	4	—	13	6
Lohjan »	1	—	—	5	—	—	1	1	8	1	13	18
Yhteensä — Total	4	34	35	22	22	12	9	114	252	78	103	45
Turun ja Porin lääni.												
Turun kaupunki	1	4	2	3	4	3	—	12	29	11	7	3
Naantalın »	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
Uudenkaupungin »	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	2	2
Rauman »	—	—	—	2	—	—	—	1	3	2	3	2
Porin »	1	1	—	3	1	—	—	1	7	5	3	5
Turun piiri	—	—	—	3	—	—	—	1	4	—	23	16
Uudenkaupungin piiri	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	13	9
Salon »	1	—	1	2	—	—	1	1	6	—	20	12
Rymättylän »	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	6	—
Porin »	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	17	8
Ikaalisten »	1	—	—	3	—	—	—	—	4	—	11	—
Tyrvään »	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	12	5
Huittisten »	1	—	—	4	—	—	—	—	5	—	17	11
Yhteensä — Total	8	6	3	28	5	3	1	16	70	18	135	73
Ahvenanmaan lääni.												
Maarianhaminan kaupunki.	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—
Godbyn piiri	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	14	—
Yhteensä — Total	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	16	—
Hämeen lääni.												
Hämeenlinnan kaupunki ..	1	2	—	1	—	—	—	2	6	2	4	3
Tampereen » ..	1	3	2	4	2	2	—	4	18	11	3	4
Lahden » ..	1	—	—	1	1	—	—	1	4	3	3	1
Hämeenlinnan piiri	—	—	1	3	—	—	—	—	4	—	22	9
Hollolan »	—	—	—	4	—	—	—	—	4	—	9	9

1) Porvoon maalaiskunnan kunnanlääkäri otettu tähän. Asuu Porvoossa.
2) Hollolan » » » » » Lahdessa.

	Valtion palveluksessa olevat. <i>Dans le service de l'État.</i>			Kuntien palveluksessa olevat. <i>Dans le service de communes.</i>			Yksityisten palveluksessa olevat lääkärit. <i>Dans le service privé.</i>	Yksityispraktiikkaa harjoittavat lääkärit. <i>Médecins exerçant la pratique privée.</i>	Yhteensä lääkäreitä <i>Total des médecins.</i>	Hammashäkärit. <i>Dentistes.</i>	Kallioit. <i>Sage-femmes.</i>	Kortitvähä sairanhoidajia, leu ja diakonissa. <i>Gardiens-mulâtres et diaconesses ambulantes.</i>
	Piiri- ja aluelääkärit <i>Médecins d'arrondissement et de district.</i>	Sairaalalääkärit. <i>Médecins d'hôpital.</i>	Muut lääkärit. <i>Autres médecins.</i>	Kaupungin- ja kunnanlääkärit. <i>Médecins de la ville et de la commune.</i>	Sairaalalääkärit. <i>Médecins d'hôpital.</i>	Muut lääkärit. <i>Autres médecins.</i>						
Tammelan piiri	1	—	—	4	—	—	1	—	6	—	14	5
Tampereen »	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	9	—
Jämsän »	1	—	—	3	—	—	—	—	4	—	12	5
Ruoveden »	1	—	—	2	—	—	1	—	4	—	8	—
Yhteensä — Total	6	5	3	25	3	2	2	7	53	16	84	36
Viipurin lääni.												
Viipurin kaupunki	1	*)6	4	2	2	—	3	13	31	8	17	1
Haminan »	1	*)1	—	1	—	—	—	1	4	1	2	1
Kotkan »	—	—	1	2	—	—	—	2	5	3	4	1
Lappeenrannan »	1	—	—	1	—	—	1	2	5	1	2	—
Käkisalmen »	1	—	—	1	—	—	—	—	2	1	3	2
Sortavalan »	1	1	—	1	—	—	—	—	3	2	2	4
Viipurin piiri	—	—	—	*)4	—	—	—	—	4	—	13	4
Haminan »	—	—	—	2	—	—	1	1	4	—	14	8
Lappeenrannan »	—	—	2	*)3	—	—	1	1	7	—	17	17
Antrean »	1	—	—	1	—	—	3	—	5	—	12	6
Muolaan »	1	*)1	1	4	—	—	—	2	9	1	9	3
Käkisalmen »	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	8	4
Kurkijoen »	1	—	1	2	—	—	—	—	4	—	5	10
Sortavalan »	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	5	5
Salmin »	1	—	1	2	—	—	—	—	4	—	8	6
Yhteensä — Total	9	9	10	30	2	—	10	22	92	17	121	72
Mikkelin lääni												
Mikkelin kaupunki	1	2	2	1	—	—	—	—	6	3	3	1
Heinolan »	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	2	—
Savonlinnan »	1	1	1	1	—	—	—	—	4	1	2	1
Mikkelin piiri	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	6	5
Heinolan »	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	7	6
Joroisten »	1	—	—	3	—	—	—	1	5	—	8	5
Savonlinnan »	—	—	—	3	—	—	2	—	5	—	9	11
Yhteensä — Total	4	3	3	12	—	—	2	1	25	6	37	29
Kuopion lääni.												
Kuopion kaupunki	1	4	1	2	—	—	1	1	10	3	6	3
Iisalmen »	1	—	—	—	—	—	1	—	2	1	1	1
Joensuun »	1	1	—	1	—	—	—	—	3	1	6	2
Kuopion piiri	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	6	6
Rautalammin piiri	1	—	—	3	—	—	1	—	5	—	10	9
Iisalmen »	—	—	—	*)5	—	—	—	—	5	—	6	11
Pielisjärven »	1	—	—	2	—	—	—	—	3	—	6	—
Tohmajärven »	1	—	—	2	—	—	1	1	5	—	8	6
Joensuun »	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	6	4
Yhteensä — Total	6	5	1	21	—	—	4	2	39	5	55	42

*) Kuhmoisten kunnanlääkäri on myös Padasjoen kunnanlääkäri ja on otettu siten 2 kertaa, Hollolan ja Jämsän piiriin. — *) Tähän sisältyy 2 sotilassairaalan lääkärinä. — *) Sotilassairaalan lääkäri. — *) Viipurin maalaiskunnan lääkäri otettu tähän. Asuu Viipurissa. — *) Lappeen kunnanlääkäri otettu tähän. Asuu Lappeenrannassa. — *) Karanteenin lääkäri. — *) Iisalmen kunnanlääkäri otettu tähän. Asuu Iisalmessa.

	Valtion palveluksessa olevat. <i>Dans le service de l'État.</i>			Kuntien palveluksessa olevat. <i>Dans le service de communes.</i>			Yksityisten palveluksessa olevat lääkärit. <i>Dans le service privé.</i>	Yksityispraktiikkaa harjoittavat lääkärit. <i>Médecins exerçant la pratique privée.</i>	Yhteensä lääkäreitä. <i>Total des médecins.</i>	Hammaslääkärit. <i>Dentistes.</i>	Kaikki. <i>Saufemmes.</i>	Kierävyssä sairaanhoitajain ja diakonissien ammattiosasto. <i>Gardiennes et diaconesses ambulantes.</i>
	Piiri- ja aluelääkärit. <i>Médecins d'arrondissements et de districts.</i>	Sairaalalääkärit. <i>Médecins d'hôpital.</i>	Muut lääkärit. <i>Autres médecins.</i>	Kaupungin- ja kunnanlääkärit. <i>Médecins de la ville et de la commune.</i>	Sairaalalääkärit. <i>Médecins d'hôpital.</i>	Muut lääkärit. <i>Autres médecins.</i>						
Vaasan lääni.												
Vaasan kaupunki ...	1	2	—	2	1	—	—	3	9	3	6	—
Kristiinankaup. » ...	1	—	—	1	—	—	—	—	2	1	2	1
Kaskisten » ...	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	3	—
Uudenkaarlepyyn » ...	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	1	—
Pietarsaaren » ...	—	—	—	1	1	1	—	—	3	2	3	—
Kokkolan » ...	1	—	1	1	1	—	—	1	5	1	2	—
Jyväskylän » ...	—	1	—	1	—	—	—	3	5	3	4	1
Vaasan piiri.....	—	1	—	4	—	—	—	—	5	—	14	—
Kristiinankaupungin piiri..	—	—	—	7	—	—	—	—	7	—	16	9
Uudenkaarlepyyn » ..	—	—	—	3	—	—	—	—	3	—	13	8
Kokkolan » ..	—	—	—	1	—	—	1	—	3	—	21	—
Kuortaneen » ..	1	—	—	6	—	—	—	—	7	—	15	7
Jyväskylän » ..	1	—	—	4	—	—	—	—	5	—	18	10
Yhteensä — Total	6	4	1	34	3	1	1	7	57	11	118	37
Oulun lääni.												
Oulun kaupunki.....	1	3	1	2	1	2	—	—	10	4	18	—
Raahen » ..	1	—	—	1	—	—	—	—	2	1	4	2
Kemin » ..	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—
Tornion » ..	—	1	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—
Kajaanin » ..	1	1	—	—	—	—	—	—	2	1	2	—
Oulun piiri.....	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	18	12
Raahen » ..	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	8	6
Kalajoen » ..	1	—	—	2	—	—	—	—	3	—	7	9
Haapajärven piiri.....	1	—	—	1	—	—	—	1	3	—	11	11
Kajaanin » ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8
Tornion » ..	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	10	1
Pudasjärven » ..	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5	3
Rovaniemen » ..	2	—	—	—	—	—	—	1	5	—	4	2
Kittilän » ..	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	—
Yhteensä — Total	12	5	1	11	1	2	1	2	35	7	103	54
Yhteensä koko maassa } Dans tout le pays }	56	71	57	184	36	20	30	171	625	158	772	388
Ulkomailla } En étranger }	—	—	—	—	—	—	—	—	17	3	—	—

1) Pedersören y. m. kunnanlääkäri otettu tähän. Asuu Pietarsaareissa.

Taulu II.
Tableau II.

Suojelusrokottaminen Suomessa vuonna 1918.
Vaccination anti-variolique en Finlande en 1918.

Läänit ja pitirilääkäriin piirit. Gouvernements et districts de médecins provinciaux.	Rokottamattomien luku papiston luetteloiden mukaan. Nombre des enfants non-vaccinés selon les registres du clergé.			Rokotettujen luku. Nombre des vaccinés.				Rokotuksen tulos. Résultats de la vaccination.							Rokotettuja 3 viikkoa peräkkäin ilman seurauksia. Sujets vaccinés 3 ans de suite sans effet. Tartustussessa potilaitten lukumäärä. Non-présents à l'examen de contrôle.	
								Alle 2 v:n. 0 à 2 ans.		2—10 v. 2 à 10 ans.		Yli 10 v. 10 ans et au-dessus.				
	Alle 2 vuoden. 0 à 2 ans.	2—10 vuotta. 2 à 10 ans.	Yli 10 vuoden. 10 ans et au-dessus.	Yhteensä. Total.	Alle 2 vuoden. 0 à 2 ans.	2—10 vuotta. 2—10 ans.	Yli 10 vuoden. 10 ans et au-dessus.	Yhteensä. Total.	Täydellisesti. Partiel.	Vaillinaisesti. Imparfait.	Täydellisesti. Partiel.	Vaillinaisesti. Imparfait.	Täydellisesti. Partiel.	Vaillinaisesti. Imparfait.		
Uudenmaan lääni.																
Helsingin piiri	4,216	918	—	5,134	1,610	1,149	—	2,759	1,548	12	1,091	4	—	—	104	—
Loviisan »	1,738	321	2	2,061	1,217	169	—	1,386	1,202	6	167	—	—	—	11	—
Tammisaaren »	1,176	252	2	1,430	782	115	—	897	775	6	114	1	—	—	1	—
Lohjan »	1,125	427	14	1,566	751	218	8	977	739	12	212	6	8	—	—	—
Yhteensä — Total	8,255	1,918	18	10,191	4,360	1,651	8	6,019	4,264	36	1,584	11	8	—	116	1
Turun ja Porin lääni.																
Turun ¹⁾ piiri	2,264	696	—	2,960	1,122	429	—	1,551	1,112	10	425	2	—	—	2	1
Uudenkaup ²⁾ »	958	154	2	1,114	537	64	—	601	515	22	62	2	—	—	—	—
Rymättylän »	304	60	2	366	209	31	2	242	200	9	31	—	2	—	—	—
Salon »	1,360	392	11	1,763	1,009	263	6	1,278	1,009	—	263	—	6	—	—	—
Porin »	2,809	1,986	63	4,858	1,215	835	16	2,066	1,202	14	832	3	15	—	—	—
Ikaalisten »	1,643	646	2	2,291	854	257	—	1,111	846	8	255	2	—	—	—	—
Tyrvään ³⁾ »	969	273	—	1,242	656	124	—	780	650	5	124	—	—	—	1	—
Huittisten »	1,456	500	15	1,971	916	208	5	1,129	849	60	177	8	4	1	30	2
Yhteensä — Total	11,763	4,707	95	16,565	6,518	2,211	29	8,758	6,383	128	2,169	17	27	1	33	3
Ahvenanmaan lääni.																
Godbyn piiri	504	88	7	599	422	57	—	479	414	6	56	1	—	—	2	2
Yhteensä — Total	504	88	7	599	422	57	—	479	414	6	56	1	—	—	2	2
Hämeen lääni.																
Hämeenlinnan ⁴⁾ piiri ..	1,368	267	5	1,640	1,019	165	4	1,188	958	56	159	6	4	—	5	—
Hollolan » ..	1,553	371	18	1,942	1,041	127	5	1,173	993	29	123	—	4	1	23	—
Tammelan ⁵⁾ » ..	1,773	962	29	2,764	1,387	702	13	2,102	1,266	120	663	38	13	—	2	—
Tampereen » ..	1,218	559	41	1,818	747	206	3	956	738	8	204	2	3	—	1	—
Jämsän » ..	1,346	454	10	1,810	1,006	194	1	1,201	956	50	191	3	1	—	—	2
Ruoveden » ..	1,283	327	30	1,640	882	187	—	1,069	881	1	176	11	—	—	—	—
Yhteensä — Total	8,541	2,940	133	11,614	6,082	1,581	26	7,689	5,792	264	1,516	60	25	1	31	2
Viipurin lääni.																
Viipurin piiri	4,086	760	2	4,848	1,913	348	4	2,265	1,714	136	328	10	4	—	73	2
Haminan »	1,860	599	6	2,465	1,003	184	—	1,187	932	63	174	8	—	—	10	—
Lappeenrannan piiri ...	2,416	848	57	3,321	1,273	196	4	1,473	1,238	19	194	—	4	—	18	—
Antrean » ..	1,649	603	36	2,288	726	120	7	853	709	21	119	1	3	—	—	—

¹⁾ Puuttuu tiedot Naantalista ja rokottamattomien luvusta Turussa. — ²⁾ Puuttuu tiedot Vehmaan kunnasta. — ³⁾ Puuttuu tiedot rokottamattomien luvusta Tyrvään kunnassa. — ⁴⁾ Puuttuu tiedot Tyrvännön kunnasta. — ⁵⁾ Puuttuu tiedot Sääksmäen kunnasta.

Läänit ja piirilääkäriin piirit. Gouvernements et districts de médecins provinciaux.	Rokottamattomien luku papiston luetteloiden mukaan. Nombre des enfants non-vaccinés selon les registres du clergé.				Rokotettujen luku. Nombre des vaccinés.				Rokotuksen tulos. Résultat de la vaccination.						Rokotettiin 8 vuorokauden kuluessa Sujets vaccinés 3 ans de suite sans effet. Tarkastuksesta poliisilaitteen tarkastuksen jälkeen. Non-présents à l'examen de contrôle.	
									Alle 2 v:n. 0 à 2 ans.		2—10 v. 2 à 10 ans.		Yli 10 v. 10 ans et au-dessus.			
	Alle 2 vuoden 0 à 2 ans.	2—10 vuotta. 2 à 10 ans.	Yli 10 vuoden. 10 ans et au-dessus.	Yhteensä. Total.	Alle 2 vuoden. 0 à 2 ans.	2—10 vuotta. 2—10 ans.	Yli 10 vuoden. 10 ans et au-dessus.	Yhteensä. Total.	Täydellisesti. Parfait.	Vaihtelusta. Imparfait.	Täydellisesti. Parfait.	Vaihtelusta. Imparfait.	Täydellisesti. Parfait.	Vaihtelusta. Imparfait.		
Muolaan piiri ...	1,897	547	32	2,476	1,065	141	13	1,219	965	80	106	17	3	10	38	1
Käkisalmen » ...	1,472	502	12	1,986	748	105	2	855	726	5	105	—	2	—	17	—
Kurkijoen » ...	1,213	245	2	1,460	714	157	2	873	704	11	153	3	2	—	—	—
Sortavalan » ...	1,605	376	—	1,981	635	116	—	751	633	2	116	—	—	—	—	—
Salmin » ...	1,088	317	2	1,407	644	168	—	812	315	264	76	59	—	—	98	1
Yhteensä — Total	17,286	4,797	149	22,232	8,721	1,535	32	10,288	7,936	601	1,371	98	18	10	254	4
Mikkelin lääni.																
Mikkelin piiri	1,041	318	—	1,359	635	187	—	822	581	10	160	3	—	—	68	—
Heinolan »	1,338	234	12	1,584	784	79	—	863	714	61	77	2	—	—	9	—
Joroisten ¹⁾ »	1,135	414	1	1,550	716	287	1	1,004	586	77	242	21	—	1	77	—
Savonlinnan »	1,288	1,043	43	2,374	770	241	5	1,016	744	14	237	2	5	—	14	1
Yhteensä — Total	4,802	2,009	56	6,867	2,905	794	6	3,705	2,625	162	716	28	5	1	168	1
Kuopion lääni.																
Kuopion piiri ²⁾	1,973	406	18	2,397	1,153	240	4	1,397	1,143	10	236	4	4	—	—	3
Rautalammen piiri	1,254	112	—	1,366	908	59	—	967	851	16	55	—	—	—	45	—
Iisalmen »	2,229	200	4	2,433	1,876	86	—	1,962	1,772	39	59	—	—	—	92	—
Pielisjärven ³⁾ »	1,122	265	24	1,411	546	84	—	630	467	54	74	9	—	—	26	—
Tohmajärven ⁴⁾ »	1,129	288	36	1,453	686	90	1	777	551	106	83	4	1	—	32	—
Joensuun ⁵⁾ »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — Total	7,707	1,271	82	9,060	5,169	559	5	5,733	4,784	225	507	17	5	—	195	3
Vaasan lääni.																
Vaasan piiri	2,146	967	7	3,120	1,128	280	1	1,409	1,111	17	268	12	—	1	—	—
Kristinankaup. piiri ...	3,348	781	36	4,165	2,148	380	7	2,535	2,079	51	373	7	7	—	18	—
Uudenkaarlepyyn » ...	1,627	514	26	2,167	1,186	322	9	1,517	1,177	9	321	1	9	—	—	—
Kokkolan » ...	2,234	864	15	3,113	1,232	507	—	1,739	1,217	8	490	7	—	—	17	—
Kuortaneen » ...	2,585	319	2	2,906	1,903	149	2	2,054	1,838	54	147	2	2	—	11	—
Jyväskylän » ...	3,053	801	117	3,971	1,590	262	18	1,870	1,590	—	262	—	18	—	—	1
Yhteensä — Total	14,993	4,246	203	19,442	9,187	1,900	37	11,124	9,012	139	1,861	29	36	1	46	1
Oulun lääni.																
Oulun piiri	2,584	525	13	3,122	1,101	259	—	1,360	1,037	47	258	—	—	—	18	—
Raahen »	882	329	36	1,247	390	105	2	497	343	8	93	2	2	—	49	—
Kalajoen »	1,315	657	10	1,982	549	217	2	768	529	10	201	9	2	—	17	1
Haapajärven »	1,916	351	12	2,279	1,086	171	7	1,264	1,028	3	164	—	7	—	62	—
Kajaanin »	1,818	361	5	2,184	936	159	4	1,099	763	83	121	27	4	—	101	—
Pudasjärven »	834	528	21	1,383	521	295	3	819	485	30	255	30	3	—	16	2
Tornion »	1,121	767	30	1,918	486	395	5	886	411	75	332	63	4	1	—	—
Rovaniemen »	1,075	569	5	1,649	208	85	—	293	175	10	70	7	—	—	31	—
Kittilän »	331	70	12	413	200	32	1	233	178	1	28	1	1	—	24	—
Yhteensä — Total	11,876	4,157	144	16,177	5,477	1,718	24	7,219	4,949	267	1,522	139	23	1	318	3
Yhteensä — Total	85,727	26,133	887	112,747	48,841	12,006	167	61,014	46,159	1,828	11,302	400	147	15	1,163	20

¹⁾ Puuttuu tiedot Haukivuoren kunnasta. — ²⁾ Puuttuu tiedot rokottamattomien luvusta Keiteleen kunnassa. — ³⁾ Puuttuu tiedot Pielisjärven kunnasta. — ⁴⁾ Puuttuu tiedot Tohmajärven ja Värtilän kunnista. — ⁵⁾ Sota-ajan vuoksi ei tietoja ole saatua.

Taulu III.
Tableau III.

Suomen sairaanhoitolaitoksissa vuonna 1918 hoidetut sairaat. ¹⁾
Malades soignés dans les établissements d'hospitalisation sanitaire de Finlande en 1918.

Sairaala. Hôpital.	Sairasvotteen luku. Nombre de lits.	Vuodelta 1917 Malades restés depuis 1917.	Vuonna 1918 vastaanotettuja. Malades entrés en 1918.	Hoidettujen kokonaisuus. Total des malades.	Uloskirjotettu. Sortis.							Sairashoitopiirien keskimäärä. Moyenne des journaux de traitement par malade.	Sairashoitopiirien luku. Nombre des journaux de traitement.	Vuoteen 1919 jätneillä. Malades restés jusqu'en 1919.	Keskimääräinen koko. Moyenne des malades par jour.
					Terveyttä. Guéris.	Amputoitu. Amputés.	Paremmaksi tulleet. Non-améliorés.	Paremmaksi tulleet. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.	Hoitamatta. Non-traités.				
I. Yleiset sairaalat.															
Hôpitaux généraux.															
a) Valtion. — De l'État.															
Helsinki: Yleisen sairaalan kirurgi- nen osasto	154	162	2,495	2,657	1,708	243	55	241	224	186	70,543	26.5	193.3		
S:n s:n sisätautien osasto	60	49	721	770	260	247	98	97	24	44	14,520	18.9	39.8		
S:n s:n propedeutinen »	30	21	292	313	100	100	32	43	19	19	7,395	23.6	20.3		
S:n s:n pathol. anat. »	14	13	99	112	4	27	60	3	7	11	3,701	33.0	10.1		
S:n s:n silmätautien »	41	39	439	478	229	150	46	2	19	32	9,321	19.5	25.5		
S:n s:n korvatautien »	20	15	218	233	155	16	6	14	26	16	4,559	19.6	12.5		
S:n s:n lasten »	35	24	272	296	162	30	23	42	7	32	9,976	33.7	27.3		
S:n s:n naistautien »	25	21	481	502	340	75	9	19	48	11	4,864	9.7	13.3		
S:n s:n naistautien osasto lap- senpäästölaitoksessa	8	2	85	87	75	—	4	1	4	3	1,350	15.5	3.7		
Loviisa: Yleinen sairaala	22	20	369	389	338	18	3	16	6	8	9,000	24.4	24.7		
Turku: Lääninsairaalan lasaretti- osasto	80	82	1,226	1,308	939	75	35	134	34	91	32,586	24.9	89.3		
Pori: Yleisen sairaalan lasaretti- osasto	25	17	367	384	297	27	3	31	4	22	6,723	17.5	18.4		
Godby: Yleisen sairaalan lasaretti- osasto	4	1	182	183	137	16	7	13	1	9	3,893	21.3	10.7		
Hämeenlinna: Lääninsairaalan lasa- retti-osasto	50	44	935	979	753	44	30	89	18	45	18,732	19.1	51.3		
Tampere: Yleisen sairaalan lasa- retti-osasto	90	87	996	1,083	786	53	20	127	15	82	33,651	31.1	92.2		
Viipuri: Lääninsairaalan lasaretti- osasto	146	151	3,062	3,213	2,121	400	74	323	145	150	58,395	18.2	160.0		
Sortavala: Yleisen sairaalan lasa- retti-osasto	50	47	817	864	713	35	14	48	15	39	18,482	21.4	50.6		
Mikkeli: Lääninsairaalan lasaretti- osasto	38	33	656	689	491	78	16	59	6	39	13,779	20.0	37.8		
Savonlinna: Yleisen sairaalan lasa- retti-osasto	20	23	795	818	682	47	12	39	9	29	11,327	13.8	31.0		
Kuopio: Lääninsairaalan lasaretti- osasto	106	66	1,431	1,497	1,108	179	53	64	6	87	27,344	18.3	74.9		
Joensuu: Yleisen sairaalan lasa- retti-osasto	20	19	319	338	285	12	1	22	—	18	7,011	20.7	19.2		
Nurmes: S:n s:n	12	13	135	148	81	39	7	9	1	11	4,027	27.2	11.0		
Mustasaari: Lääninsairaalan lasa- retti-osasto	40	45	668	713	525	67	30	45	13	33	17,960	25.2	49.2		
Jyväskylä: Yleisen sairaalan lasa- retti-osasto	25	29	421	450	318	29	12	50	5	36	11,681	26.0	32.0		
Oulu: Lääninsairaalan lasaretti- osasto	50	60	1,117	1,177	764	215	28	86	31	53	20,171	17.1	55.3		
Kajaani: Yleisen sairaalan lasa- retti-osasto	30	34	542	576	449	25	10	49	7	36	12,503	21.7	34.3		

¹⁾ Yksityisten tai yhdistysten omistamissa sairaaloissa, sikäli kuin niistä on tietoja lääkintöhallitukseen lähetetty. — ²⁾ Sitä paitsi 340 saksalaista sotilasta, josta ei ole tehty merkintöjä päiväkirjaan.

Sairaala. Hôpital	Salirasvuoitettien luku. Nombre de lits.	Vuodelta 1917 Malades versés depuis 1917.	Vuonna 1918 vastaanotetuilla. Malades entrés en 1918.	Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Uloskirjoitettu. Sortis.						Vuocien 1919 aikana. Malades résidés jusqu'en 1919.	Saliraanlotoptivien luku. Nombre des journées de traitement.	Saliraanlotoptivien keskimäärä. Moyenne des journées de traitement par malade.	Keskittämät sairaat. Moyenne des malades par jour.
					Terveisiin. Guéris.	Parantuneita. Améliorés.	Parantuneita. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.	Parantuneita. Décédés.				
Tornio: Yleis. sairaal. lasarettiosasto	20	19	261	280	187	25	7	37	—	24	7,502	26.8	20.6	
Rovaniemi: Yleinen sairaala.....	20	14	330	344	228	67	9	23	3	14	6,345	18.4	17.4	
Muonio: » »	6	—	11	11	8	2	—	—	—	1	280	25.5	0.8	
Inari: » »	9	5	54	59	26	20	—	6	—	6	1,845	31.3	5.1	
Sodankylä: » »	10	11	79	90	54	30	—	2	—	4	933	10.4	2.6	
Yhteensä — Total	1,260	1,166	19,875	21,041	14,323	2,391	704	1,734	698	1,191	450,399	21.4	1,234.0	
b) Kaupunkien. — Des villes.														
Helsinki: Marian sairaalan sisä- tautien osasto	214	187	1,687	1,874	728	444	103	320	80	199	81,116	43.3	222.2	
S:n s:n kirurginen osasto	82	69	1,390	1,459	1,094	86	23	117	60	79	28,791	19.7	78.9	
S:n s:n lasten »	40	29	282	311	131	37	28	77	18	20	7,852	25.2	21.5	
Kivellan sairaalan sisätautien os. Kunnalliskodin väliaik. sairaala- osasto	264	152	557	709	21	154	150	145	—	239	63,107	89.0	172.9	
Hanko: Kunnallissairaala	110	105	174	279	17	47	77	124	14	—	28,339	101.6	77.6	
Tammisaari: Sairaskoti	35	11	267	278	223	11	5	24	7	8	3,770	13.6	10.3	
Turku: Kunnallissairaalan ei tart- tuvien tautien osasto	19	16	172	188	96	43	15	22	1	11	4,490	23.9	12.3	
Pori: Kunnallissairaala	70	53	657	710	320	144	42	8	138	58	17,913	25.2	49.1	
Uusikaupunki: Kunnallissairaala	40	33	619	652	448	68	2	73	24	37	13,990	21.5	38.3	
Hämeenlinna: Kunnallissairaala ..	10	1	97	98	80	5	2	2	2	7	1,821	18.6	5.0	
Tampere: Kunnallissairaalan lasa- rettiosasto	19	16	403	419	211	66	103	29	—	10	5,497	13.1	15.1	
Lahti: Kunnallissairaala	43	35	440	475	221	121	36	59	—	38	13,897	29.3	38.1	
Viipuri: Kunnallissairaalan ei tart- tuvien tautien osasto	32	20	418	438	345	12	5	48	2	26	9,051	20.7	24.8	
Käkisalmi: Kunnallissairaala	32	25	464	489	314	45	38	72	—	20	8,485	17.4	23.2	
Lappeenranta: Kaupunginsairaala ..	14	14	438	452	218	162	8	47	4	13	4,813	10.6	13.2	
Hamina: Kunnallissairaala	28	14	419	433	320	58	3	52	—	—	4,544	10.5	12.4	
Kotka: Kunnallissairaalan sisätau- tien osasto	13	4	162	166	100	22	6	15	12	11	3,082	18.6	8.4	
S:n s:n kirurginen osasto	18	16	294	310	133	86	16	57	—	18	5,093	16.4	14.0	
Heinola: Kunnallissairaala	15	11	207	218	133	51	6	14	—	14	4,424	20.3	12.1	
Kuopio: Kaupunginsairaala	17	9	145	154	70	30	19	22	5	8	2,780	18.1	7.6	
Joensuu: »	36	28	469	497	344	27	21	72	2	31	8,625	17.4	23.6	
Isalmi: *)	12	5	149	154	115	11	7	18	—	3	2,591	16.8	7.1	
Vaasa: Kunnallissairaalan sisätau- tien osasto	22	—	394	394	333	15	5	8	11	22	4,666	11.8	12.8	
Kristiinankaupunki: Kaupungin sairastupa	45	29	729	758	534	93	21	50	23	37	14,643	19.3	40.1	
Uusikaarlepyy: Kunnallissairaala ..	9	12	339	351	201	88	20	18	9	15	4,389	12.5	12.0	
Kokkola: Libeckin sairaalan lasa- rettiosasto	10	—	64	64	34	18	7	3	—	2	1,029	16.1	2.8	
Pietarsaari: Malmin sairaalan lasa- rettiosasto	15	4	175	179	67	79	10	19	1	3	2,586	14.4	7.1	
Oulu: Kunnallissairaalan yleisosast. S:n hermotautisten osasto	62	51	858	909	588	126	54	72	16	53	21,235	23.4	58.2	
Sairaskoti	24	28	280	308	163	58	19	26	14	28	9,485	30.8	26.0	
Raah: Gellmanin sairaalan lasa- rettiosasto	16	14	124	138	35	57	16	1	16	13	4,777	34.6	13.1	
Yhteensä — Total	36	43	159	202	45	21	10	74	3	49	15,535	76.9	42.6	
Yhteensä — Total	1,418	1,036	13,234	14,270	7,813	2,326	884	1,704	466	1,077	405,416	28.4	1,110.7	
c) Maalaiskuntien. — Des communes rurales.														
Elimäki: Sairastupa	16	10	228	238	183	15	11	12	4	13	4,087	17.2	11.2	
Iitti: »	12	6	151	157	97	26	11	14	—	9	2,558	16.3	7.0	

*) Sitä paitsi 50, josta ei ole tehty merkintöjä päiväkirjaan. — *) Avattiin 17/1.

Sairaala. Hôpital.	Sairasvuoteitten luku. Nombre de lits.	Vuodelta 1917 jälkeen. Malades restés depuis 1917.	Makades entés en 1918. Vuodelta 1917 jälkeen.	Total des malades vuonna 1918 vastaanotettuna.	Uloskirjottetu. Sortis.							Vuoksen 1919 jäseninä Malades restés jusqu'en 1919.	Sairaanhoitopiirien luku. Nombre des journaux de traitement.	Sairaanhoitopiirien keskimäärä. Moyenne des malades par jour.	Keskimääräinen sairaus- päivien luku. Moyenne des malades par jour.
					Terveen- Gueris.	Ampliorats.	Paremmaksi tulleena.	Non-omakirjot. Non-ampliorats.	Parantumatta. Diedits.	Kuolleena. Diedits.	Hoitamatta. Non-traités.				
Kirkkonummi: Sairastupa.....	14	5	246	251	191	21	10	19	3	7	3,171	12.6	8.7		
Lohja: »	11	10	215	225	169	32	2	15	7	6	4,988	22.2	13.7		
Orimattila »	16	7	211	218	147	13	20	29	3	6	3,684	16.9	10.1		
Porvoo: Maalaiskunnan sairaustupa	13	19	291	310	243	9	5	29	1	23	6,509	21.0	17.8		
Vihti: Sairastupa	15	5	162	167	98	42	10	12	7	3	3,191	19.1	8.7		
Huittinen: »	10	5	153	158	111	10	3	20	5	9	2,288	14.5	6.5		
Hämeenkyrö: »	5	—	89	89	49	23	1	12	3	1	1,119	12.6	3.1		
Ikaalinen: »	20	8	178	186	124	17	3	34	—	8	2,821	15.2	7.7		
Kankaanpää ¹⁾ »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Loimaa-Alastaro »	17	1	75	76	51	9	—	6	2	8	1,883	24.8	5.2		
Merikarvia: »	12—22	10	55	65	56	4	1	1	3	—	1,187	18.3	3.3		
Parainen: »	8	4	58	62	39	10	1	10	—	2	1,446	23.3	4.0		
Janakkala: »	14	4	116	120	85	17	1	13	1	3	1,177	9.8	3.2		
Jämsä: »	15	11	225	236	214	1	2	9	2	8	3,250	13.3	8.9		
Kuhmoinen ja Padasjoki: Sairast.	10	2	128	130	77	27	7	5	14	—	2,073	15.9	5.7		
Loppi: Sairastupa	10	2	124	126	86	12	6	15	—	7	2,086	16.6	5.7		
Orivesi: »	12	4	118	122	96	12	1	11	—	2	1,982	16.2	5.4		
Ruovesi: »	16	16	265	281	171	53	14	21	6	16	4,877	17.4	13.4		
Tammela: »	10	5	217	222	172	5	13	28	—	4	3,098	14.0	8.5		
Urjala: »	11	9	308	317	217	18	13	2	45	22	6,216	19.6	17.0		
Koivisto: »	14	3	132	135	84	23	3	3	13	9	2,366	17.5	6.5		
Uusikirkko: »	13	7	203	210	95	77	3	20	7	8	3,642	17.3	10.0		
Heinävesi: »	15	3	192	195	134	33	10	7	5	6	2,423	12.4	6.6		
Juva: »	15	6	126	132	80	22	5	13	1	11	3,195	24.2	8.8		
Puumala: »	12	3	121	124	97	8	5	9	1	4	1,274	10.3	3.5		
Rantasalmi: »	21	—	281	281	185	51	13	29	3	—	4,198	14.9	11.5		
Hankasalmi: ¹⁾ »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ilomantsi: »	10	8	120	128	101	11	2	7	—	7	2,062	16.1	5.6		
Juuka: »	10	7	124	131	80	39	2	4	2	4	2,081	15.9	5.7		
Leppävirta: »	12	13	113	126	86	14	8	10	—	8	2,638	20.9	7.2		
Nilsä ¹⁾ »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Pielavesi: »	11	6	128	134	96	22	5	9	—	2	2,293	17.1	6.3		
Pielisjärvi: »	10	11	158	169	109	26	6	13	3	12	3,447	20.4	9.4		
Rautalampi: ²⁾ »	13	6	153	159	110	20	4	11	5	9	2,844	17.9	8.5		
Jalasjärvi: »	15	12	148	160	122	21	4	5	—	8	2,908	18.2	8.0		
Karstula: »	14	6	100	106	67	18	—	17	1	3	1,334	12.6	3.7		
Kauhajoki: »	12	7	237	244	196	14	5	13	6	10	3,586	14.7	9.8		
Keuruu: »	12	2	114	116	74	17	4	12	—	9	3,057	26.4	8.4		
Lapua: »	14	2	181	183	132	18	6	14	4	9	3,116	17.0	8.5		
Närpiö: »	14	12	262	274	180	66	10	11	2	5	3,847	14.0	10.5		
Pihlpuudas ¹⁾ »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Saarijärvi: »	11	9	173	182	124	21	13	17	3	4	2,254	12.4	6.2		
Viitasaari: »	15	—	204	204	158	11	3	13	7	12	3,169	15.6	8.7		
Virrat: »	10	9	178	187	89	68	12	12	—	6	2,700	14.4	7.4		
Ylistaro: »	10	—	39	39	26	2	2	7	—	2	714	18.3	2.0		
Övermark: » (väliaik.)	10	6	104	110	67	16	13	7	5	2	1,548	14.1	4.2		
Kemijärvi: »	7	5	79	84	54	16	—	8	2	4	1,388	16.5	3.8		
Kuolajärvi: »	8	3	6	9	4	3	2	—	—	—	445	49.4	1.2		
Kuusamo: »	10	9	190	199	178	—	—	9	—	12	3,000	15.1	8.2		
Nivala: »	9	8	148	156	118	10	2	16	2	8	2,535	16.3	6.9		
Pudasjärvi: ³⁾ »	4	—	32	32	19	2	—	2	1	8	723	22.6	6.5		
Pyhäjärvi ⁴⁾ »	9	—	70	70	51	3	1	5	1	9	766	10.9	5.4		
Ylivieska: »	10	4	115	119	63	41	7	2	—	6	2,445	20.5	6.7		
Yhteensä — Total	627	310	7,844	8,154	5,650	1,069	285	622	173	355	135,689	16.6	371.8		

¹⁾ Suljettuna. — ²⁾ Suljettuna 20/III—24/IV. — ³⁾ Avattiin 10/IX. — ⁴⁾ Avattiin 12/VIII.

Sairaala. Hôpital.	Sairasvuokkien luku.	Malades Malades résidés depuis 1917.	Vuodelta 1917 lasketaan.	Vuonna 1918 vastaanotettuja. Malades entrés en 1918.	Todal des malades.	Uloskirjoitettu. Sortis.					Vuoteen 1919 jäähneitä. Malades restés jusqu'en 1919.	Nombre des journées de traitement.	Sairaanhoidokkaiden keskimäärä. Moyenne des journées de traitement par malade.	Sairaanhoidokkaiden keskimäärä. Moyenne des malades par jour.	Keskimäärä sairaala- pölväköhdi. Moyenne des malades par jour.	
						Hoitettujen kokonasluku. Total des malades.	Parantunut tulleena. Améliorés.	Parantamatta. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.						
d) Yksityisten tai yhdistysten. — Des privés ou des sociétés.																
Helsinki: Diakonissalaitos	132	97	1,128	1,225	488	378	89	85	90	95	36,240	29.6	99.3			
Tri J. Silfvastin sairaala varatomia silmätautisia varten	10	—	67	67	52	9	6	—	—	—	1,815	27.1	5.0			
Tohtorin K. Eskelinin ja G. A. Wetterstrandin yksityinen sairaala	22	8	249	257	116	111	10	9	7	4	4,040	15.7	11.1			
Eira: Sairaalaosasto	50	25	590	615	399	131	33	20	5	27	11,248	18.3	30.8			
Mehiläinen »	34	11	647	658	561	43	20	13	11	10	8,216	12.5	22.5			
Tri O. A. Boijen gynäköl. sairaala	8	—	175	175	133	28	4	1	6	3	1,770	10.1	4.8			
Ensi: Sairaalaosasto	34	15	381	396	330	48	2	2	3	11	7,152	18.1	19.6			
Talbackan Sairaskoti	15	13	65	78	15	31	12	2	5	13	5,301	68.0	14.5			
Helsingin Sairaskoti	48	45	4	49	—	—	2	6	—	41	14,395	293.8	39.4			
Porvoo: Sairaskoti	20	7	376	383	315	32	1	18	2	15	4,353	11.4	11.9			
Högsand: Sanatorio nystyrätautisia lapsia varten ¹⁾	30	—	34	34	2	29	3	—	—	—	3,120	91.8	8.5			
Räckhals: Risatautisten lasten parantola ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Fiskars: Tehtaan sairaala	10	—	40	40	24	3	—	8	—	5	994	24.9	2.7			
Turku: Lääkärien sairaskoti	23	13	491	504	379	45	16	18	26	20	6,443	12.8	17.7			
Rauma: Yksityinen sairaala	17	5	243	248	192	16	4	26	4	6	4,810	19.4	13.2			
Noormarkku: Eva Ahlströmin sairaalan lasarettiosasto	26	22	403	425	295	36	20	40	18	16	4,877	11.5	13.4			
Taalintehdas: Tehtaan sairaala	6-11	7	101	108	65	15	9	12	—	7	2,921	27.0	8.0			
Maarianhamina: Yksit. sairaala	12	7	126	133	82	35	1	3	8	4	1,789	13.5	4.9			
Tampere: Finlayson & K:nin sairaala	20	9	144	153	100	17	4	20	2	10	3,607	23.6	9.9			
Riihimäki: Yksityinen sairaala ³⁾	11	—	43	43	29	3	1	2	—	8	518	12.0	1.4			
Viipuri: Diakonissalaitos	30	28	469	497	369	—	53	46	—	29	9,550	19.2	26.2			
Prof. Strömborgin yksit. silmäklinikka	25	5	303	308	183	93	20	—	8	4	4,530	14.7	12.4			
Sortavala: Diakonissalaitos	72	57	809	866	180	473	67	62	31	53	21,620	25.0	59.2			
Salmi: Kannatusyhdistyksen sairaala	14	7	67	74	34	27	4	9	—	—	827	11.2	2.3			
Parikkala: Betania-sairaala	4	2	186	188	142	28	8	7	—	3	1,805	9.6	4.9			
Joroinen: Naisyhdistyksen sairaatupa	11	3	79	82	52	13	6	6	—	5	1,311	16.0	3.6			
Vaajasalon hoitola kaatuvatautisia varten	50-53	53	4	57	2	—	3	2	—	50	18,258	320.3	50.0			
Varkaus: Tehtaan sairaala ⁴⁾	20	—	131	131	74	19	3	21	—	14	2,008	15.3	7.9			
Vaasa: Pumpulitehtaan sairaala	9	5	48	53	35	10	1	2	2	3	1,676	31.6	4.6			
Tri Hartmanin yksityinen sairaala silmätauteja varten	3	—	18	18	18	—	—	—	—	—	221	12.3	0.6			
Mänttä: Tehtaan sairaala	6	3	105	108	65	25	—	13	2	3	1,627	15.1	4.5			
Oulu: Diakonissalaitos	56	52	598	650	451	68	24	57	18	32	16,378	25.2	44.9			
Kaatuvatautisten koti	8	15	2	17	2	—	2	3	—	10	4,813	283.1	13.2			
Kemi: Karihaaran sairaala	21	10	217	227	143	26	14	26	12	6	3,753	16.5	10.3			
Suomussalmi: Lastenparantola	20	38	8	46	22	4	1	—	—	19	11,367	247.1	31.1			
Yhteensä — Total	885	562	8,351	8,913	5,349	1,796	443	539	260	526	223,353	25.1	611.9			
Yleiset sairaalat yhteensä — Total des hôpitaux généraux	4,190	3,074	49,304	52,378	33,135	7,582	2,316	4,599	1,597	3,149	1,214,857	23.2	3,328.3			

¹⁾ Avoinna 10, VI—14, IX. — ²⁾ Suljettu. Tietoja ei ole saatu. — ³⁾ Avattiin I/X. — ⁴⁾ Avattiin 23/IV.

Sairaala. Hôpital.	Sairasvotteen luku. Nombre de lits.	Vuodelta 1917 Malades restés depuis 1917.	Vuonna 1918 vastaanotetuilla. Malades entrés en 1918.	Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Uloskirjoitettu. Sortis.				Hoitamatta. Non-traités.	Vuoteen 1919 jättänyt. Malades restés jusqu'en 1919.	Sairaanhoitopäivien luku. Nombre des journées de traitement.	Keskimäärä Moyenne des journées de traitement par malade.	Keskimäärä Moyenne des malades par jour.
					Parantunut. Guéris.	Parantamatta. Non-améliorés.	Parantamatta. Non-améliorés.	Parantamatta. Non-améliorés.					
II. Mielisairaalat. Asiles d'aliénés.													
a) Valtion. — De l'État.													
Lapinlahden keskuslaitos	122	122	77	199	11	27	19	20	—	122	43,522	223.3	121.7
Pitkämäen »	520	501	185	686	31	20	21	93	—	521	176,656	257.5	484.0
Niuvanniemen »	330	320	79	399	16	13	35	31	—	304	116,906	293.0	320.3
Seilin turvalaitos	52	71	7	78	—	—	—	5	*)4	69	17,668	226.5	48.4
Käkisalmen »	180	168	22	190	—	17	11	73	*)3	186	48,631	256.0	133.2
Turku: Kuritushuoneen mielisai- raala.	70	67	22	89	6	4	20	2	—	57	23,106	259.6	63.3
S:n Lääninsairaalan mielisai- rasten vastaanottolaitos	47	37	71	108	22	17	28	5	—	36	13,014	120.5	35.7
Viipuri: S:n s:n s:n	47	47	92	139	38	22	25	8	—	46	17,027	122.5	46.6
Mikkeli: S:n s:n s:n	12	12	11	23	3	7	1	—	—	12	3,892	169.2	10.7
Mustasaari: S:n s:n s:n	47	44	71	115	16	14	43	4	—	38	15,885	138.1	43.5
Oulu: S:n s:n s:n	20	19	23	42	4	14	4	1	—	19	6,984	166.3	19.1
Yhteensä — Total	1,447	1,408	660	2,068	147	155	207	242	7	1,310	483,291	233.7	1,324.1
b) Kaupunkien. — Des villes.													
Helsinki: Kivelän sairaalan mieli- sairasten osasto	160	149	291	440	53	79	147	30	—	131	55,343	125.8	151.6
Nickbyn mielisairaala	420	463	91	554	1	13	20	58	55	407	148,331	267.7	406.4
Turku: Kunnallissairaalan mieli- sairasten osasto	140	172	46	218	7	14	7	1	18	171	63,610	291.8	174.3
Tampere: Hatanpään mielisairaala	180	180	112	292	27	22	22	39	—	182	68,007	232.9	186.3
Viipuri: Kaupungin mielisairaala	100	114	76	190	19	21	23	26	—	101	40,578	213.6	111.2
Kotka: Vaivaistalon mielisairasten vastaanottolaitos	18	25	12	37	—	4	—	6	—	27	9,949	268.9	27.3
Kuopio: Harjulan vaivaistalon mie- lisairasten osasto	32	30	38	68	15	10	6	16	—	21	9,996	147.0	27.4
Oulu: Köyhäinkodin mielisairaala	16	36	13	49	2	3	2	8	1	33	12,486	254.8	34.2
Yhteensä — Total	1,066	1,169	679	1,848	124	166	227	184	74	1,073	408,300	220.9	1,118.6
c) Maalauskuntien. Des communes rurales.													
Tuusula: Kellokosken piirimielisai- raala	60	98	72	170	16	7	6	64	—	77	30,885	181.7	84.6
Iitti: Kunnan mielisairaala	35	38	21	59	5	8	3	12	—	31	12,780	216.6	35.0
Uusikaupunki: Lounais-Suomen piirimielisairaala	50	48	34	82	8	8	1	9	—	56	18,501	225.6	50.7
Harjavalta: Piirimielisairaala	32	67	19	86	—	6	3	23	—	54	22,247	258.7	61.0
Tammela: Vaivaistalon mielisai- rasten osasto	10	21	6	27	1	3	—	4	—	19	8,224	304.6	22.5
Jämsä: Kunnan mielisairaala	15	11	4	15	—	—	—	4	3	8	3,063	204.2	8.4
Pielavesi: Kunnan mielisairaala	16	14	15	29	3	1	7	4	—	14	6,232	214.9	17.1
Yhteensä — Total	218	297	171	468	33	33	20	120	3	259	101,932	217.8	279.3
d) Yksityisten ja yhdis- tysten. — Des privés ou des sociétés.													
Helsinki: Kammiön sairaala hermo- ja mielisairaita varten	65	72	162	234	47	63	42	16	5	61	24,183	103.3	66.3

*) Sitä paitsi 8 sijaa rajatilaosastolla. — *) Näistä oli 21 perhehoidossa. — *) Siirretyt muualle. — *) Tilla tuntematon. — *) Siirretyt Pitkämäen. — *) Näistä on 54 annettu elätteelle. — *) Sitä paitsi elätteelle annettujen hoitopäiviä 21,554. — *) 12 siirretty muualle.

Sairaala. <i>Hôpital.</i>	Sairaaloitten luku. <i>Nombre de lits.</i>	Makades 1917. <i>Malades 1917.</i>	Vuodelta 1917 jäljellä <i>Malades restés jusqu'en 1917.</i>	Vuonna 1918 vakaanoitettuja. <i>Malades entés en 1918.</i>	Kokonaisten koko. luku. <i>Total des malades.</i>	Uloskirjoitettu. <i>Sortis.</i>					Vuoden 1919 jäljellä. Makades restés jusqu'en 1919. <i>Malades restés jusqu'en 1919.</i>	Sairaanhoitopiirien luku. <i>Nombre des journees de traitement.</i>	Sairaanhoitopiirien keskimääräinen päävähä koki. <i>Moyenne des journees de traitement par malade.</i>	Keskimääräinen päävähä koki. <i>Moyenne des malades par jour.</i>
						Terveyden. <i>Guéris.</i>	Amplifika. <i>Amplifiés.</i>	Parannuskäsi tulleet. <i>Parannuskäsi tulleens.</i>	Non-ammaktoirs. <i>Non-ammaktoirs.</i>	Parantamatta. <i>Parantamatta.</i>				
Sortavala: Diakoonilaitoksen mieli- sairaala	56	58	21	79	4	2	3	15	—	55	22,991	291.0	63.0	
Yhteensä — <i>Total</i>	121	130	183	313	51	65	45	31	5	116	47,174	150.7	129.2	
Mielisairaalat yhteensä. — <i>Total des asiles d'aliénés</i>	2,852	3,004	1,693	4,697	355	419	499	577	89	2,758	1,040,697	221.6	2,851.2	
III. Lapsenpäästölaitokset. Maternités.														
a) <i>Valtion. — De l'État.</i>														
Helsinki: Yleisen sairaalan lapsen- päästöosasto	50	45	1,950	1,995	1,855	11	4	13	91	21	14,068	7.1	38.5	
Pori: S:n s:n s:n	4	1	112	113	110	—	—	—	—	3	663	5.9	1.8	
Hämeenlinna: Läänsairaalan s:n Nurmes: Yleisen sairaalan lapsen- päästöosasto	2	3	77	80	76	—	3	1	—	—	676	8.5	1.5	
Kajaani: S:n s:n s:n	2	1	60	61	53	5	—	—	—	3	540	8.9	1.5	
Tornio: S:n s:n s:n	2	1	69	69	67	—	—	—	—	1	543	7.9	1.5	
Yhteensä — <i>Total</i>	62	51	2,315	2,366	2,205	16	7	15	93	30	16,806	7.1	46.0	
b) <i>Kaupunkien. — Des villes.</i>														
Turku: Tri C. von Heidekenin lapsenpäästölaitos	19	21	819	840	781	10	2	2	30	15	7,418	8.8	20.3	
Viipuri: Lapsenpäästölaitos	18	10	547	557	527	10	2	2	2	14	5,009	9.0	13.7	
Sortavala: »	6	1	137	138	130	—	5	—	—	3	1,427	10.3	3.9	
Käkisalmi: »	10	2	85	87	81	—	4	1	—	1	694	8.0	1.9	
Kotka: »	10	3	205	208	199	—	1	—	1	7	1,526	7.3	4.2	
Vaasa: »	8	6	219	225	213	1	3	3	4	1	1,928	8.6	5.3	
Pietarsaari: »	12	3	193	196	195	—	—	—	1	—	1,448	7.4	4.0	
Oulu: »	9	7	172	179	163	1	4	1	9	1	1,724	9.6	4.7	
Raahel: »	3	1	49	50	50	—	—	—	—	—	429	8.6	1.2	
Yhteensä — <i>Total</i>	95	54	2,426	2,480	2,339	22	21	9	47	42	21,603	8.7	59.2	
c) <i>Maalaiskuntien. — Des communes rurales.</i>														
Vihti: Lapsenpäästölaitos	5	4	74	78	74	—	—	—	2	2	610	7.8	1.7	
d) <i>Yksityisten tai yhdisty- stysten. — Des privés ou des sociétés.</i>														
Helsinki: Eira, Lapsenpäästöosasto	9	4	208	212	208	—	—	—	—	4	2,139	10.1	5.9	
Mehiläinen »	8	1	124	125	122	—	—	1	1	1	1,346	10.8	3.7	
Tohtorien O. A. Boijen ja Valter Parviaisen lapsenpäästölaitos	23	12	648	660	639	—	—	1	6	14	5,832	8.8	16.0	
Ensi Lapsenpäästöosasto	14	5	156	161	157	—	—	1	—	3	1,763	11.0	4.8	
Porvoo: Lapsenpäästölaitos	12	2	133	135	130	1	—	2	—	2	1,291	9.6	3.5	
Loviisa: »	6	1	86	87	87	—	—	—	—	—	878	10.1	2.4	
Hanko: »	10	5	82	87	82	1	—	—	—	4	700	8.0	1.9	
Tammisaari: »	9	6	113	119	118	—	—	—	—	1	1,060	8.9	2.9	
Turku: Yksityinen lapsenpäästö- laitos	14	7	352	359	348	—	—	1	2	8	3,214	9.0	8.8	
Rauma: Lapsenpäästölaitos	3	3	121	124	121	—	—	2	—	1	1,093	8.8	3.0	
Noormarkku: Eva Ahlströmin sai- raalan lapsenpäästöosasto	5	—	51	51	50	—	—	—	1	—	448	8.8	1.2	
Salol: Lapsenpäästölaitos	8	2	82	84	82	—	—	—	1	1	887	10.6	2.4	

Sairaala. <i>Hôpital.</i>	Sairaustoitteiden luku. <i>Nombre de lits.</i>	Vuodelta 1917 <i>Matées restés depuis 1917.</i>	Vuonna 1918 vastaanotettuja. <i>Matées entrés en 1918.</i>	Hoidettujen kokonaisuus. <i>Total des malades.</i>	Uloskirjoitettu. <i>Sortis.</i>							Vuoden 1919 jänneitä. <i>Malades restés jusqu'en 1919.</i>	Sairaanhoidon päivien Moyenne des journées de traitement par malades. <i>Nombre des journées de traitement.</i>	Keskimäärä sairaita päivää kohti. <i>Moyenne des malades par jour.</i>	Keskittämättömien Keskimäärä. <i>Moyenne des journaux de traitement par malades.</i>	Keskittämättömien luku. <i>Nombre des journaux de traitement.</i>
					Terveinä. <i>Sains.</i>	Amputoitu. <i>Amputés.</i>	Parannaksi tulleet. <i>Guéris.</i>	Parannuttamattomat. <i>Non-améliorés.</i>	Kuolleena. <i>Décédés.</i>	Hoitamatta. <i>Non-traités.</i>	Parannuttamattomat. <i>Non-améliorés.</i>					
Tampere:Lapsenpäästölaitos.	32	13	834	847	804	18	1	10	6	8	6,121	7.2	16.8			
Lahti: »	16	7	189	196	184	—	7	—	—	5	1,743	8.9	4.8			
Riihimäki: »	15	4	177	181	170	2	1	2	1	5	1,477	8.2	4.0			
Lappeenranta: »	20	—	46	46	40	1	5	—	—	—	400	8.7	1.1			
Hamina: 1) »	6	1	95	96	96	—	—	—	—	—	723	7.5	2.3			
Terijoki: 2) »	8	1	34	35	33	—	1	1	—	—	370	10.6	1.1			
Kouvola: »	12	8	159	167	153	7	—	1	2	4	1,628	9.7	4.5			
Mikkeli: »	7	4	227	231	217	1	2	4	3	4	1,828	7.9	5.0			
Savonlinna: »	6	4	172	176	172	3	—	1	—	—	1,289	7.3	3.5			
Heinola: »	2	1	55	56	53	1	1	—	—	1	591	10.6	1.6			
Kuopio: »	15	4	267	271	263	—	3	1	—	4	2,637	9.7	7.2			
Jyväskylä: »	8	3	193	196	191	—	—	1	—	4	1,963	10.0	5.4			
Rovaniemi: »	2	—	106	106	105	—	—	1	—	—	1,042	9.8	2.9			
Yhteensä — Total	270	98	4,710	4,808	4,625	35	21	30	23	74	42,463	8.8	116.3			
Lapsenpäästölaitokset yhteensä. — <i>Total des maternités .....</i>	432	207	9,525	9,732	9,243	73	49	54	165	148	81,482	8.4	223.2			
IV. Keuhkotautiparantolat. <i>Hôpitaux des tuberculeux.</i>																
b) Kaupunkien. — <i>Des villes.</i>																
Helsinki: Kivelän sairaalan keuhkotautiosasto	138	64	266	330	2	81	41	128	—	78	33,753	102.3	92.5			
Humaliston sairaala 3)	50	49	131	180	1	70	25	38	7	39	8,302	46.1	34.3			
Tampere: Keuhkotautiparantola 4)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Kotka: »	10	7	30	37	4	8	5	10	—	10	2,132	57.6	5.8			
Pietarsaari: Malmin sairaalan keuhkotautiosasto	18	13	70	83	15	27	10	14	4	13	3,321	40.0	9.1			
Yhteensä — Total	216	133	497	630	22	186	81	190	11	140	47,508	75.4	130.2			
c) Maalaiskuntien. — <i>Des communes rurales.</i>																
Ruovesi: Keuhkotautiparantola ..	13	13	36	49	5	18	11	3	3	9	4,066	83.0	11.1			
d) Yksityisten tai yhdistysten. — <i>Des privés ou des sociétés.</i>																
Lohja: Kouluparantola	26	26	6	32	—	5	1	—	—	26	9,170	286.6	25.1			
Nummela: Keuhkotautiparantola ..	90	85	159	244	12	122	42	16	—	52	24,826	101.7	68.0			
Hämeenlinna: Sairion keuhkotautiparantola	20	18	45	63	5	22	20	4	—	12	4,628	73.5	12.7			
Takaharju: Keuhkotautiparantola ..	110	80	232	312	72	90	24	7	61	58	25,184	80.7	69.0			
Sysmä: Ainolan keuhkotautiparantola 5)	12	11	8	19	—	12	6	—	1	—	2,055	108.2	6.2			
Iisalmi: Keuhkotautiparantola ...	22	15	40	55	10	16	5	4	—	20	6,252	113.7	17.1			
Alavus: »	20—25	19	24	43	3	16	1	1	1	21	5,634	131.0	15.4			
Kronoby: 6) »	18	8	20	28	6	2	4	1	15	—	1,027	36.7	12.8			
Kurikka: »	20	18	104	122	18	32	50	2	—	20	8,052	66.0	22.1			

1) Suljettu 15/XI. — 2) Suljettu 15/XII. — 3) Suljettuna 1/VII—1/XI. — 4) Suljettiin 24/III. Päiväkirjaa ei ole. — 5) Suljettiin joulukuun alussa. — 6) Sairaala paloi 22/III.

Sairaala. <i>Hôpital.</i>	Sairautustien luku. <i>Nombre de lits.</i>	Vuodelta 1917 jälkeen. <i>Malades reçus depuis 1917.</i>	Vuonna 1918 vaikastotettiin. <i>Malades entrés en 1918.</i>	Total des malades. <i>Total des malades.</i>	Uloskirjottettu. <i>Sortis.</i>					Vuonna 1919 jätettiin. <i>Malades restés jusqu'en 1919.</i>	Sairaanhoitopiirien luku. <i>Nombre des journales de traitement.</i>	Sairaanhoitopiirien keskimäärä. <i>Moyenne des malades par jour.</i>	Keskimäärä sairaita pöytä kohki. <i>Moyenne des malades par jour.</i>
					Terveen. <i>Sains.</i>	Amkiorde. <i>Améliorés.</i>	Paremmaksi tulleena. <i>Améliorés.</i>	Parannuttua. <i>Non-améliorés.</i>	Kuolleena. <i>Mort.</i>				
Teuva: Keuhkotautiparantola ...	12	9	58	67	15	19	20	1	4	8	4,059	60.6	11.1
Vöyri: " ...	19	15	51	66	9	20	15	3	—	19	5,784	87.6	15.8
Oulainen ¹⁾ " ...	32	17	85	102	17	39	22	8	16	—	7,123	69.8	23.4
Yhteensä — Total	406	321	832	1,153	167	395	210	47	98	236	103,794	90.0	284.4
Keuhkotautiparantolat yhteensä. — Total des hôpitaux des tuberculeux	635	467	1,365	1,832	194	599	302	240	112	385	155,368	84.8	425.7
V. Leprasairaala. <i>Léproserie.</i>													
a) Valtion. — De l'État.													
Orivesi: Leprasairaala	45	31	3	34	—	—	—	6	—	28	10,724	315.4	29.4
VI. Veneeriset sairaalat. <i>Sections syphilitiques.</i>													
a) Valtion. — De l'État.													
Helsinki: Yleisen sairaalan syfiliittinen osasto	150	124	1,480	1,604	—	1,474	10	11	—	109	40,056	25.0	109.7
Ylim. veneerinen sairaala Gumtäckissä	145	100	667	767	628	—	—	2	—	137	40,008	52.2	109.6
S:n s:n s:n Töölössä	120	64	724	788	—	672	13	2	—	101	31,066	39.4	85.1
Turku: Lääninsairaalan syfiliittinen osasto	60	31	506	537	422	44	1	2	17	51	13,171	24.5	36.1
Ylim. veneerinen sairaala ²⁾	15	14	41	55	49	6	—	—	—	—	2,318	42.1	9.5
Pori: Yleisen sairaalan syfiliittinen osasto	25	8	143	151	144	—	—	2	—	5	2,837	18.8	7.8
Godby: Yleisen sairaalan syfiliittinen osasto	8	1	4	5	4	1	—	—	—	—	181	36.2	0.5
Hämeenlinna: Lääninsairaalan syfiliittinen osasto	18	16	161	177	162	7	—	—	—	8	3,052	17.2	8.4
Ylim. veneerinen sairaala	17	17	144	161	145	4	—	—	—	12	3,831	23.8	10.5
Tampere: Yleisen sairaalan syfiliittinen osasto	30	25	277	302	260	15	—	1	4	22	7,201	23.8	19.7
Viipuri: Lääninsairaalan syfiliittinen osasto	60	59	825	884	765	—	10	45	—	64	17,844	20.2	48.9
Ylim. veneerinen sairaala N:o 1 ³⁾	50	40	390	430	424	—	1	5	—	—	8,578	19.9	25.7
S:n s:n s:n N:o 2 ⁴⁾	30	28	107	135	131	—	3	1	—	—	3,211	23.8	17.6
Sortavala: Ylim. veneerinen sairaala	35	53	455	508	5489	—	—	—	—	19	—	—	—
Mikkeli: Lääninsairaalan syfiliittinen osasto	40	7	82	89	78	—	—	—	—	11	2,713	30.5	7.4
Savonlinna: Yleisen sairaalan s:n s:n Ylim. veneerinen sairaala	20	18	123	141	120	—	9	1	—	11	2,173	15.4	6.0
Kuopio: Lääninsairaalan syfiliittinen osasto	10	—	169	169	119	31	2	5	1	11	2,923	17.3	8.0
Joensuu: Yleisen sairaalan s:n s:n Ylim. veneerinen sairaala	66	39	510	549	502	—	5	4	—	38	10,416	19.0	28.5
Nurmes: S:n s:n s:n s:n Mustasaari: Lääninsairaalan syfiliittinen osasto	20	19	143	162	140	—	—	3	1	18	5,450	33.6	14.9
Jyväskylä: Yleisen sairaalan syfiliittinen osasto	13	10	58	68	10	48	—	—	—	10	2,626	38.6	7.2
	80	22	306	328	268	23	—	1	3	33	12,681	38.7	34.7
	45	32	231	263	137	87	7	—	2	30	9,090	34.6	24.9

¹⁾ Suljettuna 1/XI—31/XII. — ²⁾ Suljettiin 31/VIII. — ³⁾ Suljettiin 1/XI. — ⁴⁾ Suljettiin 1/VII. — ⁵⁾ Muistinpäätökset epätyölliset.

Sairaala. <i>Hôpital.</i>	Sairaavuoketien luku. <i>Nombre de lits.</i>	Vuodelta 1917 Jäseniä, <i>Malades restés depuis 1917.</i>	Vuonna 1918 vastaanotettuja, <i>Malades entrés en 1918.</i>	Hoidettujen kokonaisluku. <i>Total des malades.</i>	Uloskirjoitettu. <i>Sortis.</i>					Vuoteen 1919 jäseniä, <i>Malades restés jusqu'en 1919.</i>	Sairaanhoidospäivien luku. <i>Nombre des journées de traitement.</i>	Keskimäärä. <i>Moyenne des journées de traitement par malade.</i>	I keskimäärä. <i>Moyenne des malades par jour.</i>
					Terveent. <i>Guéris.</i>	Amelioris. <i>Améliorés.</i>	Painumaksi tulleena. <i>Parvenus à guérison.</i>	Parantunut. <i>Parantés.</i>	Kuolleena. <i>Décédés.</i>				
Oulu: Lääninsairaalan syfiliittinen osasto	25	20	399	419	227	137	3	1	14	37	8,253	19.7	22.6
Ylim. veneerinen sairaala	35	23	224	247	169	32	1	1	10	34	7,485	30.3	20.5
Kajaani: Yleisen sairaalan syfiliittinen osasto	5	4	17	21	21	—	—	—	—	—	626	29.8	1.7
Tornio: S:n s:n s:n	20	19	158	177	156	—	—	1	—	20	6,164	34.8	16.9
Yhteensä — Total	1,142	793	8,344	9,137	5,570	2,581	66	87	52	781	243,954	28.3	668.4
VII. Kulkutautisairaalat. Hôpitaux des maladies épidémiques.													
b) Kaupunkien. — <i>Des villes.</i>													
Helsinki: Kulkutautisairaala	200	86	1,817	1,903	1,571	2	15	166	9	140	31,879	16.8	87.3
Väliäk. kulkutautisairaala n. k. koleraparakella ¹⁾	40	—	89	89	77	—	—	1	11	—	375	4.2	1.5
Väliäk. influenzasair. n. k. koleraparakella ²⁾	40	—	168	168	79	26	17	—	31	15	2,235	13.3	29.4
Turku: Kunnallissairaalan kulkutautiosasto	116	20	456	476	344	—	—	48	59	25	7,871	16.5	21.6
Rauma: Kulkutautisairaala	30	—	181	181	134	—	2	35	6	4	4,985	27.5	13.7
Uusikaupunki »	20	—	121	121	109	2	—	7	—	3	1,694	14.0	4.6
Maarianhamina: »	10	—	11	11	10	—	—	1	—	—	165	15.0	0.5
Hämeenlinna: »	19	—	124	124	88	5	2	23	—	6	2,344	22.9	7.8
Tampere: Kunnallissairaalan kulkutautiosasto	104	61	1,010	1,071	852	—	2	146	4	67	27,445	25.6	75.2
Viipuri: Kunnallissairaalan kulkutautiosasto	20	20	274	294	244	—	3	35	—	12	6,954	23.7	19.1
Sortavala: Kulkutautisairaala	24	4	184	188	115	47	—	23	—	3	1,507	8.0	4.1
Hamina: »	6	—	12	12	10	—	—	1	—	1	350	29.2	1.0
Kotka: Kunnallissairaalan kulkutautiosasto	21	3	93	96	79	—	—	8	—	9	2,098	21.9	5.7
Mikkeli: Kulkutautisairaala	6	1	79	80	76	—	—	—	—	4	—	—	—
Iisalmi: »	10	—	55	55	39	—	—	8	—	8	829	15.1	2.3
Vaasa: Kunnallissairaalan kulkutautiosasto	26	27	170	197	168	—	—	15	3	11	5,941	30.2	16.3
Kokkola: Libeckin sairaalan kulkutautiosasto	13	1	23	24	16	—	—	4	—	4	365	15.2	1.0
Pietarsaari: Malmin sairaalan kulkutautiosasto	20	31	92	123	114	—	—	6	—	3	3,915	31.8	10.7
Jyväskylä: Kulkutautisairaala	11	—	35	35	30	—	—	4	—	1	963	27.5	2.6
Oulu: Kunnallissairaalan kulkutautiosasto	36	12	159	171	124	—	—	16	13	18	3,926	23.0	10.8
Raahe: Kulkutautisairaala	8	—	50	50	43	—	—	7	—	—	1,208	24.2	3.3
Kajaani: »	12	4	93	97	74	2	2	13	5	1	1,447	14.9	4.0
Tornio: »	10	—	111	111	89	—	—	10	—	12	2,546	22.9	7.0
Kemi: »	5	—	28	28	17	9	—	2	—	—	576	20.6	1.6
Yhteensä — Total	807	270	5,435	5,705	4,502	93	43	579	141	347	112,118	19.9	307.2
c) Maalaiskuntien. — <i>Des communes rurales.</i>													
Nurmijärvi: Kulkutautisairaala	10	—	41	41	25	10	—	5	—	1	730	17.8	2.0
Kaarina ja Määriä: Kulkutautisairaala	28	12	93	105	85	—	—	14	—	6	3,738	35.6	10.2

¹⁾ Summasta puuttuu sairaanhoidospäivien lukumäärä Sortavalan ylim. ven. sair. — ²⁾ Keskiarvoja laskettaessa jätetty Sortavalan ylim. ven. sair. pois. — ³⁾ Suljettuna 1/VII—1/XI. — ⁴⁾ Avoilna 16/X—31/XII. Sama sairaala kuin edellinen. — ⁵⁾ Siirretty muualle. — ⁶⁾ Summasta puuttuu Mikkelin sair. — ⁷⁾ Keskiarvoja laskettaessa jätetty Mikkelin kulkutautisairaala pois.

Sairaala. <i>Hôpital.</i>	Sairasvuokteitten luku. <i>Nombre de lits.</i>	Vuodelta 1917 jälleensä malades restés depuis 1917.	Vuonna 1918 yhteensä. <i>Malades entrés en 1918.</i>	Hoidettujen kokonaisluku. <i>Total des malades.</i>	Uloskirjottettu. <i>Sortis.</i>							Vuoteen 1919 jänneittä. Malades restés jusqu'en 1919.	Sairaanhoidon päivien luku. <i>Nombre des journées de traitement.</i>	Sairaanhoidon päivien luku. <i>Moyenne des malades par jour.</i>	Keskimäärä sairaalta päivää kohti. <i>Moyenne des malades par jour.</i>
					Terveenä <i>Gueris.</i>	Terveyttä tulleena. <i>Améliorés.</i>	Paremmaksi tulleena. <i>Améliorés.</i>	Parantumatta. Non-ambliorés.	Diakoneina. <i>Diakons.</i>	Kuolleena. <i>Morts.</i>	Hoitamatta. Non-traités.				
Jämsä: Kulkutautisairaala	15	—	22	22	11	—	—	3	—	—	—	8	432	19.6	1.2
Terijoki »	7—10	—	139	139	103	9	20	7	—	—	—	—	1,504	10.8	4.1
Viipurin pitäjä »	77	28	566	594	447	4	3	87	—	—	—	46	11,785	19.8	32.3
Yhteensä — Total	140	40	861	901	671	23	23	116	7	61	18,189	20.2	49.8		
d) Yksityisten taidyhdistysten. — <i>Des privés ou des sociétés.</i>															
Porvoo: Kulkutautisairaala	14	10	96	106	96	—	1	4	2	3	2,062	19.5	5.6		
Kulkutautisairaalat yhteensä. — <i>Total des hôpitaux des maladies épidémiques</i>	961	320	6,392	6,712	5,269	116	67	699	150	411	132,369	19.7	362.6		
VIII. Vankilain sairaalat.¹⁾ <i>Hôpitaux des prisons.</i>															
Helsinki: Lääninvankilan sairaala	50	6	38	44	26	9	1	4	—	4	1,647	37.4	4.5		
Kuritusuoneen sairaala	22	21	392	413	300	26	19	45	2	21	13,498	32.7	37.0		
Turku: Kuritusuoneen sairaala ..	21	13	178	191	77	52	7	39	—	16	4,902	25.7	13.4		
Hämeenlinna: Kuritus- ja työvan- kilan sairaala ²⁾	12	8	95	103	82	1	1	12	—	7	2,259	21.9	6.2		
Viipuri: Lääninvankilan sairaala ..	15	6	79	85	57	8	—	8	3	9	1,895	22.3	5.2		
Lappeenranta: Työvan- kilan »	10	1	50	51	25	12	—	3	—	11	732	14.4	2.0		
Mikkeli: Lääninvankilan »	4	1	19	20	9	2	4	4	—	1	589	29.5	1.6		
Kuopio: »	2	—	21	21	13	—	—	6	—	2	629	30.0	1.7		
Oulu: »	6	—	16	16	12	3	—	1	—	—	158	9.9	0.4		
Yhteensä — Total	142	56	888	944	601	113	32	122	5	71	26,309	27.7	72.1		
IX. Rautatien sairaalat. <i>Hôpitaux des chemins de fer.</i>															
Helsinki: Rautatien sairaala.	14	8	158	166	113	21	8	8	6	10	3,021	18.2	8.3		
Kaikki sairaalat yhteensä. — <i>Tous les hôpitaux ensemble</i>	10,413	7,960	77,672	85,632	54,480	11,504	3,339	6,392	2,176	7,741	2,908,781	34.0	7,969.3		

¹⁾ Turun kuritusuoneen mielisairaala otettu ryhmään II. — ²⁾ Pälväkirjaa ei ole pidetty 7/III—1/V.

Taulu IV.
Tableau IV.

Helsingin yleisen sairaalan, lääninsairaalan, yleisten sairaalan, mielisairaalan
Dépenses et recettes du hôpital public à Helsingfors, des hôpitaux publics, des hospices

	Sairaanvoiteitten lukumäärä. Nombre de lits d'admission.	Sairaiden luku. Nombre des malades.	Hoitopäiviä. Journées de traitement.	Palkkaus ja palkansajain ruoka. Appointements et vivres des employés.				Ruuanpito sairaalle. Vivres des malades.				Lääkkeet ja sideaineet. Médicaments et articles de par- sement.				Polttopuut ja valaistus. Chauffage et éclairage.				Tarve- no. Repara- ver	
				Kokonais- menot. Frais totaux.		Hoitopäivää kohti. Frais quotidiens.		Kokonais- menot. Frais totaux.		Hoitopäivää kohti. Frais quotidiens.		Kokonais- menot. Frais totaux.		Hoitopäivää kohti. Frais quotidiens.		Kokonais- menot. Frais totaux.		Kokona- menot Frais totaux.			
				Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.		
Helsingin yleinen sairaala.																					
1	Vanha ja uusi klinikka	328	3,779	79,857	262,861	47	3 29	583,322	96	7 30	167,164	38	2 09	308,649	74	3 87	49,950				
2	Kirurginen sairaala	154	2,657	70,543	277,646	69	3 94	511,937	70	7 26	149,550	63	2 12	197,593	44	2 80	23,653				
3	Lapsenpäästölaitos ^{1) 2)}	50	2,082	15,418	106,919	90	6 94	264,920	29	17 18	24,982	48	1 62	46,996	80	3 05	16,999				
4	Lastensairaala	35	298	10,193	87,986	30	8 63	148,900	39	14 72	20,998	28	2 06	45,998	33	4 51	14,990				
5	Otiatrinen sairaala	20	233	4,559	29,683	43	6 51	49,283	02	10 81	13,732	55	3 01	7,973	85	1 75	6,984				
	Yhteensä — Total	587	9,049	180,570	765,097	79	4 24	1,558,364	36	8 63	376,428	32	2 09	607,212	16	3 36	112,577				
Lääninsairaalat.																					
6	Turku	187	1,953	59,819	159,573	21	2 67	307,354	10	5 14	48,996	22	0 82	87,009	—	1 46	48,580				
7	Hämeenlinna	70	1,156	21,784	38,994	50	1 79	128,444	56	5 90	19,617	90	0 90	27,715	94	1 27	11,996				
8	Viipuri	253	4,236	93,150	177,985	25	1 91	732,502	50	7 86	109,901	55	1 18	199,993	50	2 15	67,486				
9	Mikkeli	90	801	20,384	72,650	15	3 56	107,877	94	5 29	12,409	58	0 61	27,949	04	1 37	7,055				
10	Kuopio	172	2,046	37,962	128,516	06	3 39	289,267	21	7 62	32,714	80	0 86	130,318	96	3 43	27,963				
11	Mustasaari	167	1,156	46,913	131,970	96	2 81	241,952	68	5 16	39,925	83	0 85	64,352	23	1 37	21,042				
12	Oulu	95	1,638	35,408	97,336	46	2 75	169,999	66	4 80	19,959	68	0 56	49,998	56	1 41	14,999				
	Yhteensä — Total	1,034	12,986	315,420	807,026	59	2 56	1,977,398	65	6 27	283,525	56	0 90	587,337	23	1 86	199,124				
Yleiset sairaalat.																					
13	Loviisa	22	729	9,000	27,584	25	3 07	45,058	33	5 01	19,999	95	2 22	14,999	48	1 67	8,000				
14	Pori	54	648	10,040	34,829	67	3 47	71,996	20	7 17	9,993	54	1 —	14,999	40	1 49	4,999				
15	Godby	12	188	4,073	11,726	80	2 88	15,563	20	3 82	8,937	82	2 19	4,182	15	1 03	1,768				
16	Tampere	120	1,385	41,231	138,980	04	3 37	293,526	18	7 12	59,613	85	1 45	91,888	15	2 23	44,965				
17	Sortavala	50	864	18,482	46,347	33	2 51	114,038	67	6 17	16,401	05	0 89	87,999	84	4 76	14,990				
18	Savonlinna	40	936	13,500	27,077	66	2 01	69,599	66	5 16	16,976	40	1 26	51,838	40	3 84	8,998				
19	Joensuu	40	500	12,461	37,784	05	3 03	99,929	03	8 02	8,726	30	0 70	34,701	68	2 79	5,222				
20	Nurmes	27	216	6,642	10,324	—	1 55	36,233	73	5 46	4,479	25	0 67	5,154	96	7 76	1,789				
21	Jyväskylä	70	713	20,771	42,914	01	2 07	99,842	73	4 81	8,751	65	0 42	32,182	55	1 55	5,307				
22	Kajaani	37	666	13,672	22,590	—	1 65	74,791	50	5 47	9,999	79	0 73	13,128	63	0 90	9,934				
23	Rovaniemi	20	344	6,345	17,461	99	2 75	29,961	77	4 72	5,971	—	0 94	11,693	39	1 84	2,598				
24	Tornio	42	457	13,666	31,558	60	2 31	59,985	90	4 39	9,257	27	0 68	14,998	55	1 10	5,999				
25	Muonio	6	11	280	4,019	92	14 36	3,990	33	14 25	215	05	0 77	1,899	55	6 78	87				
26	Sodankylä	10	90	1,159	7,112	34	6 14	7,593	56	6 55	2,358	90	2 04	5,738	05	4 95	1,793				
27	Inari	9	59	1,845	7,085	31	3 84	9,904	36	5 37	1,906	20	1 03	3,235	75	1 75	404				
	Yhteensä — Total	559	7,806	173,167	467,395	97	2 70	1,032,015	15	5 97	183,581	02	1 07	388,640	53	2 24	116,858				

¹⁾ Määrärahaan «sairaiden ruoka» sisältyy hoitajatar- ja internaatti-oppiilaiden ruoka, yhteensä 15,568 ravintopäivää. Kun saatu internaatista H u o m.! Kuten edellisinäkin vuosina, on ruuanpidon henkilökunnan palkka laskettu ruuanpito sairaalle, otsikon kohdalle.

prasaaraalan ja ylimääräisten veneeristen sairaalain menot ja tulot vuonna 1918.

allénés, de la léproserie et des hôpitaux surnuméraires pour malades vénériens, en 1918.

Kun- to. in- no.	Sekalaisia menoja. <i>Divers.</i>				Huoneuston vuokra. <i>Louage.</i>				Kokonaismenot. <i>Totaux des dépenses.</i>				Vuosimäärä. <i>Budget annuel alloué par l'État.</i>		Ylöskantotulot. <i>Recettes diverses.</i>						% meno- jen % des frais totaux.	Muistut- uksia. <i>Obs- ervations.</i>	
	Kokonais- menot. <i>Frais totaux.</i>		Hottopäivien kohti. <i>Frais quotidiens.</i>		Kokonais- menot. <i>Frais totaux.</i>		Hottopäivien kohti. <i>Frais quotidiens.</i>		Kokonais- menot <i>Frais totaux.</i>		Hottopäivien kohti. <i>Frais quotidiens.</i>				Sairasvuo- demaksuja. <i>Indemnités versées par les adm- nistrés.</i>		Muita sairashuo- nelle laitteiden tulot. <i>Autres revenus des hôpitaux.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>			Jos vuokra vedetään pois ovat kokonais- menot päivän kohti. <i>Frais totaux quoti- diens, factésalors.</i>	
	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.			Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.		Smk.	p.
063	370,236	89	464	24,000	—	030	1,766,185	79	2212	1,839,515	80	84,160	30	8,383	88	92,544	18	5.2	2182	1			
034	58,639	39	083	1,500	—	002	1,220,521	17	1730	1,237,504	36	137,575	05	—	—	137,575	05	11.3	1728	2			
190	57,577	—	373	—	—	—	518,395	83	3362	519,341	33	24,595	40	4,870	—	29,465	40	5.7	3362	3			
147	27,438	68	269	1,764	98	017	348,077	26	3415	348,727	06	6,537	20	—	—	6,537	20	1.9	3398	4			
153	10,670	08	234	7,333	34	161	125,660	28	2756	135,591	10	5,570	80	—	—	5,570	80	4.4	2595	5			
062	524,562	04	291	34,598	32	019	3,978,840	33	2204	4,080,679	65	258,438	75	13,253	88	271,692	63	6.8	2185				
181	58,589	24	098	—	—	—	710,102	65	1187	734,982	—	100,618	20	515	17	101,133	37	14.3	1187	6			
055	21,725	94	1	—	—	—	248,495	73	1141	292,994	50	28,103	95	—	—	28,103	95	11.4	1141	7			
072	74,999	94	081	—	—	—	1,362,868	97	1463	1,396,132	—	139,777	40	—	—	139,777	40	10.3	1463	8			
035	20,145	51	099	—	—	—	248,087	27	1217	242,474	—	27,855	20	—	—	27,855	20	11.2	1217	9			
074	39,253	18	103	—	—	—	648,034	12	1707	691,480	—	96,046	50	—	—	96,046	50	14.8	1707	10			
045	34,615	80	074	—	—	—	533,860	15	1138	474,649	—	63,687	20	—	—	63,687	20	12.0	1138	11			
042	24,991	03	071	—	—	—	377,284	69	1066	340,033	—	58,186	70	—	—	58,186	70	15.4	1066	12			
063	274,320	64	087	—	—	—	4,128,733	58	1309	4,172,744	50	514,275	15	515	17	514,790	32	12.4	1309				
089	9,999	90	111	—	—	—	125,641	91	1396	115,472	84	13,184	80	3,381	30	16,566	10	13.2	1396	13			
050	4,998	67	050	—	—	—	141,816	58	1413	219,256	—	17,033	10	—	—	17,033	10	12.0	1413	14			
043	5,513	35	135	—	—	—	47,692	17	1171	36,631	—	8,882	20	—	—	8,882	20	18.6	1171	15			
109	32,917	90	080	—	—	—	661,891	31	1605	659,408	—	56,628	10	—	—	56,628	10	8.6	1605	16			
081	13,964	42	076	—	—	—	293,741	36	1589	293,558	90	42,423	50	—	—	42,423	50	14.4	1589	17			
067	14,987	10	111	—	—	—	189,477	72	1404	189,998	—	23,513	80	4641	—	23,560	21	12.4	1404	18			
042	8,493	22	068	—	—	—	194,856	58	1564	189,720	—	18,035	20	—	—	18,035	20	9.3	1564	19			
037	3,741	36	056	—	—	—	61,722	60	929	68,468	—	4,269	90	072	—	4,270	62	6.9	929	20			
026	6,995	68	034	18,000	—	087	213,994	42	1030	197,194	—	20,404	—	5549	—	20,459	49	9.5	929	21			
073	7,939	88	055	—	—	—	138,384	12	1012	138,927	50	21,806	25	—	—	21,806	25	15.8	1012	22			
041	2,998	95	047	—	—	—	70,686	55	1114	65,561	99	6,349	50	—	—	6,349	50	9.0	1114	23			
044	5,997	71	044	—	—	—	127,790	48	935	115,394	—	11,884	—	2791	—	11,911	91	9.3	935	24			
031	990	75	354	—	—	—	11,203	35	4001	17,580	—	114	80	—	—	114	80	1.0	4001	25			
155	2,113	—	182	—	—	—	26,709	30	2305	34,809	92	2,689	60	2,692	—	5,381	60	20.1	2305	26			
022	2,471	80	134	—	—	—	25,007	42	1355	28,020	—	1,747	60	—	—	1,747	60	7.0	1355	27			
067	124,123	69	072	18,000	—	010	2,330,614	87	1346	2,370,000	15	248,966	35	6,203	83	255,170	18	10.9	1346				

ksu Smk. 4,870: — vähennetään, jää kokonaismenoksi sairaanhoitopäivää kohti 33: 30. — *) Vuokra sisältyy palkkoihin.

	Sairasvuoksettujen lukumäärä. <i>Nombre de lits d'admissionnés.</i>	Sairaiden lukua. <i>Nombre des malades.</i>	Hoitoaikaa. <i>Journées de traitement.</i>	Palkkaus ja palkansajain ruoka. <i>Appointements et vivre des employés.</i>				Ruuanpito sairaille. <i>Vivre des malades.</i>				Lääkkeet ja sideaineet. <i>Médicaments et articles de par-sèment.</i>				Polttopuu ja valaistus. <i>Chauffage et éclairage.</i>				Tarvekorjaus. <i>Reparations.</i>	
				Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Hoitopäivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>		Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Hoitopäivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>		Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Hoitopäivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>		Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>			
				Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.		
Mielisairaalat.																					
28	Lapinlahden keskuslaitos.	130	220	44,427	149,696	91	3 37	319,998	70	7 20	7,869	65	0 18	129,677	46	2 92	63,253				
29	Niuvanniemen keskuslaitos.	330	399	116,906	274,459	86	2 35	572,324	43	4 90	8,761	05	0 08	164,459	65	1 41	61,599				
30	Pitkäniemen keskuslaitos.	520	686	177,656	282,528	78	1 59	1,508,176	54	8 49	32,456	38	0 18	202,580	87	1 14	255,119				
31	Seilin turvalaitos.	52	57	17,666	30,348	67	1 72	69,989	36	3 96	443	65	0 03	20,697	80	1 74	1,612				
32	Käkisalmen turvalaitos	180	190	47,711	120,511	12	2 53	190,163	49	3 99	4,018	75	0 08	44,124	23	0 93	11,272				
33	Elätteelle annetut mielisairaat.	—	21	7,600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
	Yhteensä — Total	1,212	1,573	411,965	857,545	34	2 08	2,660,652	52	6 46	53,549	48	0 13	561,540	01	1 36	392,857				
Ylimääräiset veneeriset sairaalat.																					
34	Helsinki (Töölö)	120	788	32,785	61,422	73	1 87	161,194	33	4 92	11,374	45	0 35	46,708	85	1 42	10,265				
35	Helsinki (Gumtäck) ..	145	767	41,666	62,216	66	1 49	160,567	23	3 85	10,873	18	0 26	28,890	55	0 69	16,629				
36	Turku ¹⁾	15	55	2,318	5,102	20	2 20	6,791	20	2 93	420	25	0 18	168	30	0 07	200				
37	Hämeenlinna	17	161	3,831	5,286	—	1 38	14,949	93	3 90	1,151	45	0 31	996	70	0 26	52				
38	Viipuri I ²⁾	50	430	8,578	13,459	—	1 57	31,065	79	3 62	3,991	45	0 47	5,931	80	0 69	2,951				
39	Viipuri II ³⁾	30	135	3,211	5,563	80	1 73	12,101	77	3 77	1,437	55	0 45	2,432	10	0 76	1,478				
40	Sortavala	35	507	12,643	13,335	75	1 06	60,935	22	4 82	7,499	90	0 59	7,798	40	0 62	2,997				
41	Savonlinna	10	169	2,923	4,039	88	1 38	16,960	43	5 80	1,533	95	0 53	2,203	60	0 75	1,799				
42	Oulu	35	247	7,485	7,760	50	1 04	27,474	46	3 67	1,067	45	0 14	5,746	60	0 77	1,199				
	Yhteensä — Total	457	3,259	115,440	178,186	52	1 54	492,040	36	4 26	39,349	63	0 34	100,876	90	0 87	37,574				
43	Oriveden leprasairaala.	45	34	10,716	20,955	63	1 96	59,663	85	5 57	8,021	50	0 75	8,958	—	0 84	2,446				
	Yhteensä — Total	3,894	34,807	1,207 278	3,096 207	84	2 56	7,780 134	89	6 44	944,455	51	0 79	2,254,564	83	1 87	861,439				

¹⁾ Suljettu elokuun 31 p:nä 1918. — ²⁾ Suljettu marraskuun 1 p:nä 1918. — ³⁾ Suljettu heinäkuun 1 p:nä 1918. — ⁴⁾ Sisältyy myös vuok

n kun- to. s in- s.	Sekalaisia menoja. <i>Divers.</i>				Huoneuston vuokra. <i>Louage.</i>				Kokonaismenot. <i>Totaux des dépenses</i>				Yhteensä. <i>Total.</i>		Yliskantotulot. <i>Recettes diverses.</i>				% meno- jen kokonaisuus- masta. % des frais totaux.	Muistut- uksia. <i>Obser- vations.</i>					
	Kokonais- menot. <i>Frais totaux.</i>		Hoitopäivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>		Kokonais- menot. <i>Frais totaux.</i>		Hoitopäivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>		Kokonais- menot. <i>Frais totaux.</i>		Hoitopäivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>				Sairasvuo- demaksuja. <i>Indemnités versées par les admi- nistrés.</i>		Muilla sairaus- neille lankeavia tuloja. <i>Autres revenus des hopitaux.</i>			Yhteensä. <i>Total.</i>		Jos vuokra vedetään pois ovat kokonais- menot päivää kohti. <i>Frais totaux quoti- diens, joiden luvut</i>			
Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.				
1 42	35,348	—	0 80	—	—	—	—	705,844	70	15 89	—	—	703,000	—	—	45,982	—	—	—	45,982	—	6.5	15 89	28	
0 53	31,047	56	0 27	—	—	—	—	1,112,651	69	9 52	—	—	1,229,882	—	—	165,004	20	—	—	165,004	20	14.8	9 52	29	
1 44	174,805	56	0 98	—	—	—	—	2,455,667	24	13 82	—	—	2,904,438	—	—	326,117	85	—	—	326,117	85	13.2	13 82	30	
0 09	4,278	03	0 24	—	—	—	—	127,370	16	7 21	—	—	139,683	79	—	37,625	50	—	—	35,625	50	29.5	7 21	31	
0 24	15,966	49	0 34	—	—	—	—	386,057	07	8 09	—	—	470,563	—	—	55,676	25	—	—	55,760	23	14.5	8 09	32	
—	16,433	23	2 16	—	—	—	—	16,433	23	2 16	—	—	18,000	—	—	19,517	—	—	—	19,517	—	118.8	2 16	33	
0 95	277,878	87	0 68	—	—	—	—	4,804,024	09	11 66	—	—	5,465,566	79	—	649,922	80	—	—	650,006	78	13.5	11 66	—	
0 31	31,183	16	0 95	13,500	—	0 41	—	335,649	17	10 24	—	—	330,565	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9 83	34
0 40	30,508	64	0 73	13,274	99	0 32	—	322,961	19	7 75	—	—	268,340	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 67	35
0 09	238	75	0 10	1,050	—	0 45	—	13,970	82	6 03	—	—	15,719	—	—	158 40	—	—	—	158 40	—	1.0	5 57	36	
0 01	495	—	0 13	1,650	—	0 43	—	24,581	08	6 42	—	—	15,006	50	—	818 30	—	—	—	818 30	—	3.4	5 90	37	
0 34	4,833	61	0 56	—	—	—	—	62,233	40	7 26	—	—	57,845	—	—	2,150	—	—	—	2,150	—	3.5	7 26	38	
0 46	2,842	52	0 89	8,025	—	2 50	—	33,881	24	10 55	—	—	46,848	—	—	667 80	—	—	—	667 80	—	2.0	8 05	39	
0 24	3,499	92	0 28	4,350	—	0 34	—	100,416	80	7 94	—	—	113,680	—	—	9,621 20	2,500	—	—	12,121 20	—	12.1	7 60	40	
0 62	1,519	72	0 52	2,925	—	1	—	30,981	71	10 60	—	—	30,981	71	—	3,704 90	—	—	—	3,704 90	—	11.9	9 60	41	
0 16	1,925	36	0 26	3,800	—	0 51	—	48,974	17	6 54	—	—	22,567	50	—	758 80	—	—	—	758 80	—	1.6	6 03	42	
0 33	77,046	68	0 67	48,574	99	0 42	—	973,649	58	8 43	—	—	901,552	71	—	17,879	40	2,500	—	20,379	40	2.1	8 01	—	
0 23	2,298	40	0 21	—	—	—	—	102,343	72	9 55	—	—	371,385	25	—	—	—	—	—	—	—	9.55	—	—	43
0 71	1,280,230	32	1 06	101,173	31	0 08	—	16,318,206	17	13 52	—	—	17,361,929	05	—	1,689,482	45	22,556	86	1,712,039	31	10.5	13 44	—	

Taulu V.
Tableau V.Valtion sairashuoneitten lasarettiasastoilla vuonna 1918 hoidetut taudit.
Maladies traitées dans les services de lazaret des hôpitaux de l'État en 1918.

Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiasastoilla yhteensä. Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.						Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiasastoilla yhteensä. Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.						
	Hoidettuja. Admisstrés.	Uloskirjoitettuja. Sortis.						Hoidettuja. Admisstrés.	Uloskirjoitettuja. Sortis.					
		Terreittä ja toipuvia. Guéris et convalescents.	Parantuneeksi tulleet. Améliorés.	Parantuneeksi tulleet. Non-améliorés.	Hoitamattomia. Non-traités.	Kuolleita. Décédés.			Jääneitä. Restants.	Terreittä ja toipuvia. Guéris et convalescents.	Parantuneeksi tulleet. Améliorés.	Parantuneeksi tulleet. Non-améliorés.	Hoitamattomia. Non-traités.	Kuolleita. Décédés.
I. Muodostumisvikoja ja synnynnäisiä tauteja.							Lymphogranulomatosis	1	—	—	—	—	1	—
Cephalocele	2	1	—	—	1	—	Scorbutus	4	2	1	—	—	1	—
Hydrocephalus	4	—	1	2	—	1	Morbus maculosus Werlhofii	—	—	—	—	—	—	—
Spina bifida	5	3	—	1	—	1	Purpura	5	2	—	—	—	2	1
Labium leporinum	9	7	—	—	2	—	Haemophilia	6	5	—	—	1	—	—
Palatoschisis	11	8	—	—	1	—	Diathesis haemorrhag.	22	—	—	—	—	2	—
Torticollis	1	1	—	—	—	—	Icterus haemolytica	2	1	—	—	—	1	—
Cysta branchiogenæ cong. coli	4	2	—	—	2	—	Diabetes mellitus	34	—	16	4	—	12	2
Cryptorchismus	6	6	—	—	—	—	» insipidus	2	—	2	—	—	—	—
Phimosi	9	9	—	—	—	—	Oedema fugax	2	1	—	—	—	—	1
Hypospadi	1	1	—	—	—	—	Atrophia infant.	5	2	1	—	—	2	—
Fistula vesicae urinariae cong.	1	—	—	—	1	—	Debilitas	8	1	—	—	—	4	3
Atresia vaginae	2	2	—	—	—	—	Marasmus	3	3	—	—	—	—	—
Diverticulum Meckeli	1	1	—	—	—	—	» senilis	10	—	3	2	—	5	—
Coecum mobile	2	2	—	—	—	—	Gangraena senilis et spontanea	73	46	8	1	2	7	9
Megacolon	1	1	—	—	—	—	Yhteensä — Total	276	105	77	13	8	47	26
Atresia ani	8	4	1	—	1	1	III. Akuuttisia infektioitauteja.							
Luxatio femoris congen.	1	1	—	—	—	—	Rheumatismus articuorum ac.	112	82	14	1	—	1	14
Pes varus vel eqvino-varus	19	14	3	—	1	1	Rheumatismus musculorum ac.	8	6	2	—	—	—	—
Syndactylia	2	2	—	—	—	—	Variola	7	—	1	—	—	6	—
Deformatio extremitatum.	2	2	—	—	—	—	Varicellae	1	—	—	—	—	1	—
Hernia umbilicalis.	1	—	1	—	—	—	Scarlatina	13	2	—	—	—	8	1
Yhteensä — Total	93	68	6	3	9	3	Diphtheria	14	10	—	—	—	3	1
II. Konstitutiionellisia ja vanhuuden tauteja.							Laryngitis crouposa	14	12	—	—	—	1	1
Rachitis	12	6	—	—	—	6	Febriacula	8	8	—	—	—	—	—
Scrophulosis	11	7	4	—	—	—	Febris intermittens	15	13	1	1	—	—	—
Anaemia	46	22	19	4	1	—	» remittens	2	2	—	—	—	—	—
» pernicioza	23	3	8	1	2	6	Morbus Wellii	1	1	—	—	—	—	—
» » bothryoceph.	3	1	1	—	1	—	Icterus gravis	1	—	—	—	—	—	1
Chlorosis	3	2	1	—	—	—	Typhus abdominalis	185	135	9	5	5	20	11
Leuchaemia	16	—	11	1	1	3	» exanthematicus	2	1	—	—	—	1	—
Pseudoleuchaemia	2	1	—	—	—	—	» recurrens	8	7	—	—	—	1	—
Polyglobulia	3	—	2	—	1	—	Paratyphus	13	13	—	—	—	—	—
							Dysenteria	15	12	—	—	—	3	—
							Parotitis epidemica	1	1	—	—	—	—	—
							Influenza	437	353	13	11	5	43	12
							Erysipelas	112	79	1	—	—	24	8

Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiasastoilla yhteensä. Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.							Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiasastoilla yhteensä. Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.						
	Uloskirjottettuja. Sortis.						Jääneitä — Restants.		Uloskirjottettuja. Sortis.						Jääneitä — Restants.
	Hoitotulaja. Administrats.	Terveitä ja toipuvia. Gubris et convalescents.	Amputoituja.	Parannuttomia. Non-traités.	Parannuttomia. Non-traités.	Parannuttomia. Non-traités.			Parannuttomia. Non-traités.	Hoitotulaja. Administrats.	Terveitä ja toipuvia. Gubris et convalescents.	Amputoituja.	Parannuttomia. Non-traités.	Parannuttomia. Non-traités.	
4. Hengityselinten tauteja.															
Morbi cavitatis nasalis et cav. access. nasi	126	110	7	3	2	—	4	Ulcus duodeni	57	45	3	—	2	5	2
Morbi laryngis	11	7	2	1	—	1	—	» peptum jejuni	2	2	—	—	—	—	—
Stenosis tracheae	2	1	—	—	—	—	—	Circulus vitiosus	1	1	—	—	—	—	—
Pleuritis serosa	99	69	16	5	—	3	6	Stricture pylori	54	40	1	3	8	2	—
» sicca	2	1	—	—	—	—	—	Pylorospasmus	2	—	—	—	—	—	—
Empyema	409	205	15	5	21	66	97	Gastritis, enteritis acuta ..	138	123	6	—	—	8	1
Pneumothorax	5	—	2	1	—	2	—	» » chronica	49	13	27	1	2	1	5
Bronchitis acuta	106	93	10	10	—	1	2	Gastroptosis	1	1	—	—	—	—	—
» chronica	19	5	10	—	—	—	3	Colitis acuta	26	23	—	—	1	1	1
Emphysema pulmonum	22	—	21	—	—	—	1	» chronica	14	1	6	1	4	1	1
Bronchiectasiae	2	—	—	1	—	—	1	Enteritis chronica	17	11	2	—	1	2	1
Haemoptoe	2	2	—	—	—	—	—	Obstipatio. Coprostasis....	66	57	8	1	—	—	—
Infarctus	2	2	—	—	—	—	—	Appendicitis acuta	1058	947	24	—	2	49	36
Pneumonia crouposa	376	271	7	10	1	82	5	» chronica	461	449	4	2	3	—	3
» chronica	10	2	5	1	—	—	2	Abscessus periappendicularis	29	27	—	—	—	—	2
Bronchopneumonia	181	111	11	15	—	40	4	» subphrenicus	6	4	—	—	—	1	1
Gangraena pulmonum	9	1	—	—	—	7	1	» abdominis	4	1	—	—	—	2	1
Abscessus pulmonum	6	1	—	2	—	2	1	Stenosis intestini	21	13	1	1	3	1	2
Asthma bronchiale	11	—	10	—	—	—	1	Occlusio intestinum. Volvulus. Invaginatio etc....	261	140	4	1	2	109	5
Yhteensä — Total	1400	881	117	44	26	204	128	Fistula abdominis	1	1	—	—	—	—	—
								» stercoralis. Anus praeternatur.	19	12	1	1	—	1	4
5. Ruuansulatuselinten tauteja.								Helminthiasis	178	166	10	1	1	—	—
Stomatitis	3	3	—	—	—	—	—	Hernia inguinalis	970	933	—	—	17	4	16
Glossitis acuta. Abscessus linguae	14	12	—	—	—	1	1	» » incarcerata	135	107	3	—	—	17	8
Parotitis	4	3	—	—	—	—	—	» cruralis	78	74	1	—	—	3	—
Hypertrophia tonsillarum..	12	12	—	—	—	—	—	» » incarcerata	82	64	—	—	1	16	1
Angina tonsillaris	28	26	1	—	—	1	—	» umbilicalis	52	48	2	—	—	1	1
» phlegmonosa	20	17	1	—	—	1	1	» » incarcerata	15	10	—	—	—	3	2
» Ludovici	1	1	—	—	—	—	—	» lineae albae	24	21	—	—	—	—	—
Abscessus retropharyngealis	2	1	1	—	—	—	—	» ventralis	61	56	—	—	3	—	4
Sialolithiasis	1	1	—	—	—	—	—	Peritonitis	174	79	5	7	7	69	7
Stricture oesophagi	31	5	16	1	—	2	7	Adhaesiones intraabdom. .	4	3	1	—	—	—	—
Oesophagitis et mediastin..	1	1	—	—	—	—	—	Dolores abdominis	20	16	2	1	—	—	1
Gastritis acuta	22	19	3	—	—	—	—	Stricture recti	1	—	—	—	—	1	—
» chronica	37	9	25	—	3	—	—	Fistula ani	12	9	1	1	—	—	1
Achylia gastrica	47	13	24	4	6	—	—	Fissura	31	29	—	—	—	—	1
Hypersecretio acida	34	6	22	—	5	—	1	Prolapsus recti vel ani. .	43	29	6	1	—	1	6
Dyspepsia nervosa	92	40	30	1	14	—	7	Periproctitis	14	12	1	—	—	—	1
Hyperemesis gravid.	3	3	—	—	—	—	—	Incontinentia alvi	1	1	—	—	—	—	—
Haematemesis	1	1	—	—	—	—	—	Icterus catarrhalis	11	10	—	—	—	—	1
Dilatatio ventriculi	7	4	1	—	2	—	—	Cholelithiasis	46	30	7	—	5	2	2
Ulcus	243	162	27	9	12	27	6	Cholecystitis	36	28	5	—	2	1	—
								Cirrhosis hepatis	11	2	2	2	1	4	—
								Lues	5	—	3	1	1	—	—
								Abscessus hepatis	17	17	—	—	—	—	—
								Pancreatitis acuta	2	—	—	—	1	1	—
								Yhteensä — Total	4913	3993	289	40	110	341	140

Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiasastoilla yhteensä. Totalux pour les services de lazaret des hôpitaux.							Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiasastoilla yhteensä. Totalux pour les services de lazaret des hôpitaux.						
	Hoidettuja. Administrés.	Uloskirjoitettu.							Hoidettuja. Administrés.	Uloskirjoitettu.					
		Sortis.	Parannuttomia. Non-améliorés.	Parannuskai- tulla. Améliorés.	Perreita ja kolpu- Gutris et conva- lescentia.	Kuolleita. Décédés.	Jäinettä. — Restants.			Sortis.	Parannuttomia. Non-améliorés.	Parannuskai- tulla. Améliorés.	Perreita ja kolpu- Gutris et conva- lescentia.	Kuolleita. Décédés.	Jäinettä. — Restants.
6. Virtsaelinten ja miesten siitinelinten tauteja.								Parametritis. Perimetritis.	104	61	38	1	—	—	4
Colica renalis	1	1	—	—	—	—	—	Pelveoperitonitis	6	4	2	—	—	—	—
Nephritis acuta	145	81	22	13	6	13	10	Abscessus pelvis	9	5	2	—	1	1	—
» chronica et dege- ner. amyl.	117	6	66	17	4	16	8	Haematocoele retrouterina..	5	—	—	—	1	4	—
Pyelitis. Pyelonephritis ..	66	37	12	1	3	5	8	Flexio et versio uteri.	24	16	6	—	1	—	1
Pyonephrosis	7	2	—	—	—	1	4	Retroflexio uteri gravid. in- carc.	6	6	—	—	—	—	—
Abscessus pararenalis	7	5	—	—	—	—	2	Descensus uteri	17	13	1	—	2	1	—
Lithiasis renalis	33	18	7	1	6	1	—	Prolapsus »	162	134	4	2	11	1	10
Ren mobilis	1	1	—	—	—	—	—	» vaginae	27	23	1	—	2	—	1
Hydronephrosis	4	3	—	—	1	—	—	Hypertrophia colli uteri.	8	8	—	—	—	—	—
Cysta renis	2	—	1	—	—	—	1	Inversio uteri	1	1	—	—	—	—	—
Cystitis acuta	94	71	16	2	2	—	3	Subinvolutio uteri	1	1	—	—	—	—	—
» chronica	38	14	20	2	1	—	1	Salpingitis. Oophoritis.							
Lithiasis vesicalis	5	3	1	—	1	—	—	Oophorosalingitis	104	67	25	—	6	1	5
Bacteriuria	12	7	4	—	—	—	1	Pyosalpinx	16	9	3	—	1	2	1
Enuresis	5	3	1	—	1	—	—	Pyovarium	6	3	—	—	1	1	1
Pollakuria nervosa	1	—	—	—	1	—	—	Mola hydatidosa.	1	1	—	—	—	—	—
Dysuria	2	2	—	—	—	—	—	Abortus imminens	5	3	2	—	—	—	—
Incontinentia urinae	3	2	1	—	—	—	—	Abortus	212	206	—	—	3	3	—
Retentio urinae	9	1	8	—	—	—	—	Partus praematurus	1	1	—	—	—	—	—
Hypertrophia prostatae	90	15	50	3	7	11	4	Reciduae post abortum.	220	209	2	—	1	2	6
Prostatitis ac. vel absces- sus prostat.	10	6	1	—	3	—	—	Graviditas	37	29	—	1	7	—	—
» chronica	5	2	2	1	—	—	—	» extrauterina	58	54	2	—	2	—	—
Epididymitis	13	11	1	—	1	—	—	Dystokia	1	—	—	—	—	1	—
Funiculitis	1	—	—	—	—	—	—	Ruptura uteri sub partum	1	1	—	—	—	—	—
Orchitis luetica	2	2	—	—	—	—	1	Pelvis angusta	1	1	—	—	—	—	—
Hydrocele	79	76	1	—	—	—	2	Retentio placentae.	15	14	—	—	—	1	—
Empyema scroti	1	—	—	—	—	—	1	Ruptura perinei	5	3	—	—	—	2	—
Gangraena »	1	—	—	—	—	—	—	Fistula rectovaginalis.	1	—	—	—	—	1	—
Varicocele	13	12	1	—	—	—	—	Mastitis	22	18	4	—	—	—	—
Stricture urethrae	40	14	20	—	2	1	3	Yhteensä — Total	1381	1,162	111	5	50	16	37
Fistula vesical	1	—	—	—	—	—	1	8. Lulden ja lihasten tauteja.							
» urethrae	2	—	1	—	1	—	—	Rheumatismus musculorum chron.	11	—	11	—	—	—	—
Abscessus periurethralis.	2	2	—	—	—	—	—	Lumbago	8	—	8	—	—	—	—
Paraphimosis	6	6	—	—	—	—	—	Tendovaginitis	74	63	2	—	—	3	6
Phimosi aqvisita	3	3	—	—	—	—	—	Bursitis. Hygroma	45	38	3	—	1	—	3
Haematuria a causa ignota	7	3	1	—	3	—	—	Synovitis. Arthritis	91	67	12	1	—	2	9
Yhteensä — Total	828	409	237	40	43	52	47	Mus articularis	2	2	—	—	—	—	—
7. Naisten synnytyselinten tauteja.								Rheumatismus articul.chron	22	3	13	2	—	—	4
Bartholinitis	4	4	—	—	—	—	—	Arthritis deformans	4	—	2	1	—	—	1
Atresia cicatricialis vaginae	5	5	—	—	—	—	—	Arthropathia neuropathica. .	1	—	—	—	—	—	1
Vaginitis	4	3	—	—	—	—	1	Anchylosis	11	3	2	—	1	—	5
Vaginismus	2	2	—	—	—	—	—	Contractura	21	15	3	1	—	—	2
Endometritis. Metritis	279	247	18	—	7	—	7	Pseudoarthrosis	13	9	—	1	1	—	2
Dysmenorrhoe	11	10	1	—	—	—	—	Fractura deform. consol.	1	1	—	—	—	—	—
								Osteomyelitis. Ostitis. Pe- riostitis aq.	327	232	22	1	7	12	53

Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiosastolla yhteensä. <i>Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.</i>						Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiosastolla yhteensä. <i>Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.</i>						
	Hoidettuja. Administrés.	Uloskirjoitettuja. Sortis.						Hoidettuja. Administrés.	Uloskirjoitettuja. Sortis.					
		Guëris et convalescents.	Terveitä ja toipuvia.	Ampliorés.	Parannattomat. Non-ampliorés.	Hollantitöimä. Non-yrätsés.			Kuolleita. Décédés.	Jääneitä. Restants.	Guëris et convalescents.	Terveitä ja toipuvia.	Ampliorés.	Parannattomat. Non-ampliorés.
Carcinoma fundi oris	1	1	—	—	—	—	Epulis	4	4	—	—	—	—	—
» secundar. glandul. lymph.	9	2	4	2	1	—	Ranula	2	2	—	—	—	—	—
» mammae	69	53	1	10	4	1	Adenoma & adenofibroma.	4	4	—	—	—	—	—
» laryngis	18	4	2	5	6	1	Fibroma. Fibroma mollusc.	17	16	—	—	—	1	—
» oesophagi et cardiacae	22	—	3	5	10	3	Myoma & fibromyoma.	86	63	4	1	10	4	4
» ventriculi	217	28	27	86	35	34	Osteoma	8	8	—	—	—	—	—
» intestini	27	3	7	7	2	6	Enchondroma	3	2	—	—	—	—	1
» coeci et coli	15	4	—	6	3	2	Lipoma	19	19	—	—	—	—	—
» recti et ani	20	3	3	2	7	3	Angioma	9	7	1	—	—	1	—
» peritonei secundar.	7	—	1	4	1	—	Lymphangioma	7	6	—	—	—	1	—
» hepatis	19	—	—	10	1	4	Glioma	1	—	—	—	—	1	—
» pancreatis	10	—	—	1	5	3	Neuroma	1	1	—	—	—	—	—
» renis	1	—	—	—	—	—	Atheroma	21	19	1	—	—	—	1
» pelvis	1	—	—	—	—	—	Verruca	1	1	—	—	—	—	—
» uteri	63	24	6	18	10	4	Kystoma ovarii	101	84	3	1	8	3	2
» ovarii	2	1	1	1	—	—	» dermoides	13	12	—	—	1	—	—
» vaginae & vulvae	6	—	5	1	—	—	Cysta regionum variarum.	41	36	3	1	1	—	—
» vesicae urin.	7	1	1	2	1	2	Papilloma	4	4	—	—	—	—	—
» prostatae	8	—	—	—	3	4	» vesicae urinariae	4	4	—	—	—	—	—
» penis	2	—	—	1	1	—	Polypi narium	5	3	1	—	—	—	1
» cutan. regionum variarum	18	12	1	1	3	1	» meatus auditor	2	2	—	—	—	—	—
Sarcoma oss. cranii	3	1	—	—	1	—	» uteri	12	12	—	—	—	—	—
» orbitae	6	3	1	—	2	—	» vesicae urin.	1	—	—	—	—	1	—
» nasi	2	1	1	—	—	—	» urethrae	1	1	—	—	—	—	—
» maxillae superioris	2	1	—	—	1	—	» recti vel ani.	4	4	—	—	—	—	—
» » inferioris	2	—	1	1	—	—	Struma	124	107	2	3	4	4	4
» parotidis	5	2	—	1	2	—	Tumores iridis & chorioideae	2	—	1	1	—	—	—
» colli	11	5	2	4	—	—	» retinae & nervi optici	1	—	—	1	—	—	—
» tracheae	1	1	—	—	—	—	» orbitae	4	1	—	—	2	1	—
» sterni et costarum	4	—	—	2	—	2	» nasopharyngis	1	1	—	—	—	—	—
» thoracis	6	4	1	1	—	—	» maxillae superior.	2	1	1	—	—	—	—
» mammae	1	1	—	—	—	—	» mixt. gl. submax.	1	1	—	—	—	—	—
» cutis regionum variarum	5	3	—	—	1	1	» ventriculi	1	—	—	1	—	—	—
» glandur. lymphatic. variar.	5	1	—	1	2	1	» mediastini	3	—	—	2	—	1	—
» musculorum variarum	4	3	—	—	—	—	» mammae	2	1	1	—	—	—	—
» ossis sacri	2	—	—	1	—	1	» pulmonum	3	—	1	2	—	—	—
» ossium extremitatum	22	9	—	2	6	—	» lienis	1	—	—	1	—	—	—
» pleurae et pulmonum	1	—	—	—	—	1	» permagn. pancreatis	1	—	—	—	—	—	—
» hepatis	1	—	—	1	—	—	» hepatis	3	—	—	—	—	—	1
» renis	6	—	—	1	2	1	» abdominis	7	—	—	3	2	2	—
» testis	3	2	—	—	—	—	» pelvis	1	—	—	1	—	—	—
» ovarii	6	6	—	—	—	—	» renis	1	1	—	—	—	—	—
» pelvis	2	—	—	1	—	1	» reg. lumbalis	1	—	—	—	1	—	—
Melanosarcoma	2	1	—	1	—	—	» medull. spinal.	2	—	—	—	2	—	—
							Yhteensä — Total	1329	729	99	215	140	100	46

Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiosastoilla yhteensä. Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.						Jäseniä. — Restants.	Tauti. Maladie.	Sairashuoneitten lasarettiosastoilla yhteensä. Totaux pour les services de lazaret des hôpitaux.						Jäseniä. — Restants.		
	Hoidettuja. Admisstrés.	Uloskirjoitettuja. Sortis.							Hoidettuja. Admisstrés.	Hoidettuja. Admisstrés.	Uloskirjoitettuja. Sortis.					Hoidettuja. Admisstrés.	
		Terveyttä ja toipuvia. Guéris et convalescents.	Terveyttä ja toipuvia. Améliorés.	Paremmaksi tulleita. Parantuneita.	Parantuneita. Non-améliorés.	Hoitamattomia. Non-traités.					Kuolleita. Décédés.	Terveyttä ja toipuvia. Guéris et convalescents.	Terveyttä ja toipuvia. Améliorés.	Paremmaksi tulleita. Parantuneita.			Parantuneita. Non-améliorés.
X. Ulkonaisten syiden aiheuttamia vammoja.																	
Contusiones	120	104	10	—	—	3	3	Fractura compl. maxill. superioris ..	9	6	—	—	—	2	1		
Commotio cerebri	43	37	2	—	—	4	4	» » maxill. inferioris ..	17	12	2	—	1	—	2		
Haematoma	3	3	—	—	—	—	—	» » humeri ..	70	48	13	1	4	4	—		
Vulnera incisa	164	135	8	1	2	10	8	» » radii	17	13	2	1	—	1	—		
» contusa	164	146	9	—	1	2	6	» » » et ulnae ..	24	22	1	—	—	—	1		
» lacerata	110	93	2	1	—	6	8	» » oss. manus	40	36	2	—	—	—	2		
» sclopetaria	2 076	1,588	190	13	56	202	27	» » pelvis	1	1	—	—	—	—	—		
» morsa	15	13	—	—	—	2	—	» » femoris ..	85	39	19	1	2	22	2		
» corneae et sclerae	23	17	4	1	—	—	—	» » patellae ..	3	3	—	—	—	—	—		
» penetr. oculi	22	19	1	1	—	—	—	» » tibiae	27	21	3	—	1	—	2		
» » articulatio-								» » » et fibulae ...	78	56	6	—	1	7	8		
» » tionis ..	28	21	—	—	—	4	3	» » ossium pedis	21	18	1	—	—	1	1		
» » thoracis ..	123	72	8	1	2	39	1	» deform. consolid.	7	4	1	—	1	—	1		
» » abdominis	136	48	2	—	—	86	—	Amputatio traumatica ...	73	64	5	—	—	2	2		
» » med. spin.	5	5	—	—	—	—	—	Combustio	99	70	4	—	1	16	8		
» infecta	20	20	—	—	—	—	—	Congelatio	63	60	1	—	—	—	2		
Distorsiones	21	19	2	—	—	—	—	Defectus cutis	6	4	—	—	—	—	2		
Luxatio maxill. inferioris ..	1	1	—	—	—	—	—	Gangraena post traumam ..	9	8	—	—	—	—	1		
» vertebrarum	2	—	—	—	—	1	1	Ruptura intestinorum ...	8	2	—	—	—	5	1		
» ulnae & radii	5	5	—	—	—	—	—	» hepatis	4	1	—	—	—	3	—		
» humeri	20	19	—	1	—	—	—	» lienis	2	1	—	—	—	1	—		
» femoris	13	10	—	1	—	—	—	» renis	10	5	—	—	—	4	1		
» manus	1	1	—	—	—	—	—	» vesicae urinae ..	4	1	1	—	—	2	—		
» genus	3	2	1	—	—	—	—	» urethrae	16	13	2	—	—	—	1		
» pedis	1	1	—	—	—	—	—	» art. axill.	1	—	—	—	—	1	—		
Fractura simplex cranii ...	4	3	1	—	—	—	—	» nervi radialis	6	5	—	—	—	—	1		
» » basis cranii	47	25	—	1	18	3	3	» » peronei ...	1	—	—	—	1	—	—		
» » vertebrae ..	13	2	1	3	—	6	1	Corpus alienum orbitae ...	2	2	—	—	—	—	—		
» » costae	17	13	—	—	—	2	2	» » bulbi	43	28	8	4	3	—	—		
» » claviculae ..	13	13	—	—	—	—	—	» » corneae ...	7	4	3	—	—	—	—		
» » humeri ...	62	51	9	1	—	—	—	» » oesophagi ..	8	7	—	—	1	—	—		
» » radii	9	6	1	—	—	—	—	» » regionum	46	40	2	2	1	—	1		
» » ulnae	4	4	—	—	—	—	—	» » variarum	1	1	—	—	—	—	—		
» » radii et ulnae	7	7	—	—	—	—	—	» » nasi	1	1	—	—	—	—	—		
» » oss. manus	8	8	—	—	—	—	—	Strangulatio penis cum filo	1	1	—	—	—	—	—		
» » pelvis	10	6	2	—	—	2	2	Yhteensä — Total	4 501	3,412	341	36	85	485	142		
» » femoris ...	194	157	4	2	5	5	21	XI. Varia.									
» » patellae ..	16	15	—	—	—	—	—	Convalescentia	58	41	11	—	5	—	1		
» » tibiae	24	22	1	—	—	—	—	Inanitio	30	20	6	2	—	2	—		
» » fibulae	19	18	—	—	—	—	—	In agone	7	—	—	—	—	—	7		
» » tibiae et fibulae ...	60	48	6	—	—	—	—	Simulatio	7	7	—	—	—	—	—		
» » malleoli externi ...	3	2	—	—	—	—	—	Diagnosis incerta	2	—	—	—	1	1	—		
» » oss. pedis ..	1	1	—	—	—	—	—	Nihil	101	39	—	—	61	—	1		
» compl. cranii	62	36	1	1	1	22	1	Yhteensä — Total	205	107	17	2	67	10	2		

Taulu VI.
Tableau VI.

Valtion sairaaloissa vuonna 1918 toimitetut leikkaukset.
Opérations chirurgicales pratiquées dans les hôpitaux de l'État en 1918.

Leikkaus. Opération.	Leikkauksien luku- maara. <i>Nombre des opérations.</i>	Leikkauksen lopputulos. <i>Résultat de l'opération.</i>					Kuolemansyy. <i>Causes des décès.</i>				
		Hyvä. Bon.	Vähemmän Hyvä. <i>Moins satisfec- teur.</i>	Epävarma. <i>Incertain.</i>	Kuolema. Mort.	Tauti. <i>Maladie.</i>	Leikkaus. Opération.	Ohenehtynyt haavainfektio. <i>Infection des plaies consécutif.</i>	Autre mal- adie consécutive.	Muu hirttauti. <i>Autre mal- adie.</i>	
Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset.....	210	136	11	43	20	16	—	1	3		
Luuston ja nivelten leikkaukset:											
Amputaatiot.....	474	427	16	3	28	15	1	7	5		
Nivelestä poikkileikkaamiset.....	161	153	4	—	4	1	—	—	3		
Resektiot, osteotomiat y. m.....	596	476	30	13	77	59	—	—	16		
Punkteeraukset ja arthrotomiat . . .	311	232	53	13	13	9	1	—	3		
Sijoiltaan menneiden nivelten paikoil- leen asettaminen.....	417	414	2	—	1	—	—	—	1		
Nivelten ojentamiset, redressiot y. m.	38	33	5	—	—	—	—	—	—		
Trepanoimiset ja taltalla avaamiset sekä luonteloiden kaaputukset (sekvestro- miain kanssa tai ilman y. m.	705	591	45	32	37	31	—	2	4		
Pehmeän osain incisiot, kaaputukset, polttamiset, syövytykset y. m.	3,827	3,627	123	21	56	40	—	3	13		
Plastilliset leikkaukset.....	220	205	12	1	2	2	—	—	—		
Kohjuleikkaukset.....	1,547	1,504	2	—	41	24	2	4	11		
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset.....	2,164	1,769	51	9	335	266	9	30	30		
Peräsuolta koskevat leikkaukset.....	178	170	4	—	4	—	1	—	3		
Virtsatiehyettä ja miesten siittimiä kos- kevat leikkaukset.....	452	414	13	—	25	14	2	4	5		
Naisten synnyttimiä koskevat leikkaukset	1,338	1,295	9	2	32	20	4	4	4		
Kasvannaisten poisleikkaamiset: Pahan- laatuiset kasvannaiset.....	248	241	2	1	4	1	—	2	1		
Hyvänlaatuiset kasvannaiset.....	702	688	2	4	8	—	2	—	6		
Erinäisiä leikkauksia.....	1,015	976	14	13	12	9	1	—	2		
Korvaleikkaukset.....	220	204	1	2	13	5	—	—	8		
Silmäleikkaukset.....	721	701	17	2	1	1	—	—	—		
Yhteensä — Total	15,544	14,256	416	159	713	513	25	57	118		

Taulu VII.

Tableau VII.

Yhteenveto veneeristen osastojen ja ylimääräisten veneeristen sairaalain sairaskirjoista vuonna 1918.

Résumé des registres sanitaires des services vénériens et des hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes en 1918.

Tauti. Maladie.	Vuodesta 1917 Jännekuu. Maladies restées de puis 1917.	Vuonna 1918 vaa- taanotettuja. Malades entrés en 1918.	Yhteensä hoidet- tuja. Total des malades.	Vuonna 1918 poh- tetuja. Sortis en 1918.	Vuonna 1919 Jännekuu. Mal. des restés jusqu'en en 1919.	Postettujen sairai- den sairaanhoitopiivi- vien lukumäärä. Nombre des jours de traitement des ma- lades sortis.	Keskimäärä hoito- päiviä jokaiselta pois- tetulta kohdalla. Le-n. jours des jours de traitement des malades sortis.
Syphilis recens	237	1,670	1,907	1,711	196	65,495	39.8
» secundaria recidiva ..	141	1,261	1,402	1,264	138	35,107	30.1
» tertiaria	24	188	212	197	15	6,170	36.3
» hereditaria	5	46	51	47	4	1,999	43.4
Syphilis yhteensä (Total de syphilis)	407	3,165	3,572	3,219	353	108,771	35.9
Urethritis gonorrhoeica	218	2,982	3,200	2,901	299	90,526	32.8
Ulcus molle	64	558	622	575	47	14,423	26.8
Veneeriset taudit yhteensä (Total des maladies vénériennes)	689	6,705	7,394	6,695	699	213,720	33.8
Ihotaudit y. m. — Maladies cutanées etc.	104	1,639	1,743	1,661	82	30,234	19.6
Yhteensä — Total	793	8,344	9,137	8,356	781	243,954	31.0

¹⁾ Tästä puuttu Sortavalan ylim. ven. sairaalassa hoidettujen sairaiden sairaanhoitopäivien lukumäärä. Päiväkirjan epätäydellisyyden vuoksi ei tietoja sieltä ole saatu.

²⁾ Keskiarvoja laskettaessa on Sortavalan ylim. sair. jätetty huomioonottamatta.

Taulu VIII.
Tableau VIII.

Veneerisiin osastoihin ja ylimääräisiin veneerisiin sairaaloihin vastaanotetut veneeriset sairaat jaettuina iän ja sukupuolen mukaan.

Dans les services vénériens et dans les hôpitaux vénériens surnuméraires reçus des malades vénériens, divisé d'après âge et sexe.

Tauti. Maladie.	Ikä. — Age.								Yhteensä. Total.
	Alle 1/2 v. 0 à 1/2 ans.	1/2—2 v. 1/2 à 2 ans.	2—10 v. 2 à 10 ans.	10—15 v. 10 à 15 ans.	15—20 v. 15 à 20 ans.	20—30 v. 20 à 30 ans.	30—50 v. 30 à 50 ans.	Yli 50 v. 50 ans et täydellis. au-dessus.	
Syphilis recens { miehiä — hommes ..... naisia — femmes ..... lapsia alle 10 v. — enfants moins de 10 ans	—	—	—	3	118	617	189	23	950
	—	—	—	6	220	391	78	8	703
	2	3	12	—	—	—	—	—	17
	Yhteensä — Total								
Syphilis secun- daria ..... { miehiä — hommes .... naisia — femmes ..... lapsia alle 10 v. — enfants moins de 10 ans	—	—	—	2	39	490	205	10	746
	—	—	—	3	154	280	69	5	511
	1	1	2	—	—	—	—	—	4
	Yhteensä — Total								
Syphilis terti- aria ..... { miehiä — hommes .... naisia — femmes ..... lapsia alle 10 v. — en- fants moins de 10 ans	—	—	—	2	5	42	78	13	140
	—	—	—	1	6	17	17	7	48
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Yhteensä — Total								
Syphilis here- ditaria ..... { miehiä — hommes .... naisia — femmes ..... lapsia alle 10 v. — en- fants moins de 10 ans	—	—	—	1	1	3	1	—	6
	—	—	—	1	4	2	1	—	8
	13	8	11	—	—	—	—	—	32
	Yhteensä — Total								
Syphilis yhteensä — Total de syphilis									46
Urethritis go- norrhoeica .. { miehiä — hommes .... naisia — femmes ..... lapsia alle 10 v. — en- fants moins de 10 ans	—	—	—	4	141	839	136	18	1,138
	—	—	—	5	397	1,128	244	14	1,788
	4	5	47	—	—	—	—	—	56
	Yhteensä — Total								
Ulcus molle .. { miehiä — hommes .... naisia — femmes ..... lapsia alle 10 v. — en- fants moins de 10 ans	—	—	—	1	56	298	69	7	431
	—	—	—	1	40	68	17	—	126
	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Yhteensä — Total								
Yhteensä — Total									558
Yhteensä — Total									6,705

Taulu IX.

Tableau IX.

Veneerisiin osastoihin ja ylimääräisiin veneerisiin sairaaloihin vastaanotettujen syfilissairaiden kotipaikka.

Lieu de domicile des malades syphilitiques reçus dans les services vénériens et les hôpitaux surnuméraires.

Kotipaikka. <i>Lieu de domicile.</i>	Syphillis recens.		Muut syphillistapa- ukset. <i>Autres accidents sy- philitiques.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>
	Miehiä. <i>Hommes.</i>	Naisia. <i>Femmes.</i>	Miehiä. <i>Hommes.</i>	Naisia. <i>Femmes.</i>	
Helsingin kaupunki	83	163	61	113	420
Uudenmaan lääni .. { Kaupungit	5	5	—	6	16
{ Maalaiskunnat	21	21	9	9	60
Turun kaupunki	23	24	26	23	96
Turun ja Porin lääni { Kaupungit	9	12	5	6	32
{ Maalaiskunnat	62	65	43	21	191
Ahvenanmaan lääni	—	—	2	—	2
Tampereen kaupunki	18	25	7	25	75
Hämeen lääni ..... { Kaupungit	7	5	6	5	23
{ Maalaiskunnat	54	44	62	49	209
Viipurin kaupunki	33	30	58	42	163
Viipurin lääni ..... { Kaupungit	18	10	17	2	47
{ Maalaiskunnat	100	43	138	36	317
Mikkelin lääni ..... { Kaupungit	3	3	8	10	24
{ Maalaiskunnat	34	10	66	42	152
Kuopion lääni ..... { Kaupungit	23	12	17	8	60
{ Maalaiskunnat	129	46	115	38	328
Vaasan lääni ..... { Kaupungit	31	35	27	17	110
{ Maalaiskunnat	115	66	79	34	294
Oulun lääni ..... { Kaupungit	43	15	38	23	119
{ Maalaiskunnat	148	70	148	52	418
Ulkomaat	4	3	2	—	9
Yhteensä — <i>Total</i>	963	707	934	561	3,165

Taulu X.
Tableau X.Yhteenveto yleisten synnytyslaitos-
Résumé des registres des hôpitaux

Paikkakunta. <i>Lieu de l'établissement.</i>	Laitoksen omistaja. <i>Propriétaire de l'établissement.</i>	Maksettua <i>Montant de la subvention accordée par l'Etat à l'établissement.</i>	Synnyttäjien kokonaalaluku. <i>Nombre total des parturientes.</i>				Kokonaismäärä <i>Nombre des femmes entrées à la suite de différentes maladies de l'utérus.</i>	Kolmoissyntyisiä. <i>Accouchements de trois enfants.</i>	Kaksissyntyisiä. <i>Accouchements de deux enfants.</i>	Keskenmenoja. <i>Abortements.</i>	Yhteensä. — Tokki. <i>Total.</i>
			Vuoden aikana vastaanotetuista. <i>Entrées en 1918.</i>								
			Edellämainittuihin vuodelle jättäneitä. <i>Résistes depuis 1917.</i>	Ensil- ja myöhempiä. <i>Primipares et multipares.</i>	Ensisyntyisiä. <i>Primipares.</i>	Uudelleensyntyisiä. <i>Multipares.</i>					
1 Helsinki	Valtio.	—	45	831	1,119	1,995	133	22	1	87	
2 Porvoo	Yhdistys »Sjukhemmet i Borgå.	6,000	2	55	78	135	—	—	—	—	
3 Hanko	Kättilö Ida Grahn.	4,000	5	31	51	987	4	—	—	3	
4 Loviisa	Yhdistys »Fru Riegers stiftelse».	3,000	1	31	55	87	—	—	—	—	
5 Tammisaari ²⁾	Kättilö S. Bredenberg.	4,000	6	31	82	119	—	—	—	—	
6 Vihti ²⁾	Vihdin kunta.	—	4	42	32	78	—	—	—	—	
7 Turku	Turun kaupunki.	—	18	271	364	653	60	10	1	100	
8 Turku	Kättilö A. Seikko.	7,000	7	156	196	359	40	7	—	16	
9 Pori	Valtio.	—	1	49	63	113	—	—	—	—	
10 Rauma	Kättilö Matilda Kokki.	3,000	3	54	67	124	1	1	—	—	
11 Salo	Lääket. lis. P. A. Koskenhovi.	5,000	2	40	31	73	8	2	—	5	
12 Noormarkku	Kauppaneuvoks. Eva Ahlströmin perust.	3,000	—	51	—	51	1	—	—	—	
13 Hämeenlinna	Valtio.	—	3	44	33	980	3	—	—	—	
14 Tampere	Lääket. lis. K. A. Hoffström.	25,600	13	338	437	9788	51	17	1	59	
15 Lahti	Lääket. lis. G. A. v. Zwegyberg.	12,000	7	79	110	9196	29	1	—	15	
16 Riihimäki	Kättilö Hilja Rantanen.	5,250	4	79	64	147	39	1	1	—	
17 Viipuri	Viipurin kaupunki.	—	10	248	299	557	3	7	1	2	
18 Sortavala	Sortavalan kaupunki.	6,500	1	71	66	138	—	—	—	13	
19 Käkisalmi	Käkisalmen kaupunki.	3,000	2	35	50	87	—	2	—	—	
20 Lappeenranta	Kättilö Sigrid Kirsi.	4,750	—	14	32	46	—	—	—	—	
21 Hamina	Kättilö Aino Seppälä.	2,625	1	95	—	96	6	—	—	5	
22 Terijoki ¹⁾	Kättilö Anni Pelkonen.	2,850	1	19	13	33	2	—	—	—	
23 Kotka	Kotkan kaupunki.	1,500	3	67	138	208	—	—	—	—	
24 Kouvola	Lääket. lis. G. Ekbon.	4,500	6	54	63	123	21	—	—	23	
25 Mikkelä	Lääket. lis. V. Timgren.	6,000	4	90	103	197	26	5	—	8	
26 Heinola	Kättilö Iida Ammeenmäki.	3,000	1	30	25	56	—	1	—	—	
27 Savonlinna	Lääket. ja kirurg. tri A. J. Hällström.	6,000	4	77	83	164	12	3	—	—	
28 Kuopio	Lääket. lis. Eva Piispanen.	6,000	4	94	144	242	2	2	—	29	
29 Nurmes	Valtio.	—	1	13	47	61	—	2	1	—	
30 Vaasa	Vaasan kaupunki.	3,600	6	94	125	225	—	3	—	—	
31 Jyväskylä	Lääket. lis. G. Palander.	11,750	3	78	115	196	—	6	—	6	
32 Pietarsaari	Pietarsaaren kaupunki.	4,500	3	50	125	178	2	—	—	18	
33 Oulu	Oulun kaupunki.	4,800	7	65	97	169	—	1	—	10	
34 Raahel	Raahen kaupunki.	3,000	3	19	28	50	—	—	—	—	
35 Kajaani	Valtio.	—	—	25	44	69	—	2	—	—	
36 Tornio	Valtio.	—	1	14	33	48	—	1	—	—	
37 Rovaniemi	Kättilö Elina Hokkanen.	7,000	—	53	53	106	—	1	—	—	
	Yhteensä	—	182	3,341	4,465	8,134	440	98	6	399	
					+ 146						

1) Tähän sisältyvät myös keskenmenot. — 2) Ei mitään ilmoitettu leikkauksista. — 3) Suljettiin 15/XII.

Taulu X. (Jatko.)
Tableau X. (Suit.)

Yhteenveto yleisten synnytyslaitos-
Résumé des registres des hôpitaux

	Paikkakunta. <i>Lieu de l'établissement.</i>	Laitoksen omistaja. <i>Propriétaire de l'établissement.</i>	Komplikaatioita <i>Des complications</i>									
			Päsenka presentia.	Eelämpöitä.	Ahdas lantio. Basin étroit.	Hypertonion.	Pölkkihä. <i>Présentation transversale.</i>	Kasvoilla. <i>Présentation de la face.</i>	Osavilla. <i>Présentation du front.</i>	Jalkavilla. <i>Présentation du pied.</i>	Perillä. <i>Présentation du siège.</i>	
1	Helsinki	Valtio.	6	25	30	—	7	—	1	—	—	
2	Porvoo	Yhdistys »Sjukhemmet i Borgå».	—	—	—	—	—	—	—	—	3	
3	Hanko	Kättilö Ida Grahn.	—	2	—	—	—	—	—	—	3	
4	Loviisa	Yhdistys »Fru Riegers stiftelse».	1	—	—	—	—	2	—	—	—	
5	Tammisaari ¹⁾	Kättilö S. Bredenberg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Vihti ¹⁾	Vihdin kunta.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
7	Turku	Turun kaupunki.	—	4	—	—	—	1	—	—	5	
8	Turku	Kättilö A. Seikko.	—	1	—	—	—	—	—	—	14	
9	Pori	Valtio.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Rauma	Kättilö Matilda Kokki.	—	3	—	1	—	—	2	—	8	
11	Salo	Lääket. lis. P. A. Koskenhovi.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	Noormarkku	Kauppaneuvoks. Eva Ahlströmin perust.	1	1	3	—	—	1	—	—	1	
13	Hämeenlinna	Valtio.	—	2	2	—	—	—	—	—	—	
14	Tampere	Lääket. lis. K. A. Hoffström.	2	19	16	1	1	3	—	4	14	
15	Lahti	Lääket. lis. G. A. v. Zwegberg.	1	3	3	—	1	—	—	—	4	
16	Riihimäki	Kättilö Hilja Rantanen.	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
17	Viipuri	Viipurin kaupunki.	4	16	3	—	1	1	—	6	18	
18	Sortavala	Sortavalan kaupunki.	—	—	12	—	—	—	1	1	2	
19	Käkisalmi	Käkisalmen kaupunki.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
20	Lappeenranta	Kättilö Sigrid Kirsi.	—	—	2	—	—	1	—	—	2	
21	Hamina ¹⁾	Kättilö Aino Seppälä.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
22	Terijoki ¹⁾	Kättilö Anni Pelkonen.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
23	Kotka ¹⁾	Kotkan kaupunki.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
24	Kouvola ¹⁾	Lääket. lis. G. Ekbon.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
25	Mikkeli	Lääket. lis. V. Timgren.	4	4	13	1	5	1	—	1	9	
26	Heinola	Kättilö Iida Ammeenmäki.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
27	Savonlinna	Lääket. ja kirurg. tri A. J. Hällström.	1	2	1	—	—	—	—	—	—	
28	Kuopio	Lääket. lis. Eva Piispanen.	2	3	8	—	2	1	1	—	—	
29	Nurmes	Valtio.	—	—	4	—	—	—	—	—	1	
30	Vaasa	Vaasan kaupunki.	—	5	1	—	1	—	—	—	—	
31	Jyväskylä	Lääket. lis. G. Palander.	—	3	—	—	—	—	—	—	—	
32	Pietarsaari	Pietarsaaren kaupunki.	—	—	—	—	1	1	—	2	5	
33	Oulu	Oulun kaupunki.	—	5	4	—	1	—	—	1	9	
34	Raase ¹⁾	Raahen kaupunki.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
35	Kajaani	Valtio.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
36	Tornio	Valtio.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
37	Rovaniemi	Kättilö Elina Hokkanen.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
Yhteensä — Total			25	99	102	3	28	11	3	23	103	

¹⁾ Ei mitään ilmoitettu komplikaatioista.

Taolu XI.
Tableau XI.

Taolu osottava kaikkien vuonna 1918 valtion mieli-
Relevé des malades dans tous les établissements

Hoitolaitos. Établissement.	Sairaspuolelkan luku. Nombre des lit.	Vuodelta 1917 jäänettä. Malades restés depuis 1917.		
		M. H.	N. F.	Yht. Total.
Lapinlahden keskuslaitos	122	65	57	122
Niuvanniemen keskuslaitos	330	181	139	320
Pitkänleimen keskuslaitos	520	266	235	501
Sellin turvalaitos	52	12	59	71
Käkisalmen turvalaitos	180	83	85	168
Kuritusvankilan mielisairaala Turussa	70	67	—	67
Vastaanottolaitos Turussa	48	17	20	37
Vastaanottolaitos Viipurissa	47	22	25	47
Vastaanottolaitos Mikkelissä	12	6	6	12
Vastaanottolaitos Mustasaarella	47	22	22	44
Vastaanottolaitos Oulussa	20	10	9	19
Yhteensä — Total	1,448	751	657	1,408

1) Näistä oli 8 miestä ja 9 naista perhehoidossa. — 2) Siirretty Pitkänleimen keskuslaitokseen.

Taolu XII.
Tableau XII.

Taolu osottava vuonna 1918 valtion mielisairaslaitoksiin hoi-
Relevé des psychoses observées chez les malades entrés dans les

Hoitolaitos. Établissement.	Insania sim.																				
	Psychosis manicoides- pressiva.			Paranoia.			Dementia pressox.			Amentia.			Psychosis ex Intec- tione.			Psychosis ex Intoxicat- tione.			Dementia arterio- sclerotica.		
	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.
Lapinlahden keskuslaitos ..	14	8	22	—	—	—	15	9	24	1	—	1	1	1	2	2	1	3	—	1	1
Niuvanniemen keskuslait. 1)	12	8	20	—	—	—	30	18	48	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Pitkänleimen keskuslaitos 1)	29	16	45	—	—	—	67	47	114	—	—	1	1	—	—	1	1	2	—	—	—
Sellin turvalaitos	—	1	1	—	1	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Käkisalmen turvalaitos ...	5	3	8	—	—	—	5	5	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuritusvankilan mielisai- raala Turussa	—	—	—	—	—	—	12	—	12	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vastaanottolaitos Turussa 1)	13	11	24	—	1	1	19	13	32	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vastaanottolait, Viipurissa 2)	25	16	41	—	—	—	18	16	34	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Vastaanottolaitos Mikke- lissä	3	8	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vastaanottolaitos Mustasa- arella	18	19	37	—	—	—	15	9	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vastaanottolaitos Oulussa ..	3	4	7	—	—	—	3	3	6	6	3	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — Total	122	94	216	—	2	2	184	125	309	11	5	16	3	1	4	3	2	5	—	1	1

1) Sitäpaikalla 1 m. joka ei ollut mielisairas. — 2) Sitäpaikalla 2 m. jotka eivät olleet mielisairaita.

sairaslaitoksissa hoidettujen potilaitten lukumäärän.
de l'État pour hospitalisation d'aliénés en 1918.

Vuonna 1918 vastaanotetuista. Malades entrés en 1918.			Hoidettujen kokonais- luku vuonna 1918. Total des malades en 1918.			Vuonna 1918 uloskr- joitettuja. Malades sortis en 1918.			Vuoteen 1919 jääneitä. Malades restés jusqu'en 1919.		
M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.
51	26	77	116	83	199	51	26	77	65	57	122
49	30	79	230	169	399	61	34	95	169	135	304
115	70	185	381	305	686	120	45	165	261	260	521
—	7	7	12	66	78	4	5	9	8	61	1) 69
13	9	22	96	94	190	48	56	104	48	38	2) 86
22	—	22	89	—	89	32	—	32	57	—	57
39	32	71	56	52	108	40	32	72	16	20	36
58	34	92	80	59	139	59	34	93	21	25	46
3	8	11	9	14	23	3	8	11	6	6	12
39	32	71	61	54	115	42	35	77	19	19	38
13	10	23	23	19	42	14	9	23	9	10	19
402	258	660	1,153	915	2,068	474	284	758	679	631	1,310

dettaviksi vastaanotettujen potilaitten sairauden muodot.
établissements de l'État pour hospitalisation d'aliénés en 1918.

Dementia senilis.			Degeneratio psychopathica.			Insania hyste- rica et neuros- theutica.			Insania epi- leptica.			Imbecillitas et idiotia.			Dementia para- lytica.			Psychosis e viliis cerebri.			Psychosis aliae.			Yhteensä. Total.		
M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.
1	—	1	8	3	11	1	—	1	2	1	3	2	2	4	4	—	4	—	—	—	—	—	—	51	26	77
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	1	2	3	3	—	3	—	—	—	—	—	—	48	30	78
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	5	8	3	11	4	—	4	—	—	—	—	—	114	70	184	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	7	7	14	
—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	9	22	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	22	—	22	
—	3	3	4	—	4	—	—	—	1	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	38	32	70	
—	—	—	2	—	2	3	2	5	1	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	2	56	34	90	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	8	11	
—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	2	3	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	39	32	71	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	10	23	
1	4	5	17	4	21	4	3	7	12	6	18	16	8	24	23	—	23	1	1	2	—	2	397	258	655	

Taulu XIII.
Tableau XIII.

Taulu osoittava kaikkiin valtion mielisairaslaitoksiin vuonna 1918 vastaanotettujen hoidokkaitten lukumäärän ja ijän.¹⁾
Relevé des malades entrés en 1918 dans tous les établissements de l'État pour hospitalisation d'aliénés ainsi que l'âge de ces malades.

Tauti. Maladie.	Hoitolaitos. Établissement.												Iän vastaanotettaessa. Age en entrant.				Vastaanotettujen kokonais- luku. Total des ma- lades.		Yh. Total.															
	Leptolahti.		Nuvanniemi.		Pitkänieni.		Seili.		Käkisalmi.		Kurittashuoneen mielisair. Tu- russa.		Turku.		Viipuri.		Mikkeli.		Mustasaari.		Oulu.		Alle 21 v. Au dessous de 21 ans.		21-30 v. 21-30 ans.		31-40 v. 31-40 ans.		41-50 v. 41-50 ans.		Yli 50 v. 50 ans et au- dessus.			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		
Insania simplex	34	20	43	26	97	65	—	7	10	9	14	—	34	28	44	32	3	8	33	29	12	10	394	234	35	120	91	62	38	39	44	47		
Dementia paralytica	4	—	3	—	4	—	—	—	—	2	—	—	3	—	6	—	—	—	—	—	—	—	23	—	2	—	4	—	—	—	—	—	—	
Insania epileptica	2	1	1	2	4	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	12	6	1	9	1	1	1	1	1	—	—	
Insania hyster. et neurasth.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	4	3	1	1	1	1	1	1	—	—	—	
Degeneratio psychopathica. Im- becillitas. Idiotia. Debilitas	10	5	1	2	8	4	—	—	1	5	—	—	1	1	2	—	—	—	5	—	—	—	33	12	4	13	5	1	4	3	2	1	—	—
Psychosis e vitio cerebri	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Psychoses aliae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — Total	51	26	48	30	114	70	—	7	13	9	22	—	38	32	56	34	3	8	39	32	13	10	397	268	40	145	66	57	44	53	49	—	—	

¹⁾ Taulusta on jätetty pois 5 miestä, jotka eivät olleet mielisairaita.

Taulu XIV.

Tableau XIV.

Taulu osottava kaikkiin valtion mielisairaslaitoksiin v. 1918 vastaanotettujen hoidokkaitten kotipaikan.¹⁾

Relevé des lieux de domicile des malades entrés dans tous les établissements de l'État pour hospitalisation d'aliénés en 1918.

Tauti. Maladie.	Yhteensä. Total.		Kotipaikka. — Lieu de domicile.																									
			Lääni. — Gouvernement.																				Ulkomaat. Étranger.		Maaohikunta, Campagne.		Kaupunki. Ville.	
			Uudenmaan.	Turun ja Porin.		Hämeen.		Viipurin.		Mikkelin.		Kuopion.		Vaasan.		Oulun.		Touhemenk., Isonm.		M.	N.	M.	N.	M.	N.			
				M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.							M.	N.	M.
M.	N.	Yht.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.						
Insania simplex	324	234	558	40	17	43	30	43	23	71	66	13	14	32	18	51	36	27	28	1	2	3	—	267	182	53	50	
Dementia paralytica ..	23	—	23	2	—	3	—	1	—	12	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	15	—	8	—	
Insania epileptica	12	6	18	2	1	—	—	1	—	4	1	—	—	2	1	1	2	1	1	1	—	—	—	10	5	1	1	
Insania hysterica et neurasthenica	—	4	3	7	1	—	—	1	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	1
Degeneratio psychopathica. Imbecillitas. Idiotia. Debilitas	33	12	45	6	2	6	—	2	—	6	3	1	2	2	3	7	1	2	1	1	—	—	—	—	19	11	13	1
Psychosis e vitiis cerebri	1	1	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Psychoses aliae	—	2	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Yhteensä — Total	397	258	655	51	20	52	33	47	23	97	72	14	16	38	22	60	40	32	30	3	2	3	—	315	203	76	53	

¹⁾ Pöskjätettyjen suliteen sama huomautus kuin taulussa XIII.

Taulu XV.

Tableau XV.

Taulu osottava kaikista valtion mielisairaslaitoksista vuonna 1918 uloskirjoitetut hoidokkaat.¹⁾

Relevé des résultats du traitement des malades sortis en 1918 de tous les établissements de l'État pour hospitalisation d'aliénés.

Tauti. Maladie.	Terveet. Guéris.		Paremaksi tulleet. Améliorés.		Parantamattomat. Non-améliorés.		Kuolleet. Morts.		Tila tuntematon. Résultat inconnu.		Yhteensä. Total.		Yhteensä. Total.
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Insania simplex	91	44	76	59	95	75	129	80	1	—	392	258	650
Dementia paralytica	—	—	3	—	5	—	17	1	—	—	25	1	26
Dementia senilis	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2
Insania epileptica	—	—	3	1	3	1	8	2	—	—	14	4	18
Insania hysterica et neurasthenica	1	3	1	1	—	—	2	—	—	—	2	6	8
Degeneratio psychopath. Imbecillitas. Debilitas	—	1	8	2	26	3	1	—	—	—	35	6	41
Psychosis e vitiis cerebri	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Psychoses aliae	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Diagnosis ignota	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	4	5
Yhteensä — Total	92	50	92	63	129	82	155	87	2	1	470	283	753

¹⁾ 5 miestä, jotka eivät olleet mielisairaita, on jätetty pois.

Taulu XVI.
Tableau XVI.

Taulu osottava kaikissa valtion mielisairas-
Relevé des malades guéris en 1918 dans tous les

Tauti. Maladie.	Hoitolaitos. Établissement.												Parantuneitten kokonais- luku. Total des guéris.			Ikä. Âge.											
	Lapinlahti.		Nirvanneemi.		Pihkämäki.		Käkölämäki.		Kortteush. mielisair. Turussa.		Asike-resepteurs.					Vastantokolai- tokset.		Yhte. Total.	Alle 21 v. Moins de 21 ans.		21—30 v.		31—40 v.		41—50 v.		Yli 50 v. Plus de 50 ans.
	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.		N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.		
Insania simplex	4	6	12	4	22	8	—	—	6	—	47	26	91	44	135	13	11	29	14	21	9	14	6	14	4		
Insania hysterica et neurasthenica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	3	4	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—		
Degeneratio psychopathica	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—		
Imbecilitas. Debilitas. Idiotia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Psychoses aliae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—		
Yhteensä — Total	4	7	12	4	22	8	—	—	6	—	48	31	92	50	142	13	12	29	16	21	11	15	7	14	4		

1) Sama huomautus kuin taulussa XIII.

Taulu XVII.
Tableau XVII.

Taulu osottava maassa 31 päivänä joului-
Relevé total des aliénés dans tout

L ä ä n i. Départements.	Mielisairaitten lukumäärä. Nombre d'aliénés.			Sivillisääty. — État civil.														
				Naineita. Muriés.			Naimattomia. Non mariés.			Lesklä. Veufs et veuves.			Erotettuja. Divorcés.			Tuntematon. Inconnu.		
	M. H.	N. F.	Yhte. Total.	M. H.	N. F.	Yhte. Total.	M. H.	N. F.	Yhte. Total.	M. H.	N. F.	Yhte. Total.	M. H.	N. F.	Yhte. Total.	M. H.	N. F.	Yhte. Total.
Uudenmaan lääni	291	236	527	31	38	69	250	178	428	10	20	30	—	—	—	—	—	—
Turun ja Porin lääni	648	605	1,253	77	97	174	553	449	1,002	17	59	76	—	—	—	1	—	1
Ahvenanmaan »	22	31	53	3	2	5	19	23	42	—	6	6	—	—	—	—	—	—
Hämeen lääni	373	368	741	49	66	115	308	253	561	16	46	62	—	—	—	—	—	—
Viipurin »	530	457	987	90	95	185	407	294	701	10	48	58	4	4	8	19	16	35
Mikkelin »	234	248	482	32	33	65	193	187	380	9	28	37	—	—	—	—	—	—
Kuopion »	404	398	802	70	85	155	320	283	603	14	28	42	—	—	—	1	1	—
Vaasan »	859	828	1,687	156	164	320	662	568	1,230	41	96	137	—	—	—	—	—	—
Oulun »	488	411	899	60	65	125	417	308	725	11	38	49	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — Total	3,849	3,582	7,431	568	645	1,213	3,129	2,543	5,672	128	369	497	4	7	11	20	18	38

laitoksissa v. 1918 parantuneet hoidokkat. 1)
établissements de l'État pour hospitalisation d'aliénés.

Oloaika hoitolaitoksessa. <i>Durée de séjour dans l'établissement.</i>										Taudin kestävyys alusta alkaen. <i>Durée de la maladie depuis son début.</i>																									
Alle 3 kuukautta. <i>Moins de 3 mois.</i>			3—6 kuukautta. <i>3 à 6 mois.</i>			6—12 kuukautta. <i>6 à 12 mois.</i>			1—3 v. <i>1 à 3 ans.</i>			3—5 v. <i>3 à 5 ans.</i>			Alle 3 kuukautta. <i>Moins de 3 mois.</i>			3—6 kuukautta. <i>3 à 6 mois.</i>			6—12 kuukautta. <i>6 à 12 mois.</i>			1—2 v. <i>1 à 2 ans.</i>			2—3 vuotta. <i>2 à 3 ans.</i>			Yli 3 v. <i>Plus de 3 ans.</i>			Tuennakon. <i>Tuennu.</i>		
M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.						
24	12	30	13	13	26	15	9	24	4	2	6	—	—	—	24	11	35	20	8	28	31	12	43	10	8	18	1	2	3	4	1	5	1	1	2
1	1	2	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	13	30	17	16	33	9	4	13	—	—	—	25	12	37	20	11	31	31	13	44	10	8	18	1	3	4	4	1	5	1	1	2	—	—	—

kuuta 1918 löytyvät mielisairaat.
le pays au 31 Décembre 1918.

Safirastuneita. — <i>Aliénés.</i>						Hoidetaan: — <i>Soignés dans des.</i>											
Lapsena. <i>Depuis l'enfance.</i>			Vanhempana. <i>Depuis l'âge adulte.</i>			Yleisissä mielisai- raalaitoksissa. <i>Asiles publics d'aliénés.</i>			Yksityisissä mieli- sairaalaitoksissa. <i>Asiles privés d'aliénés.</i>			Köyhäntalossa. <i>Asiles d'indigents.</i>			Yksityisissä kodeissa. <i>Maisons privées.</i>		
M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.
96	74	170	195	162	357	52	48	100	25	15	40	65	54	119	149	119	268
228	202	430	420	403	823	112	115	227	2	1	3	125	94	219	409	395	804
8	11	19	14	20	34	5	3	8	—	—	—	—	2	2	17	26	43
89	73	162	284	295	579	72	57	129	—	—	—	92	108	200	209	203	412
138	110	248	392	347	739	51	35	86	38	61	99	84	122	206	357	239	596
41	58	99	193	190	383	24	24	48	—	—	—	59	62	121	151	162	313
98	85	183	306	313	619	58	46	104	3	1	4	106	126	232	237	225	462
171	200	371	688	628	1,316	98	64	162	—	—	—	155	190	345	606	574	1,180
123	106	229	365	305	670	45	41	86	—	2	2	63	72	135	380	296	676
992	919	1,911	2,857	2,663	5,520	517	433	950	68	80	148	749	830	1,579	2,515	2,239	4,754

Taulu XVIII.
Tableau XVIII.

Lepra 1918.
Lèpre en 1918.

Kotipaikka (lääni.) <i>Lieu de domicile (gouvernement.)</i>	Oriveden leprasaalrassassa. <i>À Orivesi léproserie.</i>				Vuoden lopussa. <i>Existant à la fin de l'année.</i>			
	Vuoden kuluessa vastaanotettuja uusia tapauksia. <i>Nouveaux cas de lèpre relevés dans le courant de l'année.</i>		Vuoden kuluessa kuolleita. <i>Décédés dans le courant de l'année.</i>		kodeissa. <i>à la maison.</i>		Orivedellä. <i>à Orivesi.</i>	
	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.
Uudenmaan lääni	—	—	—	2	—	7	—	6
Turun ja Porin lääni	2	1	—	—	7	11	7	3
Hämeen lääni	—	—	1	3	5	5	3	8
Viipurin »	—	—	—	—	2	—	—	—
Kuopion »	—	—	—	—	1	—	—	—
Vaasan »	—	—	—	—	1	1	—	—
Oulun »	—	—	—	—	—	—	1	—
Yhteensä — Total	2	1	1	5	16	24	11	17